

▼ B▼ M12**UREDBA KOMISIJE (EU) br. 748/2012****od 3. kolovoza 2012.**

o utvrđivanju provedbenih pravila za certifikaciju plovidbenosti i ekološku certifikaciju ili izjavu o sukladnosti zrakoplova i s njima povezanih proizvoda, dijelova i uređaja te zahtjeva za sposobnost projektnih i proizvodnih organizacija

(preinaka)

▼ B

(Tekst značajan za EGP)

▼ M12*Članak 1.***Područje primjene i definicije**

1. U skladu s člancima 19. i 62. Uredbe (EU) 2018/1139 ovom se Uredbom utvrđuju zajednički tehnički zahtjevi i upravni postupci za certifikaciju plovidbenosti i ekološku certifikaciju proizvoda, dijelova i uređaja te se određuje sljedeće:

- (a) izdavanje certifikata tipa, ograničenog certifikata tipa i dodatnih certifikata tipa te izmjene tih certifikata;
- (b) izdavanje svjedodžaba o plovidbenosti, ograničenih svjedodžaba plovidbenosti zrakoplova, dozvola za letenje i potvrda o ovlaštenom vraćanju u uporabu;
- (c) izdavanje odobrenja projekta popravka;
- (d) dokazivanje sukladnosti sa zahtjevima za zaštitu okoliša;
- (e) izdavanje potvrda o buci i potvrda o buci s ograničenjima;
- (f) identifikacija proizvoda, dijelova i uređaja;
- (g) certifikacija određenih dijelova i uređaja;
- (h) certifikacija projektnih i proizvodnih organizacija;
- (i) izdavanje naredaba o plovidbenosti;
- (j) davanje izjava o sukladnosti projekta i izmjene tih izjava;
- (k) sastavljanje izjava o sposobnosti za projektiranje i proizvodnju.

2. Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

- (a) „JAA” znači „Joint Aviation Authorities” (Zajedničke zrakoplovne vlasti);
- (b) „JAR” znači „Joint Aviation Requirements” (Zajednički zrakoplovni zahtjevi);
- (c) „Part 21.” znači zahtjevi i postupci za certifikaciju zrakoplova i s njima povezanih proizvoda, dijelova i uređaja te projektnih i proizvodnih organizacija, utvrđeni u Prilogu I. (Part 21.) ovoj Uredbi;

▼ M12

- (d) „Part 21. Light” znači zahtjevi i postupci za certifikaciju ili izjavu o sukladnosti projekta zrakoplova namijenjenih ponajprije za sport i rekreacijsku uporabu i s njima povezanih proizvoda i dijelova te za izjavu o sposobnosti organizacija za projektiranje i proizvodnju iz Priloga I.b (Part 21. Light) ovoj Uredbi;
- (e) „glavno sjedište” znači glavni ured ili registrirano sjedište poduzeća u kojem se obavljaju glavne financijske funkcije i operativni nadzor nad djelatnostima iz ove Uredbe;
- (f) „artikl” znači bilo koji dio ili uređaj koji se koristi u civilnom zrakoplovu;
- (g) „ETSO” znači Naredba o europskim tehničkim standardima. Naredba o europskim tehničkim standardima detaljna je specifikacija plovidbenosti koju je izdala Agencija Europske unije za sigurnost zračnog prometa (dalje u tekstu „Agencija”), kako bi se osigurala sukladnost sa zahtjevima iz ove Uredbe kao minimalni standard učinkovitosti za navedene artikle;
- (h) „EPA” znači europsko odobrenje dijela („European Part Approval”); europsko odobrenje dijela za neki artikl znači da je taj artikl proizveden u skladu s odobrenim projektnim podacima, koji ne pripadaju nositelju certifikata tipa za dotični proizvod, osim ETSO artikala;

▼ M14

- (ha) „složeni motorni zrakoplov” znači:
  - i. zrakoplov:
    - s najvećom certificiranom uzletnom masom koja prelazi 5 700 kg, ili
    - certificiran za najveći broj putničkih sjedala koji je veći od devetnaest, ili
    - certificiran za letenje s najmanjom posadom od barem dva pilota, ili
    - opremljen s turbomlaznim motorom/motorima ili s više od jednog turbopropelerskog motora; ili
  - ii. certificirani helikopter:
    - za najveću uzletnu masu koja prelazi 3 175 kg, ili
    - za najveći broj putničkih sjedala koji je veći od devet, ili
    - za letenje s najmanjom posadom od barem dva pilota, ili
  - iii. zrakoplov s nagibnim rotorom;

▼ M12

- (i) „zrakoplov ELA 1” znači sljedeći europski laki zrakoplov s posadom:
  - i. zrakoplov čija je najveća dopuštena masa pri uzlijetanju (MTOM) 1 200 kg ili manje i koji nije razvrstan kao složeni motorni zrakoplov;

▼ M12

- ii. jedrilica ili motorna jedrilica čiji je MTOM 1 200 kg ili manje;
  - iii. balon s najvećim projektiranim volumenom uzgonskog plina ili vrućeg zraka koji nije veći od 3 400 m³ za balone uzgonjene vrućim zrakom, 1 050 m³ za balone uzgonjene plinom i 300 m³ za sputane balone uzgonjene plinom;
  - iv. zračni brod projektiran za najviše četiri osobe s najvećim projektiranim volumenom uzgonskog plina ili vrućeg zraka koji nije veći od 3 400 m³ za zračni brod uzgonjen vrućim zrakom i 1 000 m³ za zračni brod uzgonjen plinom;
- (j) „zrakoplov ELA 2” znači sljedeći europski laki zrakoplov s posadom:
- i. zrakoplov čija je najveća dopuštena masa pri uzlijetanju (MTOM) 2 000 kg ili manje i koji nije razvrstan kao složeni motorni zrakoplov;
  - ii. jedrilica ili motorna jedrilica čiji je MTOM 2 000 kg ili manje;
  - iii. balon;
  - iv. zračni brod uzgonjen vrućim zrakom;
  - v. zračni brod uzgonjen plinom koji je u skladu sa sljedećim karakteristikama:
    - 3 % maksimalne statičke težine,
    - ne-vektorski potisak (osim povratnog potiska),
    - konvencionalan i jednostavan projekt konstrukcije, kontrolnog sustava i sustava baloneta,
    - komande bez serva;
  - vi. rotokopter čiji MTOM nije veći od 600 kg i koji je jednostavne konstrukcije, namijenjen za prijenos ne više od dvije osobe te kojeg ne pokreću turbina i/ili raketni motori; ograničen na dnevne VFR operacije;
- (k) „podaci o operativnoj prikladnosti (OSD)” znači podaci koji su dio certifikata tipa zrakoplova, ograničenog certifikata tipa zrakoplova ili dodatnog certifikata tipa zrakoplova i sadržavaju sve sljedeće elemente:
- i. minimalan program osposobljavanja pilota za ovlaštenje za tip, uključujući određivanje ovlaštenja za tip;
  - ii. definiciju raspona izvornih podataka ovjere zrakoplova u svrhu objektivne kvalifikacije simulatora ili privremene podatke u svrhu privremene kvalifikacije simulatora;
  - iii. minimalan program osposobljavanja za ovlaštenje za tip osoblja za certificiranje održavanja, uključujući određivanje ovlaštenja za tip;
  - iv. određivanje tipa ili varijante za kabinsko osoblje i podatke koji se odnose na tip za kabinsko osoblje;
  - v. glavnu listu minimalne opreme.

▼ M12*Članak 2.***Certifikacija proizvoda, dijelova i uređaja**

1. Certifikati za proizvode, dijelove i uređaje izdaju se kako je navedeno u Prilogu I. (Part 21.).
2. Odstupajući od stavka 1. ovog članka, certifikati se mogu izdati kako je navedeno u Prilogu I.b (Part 21. Light) za sljedeće proizvode:
  - (a) zrakoplov čija je najveća dopuštena masa pri uzlijetanju (MTOM) 2 000 kg ili manje i u kojem je najveći operativni broj putničkih sjedala četiri;
  - (b) jedrilica ili motorna jedrilica čiji je MTOM 2 000 kg ili manje;
  - (c) balon;
  - (d) zračni brod uzgonjen vrućim zrakom;
  - (e) zračni brod uzgonjen plinom projektiran za najviše četiri osobe;
  - (f) rotokopter čiji je MTOM 1 200 kg ili manji i u kojem je najveći operativni broj putničkih sjedala četiri;
  - (g) klipni motor ili propeler s fiksnim krilima koji je namijenjen ugradnji u zrakoplove iz točaka od (a) do (f); ili
  - (h) žiroplan.
3. Odstupajući od stavaka 1. i 2. ovog članka, izjava o sukladnosti projekta može se dati kako je navedeno u Prilogu I.b (Part 21. Light) za sljedeće proizvode:
  - (a) zrakoplov čiji je MTOM 1 200 kg ili manje i koji nije na mlazni pogon te u kojem je najveći operativni broj putničkih sjedala dva;
  - (b) jedrilica ili motorna jedrilica čiji je MTOM 1 200 kg ili manje;
  - (c) balon projektiran za najviše četiri osobe;
  - (d) zračni brod uzgonjen vrućim zrakom projektiran za najviše četiri osobe.
4. Odstupajući od stavaka od 1. do 3. ovog članka, zrakoplovi, uključujući sve ugrađene proizvode, dijelove i uređaje, koji nisu registrirani u državi članici izuzimaju se od odredaba pododjeljaka H i I odjeljka A Priloga I. (Part 21.) i pododjeljaka H i I odjeljka A Priloga I.b (Part 21. Light). Izuzimaju se i od odredaba pododjeljaka P odjeljka A Priloga I. (Part 21.) i pododjeljaka P odjeljka A Priloga I.b (Part 21. Light), osim ako je identifikacijske oznake zrakoplova propisala država članica.

*Članak 2.a***Prijelazne odredbe za certifikate koji su prethodno izdani na temelju Priloga I. (Part 21.)**

1. Nositelj valjanog certifikata tipa ili dodatnog certifikata tipa koji je Agencija izdala ili se smatra da je izdan u skladu s Prilogom I. (Part 21.) može do 25. kolovoza 2025. zahtijevati od Agencije zadržavanje, od određenog datuma, projekta tipa odobrenog na temelju tog certifikata u skladu s Prilogom I.b (Part 21. Light), pod uvjetom da je proizvod na koji se primjenjuje taj certifikat obuhvaćen područjem primjene članka 2. stavka 2.

▼ M12

2. Ako se podnese zahtjev na temelju stavka 1., na taj certifikat tipa ili dodatni certifikat tipa primjenjuju se, od zadanog datuma iz stavka 1., odredbe Priloga I.b (Part 21. Light) koje se odnose na certifikat tipa ili dodatne certifikate tipa, ovisno o slučaju. Agencija na odgovarajući način mijenja listu podataka certifikata tipa ili listu podataka dodatnog certifikata tipa.

▼ M14*Članak 3.***Kontinuirana valjanost certifikata tipa i povezanih svjedodžaba o plovidbenosti**

1. Za proizvode za koje je država članica izdala certifikat tipa ili dokument kojim se dopušta izdavanje svjedodžbe o plovidbenosti prije 28. rujna 2003., primjenjuju se sljedeće odredbe:

(a) smatra se da proizvod ima certifikat tipa izdan u skladu s ovom Uredbom, ako:

i. njegova osnova certifikacije tipa bila je:

- osnova za certifikaciju tipa JAA, za proizvode koji su bili certificirani u skladu s postupcima JAA, kako je definirano u njihovoj listi podataka JAA ili
- za druge proizvode, osnova certifikacije tipa kako je definirana u listi podataka certifikata tipa države u kojoj je proizvod projektiran ako je ta država bila:
  - država članica, osim kada Agencija, posebno vodeći računa o primijenjenim certifikacijskim specifikacijama i iskustvu u službi, utvrdi da navedena osnova certifikacije tipa ne osigurava razinu sigurnosti koja je jednaka razini sigurnosti koja se zahtijeva Uredbom (EU) 2018/1139 i ovom Uredbom ili
  - država s kojom je određena država članica sklopila bilateralni sporazum o plovidbenosti ili sličan sporazum prema kojem su navedeni proizvodi certificirani na temelju certifikacijskih specifikacija države u kojoj su proizvodi projektirani, osim kada Agencija utvrdi da takve certifikacijske specifikacije ili iskustvo u službi ili sigurnosni sustav navedene države ne osiguravaju razinu sigurnosti koja je jednaka razini sigurnosti koja se zahtijeva Uredbom (EU) 2018/1139 i ovom Uredbom.

Agencija provodi prvu procjenu učinaka odredaba druge alineje s ciljem davanja mišljenja Komisiji, uključujući moguće izmjene ove Uredbe;

- ii. se na proizvod primjenjuju oni zahtjevi vezani uz zaštite okoliša koji su za njega utvrđeni u Prilogu 16. Čikaške konvencije;
- iii. se na njega primjenjuju naredbe o plovidbenosti države projektiranja;

▼ M14

(b) smatra se da je projekt pojedinačnog zrakoplova, koji je u registar određene države članice bio upisan prije 28. rujna 2003., odobren u skladu s ovom Uredbom, ako:

- i. je njegov osnovni projekt tipa bio dio certifikata tipa iz točke (a);
- ii. su sve izmjene tog osnovnog projekta tipa, za koje nije odgovoran nositelj certifikata tipa, bile odobrene; i
- iii. su se poštovale naredbe o plovidbenosti koje je država članica u kojoj je zrakoplov registriran izdala ili donijela prije 28. rujna 2003., uključujući sve izmjene naredaba o plovidbenosti države u kojoj je isti projektiran, s kojima se suglasila država članica u kojoj je zrakoplov registriran.

2. Kad je riječ o proizvodima za koje je 28. rujna 2003. postupak certifikacije tipa putem JAA-a ili određene države članice bio u tijeku, primjenjuje se sljedeće:

- (a) ako se za određeni proizvod postupak certifikacije provodi u nekoliko država članica, kao referenca uzima se projekt koji je najnapredniji;
- (b) ne primjenjuju se točka 21.A.15 podtočke (a), (b) i (c) Priloga I. (Part 21.);
- (c) odstupajući od točke 21.B.80 Priloga I. (Part 21.), osnova certifikacije ona je koju utvrdi JAA ili, prema potrebi, država članica na dan podnošenja zahtjeva za izdavanje odobrenja;
- (d) za nesukladnosti utvrđene u skladu s postupcima JAA-a ili države članice, za potrebe ispunjavanja odredaba točke 21.A.20 podtočaka (a) i (d) Priloga I. (Part 21.) smatra se da ih je utvrdila Agencija.

3. Za proizvode koji imaju nacionalni ili njemu jednakovrijedan certifikat tipa i za koje postupak odobrenja izmjene koji provodi određena država članica nije bio dovršen u trenutku kad je certifikat tipa morao biti odobren u skladu s ovom Uredbom, primjenjuje se sljedeće:

- (a) ako postupak odobrenja provodi nekoliko država članica, kao referenca uzima se projekt koji je najnapredniji;
- (b) ne primjenjuje se točka 21.A.93 Priloga I. (Part 21.);
- (c) primjenjiva osnova certifikacije tipa ona je koju je uspostavio JAA ili, prema potrebi, država članica na dan podnošenja zahtjeva za odobrenje izmjene;
- (d) za nesukladnosti utvrđene u skladu s postupcima JAA-a ili države članice, za potrebe ispunjavanja odredaba točke 21.B.107 Priloga I. (Part 21.) smatra se da ih je utvrdila Agencija.

4. U pogledu proizvoda koji imaju nacionalni ili njemu jednakovrijedan certifikat tipa i za koje postupak odobrenja projekta većeg popravka koji provodi određena država članica nije bio završen u trenutku kad se certifikat tipa trebao utvrditi u skladu s ovom Uredbom, za potrebe ispunjavanja odredaba Priloga I. (Part 21.) točke 21.A.433 podtočke (a), smatra se da je nesukladnosti, utvrđene u skladu s postupcima JAA-a ili države članice, utvrdila Agencija.

▼ M14

5. Smatra se da je svjedodžba o plovidbenosti, koju izda određena država članica i kojom se potvrđuje sukladnost s certifikatom tipa, utvrđena u skladu s točkom 1., u skladu s ovom Uredbom.

▼ B*Članak 4.***Kontinuirana valjanosti dodatnih certifikata tipa**

1. U pogledu certifikata tipa koje je izdala država članica u skladu s postupcima JAA-a ili primjenjivim nacionalnim postupcima i u pogledu izmjena proizvoda koje su predložile osobe koje nisu nositelji certifikata tipa za proizvod koji je odobrila država članica u skladu s primjenjivim nacionalnim postupcima, ako su dodatni certifikat tipa ili izmjena bili valjani 28. rujna 2003., smatra se da su dodatni certifikat tipa ili izmjena izdani u skladu s ovom Uredbom.

2. U pogledu dodatnih certifikata tipa za koje je 28. rujna 2003. postupak certifikacije tipa provodila država članica u skladu s primjenjivim postupcima JAA-a za dodatne certifikate tipa i u pogledu većih izmjena proizvoda koje su predložile osobe koje nisu nositelji certifikata tipa za proizvod, za koje je 28. rujna 2003. bio u tijeku postupak certifikacije koji je provodila država članica u skladu s primjenjivim nacionalnim postupcima, primjenjuje se sljedeće:

- (a) ako je postupak certifikacije provodilo nekoliko država članica, kao referenca uzima se najnapredniji projekt;
- (b) ne primjenjuje se Prilog I. (Part 21.) točka 21.A.113 podtočke (a) i (b);
- (c) primjenjiva osnova certifikacije tipa je ona koju je uspostavio JAA ili, prema potrebi, država članica na dan podnošenja zahtjeva za izdavanje dodatnog certifikata tipa ili odobrenja veće izmjene;
- (d) za nesukladnosti utvrđene u skladu s postupcima JAA-a ili države članice, za potrebe ispunjavanja odredaba Priloga I. (Part 21.) točke 21.A.115 podtočke (a), smatra se da ih je utvrdila Agencija.

▼ M2**▼ B***Članak 6.***Kontinuirana valjanost certifikata dijelova i uređaja**

1. Smatra se da su dozvole za dijelove i uređaje koje je izdala država članica i koje su 28. rujna 2003. bile valjane, izdane u skladu s ovom Uredbom.

2. U pogledu dijelova i uređaja za koje je država članica 28. rujna 2003. provodila postupak odobrenja ili stjecanja ovlaštenja, primjenjuje se sljedeće:

- (a) ako je postupak stjecanja ovlaštenja provodilo nekoliko država članica, kao referenca uzima se najnapredniji projekt;

▼ B

- (b) ne primjenjuje se Prilog I. (Part 21.) točka 21.A.603;

- (c) primjenjivi zahtjevi u pogledu podataka utvrđeni u Prilogu I. (Part 21.) točki 21.A.605 su oni koje je utvrdila dotična država članica na dan podnošenja zahtjeva za izdavanje odobrenja ili ovlaštenja;

- (d) za nesukladnosti koje je utvrdila država članica, smatra se da ih je za potrebe ispunjavanja odredaba Priloga I. (Part 21.) točke 21.A.606 podtočke (b) utvrdila Agencija.

*Članak 7.***Dozvola za letenje**

Uvjeti koje su države članice utvrdile prije 28. ožujka 2007. za dozvole za letenje ili drugu svjedodžbu o plovidbenosti izdanu za zrakoplove koji nisu imali svjedodžbu o plovidbenosti ili ograničenu svjedodžbu o plovidbenosti izdanu u skladu s ovom Uredbom, smatraju se uvjetima utvrđenim u skladu s ovom Uredbom, osim ako je Agencija do 28. ožujka 2008. utvrdila da takvi uvjeti ne osiguravaju razinu sigurnosti jednaku onoj koja se zahtijeva Uredbom (EZ) br. 216/2008 ili ovom Uredbom.

▼ M2*Članak 7.a***Podaci o operativnoj prikladnosti**

1. Nositelj certifikata tipa za zrakoplov izdanog prije 17. veljače 2014. koji namjerava isporučiti novi zrakoplov operatoru iz EU-a na dan ili nakon 17. veljače 2014. dobiva odobrenje u skladu s točkom 21.A.21 podtočkom (e) Priloga I. (Dio 21.), osim minimalnog programa osposobljavanja osoblja koje ima ovlaštenje za certificiranje održavanja i osim za izvorne podatke ovjere zrakoplova u svrhu objektivne kvalifikacije simulatora. Odobrenje se mora ishoditi najkasnije do 18. prosinca 2015. ili prije nego što operator iz EU-a počne koristiti zrakoplov, što god od toga nastupi kasnije. Podaci o operativnoj prikladnosti mogu biti ograničeni na model koji se isporučuje.

2. Podnositelj zahtjeva za certifikat tipa za zrakoplov za koji je zahtjev predan prije 17. veljače 2014. i za koji certifikat tipa nije izdan prije 17. veljače 2014. dobiva odobrenje u skladu s točkom 21.A.21 podtočkom (e) Priloga I. (Dio 21.), osim minimalnog programa osposobljavanja za ovlaštenje za tip osoblja za certificiranje održavanja i osim za izvorne podatke ovjere zrakoplova u svrhu objektivne kvalifikacije simulatora. Odobrenje se mora ishoditi najkasnije do 18. prosinca 2015. ili prije nego što operator iz EU-a počne koristiti zrakoplov, što god od toga nastupi kasnije. Nalaze o sukladnosti nadležnog tijela u postupcima Odbora za ocjenu operativnosti koji se provode u okviru odgovornosti JAA ili Agencije prije stupanja na snagu ove Uredbe Agencija prihvaća bez daljnje verifikacije.

▼ M2

3. Izvješća Odbora za ocjenu operativnosti i izvornici lista minimalne opreme koji su izdani u skladu s JAA postupcima ili koje je izdala Agencija prije stupanja na snagu ove Uredbe smatraju se podacima o operativnoj prikladnosti, odobrenima u skladu s točkom 21.A.21 podtočkom (e) Priloga I. (Dio 21.) te se uključuju u relevantni certifikat tipa. Prije 18. lipnja 2014. nositelji relevantnih certifikata tipa predlažu Agenciji podjelu podataka o operativnoj prikladnosti na obvezne podatke i neobvezne podatke.

4. Od nositelja certifikata tipa koji uključuju podatke o operativnoj prikladnosti zahtijeva se da ishode odobrenje proširenja područja njihovog odobrenja projektne organizacije ili postupaka koji su alternativna odobrenju projektne organizacije, kako je primjenjivo, koji će uključivati aspekte operativne prikladnosti prije 18. prosinca 2015.

▼ B*Članak 8.***Projektne organizacije**

1. Organizacija odgovorna za projektiranje proizvoda, dijelova i uređaja ili za izmjene ili popravke na njima, dokazuje svoju sposobnost u skladu s Prilogom I. (Part 21.).

▼ M12

2. Odstupajući od stavka 1. ovog članka, fizička ili pravna osoba koja je odgovorna za projektiranje proizvoda, ima glavno sjedište u državi članici i podnosi zahtjev za certifikat ili posjeduje certifikat za projekt proizvoda ili njihove izmjene ili popravke u skladu s člankom 2. stavkom 2. može, alternativno, dokazati svoju sposobnost u skladu s Prilogom I.b (Part 21. Light).

3. Fizičke ili pravne osobe koje se bave projektiranjem zrakoplova koji podliježu davanju izjave o sukladnosti projekta iz članka 2. stavka 3. ne moraju dokazati svoju sposobnost.

▼ M9

4. Odstupajući od točke 21.B.433 podtočke (d) podpodtočaka 1. i 2. Priloga I. (Part 21.), projektna organizacija koja posjeduje valjanu potvrdu o odobrenju izdanu u skladu s Prilogom I. (Part 21.) može do 7. ožujka 2025. ispraviti sve nesukladnosti sa zahtjevima iz Priloga I. uvedenima Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2022/201 ⁽¹⁾.

Ako nakon 7. ožujka 2025. organizacija nije zaključila te nesukladnosti, potvrda o odobrenju trajno se oduzima, ograničava ili privremeno oduzima u cijelosti ili djelomično.

⁽¹⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) 2022/201 od 10. prosinca 2021. o izmjeni Uredbe (EU) br. 748/2012 u pogledu sustava upravljanja i sustava izvješćivanja o događajima koje trebaju uspostaviti projektne i proizvodne organizacije kao i postupaka koje primjenjuje Agencija i o ispravku te uredbe (SL L 33, ..., str. 7).

▼ M12

5. Odstupajući od stavka 1. ovog članka, organizacija čije je glavno sjedište u državi koja nije članica EU-a može dokazati svoju sposobnost na temelju certifikata koji je ta država izdala za proizvod, dio ili uređaj za koji podnosi zahtjev u skladu s Prilogom I. (Part 21.):

(a) ako je isti projektiran u toj državi;

(b) ako je Agencija utvrdila da sustav te države uključuje razinu neovisne provjere sukladnosti jednaku onoj koja je predviđena ovom Uredbom, putem jednakovrijednog sustava odobrenja organizacija ili neposrednim sudjelovanjem nadležnog tijela te države.

▼ M14

6. Za odobrenja projektnih organizacija koje je država članica izdala ili priznala u skladu sa zahtjevima i postupcima JAA-a i koja su bila na snazi prije 28. rujna 2003., smatra se da su u skladu s ovom Uredbom.

*Članak 9.***Proizvodne organizacije**

1. Organizacija koja je odgovorna za proizvodnju proizvoda, dijelova i uređaja dokazuje svoju sposobnost u skladu s odredbama Priloga I. (Part 21.). Dokazivanje sposobnosti nije nužno za dijelove ili uređaje koje organizacija proizvodi i koji se prema odredbama Priloga I. (Part 21.) mogu ugraditi u proizvod s certifikatom tipa bez popratne potvrde o ovlaštenom vraćanju u uporabu (to jest, EASA Obrasca 1.).

2. Odstupajući od stavka 1., proizvođač čije je glavno sjedište u državi koja nije članica može dokazati svoju sposobnost na temelju certifikata koji je izdala navedena država za proizvod, dio i uređaj za koji je podnesen zahtjev, ako:

(a) je proizvod proizveden u toj državi; i

(b) je Agencija utvrdila da sustav te države uključuje razinu neovisne provjere sukladnosti jednaku onoj koja je predviđena ovom Uredbom, bilo putem jednakovrijednog sustava odobrenja organizacija bilo neposrednim sudjelovanjem nadležnog tijela te države.

3. Za odobrenja organizacija za proizvodnju koje je država članica izdala ili priznala u skladu sa zahtjevima i postupcima JAA-a i koja su bila na snazi prije 28. rujna 2003., smatra se da su u skladu s ovom Uredbom.

4. Odstupajući od stavka 1., organizacija za proizvodnju može od nadležnog tijela zatražiti izuzeće od zahtjeva za zaštitu okoliša iz članka 9. stavka 2. prvog podstavka Uredbe (EU) 2018/1139.

▼ M14

5. Odstupajući od točke 21.B.225 podtočke (d) podpodtočaka 1. i 2. Priloga I. (Part 21.), proizvodna organizacija koja ima valjanu potvrdu o odobrenju izdanu u skladu s Prilogom I. (Part 21.) može do 7. ožujka 2025. ispraviti sve nalaze o neusklađenosti sa zahtjevima iz Priloga I. uvedenima Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2022/201 ⁽¹⁾.

Ako nakon 7. ožujka 2025. organizacija nije zaključila te nalaze, potvrda o odobrenju oduzima se, ograničava ili privremeno oduzima u cijelosti ili djelomično.

6. Odstupajući od točke 21.A.125C podtočke (a) podpodtočke 1. Priloga I. (Part 21.), organizacija koja proizvodi proizvode, dijelove ili uređaje bez potvrde o odobrenju, ali koja posjeduje valjano pismo o suglasnosti izdano 7. ožujka 2023. ili prije tog datuma u skladu s Prilogom I. (Part 21.), ne mora ispunjavati relevantne zahtjeve iz Priloga I. uvedene Delegiranom uredbom (EU) 2022/201.

7. Odstupajući od stavka 1. ovog članka, fizička ili pravna osoba čije je glavno sjedište u državi članici i koja je odgovorna za proizvodnju proizvoda i njihovih dijelova i uređaja u skladu s člankom 2. stavkom 2. može dokazati svoju sposobnost u skladu s Prilogom I.b (Part 21. Light).

8. Dokazivanje sposobnosti u skladu sa stavkom 1. ili 2. nije potrebno ako su proizvodna organizacija ili fizička ili pravna osoba uključeni u sljedeće proizvodne djelatnosti:

- (a) proizvodnju dijelova ili uređaja koji su u skladu s Prilogom I. (Part 21.) prihvatljivi za ugradnju u proizvod s certifikatom tipa bez prilaganja potvrde o ovlaštenom vraćanju u uporabu (tj. EASA Obrazac 1);
- (b) proizvodnju dijelova koji su u skladu s Prilogom I.b (Part 21. Light) prihvatljivi za ugradnju u zrakoplov za koji je podnesena izjava o sukladnosti projekta bez prilaganja potvrde o ovlaštenom vraćanju u uporabu (tj. EASA Obrazac 1);
- (c) proizvodnju zrakoplova koji podliježe davanju izjave o sukladnosti projekta iz članka 2. stavka 3. i dijelova koji su prihvatljivi za ugradnju u takve zrakoplove. U tom se slučaju proizvodne djelatnosti provode u skladu s pododjeljkom R odjeljka A Priloga I.b (Part 21. Light) i obavlja ih proizvodna organizacija ili fizička ili pravna osoba čije je glavno sjedište u državi članici.

⁽¹⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) 2022/201 od 10. prosinca 2021. o izmjeni Uredbe (EU) br. 748/2012 u pogledu sustava upravljanja i sustava izvješćivanja o događajima koje trebaju uspostaviti projektne i proizvodne organizacije kao i postupaka koje primjenjuje Agencija i o ispravku te uredbe (SL L 33, 15.2.2022., str. 7.).

▼ M12*Članak 10.***Mjere Agencije**

1. Agencija razvija prihvatljive načine usklađivanja („AMC”) koje nadležna tijela, organizacije i osoblje mogu upotrijebiti za dokazivanje sukladnosti s odredbama Priloga I. (Part 21.) i Priloga I.b (Part 21. Light).
2. AMC-ima koje izdaje Agencija ne uvode se novi zahtjevi niti se ublažavaju zahtjevi iz Priloga I. (Part 21.) i Priloga I.b (Part 21. Light).

▼ B*Članak 11.***Stavljanje izvan snage**

Uredba (EZ) br. 1702/2003 stavlja se izvan snage.

Upućivanja na Uredbu koja je stavljena izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Uredbu i tumače se u skladu s korelacijskom tablicom u Prilogu III.

*Članak 12.***Stupanje na snagu**

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

▼ B*PRILOG I***PART 21.****Certifikacija zrakoplova i s njima povezanih proizvoda, dijelova i uređaja te projektnih i proizvodnih organizacija****▼ M9***Sadržaj*

21.1 Nadležno tijelo

21.2 Područje primjene

ODJELJAK A – TEHNIČKI ZAHTJEVI**PODODJELJAK A – OPĆE ODREDBE**

21.A.1 Područje primjene

21.A.2 Obveze osobe koja nije podnositelj zahtjeva za certifikat ili nositelj certifikata

21.A.3 A Sustav izvješćivanja

21.A.3B Naredbe o plovidbenosti

21.A.4 Usklađivanje projektiranja i proizvodnje

21.A.5 Vođenje evidencije

21.A.6 Priručnici

21.A.7 Upute za kontinuiranu plovidbenost

21.A.9 Pristup i ispitivanje

PODODJELJAK B – CERTIFIKATI TIPA I OGRANIČENI CERTIFIKATI TIPA

21.A.11 Područje primjene

21.A.13 Prihvatljivost

21.A.14 Dokazivanje sposobnosti

21.A.15 Zahtjev

21.A.19 Izmjene zbog kojih je potreban novi certifikat tipa

21.A.20 Dokazivanje sukladnosti s osnovom certifikacije tipa, osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu okoliša

21.A.21 Zahtjevi za izdavanje certifikata tipa ili ograničenog certifikata tipa

21.A.31 Projekt tipa

21.A.33 Inspekcijski pregledi i ispitivanja

21.A.35 Probni letovi

21.A.41 Certifikat tipa

21.A.44 Obveze nositelja

21.A.47 Prenosivost

21.A.51 Trajanje i kontinuirana valjanost

21.A.62 Raspoloživost podataka o operativnoj prikladnosti

21.A.65 Kontinuirana strukturna cjelovitost aviona

(PODODJELJAK C – NE PRIMJENJUJE SE)

PODODJELJAK D – IZMJENE CERTIFIKATA TIPA I OGRANIČENOG CERTIFIKATA TIPA

21.A.90 A Područje primjene

▼ M9

- 21.A.90B Standardne izmjene
- 21.A.90C Zasebne izmjene uputa za kontinuiranu plovidbenost
- 21.A.91 Razvrstavanje izmjena certifikata tipa
- 21.A.92 Prihvatljivost
- 21.A.93 Zahtjev
- 21.A.95 Zahtjevi za odobrenje manje izmjene
- 21.A.97 Zahtjevi za odobrenje veće izmjene
- 21.A.101 Osnova certifikacije tipa, osnova certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevi za zaštitu okoliša za veću izmjenu certifikata tipa
- 21.A.108 Raspoloživost podataka o operativnoj prikladnosti
- 21.A.109 Obveze i oznake EPA-a

PODODJELJAK E – DODATNI CERTIFIKATI TIPA

- 21.A.111 Područje primjene
- 21.A.112 A Prihvatljivost
- 21.A.112B Dokazivanje sposobnosti
- 21.A.113 Podnošenje zahtjeva za dodatni certifikat tipa
- 21.A.115 Zahtjevi za odobrenje veće izmjene u obliku dodatnog certifikata tipa
- 21.A.116 Prenosivost
- 21.A.117 Izmjene onog dijela proizvoda koji je obuhvaćen dodatnim certifikatom tipa
- 21.A.118 A Obveze i oznake EPA-a
- 21.A.118B Trajanje i kontinuirana valjanost
- 21.A.120B Raspoloživost podataka o operativnoj prikladnosti

PODODJELJAK F – PROIZVODNJA BEZ ODOBRENJA ORGANIZACIJE ZA PROIZVODNJU

- 21.A.121 Područje primjene
- 21.A.122 Prihvatljivost
- 21.A.124 Zahtjev
- 21.A.124 A Načini usklađivanja
- 21.A.125 A Izdavanje pisma o suglasnosti
- 21.A.125B Nesukladnosti i opažanja
- 21.A.125C Trajanje i kontinuirana valjanost
- 21.A.126 Sustav nadzora proizvodnje
- 21.A.127 Ispitivanja: zrakoplovi
- 21.A.128 Ispitivanja: motori i propeleri

▼ M9

21.A.129 Obveze proizvodne organizacije

21.A.130 Izjava o sukladnosti

PODODJELJAK G – ODOBRENJE ORGANIZACIJE ZA PROIZVODNJU

21.A.131 Područje primjene

21.A.133 Prihvatljivost

21.A.134 Zahtjev

21.A.134 A Načini usklađivanja

21.A.135 Izdavanje odobrenja organizacije za proizvodnju

21.A.139 Sustav upravljanja proizvodnjom

21.A.143 Priručnik proizvodne organizacije

21.A.145 Resursi

21.A.147 Izmjene u sustavu upravljanja proizvodnjom

21.A.148 Promjena lokacije

21.A.149 Prenosivost

21.A.151 Uvjeti odobrenja

21.A.153 Izmjene uvjeta odobrenja

21.A.158 Nesukladnosti i opažanja

21.A.159 Trajanje i kontinuirana valjanost

21.A.163 Povlastice

21.A.165 Obveze nositelja

PODODJELJAK H – SVJEDODŽBE O PLOVIDBENOSTI I OGRANIČENE SVJEDODŽBE O PLOVIDBENOSTI

21.A.171 Područje primjene

21.A.172 Prihvatljivost

21.A.173 Razvrstavanje

21.A.174 Zahtjev

21.A.175 Jezik

21.A.177 Izmjene ili preinake

21.A.179 Prenosivost i ponovno izdavanje u državama članicama

21.A.181 Trajanje i kontinuirana valjanost

21.A.182 Identifikacija zrakoplova

PODODJELJAK I – POTVRDE O BUCI

21.A.201 Područje primjene

21.A.203 Prihvatljivost

21.A.204 Zahtjev

21.A.207 Izmjene ili preinake

21.A.209 Prenosivost i ponovno izdavanje u državama članicama

21.A.211 Trajanje i kontinuirana valjanost

▼ M9

PODODJELJAK J – ODOBRENJE PROJEKTNE ORGANIZACIJE

- 21.A.231 Područje primjene
- 21.A.233 Prihvatljivost
- 21.A.234 Zahtjev
- 21.A.235 Izdavanje odobrenja projektne organizacije
- 21.A.239 Sustav upravljanja projektom
- 21.A.243 Priručnik
- 21.A.245 Resursi
- 21.A.247 Izmjene u sustavu upravljanja projektom
- 21.A.249 Prenosivost
- 21.A.251 Uvjeti odobrenja
- 21.A.253 Izmjene uvjeta odobrenja
- 21.A.258 Nesukladnosti i opažanja
- 21.A.259 Trajanje i kontinuirana valjanost
- 21.A.263 Povlastice
- 21.A.265 Obveze nositelja

PODODJELJAK K – DIJELOVI I UREĐAJI

- 21.A.301 Područje primjene
- 21.A.303 Uskladenost s primjenjivim zahtjevima
- 21.A.305 Odobrenje dijelova i uređaja
- 21.A.307 Prihvatljivost dijelova i uređaja za ugradnju

(PODODJELJAK L – NE PRIMJENJUJE SE)

PODODJELJAK M – POPRAVCI

- 21.A.431 A Područje primjene
- 21.A.431B Standardni popravci
- 21.A.432 A Prihvatljivost
- 21.A.432B Dokazivanje sposobnosti
- 21.A.432C Zahtjev za odobrenje projekta popravka
- 21.A.433 Zahtjevi za odobrenje projekta popravka
- 21.A.435 Razvrstavanje i odobravanje projekata popravka
- 21.A.439 Proizvodnja dijelova za popravak
- 21.A.441 Izvođenje popravka
- 21.A.443 Ograničenja
- 21.A.445 Nepopravljeno oštećenje
- 21.A.451 Obveze i oznake EPA-a

(PODODJELJAK N – NE PRIMJENJUJE SE)

PODODJELJAK O – OVLAŠTENJA NA TEMELJU NAREDBE O EUROPSKIM TEHNIČKIM STANDARDIMA

- 21.A.601 Područje primjene

▼ M9

- 21.A.602 A Prihvatljivost
- 21.A.602B Dokazivanje sposobnosti
- 21.A.603 Zahtjev
- 21.A.604 ETSO ovlaštenje za pomoćni generator (APU)
- 21.A.605 Zahtjevi za podatke
- 21.A.606 Zahtjevi za izdavanje ETSO ovlaštenja
- 21.A.607 Povlastice povezane s ETSO ovlaštenjem
- 21.A.608 Izjava o projektu i performansama (DDP)
- 21.A.609 Obveze nositelja ETSO ovlaštenja
- 21.A.610 Odobrenje odstupanja
- 21.A.611 Izmjene projekta
- 21.A.619 Trajanje i kontinuirana valjanost
- 21.A.621 Prenosivost

PODODJELJAK P – DOZVOLA ZA LETENJE

- 21.A.701 Područje primjene
- 21.A.703 Prihvatljivost
- 21.A.707 Zahtjev za dozvolu za letenje
- 21.A.708 Uvjeti za let
- 21.A.709 Zahtjev za odobrenje uvjeta za let
- 21.A.710 Odobrenje uvjeta za let
- 21.A.711 Izdavanje dozvole za letenje
- 21.A.713 Izmjene
- 21.A.715 Jezik
- 21.A.719 Prenosivost
- 21.A.723 Trajanje i kontinuirana valjanost
- 21.A.725 Obnavljanje dozvole za letenje
- 21.A.727 Obveze nositelja dozvole za letenje

PODODJELJAK Q – IDENTIFIKACIJA PROIZVODA, DIJELOVA I UREĐAJA

- 21.A.801 Identifikacija proizvoda
- 21.A.803 Postupanje s identifikacijskim podacima
- 21.A.804 Identifikacija dijelova i uređaja
- 21.A.805 Identifikacija kritičnih dijelova
- 21.A.807 Identifikacija ETSO artikala

ODJELJAK B – POSTUPCI ZA NADLEŽNA TIJELA**PODODJELJAK A – OPĆE ODREDBE**

- 21.B.10 Dokumentacija za nadzor
- 21.B.15 Informacije za Agenciju
- 21.B.20 Trenutačna reakcija na sigurnosni problem

▼ M9

- 21.B.25 Sustav upravljanja
- 21.B.30 Dodjela zadaća kvalificiranim subjektima
- 21.B.35 Izmjene u sustavu upravljanja
- 21.B.55 Vođenje evidencije
- 21.B.65 Privremeno oduzimanje, ograničenje i trajno oduzimanje

PODODJELJAK B – CERTIFIKATI TIPA I OGRANIČENI CERTIFIKATI TIPA

- 21.B.70 Certifikacijske specifikacije
- 21.B.75 Posebni uvjeti
- 21.B.80 Osnova certifikacije tipa za certifikat tipa ili ograničeni certifikat tipa
- 21.B.82 Osnova certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti za certifikat tipa zrakoplova ili ograničeni certifikat tipa zrakoplova
- 21.B.85 Određivanje primjenjivih zahtjeva za zaštitu okoliša za certifikat tipa ili ograničeni certifikat tipa
- 21.B.100 Razina sudjelovanja
- 21.B.103 Izdavanje certifikata tipa ili ograničenog certifikata tipa

(PODODJELJAK C – NE PRIMJENJUJE SE)

PODODJELJAK D – IZMJENE CERTIFIKATA TIPA I OGRANIČENOG CERTIFIKATA TIPA

- 21.B.105 Osnova certifikacije tipa, osnova certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevi za zaštitu okoliša za veću izmjenu certifikata tipa
- 21.B.107 Izdavanje odobrenja izmjene certifikata tipa

PODODJELJAK E – DODATNI CERTIFIKATI TIPA

- 21.B.109 Osnova certifikacije tipa, osnova certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevi za zaštitu okoliša za dodatni certifikat tipa
- 21.B.111 Izdavanje dodatnog certifikata tipa

PODODJELJAK F – PROIZVODNJA BEZ ODOBRENJA ORGANIZACIJE ZA PROIZVODNJU

- 21.B.115 Načini usklađivanja
- 21.B.120 Postupak početne certifikacije
- 21.B.125 Nesukladnosti i korektivne mjere; opažanja
- 21.B.135 Održavanje pisma o suglasnosti
- 21.B.140 Izmjene pisma o suglasnosti

PODODJELJAK G – ODOBRENJE ORGANIZACIJE ZA PROIZVODNJU

- 21.B.215 Načini usklađivanja
- 21.B.220 Postupak početne certifikacije
- 21.B.221 Načela nadzora
- 21.B.222 Program nadzora
- 21.B.225 Nesukladnosti i korektivne mjere; opažanja
- 21.B.240 Izmjene u sustavu upravljanja proizvodnjom

▼ M9**PODODJELJAK H – SVJEDODŽBE O PLOVIDBENOSTI I OGRANIČENE SVJEDODŽBE O PLOVIDBENOSTI**

- 21.B.320 Ispitivanje
- 21.B.325 Izdavanje svjedodžbe o plovidbenosti
- 21.B.326 Svjedodžba o plovidbenosti
- 21.B.327 Ograničena svjedodžba o plovidbenosti

PODODJELJAK I – POTVRDE O BUCI

- 21.B.420 Ispitivanje
- 21.B.425 Izdavanje potvrda o buci

PODODJELJAK J – ODOBRENJE PROJEKTNE ORGANIZACIJE

- 21.B.430 Postupak početne certifikacije
- 21.B.431 Načela nadzora
- 21.B.432 Program nadzora
- 21.B.433 Nesukladnosti i korektivne mjere; opažanja
- 21.B.435 Izmjene u sustavu upravljanja projektom

PODODJELJAK K – DIJELOVI I UREĐAJI

(PODODJELJAK L – NE PRIMJENJUJE SE)

PODODJELJAK M – POPRAVCI

- 21.B.450 Osnova certifikacije tipa i zahtjevi za zaštitu okoliša za odobrenja projekta većeg popravka
- 21.B.453 Izdavanje odobrenja projekta popravka

(PODODJELJAK N – NE PRIMJENJUJE SE)

PODODJELJAK O – OVLAŠTENJA NA TEMELJU NAREDBE O EUROPSKIM TEHNIČKIM STANDARDIMA

- 21.B.480 Izdavanje ETSO ovlaštenja

PODODJELJAK P – DOZVOLA ZA LETENJE

- 21.B.520 Ispitivanje
- 21.B.525 Izdavanje dozvole za letenje

PODODJELJAK Q – IDENTIFIKACIJA PROIZVODA, DIJELOVA I UREĐAJA**Dodaci**

Dodatak I. – EASA Obrazac 1 – Potvrda o ovlaštenom otpuštanju u uporabu

Dodatak II. – EASA Obrazac 15a i 15c – Potvrda o provjeri plovidbenosti

Dodatak III. – EASA Obrazac 20a – Dozvola za letenje

Dodatak IV. – EASA Obrazac 20b – Dozvola za letenje (koju izdaju odobrene organizacije)

Dodatak V. – EASA Obrazac 24 – Ograničena svjedodžba o plovidbenosti

Dodatak VI. – EASA Obrazac 25 – Svjedodžba o plovidbenosti

▼ M9

- Dodatak VII. – EASA Obrazac 45 – Potvrda o buci
- Dodatak VIII. – EASA Obrazac 52 – Izjava o sukladnosti zrakoplova
- Dodatak IX. – EASA Obrazac 53 – Potvrda o otpuštanju u uporabu
- Dodatak X. – EASA Obrazac 55 – Potvrda o odobrenju organizacije za proizvodnju
- Dodatak XI. – EASA Obrazac 65 – Pismo o suglasnosti za proizvodnju bez odobrenja organizacije za proizvodnju
- Dodatak XII. – Kategorije probnih letova i pripadajuća kvalifikacija posade za probne letove

▼ M10**21.1 Nadležno tijelo**

Za potrebe ovog Priloga nadležno tijelo je:

- (a) za odjeljak A poddio A,
  - 1. za projektne organizacije, Agencija;
  - 2. za proizvodne organizacije koje imaju glavno mjesto poslovanja na državnom području za koje je država članica odgovorna na temelju Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, potpisane u Chicagu 7. prosinca 1944. („Čikaška konvencija”), tijelo koje je odredila ta država članica ili druga država članica u skladu s člankom 64. Uredbe (EU) 2018/1139 ili Agencija ako je odgovornost preraspodijeljena Agenciji u skladu s člancima 64. ili 65. Uredbe (EU) 2018/1139;
  - 3. za proizvodne organizacije koje imaju glavno mjesto poslovanja izvan državnog područja za koje je država članica odgovorna na temelju Čikaške konvencije, Agencija;
- (b) za odjeljak A poddijelove B, D, E, J, K, M, O i Q, Agencija;
- (c) za odjeljak A poddijelove F i G:
  - 1. za fizičke i pravne osobe koje imaju glavno mjesto poslovanja na državnom području za koje je država članica odgovorna na temelju Čikaške konvencije, tijelo koje je odredila ta država članica ili druga država članica u skladu s člankom 64. Uredbe (EU) 2018/1139 ili Agencija ako je odgovornost preraspodijeljena Agenciji u skladu s člankom 64. ili, ako je riječ o poddjelu G, člankom 65. Uredbe (EU) 2018/1139;
  - 2. za fizičke i pravne osobe koje imaju glavno mjesto poslovanja izvan državnog područja za koje je država članica odgovorna na temelju Čikaške konvencije, Agencija;
- (d) za odjeljak A poddijelove H i I, tijelo koje je imenovala država članica u kojoj je zrakoplov registriran ili će biti registriran;
- (e) za odjeljak A poddio P:
  - 1. za zrakoplov registriran u državi članici, tijelo koje je imenovala država članica u kojoj je zrakoplov registriran;
  - 2. za neregistrirane zrakoplove, tijelo koje je imenovala država članica koja je propisala identifikacijske oznake;
  - 3. za odobrenje za uvjete letenja povezane s projektnom sigurnošću, Agencija.

21.2 Područje primjene

U odjeljku A ovog Priloga utvrđuju se odredbe kojima se propisuju prava i obveze podnositelja zahtjeva za bilo koji certifikat i nositelja bilo kojeg certifikata koji je izdan ili će se izdati u skladu s ovim Prilogom.

U odjeljku B ovog Priloga utvrđuju se uvjeti za obavljanje zadaća certifikacije, nadzora i provedbe te zahtjevi u pogledu administrativnih sustava i sustava upravljanja koje mora ispunjavati nadležno tijelo odgovorno za provedbu odjeljka A ovog Priloga.

▼ B**ODJELJAK A****TEHNIČKI ZAHTJEVI**

PODODJELJAK A — OPĆE ODREDBE

▼ M9**21.A.1 Područje primjene**

U ovom se pododjeljku utvrđuju opća prava i obveze podnositelja zahtjeva za bilo koji certifikat i nositelja bilo kojeg certifikata koji je izdan ili će se izdati u skladu s ovim Prilogom.

▼ B**21.A.2 Obveze osobe koja nije podnositelj zahtjeva za certifikat ili nositelj certifikata**

Mjere i obveze koje u skladu s ovim odjeljkom preuzima podnositelj zahtjeva za certifikat ili nositelj certifikata za određeni proizvod, dio ili uređaj, može u njegovo ime preuzeti bilo koja druga fizička ili pravna osoba, ako podnositelj zahtjeva za certifikat ili nositelj certifikata može dokazati da je s tom drugom osobom sklopio sporazum kojim se osigurava pravilno ispunjavanje obveza nositelja.

▼ M9**21.A.3A Sustav izvješćivanja**

(a) Ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća (*) te njezine delegirane i provedbene akte, sve fizičke ili pravne osobe koje posjeduju certifikat tipa, ograničeni certifikat tipa, dodatni certifikat tipa, ovlaštenje na temelju Naredbe o europskim tehničkim standardima (ETSO), odobrenje projekta većeg popravka ili bilo koje drugo relevantno odobrenje za koje se smatra da je izdano u skladu s ovom Uredbom ili su podnijele zahtjev za bilo što od navedenog, moraju:

1. uspostaviti i održavati sustav za prikupljanje, istraživanje i analizu izvješća o događajima radi utvrđivanja negativnih trendova ili uklanjanja nedostataka te izdvajanja događaja za koje je izvješćivanje obvezno u skladu s podtočkom 3. i onih o kojima se dobrovoljno izvješćuje. Ako se glavno mjesto poslovanja nalazi u državi članici, može se uspostaviti jedinstveni sustav u svrhu ispunjavanja zahtjeva iz Uredbe (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća i njezinih provedbenih akata te Uredbe (EU) 2018/1139 i njezinih delegiranih i provedbenih akata. Sustav izvješćivanja uključuje:

- i. izvješća i informacije povezane s otkazivanjem, nepravilnim funkcioniranjem, kvarovima ili drugim događajima koji uzrokuju ili bi mogli uzrokovati negativne učinke na kontinuiranu plovidbenost proizvoda, dijela ili uređaja na koji se odnosi certifikat tipa, ograničeni certifikat tipa, dodatni certifikat tipa, ETSO ovlaštenje, odobrenje projekta većeg popravka ili bilo koje drugo relevantno odobrenje za koje se smatra da je izdano u skladu s ovom Uredbom;
- ii. pogreške, izbjegnute nesreće i opasnosti koje nisu obuhvaćene podpodtočkom i;

(*) Uredba (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o izvješćivanju, analizi i naknadnom postupanju u vezi s događajima u civilnom zrakoplovstvu, o izmjeni Uredbe (EU) br. 996/2010 Europskog parlamenta i Vijeća i stavljanju izvan snage Direktive 2003/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i uredbi Komisije (EZ) br. 1321/2007 i (EZ) br. 1330/2007 (SL L 122, 24.4.2014., str. 18.).

▼ **M9**

2. staviti na raspolaganje poznatim operatorima proizvoda, dijela ili uređaja i, na zahtjev, svakoj osobi ovlaštenoj na temelju drugih provedbenih ili delegiranih akata, informacije o sustavu uspostavljenom u skladu s točkom 1. te načinima dostavljanja izvješća i informacija povezanih s otkazivanjem, nepravilnim funkcioniranjem, kvarovima ili drugim događajima iz podtočke 1. podpodtočke i;
  3. izvijestiti Agenciju o svakom njima poznatom otkazivanju, nepravilnom funkcioniranju, kvaru ili drugom događaju koji se odnose na proizvod, dio ili uređaj za koji je izdan certifikat tipa, ograničeni certifikat tipa, dodatni certifikat tipa, ETSO ovlaštenje, odobrenje projekta većeg popravka ili bilo koje drugo relevantno odobrenje za koje se smatra da je izdano u skladu s ovom Uredbom, a koji su rezultirali ili mogu rezultirati stanjem opasnosti.
- (b) Ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća te njezine delegirane i provedbene akte, svaka fizička ili pravna osoba koja posjeduje ili je podnijela zahtjev za potvrdu o odobrenju organizacije za proizvodnju na temelju pododjeljka G ovog odjeljka ili proizvodi proizvod, dio ili uređaj na temelju pododjeljka F ovog odjeljka, mora:
1. uspostaviti i održavati sustav za prikupljanje i ocjenjivanje izvješća o događajima, uključujući izvješća o pogreškama, izbjegnutim nesrećama i opasnostima radi utvrđivanja negativnih trendova ili uklanjanja nedostataka te izdvajanja događaja za koje je izvješćivanje obvezno u skladu s podtočkama 2. i 3. i onih o kojima se dobrovoljno izvješćuje. Za organizacije čije je glavno mjesto poslovanja u državi članici može se uspostaviti jedinstveni sustav u svrhu ispunjavanja zahtjeva iz Uredbe (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća i njezinih provedbenih akata te Uredbe (EU) 2018/1139 i njezinih delegiranih i provedbenih akata;
  2. izvijestiti nositelja odgovornog za odobrenje za projekt o svim slučajevima u kojima je proizvodna organizacija pustila u uporabu proizvode, dijelove ili uređaje za koje je kasnije utvrđeno da možda odstupaju od primjenjivih projektnih podataka i istražiti s nositeljem odobrenja za projekt situacije radi utvrđivanja odstupanja koja bi mogla dovesti do stanja opasnosti;
  3. izvijestiti nadležno tijelo odgovorne države članice u skladu s točkom 21.1. i Agenciju o odstupanjima koja su utvrđena u skladu s točkom 21.A.3 A podtočkom (b) podpodtočkom 2. koja bi mogla dovesti do stanja opasnosti;
  4. ako proizvodna organizacija djeluje kao dobavljač za drugu proizvodnu organizaciju, ona mora i tu drugu organizaciju izvijestiti o svim slučajevima u kojima je toj organizaciji pustila u uporabu proizvode, dijelove ili uređaje za koje je kasnije utvrđeno da možda odstupaju od primjenjivih projektnih podataka;
- (c) Ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća te njezine delegirane i provedbene akte, svaka fizička ili pravna osoba koja izvješćuje u skladu s podtočkom (a) podpodtočkom 3., podtočkom (b) podpodtočkom 2., podtočkom (b) podpodtočkom 3. i podtočkom (b) podpodtočkom 4. štiti na odgovarajući način povjerljivost podataka o osobi koja izvješćuje i osobe/osoba koje su navedene u izvješću.

▼ M9

- (d) Ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća te njezine delegirane i provedbene akte, svaka fizička ili pravna osoba podnosi izvješća iz podtočke (a) podpodtočke 3. i podtočke (b) podpodtočke 3. u obliku i na način koji utvrđuje Agencija odnosno nadležno tijelo te ih u svakom slučaju šalje najkasnije 72 sata od trenutka kad fizička ili pravna osoba utvrdi događaj koji bi mogao dovesti do stanja opasnosti, osim ako te spriječe izvanredne okolnosti.
- (e) Ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća te njezine delegirane i provedbene akte, ako je događaj koji je prijavljen u skladu s podtočkom (a) podpodtočkom 3. ili podtočkom (b) podpodtočkom 3. proizišao iz manjkavosti u projektu ili proizvodnji, nositelj certifikata tipa, ograničenog certifikata tipa, dodatnog certifikata tipa, odobrenja projekta većeg popravka, ETSO ovlaštenja, ili bilo kojeg drugog relevantnog odobrenja za koje se smatra da je izdano u skladu s ovom Uredbom ili, prema potrebi, proizvodna organizacija istražuje razlog manjkavosti i izvješćuje nadležno tijelo države članice odgovorne u skladu s točkom 21.1 i Agenciju o rezultatima svoje istrage te o svim mjerama koje namjerava poduzeti ili predlaže da se poduzmu radi ispravljanja te manjkavosti.
- (f) Ako Agencija utvrdi da je za ispravljanje manjkavosti potrebno poduzeti određene mjere, nositelj certifikata tipa, ograničenog certifikata tipa, dodatnog certifikata tipa, ETSO ovlaštenja, odobrenja projekta većeg popravka ili drugog relevantnog odobrenja za koje se smatra da je izdano u skladu s ovom Uredbom, ili, prema potrebi, proizvođač, dostavlja Agenciji relevantne podatke.

▼ B**21.A.3B Naredbe o plovidbenosti**

- (a) Naredba o plovidbenosti je dokument koji izdaje ili donosi Agencija i u kojem se određuju mjere koje treba provesti na zrakoplovu kako bi se ponovno uspostavila prihvatljiva razina sigurnosti, ako dokazi pokazuju da bi inače razina sigurnosti tog zrakoplova mogla biti ugrožena.
- (b) Agencija izdaje naredbu o plovidbenosti, kad:
1. utvrdi da u zrakoplovu postoji stanje opasnosti, koje je posljedica manjkavosti u zrakoplovu, ili u motoru, propeleru, dijelu ili uređaju ugrađenom u taj zrakoplov; i
  2. to stanje vjerojatno postoji ili se može pojaviti u drugim zrakoplovima.
- (c) Ako Agencija mora izdati naredbu o plovidbenosti kako bi otklonila stanje opasnosti iz točke (b) ili kako bi zatražila provođenje inspekcijskog pregleda, nositelj certifikata tipa, ograničenog certifikata tipa, dodatnog certifikata tipa, ETSO ovlaštenja, odobrenja projekta većeg popravka ili drugoga odgovarajućeg odobrenja za koje se smatra da je izdano u skladu s ovom Uredbom, mora:
1. predložiti odgovarajuće korektivne mjere ili zahtijevane inspekcijske preglede ili oboje, te detalje o tim prijedlozima dostaviti Agenciji na odobrenje;

▼ B

2. nakon što Agencija odobri prijedloge iz točke 1., staviti na raspolaganje svim poznatim korisnicima ili vlasnicima proizvoda, dijela ili uređaja, i na zahtjev bilo kojoj osobi koja mora poštovati naredbu o plovidbenosti, odgovarajuće opisne podatke i upute za izvedbu.

(d) Naredba o plovidbenosti sadrži obavezno sljedeće podatke:

1. identifikaciju stanja opasnosti;
2. identifikaciju dotičnog zrakoplova;
3. zahtijevanu mjeru (zahtijevane mjere);
4. rok za provedbu zahtijevane mjere (zahtijevanih mjera);
5. dan stupanja na snagu.

▼ M2**21.A.4 Usklađivanje projektiranja i proizvodnje**

Svi nositelji certifikata tipa, ograničenog certifikata tipa, dodatnog certifikata tipa, ETSO ovlaštenja, odobrenja izmjene certifikata tipa ili odobrenja projekta popravka moraju prema potrebi surađivati s proizvodnom organizacijom kako bi se:

- (a) osiguralo zadovoljavajuće usklađivanje projektiranja i proizvodnje, koje se, ovisno o slučaju, zahtijeva točkom 21.A.122, točkom 21.A.130 podtočkom (b) stavcima 3. i 4., točkom 21.A.133 i točkom 21.A.165 podtočkom (c) stavcima 2. i 3. i
- (b) osigurala pravilna podrška za kontinuiranu plovidbenost proizvoda, dijela ili uređaja.

▼ M9**21.A.5 Vođenje evidencije**

Sve fizičke ili pravne osobe koje posjeduju ili su podnijele zahtjev za certifikat tipa, ograničeni certifikat tipa, dodatni certifikat tipa, ETSO ovlaštenje, odobrenje projekta ili popravka, dozvolu za letenje, potvrdu o odobrenju organizacije za proizvodnju ili pismo o suglasnosti u skladu s ovom Uredbom moraju:

- (a) pri projektiranju proizvoda, dijela ili uređaja ili njihovim izmjenama ili popravcima uspostaviti sustav vođenja evidencije i održavati relevantne projektne informacije/podatke; staviti na raspolaganje Agenciji te informacije/podatke radi pružanja informacije/podataka potrebnih za osiguravanje kontinuirane plovidbenosti proizvoda, dijela ili uređaja, kontinuirane valjanosti podataka o operativnoj prikladnosti i uskladenosti s primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša;
- (b) pri proizvodnji proizvoda, dijela ili uređaja, evidentirati pojedinosti o proizvodnom procesu koje su relevantne za sukladnost proizvoda, dijela ili uređaja s primjenjivim projektnim podacima i zahtjevima koji su postavljeni njihovim partnerima i dobavljačima te ih staviti na raspolaganje svojem nadležnom tijelu radi pružanja informacija potrebnih za osiguravanje kontinuirane plovidbenosti proizvoda, dijela ili uređaja;
- (c) u pogledu dozvola za letenje:
  1. čuvati dokumente koji su pripremljeni radi utvrđivanja i utemeljenja uvjeta za let te ih staviti na raspolaganje Agenciji i svojem nadležnom tijelu države članice radi pružanja informacija potrebnih za osiguravanje kontinuirane plovidbenosti zrakoplova;

▼ M9

2. pri izdavanju dozvole za letenje na temelju povlastica odobrenih organizacija, čuvaju s njom povezane dokumente, uključujući evidencije o inspekcijskim pregledima i dokumente kojima se podržava odobrenje uvjeta za let i izdavanje same dozvole za letenje te ih stavljaju na raspolaganje Agenciji i nadležnom tijelu države članice odgovornom za nadzor organizacije radi pružanja informacija potrebnih za osiguravanje kontinuirane plovidbenosti zrakoplova;
- (d) čuvati evidenciju o stručnosti i kvalifikacijama iz točke 21.A.139 podtočke (c), točke 21.A.145 podtočke (b), točke 21.A.145 podtočke (c), točke 21.A.239 podtočke (c), točke 21.A.245 podtočke (a) ili točke 21.A.245 podtočke (e) podpodtočke 1. osoblja koje je uključeno u sljedeće funkcije:
1. projektiranje ili proizvodnju;
  2. neovisno praćenje usklađenosti organizacije s relevantnim zahtjevima;
  3. upravljanje sigurnošću;
- (e) čuvati evidencije o ovlaštenju osoblja ako zapošljavaju osoblje koje:
1. ostvaruje povlastice odobrene organizacije na temelju točaka 21.A.163 i/ili 21.A.263, prema potrebi;
  2. obavlja neovisnu funkciju praćenja usklađenosti organizacije s relevantnim zahtjevima na temelju točke 21.A.139 podtočke (e) i/ili točke 21.A.239 podtočke (e), prema potrebi;
  3. obavlja neovisnu funkciju provjere dokazivanja usklađenosti na temelju točke 21.A.239 podtočke (d) podpodtočke 2.

▼ M7**21.A.6 Priručnici**

Nositelj certifikata tipa, ograničenog certifikata tipa ili dodatnog certifikata tipa izrađuje, čuva i ažurira izvornike svih priručnika ili izmjena priručnika koji se zahtijevaju primjenjivom osnovom certifikacije tipa, primjenjivom osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima u vezi sa zaštitom okoliša za proizvod ili artikl te Agenciji na zahtjev dostavlja njihove kopije.

21.A.7 Upute za kontinuiranu plovidbenost

- (a) Nositelj certifikata tipa, ograničenog certifikata tipa, dodatnog certifikata tipa, odobrenja izmjena projekta ili projekta popravka izrađuje upute ili upućuje na upute koje su potrebne za održavanje standarda plovidbenosti povezanog s tipom zrakoplova i svakog povezanog dijela tijekom cijelog radnog vijeka zrakoplova kada dokazuje usklađenost s primjenjivom osnovom certifikacije tipa koju utvrdi i prijavi Agencija u skladu s točkom 21.B.80.
- (b) Najmanje jedan komplet potpunih uputa za kontinuiranu plovidbenost dostavlja nositelj:
1. certifikata tipa ili ograničenog certifikata tipa svakom poznatom vlasniku jednog ili više proizvoda nakon njihove isporuke ili nakon izdavanja prve svjedodžbe o plovidbenosti ili ograničene svjedodžbe o plovidbenosti za dotični zrakoplov, ovisno o tome što nastupi kasnije;

▼ M7

2. dodatnog certifikata tipa ili odobrenja izmjene projekta svim poznatim operatorima proizvoda koje zahvaća izmjena nakon vraćanja izmijenjenog proizvoda u upotrebu;
3. odobrenja projekta popravka svim poznatim operatorima proizvoda koje zahvaća popravak nakon vraćanja u upotrebu proizvoda na kojemu je izveden projekt popravka. Popravljeni proizvod, dio ili uređaj može se vratiti u uporabu prije nego što se dovrše povezane upute za kontinuiranu plovidbenost, ali samo na ograničeno vrijeme i u dogovoru s Agencijom.

Nakon toga nositelji odobrenja projekta moraju na zahtjev staviti te upute na raspolaganje bilo kojoj drugoj osobi od koje se zahtijeva ispunjavanje tih uputa.

- (c) Odstupajući od podtočke (b), nakon puštanja proizvoda ili izmijenjenog proizvoda u upotrebu nositelj certifikata tipa ili nositelj ograničenog certifikata tipa ne mora staviti na raspolaganje dio uputa za kontinuiranu plovidbenost ako je riječ o uputama za periodične aktivnosti održavanja čije je izvršavanje predviđeno za datum znatno kasnije u budućnosti, ali mora ih staviti na raspolaganje prije nego što bude potrebna upotreba tih podataka za proizvod ili izmijenjeni proizvod.
- (d) Nositelj odobrenja projekta, koji je dužan staviti upute za kontinuiranu plovidbenost na raspolaganje u skladu s podtočkom (b), na raspolaganje stavlja i izmjene tih uputa svim poznatim operatorima proizvoda na koje izmjena utječe, a na zahtjev i svakoj drugoj osobi koja se mora uskladiti s tim izmjenama. Taj nositelj odobrenja projekta dužan je na zahtjev dokazati Agenciji prikladnost postupka stavljanja na raspolaganje izmjena uputa za kontinuiranu plovidbenost u skladu s ovom točkom.

▼ M9**21.A.9 Pristup i ispitivanje**

Svaka fizička ili pravna osobe koja posjeduje ili je podnijela zahtjev za certifikat tipa, ograničeni certifikat tipa, dodatni certifikat tipa, ETSO ovlaštenje, odobrenje izmjene projekta ili popravka, svjedodžbu o plovidbenosti, potvrdu o buci, dozvolu za letenje, odobrenje projektne organizacije, potvrdu o odobrenju organizacije za proizvodnju ili pismo o suglasnosti u skladu s ovom Uredbom mora:

- (a) odobriti nadležnom tijelu pristup bilo kojem objektu, proizvodu, dijelu i uređaju, dokumentu, evidenciji, podacima, postupku ili bilo kojem drugom materijalu kako bi se preispitalo svako izvješće, proveo bilo kakav inspekcijski pregled, izveo bilo koji let ili ispitivanje na zemlji ili prisustvovalo njima, prema potrebi, s ciljem provjere početne i trajne usklađenosti organizacije s primjenjivim zahtjevima iz Uredbe (EU) 2018/1139 i njezinih delegiranih i provedbenih akata;
- (b) poduzeti mjere kojima se nadležnom tijelu osigurava pristup, kako je predviđeno u podtočki (a), također u odnosu na partnere, dobavljače i kooperante fizičke ili pravne osobe.

▼ B**PODODJELJAK B — CERTIFIKATI TIPA I OGRANIČENI CERTIFIKATI TIPA****21.A.11 Područje primjene**

U ovom se pododjeljku utvrđuje postupak za izdavanje certifikata tipa za proizvode i ograničenog certifikata tipa za zrakoplove te se utvrđuju prava i obveze podnositelja zahtjeva za te certifikate i nositelja tih certifikata.

▼ B**21.A.13 Prihvatljivost**

Svaka fizička i pravna osoba koja je dokazala ili je u postupku dokazivanja svoje sposobnosti u skladu s točkom 21.A.14, ima pravo podnijeti zahtjev za certifikat tipa ili ograničeni certifikat tipa u skladu s uvjetima utvrđenim u ovom pododjeljku.

21.A.14 Dokazivanje sposobnosti**▼ M5**

- (a) Podnositelj zahtjeva za certifikat tipa ili ograničeni certifikat tipa mora dokazati svoju sposobnost posjedovanjem odobrenja projektne organizacije koje je izdala Agencija u skladu s pododjeljkom J.

▼ B

- (b) Odstupajući od točke (a), kao alternativni postupak dokazivanja sposobnosti, podnositelj zahtjeva može zatražiti suglasnost Agencije za primjenu postupaka kojima se utvrđuju posebne projektne prakse, sredstva i redosljed aktivnosti koji su potrebni za sukladnost s ovim Prilogom I. (Part 21.), kada se radi o jednom od sljedećih proizvoda:

1. zrakoplov ELA 2;
2. motor ili propeler ugrađen u zrakoplov ELA 2;
3. klipni motor;
4. propeler sa stalnim ili podesivim korakom.

▼ M5

- (c) Odstupajući od podtočke (a), podnositelj zahtjeva može dokazati svoju sposobnost tako da od Agencije dobije odobrenje svojeg programa certifikacije utvrđenog u skladu s točkom 21.A.15 podtočkom (b) ako se certificira jedan od sljedećih proizvoda:

1. zrakoplov ELA1; ili
2. motor ili elisa ugrađen u zrakoplov ELA1.

▼ B**21.A.15 Zahtjev**

- (a) Zahtjev za certifikat tipa ili ograničeni certifikat tipa s podnosi se u obliku i na način koji utvrđuje Agencija.

▼ M7

- (b) Zahtjev za certifikat tipa ili ograničeni certifikat tipa mora sadržavati, najmanje, preliminarnu opisne podatke o proizvodu, namjenu proizvoda i vrstu operacija za koje je zatražena certifikacija. Usto, mora sadržavati, ili ga se time dopunjuje nakon podnošenja, program certifikacije za dokazivanje sukladnosti u skladu s točkom 21.A.20, koji se sastoji od:

▼ M5

1. detaljnog opisa projekta tipa sa svim konfiguracijama koje treba certificirati;
2. predloženih operativnih karakteristika i ograničenja;
3. predviđene namjene proizvoda i vrste operacija za koje se traži certifikacija;
4. prijedloga za početnu osnovu certifikacije tipa, osnovu certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjeve za zaštitu okoliša, pripremljenog u skladu sa zahtjevima i opcijama navedenima u točkama 21.B.80, 21.B.82 i 21.B.85;

▼ M5

5. prijedloga raščlambе programa certifikacije u smislene skupine aktivnosti i podataka za dokazivanje sukladnosti, uključujući prijedlog načina ostvarivanja sukladnosti i povezane dokumente o sukladnosti;
  6. prijedloga za procjenu smislenih skupina aktivnosti i podataka za dokazivanje sukladnosti koje se odnose na vjerojatnost neidentificirane nesukladnosti s osnovom certifikacije tipa, osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti ili zahtjeva za zaštitu okoliša i s obzirom na potencijalni učinak te nesukladnosti na sigurnost proizvoda ili zaštitu okoliša. Predložena procjena u obzir uzima elemente iz točke 21.B.100 podtočke (a) podpodtočaka od 1. do 4.; Na temelju te procjene u zahtjev se uvrštava prijedlog sudjelovanja Agencije u provjeri aktivnosti i podataka za dokazivanje sukladnosti; i
  7. projektnih rokova projekta, uključujući ključne etape.
- (c) Podnositelj zahtjeva ažurira program certifikacije nakon početnog podnošenja Agenciji u slučaju izmjena projekta koji se certificira koje utječu na bilo koju podpodtočku od 1. do 7. podtočke (b).

▼ M7

- (d) Zahtjev za certifikat tipa ili ograničeni certifikat tipa za zrakoplov mora sadržavati, ili mu se ona prilaže nakon podnošenja, dopunu zahtjeva za odobrenje podataka o operativnoj prikladnosti.

▼ M5

- (e) Zahtjev za izdavanje certifikata tipa ili ograničenog certifikata tipa za veliki zrakoplov i veliki rotokopter vrijedi pet godina, a zahtjev za bilo koji drugi certifikat tipa ili ograničeni certifikat tipa vrijedi tri godine, osim ako podnositelj zahtjeva u trenutku podnošenja zahtjeva dokaže da je za njegov proizvod potrebno dulje razdoblje za dokazivanje i deklariranje sukladnosti te ako Agencija pristane na to dulje razdoblje.
- (f) U slučaju da certifikat tipa ili ograničeni certifikat tipa nije izdan ili je jasno da neće biti izdan u roku koji je utvrđen u podtočki (e), podnositelj zahtjeva može:

1. podnijeti novi zahtjev i postići sukladnost s osnovom certifikacije tipa, osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu okoliša, kako ih je utvrdila i u obavijesti dostavila Agencija u skladu s točkama 21.B.80, 21.B.82 i 21.B.85 za datum nove primjene; ili
2. zatražiti produljenje razdoblja iz podtočke (e) i predložiti novi datum za izdavanje certifikata tipa ili ograničenog certifikata tipa. U tom slučaju podnositelj zahtjeva mora postići sukladnost s osnovom certifikacije tipa, osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu okoliša, kako ih je utvrdila i u obavijesti dostavila Agencija u skladu s točkama 21.B.80, 21.B.82 i 21.B.85 za datum koji mora odabrati podnositelj zahtjeva. Taj datum, međutim, ne smije prethoditi novom datumu koji predloži podnositelj zahtjeva za izdavanje certifikata tipa ili ograničenog certifikata tipa za više od pet godina u slučaju zahtjeva za certifikat tipa ili ograničeni certifikat tipa za veliki zrakoplov ili veliki rotokopter odnosno za više od tri godine u slučaju zahtjeva za bilo koji drugi certifikat tipa ili ograničeni certifikat tipa.

▼ M5

▼ B**21.A.19 Izmjene zbog kojih je potreban novi certifikat tipa**

Svaka fizička ili pravna osoba koja predloži izmjenu proizvoda mora zatražiti novi certifikat tipa ako Agencija smatra da je izmjena projekta, snage, potiska ili mase toliko velika da je potrebno temeljito ispitati sukladnost s primjenjivom osnovom za certifikaciju tipa.

▼ M5**21.A.20 Dokazivanje sukladnosti s osnovom certifikacije tipa, osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu okoliša**

- (a) Nakon što Agencija prihvati program certifikacije podnositelj zahtjeva dokazuje sukladnost s osnovom certifikacije tipa, osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu okoliša, kako ih je Agencija utvrdila i o njima obavijestila podnositelja zahtjeva u skladu s točkama 21.B.80, 21.B.82 i 21.B.85, te Agenciju obavješćuje o načinima na koje je ta sukladnost dokazana.
- (b) Podnositelj zahtjeva izvješćuje Agenciju o svim teškoćama ili događajima tijekom dokazivanja sukladnosti koji mogu štetno utjecati na procjenu rizika u skladu s točkom 21.A.15 podtočkom (b) podpodtočkom 6. ili na program certifikacije ili drukčije nametnuti potrebu da se promijeni stupanj sudjelovanja Agencije o kojem je podnositelj prethodno obaviješten u skladu s točkom 21.B.100 podtočkom (c).
- (c) Podnositelj zahtjeva obrazlaže utemeljenost sukladnosti u dokumentima o sukladnosti, u skladu s certifikacijskim programom.
- (d) Nakon završetka svih dokazivanja sukladnosti u skladu s programom certifikacije, uključujući sve inspekcije i ispitivanja u skladu s točkom 21.A.33 te nakon svih probnih letova u skladu s točkom 21.A.35, podnositelj zahtjeva izjavljuje:
1. da je dokazao sukladnost s osnovom certifikacije tipa, osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu okoliša, kako ih je utvrdila i u obavijesti dostavila Agencija, nakon programa certifikacije koji je prihvatila Agencija; i
  2. da nije utvrđeno ni jedno obilježje ili karakteristika zbog kojeg bi proizvod bio opasan za namjene za koje je zatražena certifikacija.
- (e) Podnositelj zahtjeva dostavlja Agenciji izjavu o sukladnosti propisanu podtočkom (d). Ako podnositelj zahtjeva ima odgovarajuće odobrenje projektne organizacije, izjava o sukladnosti sastavlja se u skladu s pododjeljkom J i dostavlja Agenciji.

▼ M5**21.A.21 Zahtjevi za izdavanje certifikata tipa ili ograničenog certifikata tipa**

(a) Za izdavanje certifikata tipa za proizvod ili, ako zrakoplov ne ispunjava temeljne zahtjeve iz Priloga II. Uredbi (EU) 2018/1139, ograničenog certifikata tipa za zrakoplov, podnositelj zahtjeva mora:

1. dokazati svoju sposobnost u skladu s točkom 21.A.14;
2. ispunjavati točku 21.A.20;
3. dokazati da motor i propeler, ako su ugrađeni u zrakoplov:

(A) imaju certifikat tipa koji je izdan ili utvrđen u skladu s ovom Uredbom; ili

(B) dokazano su sukladni s osnovom certifikacije tipa zrakoplova i zahtjevima za zaštitu okoliša koje je utvrdila i u obavijesti navela Agencija kao preduvjet za siguran let zrakoplova.

(b) Odstupajući od podtočke (a) podpodtočke 2. i na podnositeljev zahtjev priložen izjavi iz točke 21.A.20 podtočke (d) podnositelj ima pravo da mu se certifikat tipa za zrakoplov ili ograničeni certifikat tipa za zrakoplov izda prije nego što je dokazao sukladnost s osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti, pod uvjetom da je dokaže prije datuma početka stvarnog korištenja tih podataka.

▼ B**21.A.31 Projekt tipa**

(a) Projekt tipa sastoji se od:

1. nacrtu i specifikacija, te popisa tih nacrtu i specifikacija, koji su potrebni za definiranje konfiguracije i projektnih obilježja proizvoda za koji je dokazano da je u skladu s primjenjivom osnovom certifikacije tipa i zahtjevima vezanim uz zaštitu okoliša;
2. podataka o materijalima i postupcima te o metodama proizvodnje i sklanjanja proizvoda, koji su potrebni kako bi se osigurala sukladnost proizvoda;

▼ M2

3. odjeljka o odobrenim ograničenjima plovidbenosti u uputama za kontinuiranu plovidbenost, kako je određeno primjenjivim certifikacijskim specifikacijama; i

▼ M5

4. svi ostali podaci na temelju kojih se može utvrditi plovidbenost i, prema potrebi, ekološke karakteristike kasnijih proizvoda iste vrste.

▼ B

(b) Svaki projekt tipa mora biti označen na odgovarajući način.

▼ M5**21.A.33 Provjere i ispitivanja**

(a) (Rezervirano)

(b) Prije svakog ispitivanja tijekom dokazivanja sukladnosti koja se zahtijevaju točkom 21.A.20, podnositelj zahtjeva provjerava:

▼ M5

1. za probni uzorak:
    - i. da su materijali i postupci na odgovarajući način sukladni specifikacijama za predloženi projekt tipa;
    - ii. da su dijelovi proizvoda na odgovarajući način sukladni nacrtima u predloženom projektu tipa; i
    - iii. da su proizvodni postupci, konstrukcija i sklapanje na odgovarajući način sukladni onima koji su navedeni u predloženom projektu tipa; i
  2. da ispitna oprema i svi mjerni uređaji za ispitivanje odgovaraju potrebama ispitivanja i da su umjereni na odgovarajući način.
- (c) Na temelju provjera provedenih u skladu s podtočkom (b) podnositelj zahtjeva izdaje izjavu o sukladnosti u kojoj navodi sve potencijalne nesukladnosti s obrazloženjem zašto one neće utjecati na ispitne rezultate te dopušta Agenciji da provede inspekcijski pregled koji smatra potrebnim radi provjere valjanosti te izjave.
- (d) Podnositelj zahtjeva dužan je dopustiti Agenciji da:
1. pregleda sve podatke i informacije povezane s dokazivanjem sukladnosti; i
  2. provede bilo kakvo ispitivanje ili bilo kakav inspekcijski pregled za potrebe dokazivanja sukladnosti ili da im prisustvuje.
- (e) Za sva ispitivanja i inspekcijske preglede koje Agencija provodi ili im prisustvuje u skladu s podtočkom (d) podpodtočkom 2:
1. podnositelj zahtjeva dostavlja Agenciji izjavu o sukladnosti propisanu podtočkom (c); i
  2. od trenutka izdavanja izjave o sukladnosti iz podtočke (c) do trenutka kad se Agenciji na ispitivanje dostavi ispitni uzorak, na tom uzorku ili ispitnoj opremi ili mjernim uređajima ne smije se učiniti nikakva izmjena koja bi utjecala na izjavu o sukladnosti.

21.A.35 Probni letovi

- (a) Probni letovi za potrebe dobivanja certifikata tipa izvode se u skladu s uvjetima za takve probne letove koje utvrđuje Agencija.
- (b) Podnositelj zahtjeva mora izvesti sve probne letove koje Agencija smatra potrebnima:
1. kako bi se utvrdila sukladnost s primjenjivom osnovom certifikacije tipa i zahtjevima vezanim uz zaštitu okoliša; i
  2. kako bi se za zrakoplov koji se certificira u skladu s ovim Prilogom I. (Part 21.) utvrdilo da li postoji pouzdano jamstvo da su zrakoplov, njegovi dijelovi i uređaji pouzdani i da ispravno funkcioniraju, osim za:
    - i. jedrilice i motorne jedrilice;
    - ii. balone i zračne brodove, definirane u ELA 1 ili ELA 2;
    - iii. zrakoplove čija je najveća dopuštena masa pri uzlijetanju (MTOM) 2 722 kg ili manje.

▼ B

(c) (Rezervirano)

(d) (Rezervirano)

(e) (Rezervirano)

(f) Probni letovi propisani u točki (b) podtočki 2. uključuju:

1. za zrakoplove s ugrađenim turbinskim motorima tipa koji ranije nije bio korišten u certificiranom tipu zrakoplova, najmanje 300 sati letenja sa svim motorima koji su u skladu s certifikatom tipa; i

2. za sve druge zrakoplove, najmanje 150 sati letenja.

▼ M7**21.A.41 Certifikat tipa**

Certifikat tipa i ograničeni certifikat tipa sadržavaju projekt tipa, operativna ograničenja, upute za kontinuiranu plovidbenost, listu podataka certifikata tipa za plovidbenost i emisije, primjenjivu osnovu certifikacije tipa i zahtjeve za zaštitu okoliša, s kojima Agencija utvrđuje sukladnost, i sve druge uvjete ili ograničenja propisane za proizvod u primjenjivim certifikacijskim specifikacijama i zahtjevima vezanima uz zaštitu okoliša. Osim toga, certifikat tipa za zrakoplov i ograničeni certifikat tipa za zrakoplov uključuju primjenjivu osnovu certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti, podatke o operativnoj prikladnosti i listu podataka certifikata tipa za buku. Lista podataka certifikata tipa i ograničenog certifikata tipa za zrakoplov uključuje evidenciju o sukladnosti u pogledu emisija CO₂, a lista podataka certifikata tipa za motor uključuje evidenciju o sukladnosti u pogledu emisija ispušnih plinova.

21.A.44 Obveze nositelja

Svaki nositelj certifikata tipa ili ograničenog certifikata tipa:

▼ M9

(a) preuzima obveze utvrđene u točkama 21.A.3 A, 21.A.3B, 21.A.4, 21.A.5, 21.A.6, 21.A.7, 21.A.9, 21.A.62 i 21.A.65 te u tu svrhu, nastavlja ispunjavati zahtjeve u vezi s prihvatljivošću u skladu s točkom 21.A.13;

▼ M7

(b) specificira oznaku u skladu s pododjeljkom Q.

Od 18. svibnja 2022. podrazumijeva se da se obveza ispunjavanja obveza navedenih u točki a) odnosi na točke 21.A.3A, 21.A.3B, 21.A.4, 21.A.5, 21.A.6, 21.A.7, 21.A.62 i 21.A.65 te u tu svrhu svaki nositelj certifikata tipa ili ograničenog certifikata tipa nastavlja ispunjavati zahtjeve vezane uz prihvatljivost u skladu s točkom 21.A.14.

▼ M9**21.A.47 Prenosivost**

Certifikat tipa ili ograničeni certifikat tipa ili ETSO ovlaštenje za pomoćni generator može se prenijeti samo na fizičku ili pravnu osobu koja može preuzeti obveze iz točke 21.A.44 i koja je u tu svrhu dokazala svoju sposobnost u skladu s točkom 21.A.14.

▼ B**21.A.51 Trajanje i kontinuirana valjanost**

(a) Certifikat tipa i ograničeni certifikat tipa izdaju se na neograničeno vrijeme. Oni ostaju valjani, pod uvjetom da:

1. nositelj nastavi ispunjavati odredbe ovog Priloga I. (Part 21.); i
2. certifikat nije predan ili trajno oduzet u skladu s primjenjivim upravnim postupcima koje utvrđuje Agencija.

(b) Nakon što je certifikat predan ili trajno oduzet, certifikat tipa i ograničeni certifikat tipa vraća se Agenciji.

▼ M7

_____

▼ M2**21.A.62 Raspoloživost podataka o operativnoj prikladnosti**

Nositelj certifikata tipa ili ograničenog certifikata tipa stavlja na raspolaganje:

(a) najmanje jedan komplet potpunih podataka o operativnoj prikladnosti, pripremljenih u skladu s primjenjivom osnovom certifikacije operativne prikladnosti, svim poznatim operatorima zrakoplova u EU-u, prije nego što organizacija za obuku ili EU operator trebaju koristiti podatke o operativnoj prikladnosti i

(b) sve promjene podataka o operativnoj prikladnosti svim poznatim EU operatorima dotičnog zrakoplova i

(c) na zahtjev, relevantne podatke navedene u gornjim podtočkama (a) i (b):

1. nadležnom tijelu odgovornom za provjeru sukladnosti s jednim ili više elemenata tog kompleta podataka o operativnoj prikladnosti i
2. svim osobama koje moraju ispunjavati zahtjeve jednog ili više elemenata tog kompleta podataka o operativnoj prikladnosti.

▼ M7**21.A.65 Kontinuirana strukturna cjelovitost aviona**

Nositelj certifikata tipa ili ograničenog certifikata tipa za veliki avion osigurava da program za kontinuiranu strukturnu cjelovitost ostane valjan tijekom cijelog radnog vijeka aviona, uzimajući u obzir iskustvo u upotrebi i postojeće operacije

(PODODJELJAK C — NE PRIMJENJUJE SE)

PODODJELJAK D — IZMJENE CERTIFIKATA TIPA I OGRANIČENIH CERTIFIKATA TIPA

▼ M2**21.A.90A Područje primjene**

U ovom se pododjeljku utvrđuje postupak za odobravanje izmjena certifikata tipa te se utvrđuju prava i obveze podnositelja zahtjeva za ta odobrenja i nositelja tih odobrenja. U ovom se pododjeljku također definiraju standardne izmjene koje ne podliježu postupku odobravanja u skladu s ovim pododjeljkom. U ovom pododjeljku izraz certifikat tipa uključuje i certifikate tipa i ograničene certifikate tipa.

▼ B**21.A.90B Standardne izmjene****▼ M2**

(a) Standardne izmjene su izmjene certifikata tipa:

1. u odnosu na:

- i. zrakoplove čija je najveća dopuštena masa pri uzlijetanju (MTOM) 5 700 kg ili manje;
- ii. rotokoptere čiji je MTOM 3 175 kg ili manje;
- iii. jedrilice, motorne jedrilice, balone i zračne brodove, kako su definirani u ELA1 ili ELA2,

▼ M7

2. koje su u skladu s projektnim podacima uključenima u certifikacijske specifikacije koje izdaje Agencija i koje sadržavaju prihvatljive metode, tehnike i prakse za izvođenje i identificiranje standardnih izmjena, uključujući s tim povezane upute za kontinuiranu plovidbenost; i

▼ M2

3. koji nisu u suprotnosti s podacima nositelja TC-a.

▼ B

(b) Točke 21.A.91 do 21.A.109 ne primjenjuju se na standardne izmjene.

▼ M7**21.A.90C Zasebne izmjene uputa za kontinuiranu plovidbenost**

(a) Zasebne izmjene uputa za kontinuiranu plovidbenost odnose se na izmjene koje nisu pripremljene isključivo zbog izmjene projekta tipa ili projekta popravka.

(b) Zasebne izmjene uputa za kontinuiranu plovidbenost može provesti isključivo nositelj odobrenja projekta za koji su upute utvrđene.

(c) Točke od 21.A.91 do 21.A.109 ne primjenjuju se na zasebne izmjene uputa za kontinuiranu plovidbenost koje:

- 1. ne utječu na odjeljak o ograničenjima plovidbenosti u uputama za kontinuiranu plovidbenost; i
- 2. ne zahtijevaju da nositelj odobrenja projekta dodatno dokazuje uskladenost s osnovom certifikacije.

(d) Zasebne izmjene uputa za kontinuiranu plovidbenost iz podtočke (c) odobrava nositelj odobrenja projekta u skladu s postupcima dogovorenima s Agencijom.

▼ M5**21.A.91 Razvrstavanje izmjena certifikata tipa**

Izmjene certifikata tipa razvrstavaju se kao manje i veće. „Manja izmjena” nema znatnog učinka na masu, ravnotežu, izdržljivost konstrukcije, pouzdanost, operativne karakteristike, podatke o operativnoj prikladnosti ili druge karakteristike koje utječu na plovidbenost proizvoda ili njegove ekološke karakteristike. Ne dovodeći u pitanje točku 21.A.19, sve su druge izmjene u skladu s ovim pododjeljkom „veće izmjene”. Veće i manje izmjene odobravaju se u skladu s točkom 21.A.95 ili 21.A.97, prema potrebi, te se identificiraju na odgovarajući način.

▼ M2**21.A.92 Prihvatljivost**

- (a) Zahtjev za odobrenje veće izmjene certifikata tipa u skladu s ovim pododjeljkom može podnijeti samo nositelj certifikata tipa; svi drugi podnosiitelji zahtjeva za veću izmjenu certifikata tipa podnose zahtjev u skladu s pododjeljkom E.
- (b) Zahtjev za odobrenje manje izmjene certifikata tipa u skladu s ovim pododjeljkom može podnijeti bilo koja fizička ili pravna osoba.

▼ M5**21.A.93 Zahtjev**

- (a) Zahtjev za odobrenje izmjene certifikata tipa podnosi se u obliku i na način koji utvrđuje Agencija.

▼ M7

- (b) Zahtjev mora sadržavati, ili ga se time dopunjuje nakon podnošenja, program certifikacije za dokazivanje sukladnosti u skladu s točkom 21.A.20, koji se sastoji od:

▼ M5

1. opisa izmjene u kojem se navode:

- i. konfiguracije proizvoda u certifikatu tipa na kojima će se učiniti izmjena;
- ii. sva područja proizvoda u certifikatu tipa, uključujući odobrene priručnike, koji se mijenjaju ili na koje utječe izmjena; i
- iii. ako izmjena utječe na podatke o operativnoj prikladnosti, sve potrebne izmjene tih podataka;

2. navođenja svih ponovnih provjera potrebnih radi dokazivanja sukladnosti izmjene i područja na koja utječe s osnovom certifikacije tipa, osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu okoliša; i

3. za veću izmjenu certifikata tipa:

- i. prijedloga za početnu osnovu certifikacije tipa, osnovu certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjeve za zaštitu okoliša, pripremljenog u skladu sa zahtjevima i opcijama navedenima u točki 21.A.101;
- ii. prijedloga raščlambe programa certifikacije u smislene skupine aktivnosti i podataka za dokazivanje sukladnosti, uključujući prijedlog načina ostvarivanja sukladnosti i povezane dokumente o sukladnosti;
- iii. prijedloga za procjenu smislenih skupina aktivnosti i podataka za dokazivanje sukladnosti koje se odnose na vjerojatnost neidentificirane nesukladnosti s osnovom certifikacije tipa, osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti ili zahtjeva za zaštitu okoliša i s obzirom na potencijalni učinak te nesukladnosti na sigurnost proizvoda ili zaštitu okoliša. Predložena procjena u obzir uzima elemente iz točke 21.B.100 podtočke (a) podpodtočaka od 1. do 4.; Na temelju te procjene u zahtjev se uvrštava prijedlog sudjelovanja Agencije u provjeri aktivnosti i podataka za dokazivanje sukladnosti; i

▼ **M5**

iv. projektnih rokova projekta, uključujući ključne etape.

(c) Zahtjev za izmjenu certifikata tipa za veliki zrakoplov ili veliki rotokopter vrijedi pet godina, a zahtjev za izmjenu bilo kojeg drugog certifikata tipa vrijedi tri godine. U slučaju da izmjena nije odobrena ili je jasno da neće biti odobrena u roku utvrđenom u ovoj točki, podnositelj zahtjeva može:

1. podnijeti novi zahtjev za izmjenu certifikata tipa i postići sukladnost s osnovom certifikacije tipa, osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu okoliša, kako ih je Agencija utvrdila u skladu s točkom 21.A.101 i dostavila u obavijesti u skladu s točkom 21.B.105 za datum nove primjene; ili

▼ **M7**

2. zatražiti produljenje razdoblja propisanog u prvoj rečenici podtočke (c) za prvotni zahtjev i predložiti novi datum za izdavanje odobrenja. U tom slučaju podnositelj mora postići sukladnost s osnovom certifikacije tipa, osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu okoliša, kako ih je Agencija utvrdila u skladu s točkom 21.A.101 i dostavila u obavijesti u skladu s točkom 21.B.105 za datum koji mora odabrati podnositelj zahtjeva. Taj datum, međutim, ne smije prethoditi novom datumu koji predloži podnositelj zahtjeva za izdavanje odobrenja za više od pet godina u slučaju zahtjeva za izmjenu certifikata tipa ili ograničenog certifikata tipa za veliki avion ili veliki rotokopter, odnosno za više od tri godine u slučaju zahtjeva za izmjenu bilo kojeg drugog certifikata tipa ili ograničenog certifikata tipa.

▼ **M5****21.A.95 Zahtjevi za odobrenje manje izmjene**

(a) Manje izmjene certifikata tipa razvrstava i odobrava:

1. Agencije; ili
2. odobrena projektna organizacija u okviru svojih povlastica iz točke 21.A.263. podtočke (c) podpodtočke 1. i 2., kako je navedeno u uvjetima odobrenja.

(b) Manja izmjena certifikata tipa odobrava se samo:

1. ako je dokazano da su izmjena i područja na koja utječe sukladni s osnovom certifikacije tipa i zahtjevima za zaštitu okoliša na koje se upućuje u certifikatu tipa;
2. u slučaju izmjene koja utječe na podatke o operativnoj prikladnosti: ako je dokazano da su potrebne izmjene podataka o operativnoj prikladnosti u skladu s osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti na koju se upućuje u certifikatu tipa;
3. ako je deklarirana sukladnost s osnovom certifikacije tipa koja se primjenjuje u skladu s točkom 1., a utemeljenost sukladnosti obrazložena u dokumentima o sukladnosti; i
4. ako nije utvrđeno ni jedno obilježje ili karakteristika zbog kojeg bi proizvod bio opasan za namjene za koje je zatražena certifikacija.

(c) Odstupajući od podtočke (b) podpodtočke 1., certifikacijske specifikacije koji su postale primjenjive poslije onih na koje se upućuje u certifikatu tipa mogu se upotrijebiti za odobrenje manje izmjene, pod uvjetom da ne utječu na dokazivanje sukladnosti.

▼ M5

- (d) Odstupajući od podtočke (a) te na podnositeljev zahtjev priložen izvaji iz točke 21.A.20 podtočke (d), manja izmjena certifikata tipa za zrakoplov može se odobriti prije nego što se dokaže sukladnost s osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti, pod uvjetom da podnositelj zahtjeva dokaže tu sukladnost prije datuma početka stvarnog korištenja tih podataka.
- (e) Podnositelj zahtjeva dostavlja Agenciji dokazne podatke za izmjenu i izjavu da je sukladnost dokazana u skladu s podtočkom (b).
- (f) Odobrenje manje izmjene certifikata tipa ograničuje se na konkretne konfiguracije u certifikatu tipa na koje se izmjena odnosi.

21.A.97 Zahtjevi za odobrenje veće izmjene

- (a) Veće izmjene certifikata tipa razvrstava i odobrava:
  1. Agencije; ili
  2. odobrena projektna organizacija u okviru svojih povlastica iz točke 21.A.263. podtočke (c) podpodtočke 1. i 8., kako je navedeno u uvjetima odobrenja.

- (b) Veća izmjena certifikata tipa odobrava se samo:
  1. ako je dokazano da su izmjena i područja na koja utječe sukladni s osnovom certifikacije tipa i zahtjevima za zaštitu okoliša, kako je utvrdila Agencija u skladu s točkom 21.A.101;
  2. u slučaju izmjene koja utječe na podatke o operativnoj prikladnosti, ako je dokazano da su potrebne izmjene podataka o operativnoj prikladnosti u skladu s osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti, kako je utvrdila Agencija u skladu s točkom 21.A.101; i
  3. ako je dokazana sukladnost s točkama 1. i 2. u skladu s točkom 21.A.20, kako je primjenjivo na izmjenu.

- (c) Odstupajući od podtočke (b) podpodtočke 2. i 3. te na podnositeljev zahtjev priložen izvaji iz točke 21.A.20 podtočke (d), veća izmjena certifikata tipa za zrakoplov može se odobriti prije nego što se dokaže sukladnost s osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti, pod uvjetom da podnositelj zahtjeva dokaže tu sukladnost prije datuma početka stvarnog korištenja tih podataka.
- (d) Odobrenje veće izmjene certifikata tipa ograničuje se na konkretne konfiguracije u certifikatu tipa na koje se izmjena odnosi.

21.A.101 Osnova certifikacije tipa, osnova certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevi za zaštitu okoliša za veću izmjenu certifikata tipa

- (a) Veća izmjena certifikata tipa i područja na koje utječe moraju biti sukladni certifikacijskim specifikacijama koje se primjenjuju na izmijenjeni proizvod na datum podnošenja zahtjeva za izmjenu ili certifikacijskim specifikacijama koje su se počele primjenjivati nakon tog datuma u skladu s podtočkom (f) u nastavku. Valjanost zahtjeva određuje se u skladu s točkom 21.A.93 podtočkom (c). Usto, izmijenjeni proizvod mora ispunjavati zahtjeve za zaštitu okoliša koje je utvrdila Agencija u skladu s točkom 21.B.85.

▼ M7

- (b) Uz iznimku odredaba iz podtočke (h), odstupajući od podtočke (a), ranija izmjena certifikacijske specifikacije iz podtočke (a) i bilo koje druge izravno povezane certifikacijske specifikacije može se upotrijebiti u bilo kojoj od sljedećih situacija, osim ako se ta ranija izmjena počela primjenjivati prije datuma početka primjene odgovarajućih certifikacijskih specifikacija na koje se upućuje u certifikatu tipa:

▼ M5

1. za izmjenu za koju Agencija smatra da nije značajna. Pri utvrđivanju značaja određene izmjene, Agencija razmatra tu izmjenu u kontekstu svih prethodnih relevantnih izmjena projekta i svih povezanih revizija primjenjivih certifikacijskih specifikacija na koje se upućuje u certifikatu tipa za proizvod. Izmjene koje ispunjavaju jedan od sljedećih kriterija automatski se smatraju značajnima:
    - i. opća konfiguracija ili načela konstruiranja nisu zadržani;
    - ii. pretpostavke korištene za certifikaciju proizvoda koji se mijenja više nisu valjane;
  2. za svako područje, sustav, dio ili uređaj za koji Agencija smatra da na njega izmjena ne utječe;
  3. za svako područje, sustav, dio ili uređaj na koji izmjena utječe, a za koji Agencija smatra da sukladnost s certifikacijskim specifikacijama opisanim u podtočki (a) ne pridonosi bitno razini sigurnosti izmijenjenog proizvoda ili nije praktična.
- (c) Odstupajući od podtočke (a), u slučaju izmjene zrakoplova, osim rotokoptera, čija najveća masa ne prelazi 2 722 kg (6 000 lb) ili neturbinskog rotokoptera čija najveća masa ne prelazi 1 361 kg (3 000 lb) izmjena i područja na koja utječe moraju biti sukladni s osnovom certifikacije tipa na koju se upućuje u certifikatu tipa. Ako, međutim, Agencija smatra da je izmjena u nekom području značajna, može zahtijevati da izmjena i područja na koja utječe budu sukladni s izmjenom certifikacijske specifikacije osnove certifikacije tipa na koju se upućuje u certifikatu tipa i sa svakom drugom izravno povezanom certifikacijskom specifikacijom, osim ako Agencija također smatra da ta izmjena ne pridonosi bitno razini sigurnosti izmijenjenog proizvoda ili nije praktična.
- (d) Ako Agencija smatra da certifikacijska specifikacija koja se primjenjuje na dan podnošenja zahtjeva za izmjenu ne osigurava odgovarajuće standarde u odnosu na predloženu izmjenu, izmjena i područja na koja utječe moraju ispuniti sve posebne uvjete i izmjene tih posebnih uvjeta koje je u skladu s točkom 21.B.75 propisala Agencija kako bi se osigurala razina sigurnosti jednaka onoj utvrđenoj u certifikacijskim specifikacijama koje se primjenjuju na datum podnošenja zahtjeva za izmjenu.
- (e) Odstupajući od podtočaka (a), (b) i (c), izmjena i područja na koja utječe mogu, na prijedlog podnosioca zahtjeva, biti sukladne drugoj certifikacijskoj specifikaciji koju je odredila Agencija ako Agencija smatra da ta specifikacija osigurava razinu sigurnosti koja je:
1. u slučaju certifikata tipa:
    - i. ekvivalentna razini sigurnosti na temelju certifikacijskih specifikacija koje je odredila Agencija u skladu podtočkama (a), (b) ili (c); ili
    - ii. u skladu s bitnim zahtjevima iz Priloga II. Uredbi (EU) 2018/1139.

▼ M5

2. u slučaju ograničenog certifikata tipa, primjerena s obzirom na predviđenu uporabu.
- (f) Ako podnositelj zahtjeva odabere usklađivanje s certifikacijskom specifikacijom utvrđenom u izmjeni koja se počinje primjenjivati nakon podnošenja zahtjeva za izmjenu certifikata tipa, izmjena i područja na koje se utječe moraju biti sukladni i sa svim drugim izravno povezanim certifikacijskim specifikacijama.
- (g) Ako zahtjev za izmjenu certifikata tipa za zrakoplov sadržava, ili je dopunjen nakon podnošenja tako da sadržava, izmjene podataka o operativnoj prikladnosti, osnova certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti određuje se u skladu s podtočkama od (a) do (f).

▼ M9

- (h) Za velike avione koji podliježu odredbama točke 26.300 Priloga I. Uredbi Komisije (EU) 2015/640 ⁽¹⁾ podnositelj zahtjeva mora se pridržavati certifikacijskih specifikacija koje pružaju barem jednaku razinu sigurnosti kao odredbe točaka 26.300 i 26.330 Priloga I. Uredbi (EU) 2015/640, osim podnositelja zahtjeva za dodatni certifikat tipa, koji ne moraju u obzir uzimati točku 26.303.

▼ M5

_____

▼ M7

_____

▼ M2**21.A.108 Raspoloživost podataka o operativnoj prikladnosti**

U slučaju izmjene koja utječe na podatke o operativnoj prikladnosti, nositelj odobrenja manje izmjene stavlja na raspolaganje:

- (a) najmanje jedan komplet izmjena podataka o operativnoj prikladnosti, pripremljenih u skladu s primjenjivom osnovom certifikacije operativne prikladnosti, svim poznatim operatorima tako izmijenjenog zrakoplova u EU-u, prije nego organizacija za obuku ili EU operator trebaju koristiti podatke o operativnoj prikladnosti i
- (b) sve daljnje izmjene takvih podataka o operativnoj prikladnosti svim poznatim EU operatorima izmijenjenog zrakoplova i
- (c) na zahtjev, relevantne dijelove izmjena navedene u gornjim podtočkama (a) i (b):
1. nadležnom tijelu odgovornom za provjeru sukladnosti s jednim ili više elemenata takvih podataka o operativnoj prikladnosti i
  2. svim osobama koje moraju ispunjavati zahtjeve jednog ili više elemenata tog kompleta podataka o operativnoj prikladnosti.

21.A.109 Obveze i oznake EPA-a

Nositelj odobrenja manje izmjene certifikata tipa mora:

▼ M9

- (a) preuzima obveze utvrđene u točkama 21.A.4, 21.A.5, 21.A.6, 21.A.7, 21.A.9 i 21.A.108;

⁽¹⁾ Uredba Komisije (EU) 2015/640 od 23. travnja 2015. o dodatnim specifikacijama u pogledu plovidbenosti za određenu vrstu operacija i o izmjeni Uredbe (EU) br. 965/2012 (SL L 106, 24.4.2015., str. 18.).

▼ M2

- (b) navesti oznake, uključujući slova EPA (European Part Approvals), u skladu s točkom 21.A.804 podtočkom (a).

▼ B

PODODJELJAK E — DODATNI CERTIFIKATI TIPA

▼ M5**21.A.111 Područje primjene**

U ovom se pododjeljku utvrđuje postupak za odobravanje većih izmjena certifikata tipa u skladu s postupcima za dodatni certifikat tipa te se utvrđuju prava i obveze podnositelja zahtjeva za te certifikate i nositelja tih certifikata. U ovom se pododjeljku izraz certifikat tipa odnosi i na certifikate tipa i na ograničene certifikate tipa.

21.A.112 A Prihvatljivost

Svaka fizička i pravna osoba koja je dokazala ili je u postupku dokazivanja svoje sposobnosti u skladu s točkom 21.A.112B, može podnijeti zahtjev za dodatni certifikat tipa u skladu s uvjetima utvrđenima u ovom pododjeljku.

▼ B**21.A.112B Dokazivanje sposobnosti****▼ M5**

- (a) Podnositelj zahtjeva za dodatni certifikat tipa mora dokazati svoju sposobnost posjedovanjem odobrenja projektne organizacije koje je izdala Agencija u skladu s pododjeljkom J.

▼ B

- (b) Odstupajući od stavka (a), kao alternativni postupak dokazivanja svoje sposobnosti, podnositelj zahtjeva može zatražiti suglasnost Agencije za primjenu postupaka kojima se utvrđuju posebne projektne prakse, sredstva i redoslijed aktivnosti koji su potrebni za sukladnost s ovim Pododjeljkom.

▼ M5

- (c) Odstupajući od podtočke (a), u slučaju proizvoda iz točke 21.A.14 podtočke (c) podnositelj zahtjeva može dokazati svoju sposobnost tako da od Agencije dobije odobrenje svojeg certifikacijskog programa utvrđenog u skladu s točkom 21.A.93 podtočkom (b).

▼ B**21.A.113 Podnošenje zahtjeva za dodatni certifikat tipa**

- (a) Zahtjev za dodatni certifikat tipa podnosi se u obliku i na način koji utvrđuje Agencija.

▼ M5

- (b) Pri podnošenju zahtjeva za dodatni certifikat tipa podnositelj zahtjeva:
- i. u zahtjev unosi informacije koje se zahtijevaju u točki 21.A.93 podtočki (b);
  - ii. navodi je li certifikacijske podatke pripremio, ili će ih pripremiti, u cijelosti sam ili na temelju dogovora s vlasnikom podataka za certifikaciju tipa.
- (c) Točka 21.A.93. podtočka (c) primjenjuje se na uvjete koji se odnose na trajanje valjanosti zahtjeva kao i uvjeta koji se odnose na potrebu za ažuriranjem osnovne certifikacije tipa, osnove certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjeva za zaštitu okoliša ako izmjena nije odobrena ili je jasno da neće biti odobrena u utvrđenom roku.

▼ M5**21.A.115 Zahtjevi za odobrenje veće izmjene u obliku dodatnog certifikata tipa**

(a) Dodatne certifikate tipa izdaje:

1. Agencije; ili
2. odobrena projektna organizacija u okviru svojih povlastica iz točke 21.A.263. podtočke (c) podpodtočke 1. i 9., kako je navedeno u uvjetima odobrenja.

(b) Dodatni certifikat tipa izdaje se samo:

1. ako je podnositelj zahtjeva dokazao svoju sposobnost u skladu s točkom 21.A.112B;
2. ako je dokazano da su izmjena certifikata tipa i područja na koja izmjena utječe sukladni s osnovom certifikacije tipa i zahtjevima za zaštitu okoliša, kako je utvrdila Agencija u skladu s točkom 21.A.101;
3. ako je, u slučaju dodatnog certifikata tipa koji utječe na podatke o operativnoj prikladnosti, dokazano da su potrebne izmjene podataka o operativnoj prikladnosti u skladu s osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti kako ju je utvrdila Agencija u skladu s točkom 21.A.101;
4. ako je dokazana sukladnost s točkama 2. i 3. u skladu s točkom 21.A.20, kako je primjenjivo na izmjenju; i
5. ako je podnositelj zahtjeva naveo da je dostavio certifikacijske podatke na temelju dogovora s vlasnikom podataka za certifikat tipa u skladu s točkom 21.A.113 podtočkom (b):
  - i. ako je nositelj certifikata tipa izjavio da nema tehničkih primjedaba na informacije dostavljene u skladu s točkom 21.A.93; i
  - ii. ako je nositelj certifikata tipa pristao surađivati s nositeljem dodatnog certifikata tipa kako bi se osiguralo ispunjavanje svih obveza za kontinuiranu plovidbenost izmijenjenog proizvoda ispunjavanjem odredaba iz točaka 21.A.44 i 21.A.118 A.

(c) Odstupajući od podtočke (b) podpodtočaka 3. i 4. te na podnositeljev zahtjev priložen izjavi iz točke 21.A.20 podtočke (d), podnositelj zahtjeva ima pravo da mu se dodatni certifikat tipa za zrakoplov izda prije nego što je dokazao sukladnost s osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti, pod uvjetom da je dokaže prije datuma početka stvarnog korištenja tih podataka.

(d) Dodatni certifikat tipa ograničuje se na konkretne konfiguracije u certifikatu tipa na koje se veća izmjena odnosi.

▼ B**21.A.116 Prenosivost**

Dodatni certifikat tipa može se prenijeti samo na fizičku ili pravnu osobu koja može preuzeti obveze iz točke 21.A.118A i koja je, za tu potrebu, dokazala svoju sposobnost u skladu s kriterijima iz točke 21.A.112B, osim za zrakoplove ELA 1 za koje je fizička ili pravna osoba zatražila suglasnost Agencije za korištenje postupaka kojima se određuju njezine aktivnosti za preuzimanje tih obveza.

21.A.117 Izmjene onog dijela proizvoda koji je obuhvaćen dodatnim certifikatom tipa

- (a) Manje izmjene onog dijela proizvoda koji je obuhvaćen dodatnim certifikatom tipa razvrstavaju se i odobravaju u skladu s pododjeljkom D.
- (b) Svaka veća izmjena onog dijela proizvoda koji je obuhvaćen dodatnim certifikatom tipa odobrava se kao posebni dodatni certifikat tipa u skladu s ovim pododjeljkom.
- (c) Odstupajući od stavka (b), veća izmjena onog dijela proizvoda, koji je obuhvaćen dodatnim certifikatom tipa i koju zatraži sam nositelj dodatnog certifikata tipa može se odobriti kao izmjena postojećeg dodatnog certifikata tipa.

21.A.118A Obveze i oznake EPA-a

Svaki nositelj dodatnog certifikata tipa mora:

▼ M2

- (a) preuzeti obveze:

▼ M9

1. utvrđene u točkama 21.A.3 A, 21.A.3B, 21.A.4, 21.A.5, 21.A.6, 21.A.7, 21.A.9 i 21.A.120B;

▼ M2

2. koje proizlaze iz suradnje s nositeljem certifikata tipa u skladu s točkom 21.A.115 podtočkom (d) stavkom 2.;

i s tim ciljem nastaviti ispunjavati kriterije iz točke 21.A.112B;

▼ B

- (b) navesti oznaku, uključujući slova EPA, u skladu s točkom 21.A.804 podtočkom (a).

21.A.118B Trajanje i kontinuirana valjanost

- (a) Dodatni certifikat tipa izdaje se na neograničeno vrijeme. Ostaje valjan pod uvjetom da:

1. nositelj nastavi ispunjavati odredbe ovog Priloga I. (Part 21.); i
2. certifikat nije predan ili trajno oduzet u skladu s primjenjivim upravnim postupcima koje utvrđuje Agencija.

- (b) Nakon što je certifikat predan ili trajno oduzet, dodatni certifikat tipa vraća se Agenciji.

▼ M7

_____

▼ M2**21.A.120B Raspoloživost podataka o operativnoj prikladnosti**

U slučaju izmjene koja utječe na podatke o operativnoj prikladnosti, nositelj dodatnog certifikata tipa stavlja na raspolaganje:

▼ M2

- (a) najmanje jedan komplet izmjena podataka o operativnoj prikladnosti, pripremljenih u skladu s primjenjivom osnovom certifikacije operativne prikladnosti, svim poznatim operatorima tako izmijenjenog zrakoplova u EU-u, prije nego organizacija za obuku ili EU operator trebaju koristiti podatke o operativnoj prikladnosti; i
- (b) sve daljnje izmjene takvih podataka o operativnoj prikladnosti svim poznatim EU operatorima izmijenjenog zrakoplova i
- (c) na zahtjev, relevantne dijelove izmjena navedene u gornjim podtočkama (a) i (b):
  - 1. nadležnom tijelu odgovornom za provjeru sukladnosti s jednim ili više elemenata takvih podataka o operativnoj prikladnosti i
  - 2. svim osobama koje moraju ispunjavati zahtjeve jednog ili više elemenata tog kompleta podataka o operativnoj prikladnosti.

▼ B**PODODJELJAK F — PROIZVODNJA BEZ ODOBRENJA ORGANIZACIJE ZA PROIZVODNJU****21.A.121 Područje primjene**

- (a) U ovom se pododjeljku utvrđuje postupak dokazivanja sukladnosti s odgovarajućim projektnim podacima o proizvodu, dijelu i uređaju koji se namjerava proizvesti bez odobrenja organizacije za proizvodnju navedenog u skladu s pododjeljkom G.
- (b) U ovom se pododjeljku utvrđuju pravila kojima se uređuju obveze proizvođača proizvoda, dijela ili uređaja proizvedenog u skladu s ovim pododjeljkom.

21.A.122 Prihvatljivost

Svaka fizička ili pravna osoba može podnijeti zahtjev za dokazivanje sukladnosti pojedinačnih proizvoda, dijelova ili uređaja u skladu s ovim pododjeljkom, ako;

- (a) posjeduje ili je zatražila odobrenje koje se odnosi na projekt tog proizvoda, dijela ili uređaja; ili
- (b) je osigurala zadovoljavajuće usklađivanje između proizvodnje i projektiranja putem odgovarajućeg dogovora s podnositeljem zahtjeva za odobrenje takvog projekta ili nositeljem odobrenja za takav projekt.

21.A.124 Zahtjev

- (a) Svaki zahtjev za suglasnost za dokazivanje sukladnosti pojedinačnih proizvoda, dijelova i uređaja u skladu s ovim pododjeljkom podnosi se u obliku i na način koji utvrdi nadležno tijelo.
- (b) Takav zahtjev sadrži:
  - 1. prema potrebi, dokaze kojima se pokazuje:
    - i. da bi izdavanje odobrenja organizacije za proizvodnju u skladu s pododjeljkom G bilo neprimjereno; ili
    - ii. da je certifikacija ili odobrenje proizvoda, dijela ili uređaja u skladu s ovim pododjeljkom potrebna za vrijeme dok se ne izda odobrenje organizacije za proizvodnju u skladu s pododjeljkom G;
  - 2. pregled podataka koji se zahtijevaju u točki 21.A.125 podtočki (b).

▼ M9**21.A.124 A Načini usklađivanja**

- (a) Organizacija može upotrijebiti bilo koji alternativan način usklađivanja kako bi uspostavila usklađenost s ovom Uredbom.
- (b) Ako organizacija želi upotrijebiti alternativne načine usklađivanja, prije njihove upotrebe dostavlja nadležnom tijelu njihov potpun opis. Taj opis uključuje sve revizije priručnika ili postupaka koji mogu biti relevantni, kao i objašnjenje načina postizanja usklađenosti s ovom Uredbom.

Organizacija može upotrijebiti te alternativne načine usklađivanja uz prethodno odobrenje nadležnog tijela.

21.A.125A Izdavanje pisma o suglasnosti**▼ B**

Podnositelj zahtjeva ima pravo na to da mu nadležno tijelo izda pismo o suglasnosti kojim se slaže s dokazivanjem sukladnosti pojedinačnih proizvoda, dijelova ili uređaja u skladu s ovim pododjeljkom, nakon što:

- (a) uspostavi sustav nadzora proizvodnje kojim se osigurava da je svaki proizvod, dio ili uređaj u skladu s odgovarajućim projektnim podacima i da je u stanju za siguran rad;
- (b) dostavi priručnik koji sadrži:
  - 1. opis sustava nadzora proizvodnje koji se zahtijeva u skladu s točkom (a);
  - 2. opis načina donošenja odluka u okviru sustava nadzora proizvodnje;
  - 3. opis ispitivanja koja se zahtijevaju u točkama 21.A.127 i 21.A.128 te imena osoba ovlaštenih za potrebe točke 21.A.130 podtočke (a);
- (c) dokaže da može osigurati pomoć u skladu s točkom 21.A.3A i točkom 21.A.129 podtočkom (d).

▼ M9**21.A.125B Nesukladnosti i opažanja**

- (a) Nakon primitka obavijesti o nesukladnostima u skladu s točkom 21.B.125 nositelj pisma o suglasnosti:
  - 1. utvrđuje temeljni uzrok/uzroke nesukladnosti i čimbenike koji doprinose nesukladnosti;
  - 2. utvrđuje plan korektivnih mjera;
  - 3. pruža nadležnom tijelu zadovoljavajuće dokaze o provedbi korektivne mjere.
- (b) Mjere iz podtočke (a) provode se u roku dogovorenom s tim nadležnim tijelom u skladu s točkom 21.B.125.
- (c) Nositelj pisma o suglasnosti uzima u obzir opažanja zaprimljena u skladu s točkom 21.B.125 podtočkom (e). Organizacija evidentira odluke donesene u vezi s tim opažanjima.

▼ M9**21.A.125C Trajanje i kontinuirana valjanost**

- (a) Pismo o suglasnosti izdaje se na ograničeni rok koji ni u kojem slučaju nije dulji od godine dana. Ono ostaje valjano pod uvjetom da organizacija ispunjava sve sljedeće uvjete:
1. proizvodna organizacija nastavlja ispunjavati primjenjive zahtjeve iz ovog Priloga;
  2. proizvodna organizacija ili bilo koji od njezinih partnera, dobavljača ili kooperanata potvrđuje da nadležno tijelo može provoditi ispitivanja u skladu s točkom 21.A.9;
  3. proizvodna organizacija može nadležnom tijelu pružiti dokaz o održavanju zadovoljavajuće razine kontrole proizvodnje proizvoda, dijelova i uređaja na temelju pisma o suglasnosti;
  4. nadležno tijelo nije trajno oduzelo pismo o suglasnosti na temelju točke 21.B.65., organizacija za proizvodnju nije ga predala i njegovo trajanje nije isteklo.
- (b) Nakon što je pismo o suglasnosti predano, trajno oduzeto ili mu je istekla valjanost, vraća se nadležnom tijelu.

▼ B**21.A.126 Sustav nadzora proizvodnje**

- (a) Sustavom nadzora proizvodnje koji se zahtijeva točkom 21.A.125A podtočkom (a) osigurava se način za utvrđivanje jesu li:
1. primljeni materijali te kupljeni dijelovi ili dijelovi kooperanata koji se koriste u gotovom proizvodu onakvi, kako je navedeno u odgovarajućim projektnim podacima;
  2. primljeni materijali te kupljeni dijelovi ili dijelovi kooperanata pravilno označeni;
  3. postupci, proizvodne tehnike i metode sklapanja koje utječu na kvalitetu i sigurnost gotovog proizvoda provedeni u skladu sa specifikacijama koje je prihvatilo nadležno tijelo;
  4. izmjene projekta, uključujući zamjene materijala, odobrene u skladu s pododjeljkom D ili E i provjerene prije ugradnje u konačni proizvod.
- (b) Sustav nadzora proizvodnje koji se zahtijeva točkom 21.A.125A podtočkom (a) mora također biti takav da osigurava da:
1. se sukladnost dijelova i postupaka s odgovarajućim projektnim podacima provjerava u fazama proizvodnje u kojima se može točno utvrditi;
  2. su materijali koji se lako oštećuju ili kvare uskladišteni na odgovarajući način i zaštićeni na odgovarajući način;
  3. postojeći projektni nacrti stoje na raspolaganju radnicima u proizvodnji i kontroli te da se prema potrebi koriste;
  4. su odbijeni materijali i dijelovi odvojeni i označeni na način koji onemogućuje njihovu ugradnju u gotov proizvod;

▼ M9

5. su materijali i dijelovi, koji su odbijeni zbog odstupanja od projektnih ili proizvodnih specifikacija, a čija se ugradnja u gotov proizvod razmatra, podvrgnuti odobrenom postupku proizvodnog i tehničkog preispitivanja. Ti materijali i dijelovi za koje se tim postupkom utvrdi da se mogu upotrijebiti moraju se propisno označiti i, ako je potrebna prerada ili popravak, ponovno pregledati. Materijali i dijelovi koji se u tom postupku odbiju označuju se i odbacuju kako bi se osiguralo da neće biti ugrađeni u konačni proizvod.

▼ M9**▼ B****21.A.127 Ispitivanja: zrakoplovi**

(a) Svaki proizvođač zrakoplova koji je proizveden u skladu s ovim pododjeljkom uspostavlja odobreni postupak ispitivanja na zemlji i u zraku i obrasce za provjeru, te u skladu s tim obrascima ispituje svaki proizvedeni zrakoplov, kao način utvrđivanja relevantnih aspekata ispunjavanja odredaba iz točke 21.A.125A podtočke (a).

(b) Svaki postupak ispitivanja proizvodnje uključuje obavezno sljedeće:

1. provjeru kvalitete rukovanja;
2. provjeru letne performanse (uz uporabu uobičajenih instrumenata zrakoplova);
3. provjeru pravilnog funkcioniranja cjelokupne opreme i svih sustava zrakoplova;
4. određivanje jesu li svi instrumenti pravilno označeni i jesu li nakon probnih letova postavljeni svi natpisi i zahtijevani letački priručnici;
5. provjeru operativnih karakteristika zrakoplova na zemlji;
6. provjeru bilo kojih drugih elemenata koji se odnose na zrakoplov koji se ispituje.

21.A.128 Ispitivanja: motori i propeleri

Svaki proizvođač motora ili propelera koji su proizvedeni u skladu s ovim pododjeljkom mora svaki motor ili propeler s promjenjivim korakom podvrgnuti prihvatljivom funkcionalnom testu koji je naveden u dokumentaciji nositelja certifikata tipa, kako bi utvrdio da li funkcionira pravilno u svim operacijama za koje posjeduje certifikat tipa, kao način utvrđivanja relevantnih aspekata ispunjavanja odredaba iz točke 21.A.125A podtočke (a).

▼ M9**21.A.129 Obveze proizvodne organizacije****▼ B**

Svaki proizvođač proizvoda, dijela ili uređaja koji je proizveden u skladu s ovim pododjeljkom mora:

- (a) svaki proizvod, dio ili uređaj staviti na raspolaganje nadležnom tijelu radi provjere;
- (b) na mjestu proizvodnje držati tehničke podatke i nacрте koji su potrebni za utvrđivanje da li je proizvod u skladu s odgovarajućim projektnim podacima;
- (c) održavati sustav nadzora proizvodnje kojim se osigurava da je svaki proizvod u skladu s odgovarajućim projektnim podacima i da je u stanju za siguran rad;
- (d) pružiti pomoć nositelju certifikata tipa, ograničenog certifikata tipa ili odobrenja projekata pri svim aktivnostima u vezi s kontinuiranom plovidbenošću, koje su povezane s proizvedenim proizvodima, dijelovima ili uređajima;

▼ M9

- (e) ispunjavati odredbe pododjeljka A ovog odjeljka.

▼ M9**▼ B****21.A.130 Izjava o sukladnosti**

(a) Svaki proizvođač proizvoda, dijela ili uređaja koji je proizveden u skladu s ovim pododjeljkom izdaje izjavu o sukladnosti, tj. EASA Obrazac 52 (vidjeti Dodatak VIII.), za cijeli zrakoplov, ili EASA Obrazac 1 (vidjeti Dodatak I.), za druge proizvode, dijelove ili uređaje. Ovu izjavu potpisuje ovlaštena osoba na odgovornom položaju u proizvodnoj organizaciji.

▼ M5

(b) Izjava o sukladnosti uključuje sve niže navedene stavke:

1. za svaki proizvod, dio ili uređaj izjavu da je proizvod, dio ili uređaj u skladu s odobrenim projektnim podacima i da je u stanju za siguran rad;
2. za svaki zrakoplov izjavu da je zrakoplov bio podvrgnut provjerama na zemlji i u letu u skladu s točkom 21.A.127 podtočkom (a);
3. za svaki motor ili elisu s promjenjivim korakom izjavu da je motor ili elisa s promjenjivim korakom podvrgnut konačnom funkcionalnom ispitivanju u skladu s točkom 21.A.128;

▼ M8

4. usto, u slučaju zahtjeva za zaštitu okoliša:

- i. izjavu da je dovršeni motor u skladu s primjenjivim zahtjevima u pogledu emisija ispušnih plinova motora na datum proizvodnje motora; i
- ii. izjavu da je dovršeni zrakoplov u skladu s primjenjivim zahtjevima u pogledu emisija CO₂ na datum izdavanja prve svjedodžbe o plovidbenosti.

▼ B

(c) Svaki proizvođač takvog proizvoda, dijela ili uređaja:

1. pri prvom prijenosu vlasništva takvog proizvoda, dijela ili uređaja; ili
2. pri podnošenju zahtjeva za prvo izdavanje svjedodžbe o plovidbenosti zrakoplova; ili
3. pri podnošenju zahtjeva za prvo izdavanje dokumenta o vraćanju u uporabu za određeni motor, propeler, dio ili uređaj,

nadležnom tijelu podnosi na ovjeru postojeću izjavu o sukladnosti.

(d) Nadležno tijelo supotpisom ovjerava izjavu o sukladnosti ako nakon provjere utvrdi da je proizvod, dio ili uređaj u skladu s odgovarajućim projektnim podacima i da je u stanju za siguran rad.

▼ B**PODODELJAK G — ODOBRENJE ORGANIZACIJE ZA PROIZVODNJU****21.A.131 Područje primjene**

Ovim se pododjeljkom uspostavljaju:

- (a) postupak izdavanja odobrenja organizacije za proizvodnju za organizaciju koja dokaže sukladnost proizvoda, dijelova i uređaja s odgovarajućim projektnim podacima;
- (b) pravila kojima se uređuju prava i obveze podnositelja zahtjeva za takva odobrenja i nositelja takvih odobrenja.

▼ M12**21.A.133 Prihvatljivost**

Svaka fizička ili pravna osoba („organizacija”) ispunjava uvjete za podnošenje zahtjeva za odobrenje u skladu s ovim pododjeljkom. Podnositelj zahtjeva mora:

- (a) dokazati da je, za određeni opseg posla, odobrenje u skladu s ovim pododjeljkom primjereno za potrebe dokazivanja sukladnosti s određenim projektom; i
- (b) imati ili zatražiti odobrenje tog određenog projekta; ili
- (c) dati ili namjeravati dati izjavu o sukladnosti tog određenog projekta u skladu s pododjeljkom C odjeljka A Priloga I.b (Part 21. Light); ili
- (d) osigurati zadovoljavajuće usklađivanje proizvodnje i projektiranja na temelju odgovarajućeg dogovora s:
  - (1) podnositeljem zahtjeva za odobrenje tog određenog projekta ili nositeljem odobrenja za taj određeni projekt izdanim u skladu s ovom Uredbom; ili
  - (2) fizičkom ili pravnom osobom koja je dala izjavu o sukladnosti tog određenog projekta u skladu s pododjeljkom C odjeljka A Priloga I.b (Part 21. Light).

▼ B**21.A.134 Zahtjev**

Svaki zahtjevi za odobrenje organizacije za proizvodnju podnosi se nadležnom tijelu u obliku i na način koji utvrdi to tijelo te uključuju pregled podataka koji se zahtijevaju točkom 21.A.143 i uvjete za izdavanje odobrenja koji se zahtijevaju u točki 21.A.151.

▼ M9**21.A.134A Načini usklađivanja**

- (a) Organizacija može upotrijebiti bilo koji alternativan način usklađivanja kako bi uspostavila usklađenost s ovom Uredbom.
- (b) Ako organizacija želi upotrijebiti alternativne načine usklađivanja, prije njihove upotrebe dostavlja nadležnom tijelu njihov potpun opis. Taj opis uključuje sve revizije priručnika ili postupaka koji mogu biti relevantni, kao i objašnjenje načina postizanja usklađenosti s ovom Uredbom.

Organizacija može upotrijebiti te alternativne načine usklađivanja uz prethodno odobrenje nadležnog tijela.

21.A.135 Izdavanje odobrenja organizacije za proizvodnju**▼ B**

Organizacija ima pravo da joj nadležno tijelo izda odobrenje organizacije za proizvodnju, ako dokaže da ispunjava primjenjive zahtjeve iz ovog pododjeljka.

▼ M9**21.A.139 Sustav upravljanja proizvodnjom**

- (a) Proizvodna organizacija uspostavlja, provodi i održava sustav upravljanja proizvodnjom koji uključuje element upravljanja sigurnošću i element upravljanja kvalitetom, s jasno utvrđenom odgovornošću i linijama odgovornosti u cijeloj organizaciji.

▼ M9

- (b) Sustav upravljanja proizvodnjom:
1. mora odgovarati veličini organizacije te prirodi i složenosti njezinih aktivnosti, uzimajući u obzir opasnosti i povezane rizike svojstvene tim aktivnostima;
  2. uspostavlja se, provodi i održava pod izravnom odgovornošću jednog rukovoditelja imenovanog na temelju točke 21.A.145 podtočke (c) podpodtočke 1.
- (c) Kao dio elementa upravljanja sigurnošću sustava upravljanja proizvodnjom, proizvodna organizacija:
1. uspostavlja, provodi i održava politiku sigurnosti i odgovarajuće povezane sigurnosne ciljeve;
  2. imenuje ključno sigurnosno osoblje u skladu s točkom 21.A.145 podtočkom (c) podpodtočkom 2.;
  3. uspostavlja, provodi i održava postupak upravljanja sigurnosnim rizikom radi utvrđivanja opasnosti za sigurnost koje proizlaze iz njezinih aktivnosti u zrakoplovstvu, procjenjuje ih i upravlja povezanim rizicima uključujući poduzimanje mjera za ublažavanje rizika i provjeru njihove djelotvornosti;
  4. uspostavlja, provodi i održava postupak osiguravanja sigurnosti koji uključuje:
    - i. mjerenje i praćenje performanse sigurnosti organizacije;
    - ii. upravljanje izmjenama u skladu točkom 21.A.147;
    - iii. načela za kontinuirano poboljšavanje elementa upravljanja sigurnošću;
  5. promiče sigurnost u organizaciji:
    - i. osposobljavanjem i izobrazbom;
    - ii. komunikacijom;
  6. uspostavlja sustav izvješćivanja o događajima u skladu s točkom 21.A.3 A kako bi doprinijela ostvarenju cilja kontinuiranog poboljšavanja sigurnosti.

▼ M12

- (d) Kao dio elementa upravljanja kvalitetom sustava upravljanja proizvodnjom, proizvodna organizacija:
1. osigurava da je svaki proizvod, dio ili uređaj koji proizvedu organizacija ili njezini partneri, ili koji dostave vanjski partneri ili koji su dani kooperantima po ugovoru, u skladu s primjenjivim projektnim podacima i da je u stanju za siguran rad, čime se ostvaruju povlastice utvrđene u točki 21.A.163;
  2. uspostavlja, provodi i održava, prema potrebi, unutar područja primjene odobrenja kontrolne postupke za:
    - i. izdavanje, odobravanje ili izmjene dokumenata;
    - ii. procjenu, reviziju i kontrolu dobavljača i kooperanata;

▼ M12

- iii. provjeru da su ulazni proizvodi, dijelovi, materijali i oprema, uključujući nove elemente ili one koje su kupci proizvoda već upotrebljavali, onakvi kako je navedeno u primjenjivim projektnim podacima;
  - iv. identifikaciju i sljedivost;
  - v. proizvodne procese;
  - vi. inspekcijske preglede i ispitivanje, uključujući probne letove tijekom proizvodnje;
  - vii. umjeravanje alata, šablona i opreme za ispitivanje;
  - viii. kontrolu nesukladnih elemenata;
  - ix. koordinaciju plovidbenosti s:
    - (A) podnositeljem zahtjeva za odobrenje projekta ili nositeljem odobrenja projekta;
    - (B) fizičkom ili pravnom osobom koja je dala izjavu o sukladnosti projekta u skladu s pododjeljkom C odjeljka A Priloga I.b (Part 21. Light);
  - x. upotpunjavanje i čuvanje evidencije;
  - xi. stručnost i kvalifikacije osoblja;
  - xii. izdavanje dokumenata o vraćanju u uporabu s obzirom na plovidbenost;
  - xiii. rukovanje, skladištenje i pakiranje;
  - xiv. unutarnje kontrole kvalitete i proizašle korektivne mjere;
  - xv. radove u okviru uvjeta odobrenja koji se izvode na bilo kojoj lokaciji koja ne spada u odobrene objekte;
  - xvi. radove koji se izvode nakon završetka proizvodnje, ali prije isporuke, radi održavanja zrakoplova u stanju za siguran rad;
  - xvii. izdavanje dozvole za letenje i odobrenje povezanih uvjeta za let;
3. uključuje posebne odredbe u kontrolne postupke za sve kritične dijelove.

▼ M9

- (e) Proizvodna organizacija uspostavlja, kao dio sustava upravljanja proizvodnjom, neovisnu funkciju praćenja radi provjere usklađenosti organizacije s relevantnim zahtjevima iz ovog Priloga, kao i usklađenosti sa sustavom upravljanja proizvodnjom i njegove primjerenosti. Praćenje uključuje sustav povratnog informiranja osobe ili skupine osoba iz točke 21.A.145 podtočke (c) podpodtočke 2. i rukovoditelja iz točke 21.A.145 podtočke (c) podpodtočke 1. kako bi se, prema potrebi, osigurala provedba korektivnih mjera.
- (f) Ako proizvodna organizacija posjeduje jedan ili više dodatnih certifikata organizacije iz područja primjene Uredbe (EU) 2018/1139, sustav upravljanja proizvodnjom može se integrirati s onim koji se zahtijeva na temelju tog dodatnog certifikata/tih dodatnih certifikata.

▼ M9**21.A.143 Priručnik proizvodne organizacije**

(a) Proizvodna organizacija uspostavlja i održava priručnik proizvodne organizacije (POE) u kojem su, izravno ili upućivanjem, navedene sljedeće informacije povezane sa sustavom upravljanja proizvodnjom kako je opisano u točki 21.A.139:

▼ B

1. izjavu, koju je potpisao odgovorni rukovoditelj, kojom se potvrđuje da će se postupati u skladu s priručnikom proizvodne organizacije i s bilo kojim drugim povezanim priručnicima kojima se definira sukladnost odobrene organizacije s ovim pododjeljkom;
2. funkciju (funkcije) i imena rukovoditelja koje je nadležno tijelo prihvatilo u skladu s točkom 21.A.145 podtočkom (c) stavkom 2.;
3. obveze i odgovornosti rukovoditelja u skladu s točkom 21.A.145 podtočkom (c) stavkom 2., uključujući pitanja o kojima oni mogu, u ime organizacije, neposredno pregovarati s nadležnim tijelom;
4. organizacijsku shemu u kojoj su prikazani povezani lanci odgovornosti rukovoditelja, kako se zahtijeva točkom 21.A.145 podtočkom (c) stavcima 1. i 2.;
5. popis certifikacijskog osoblja, kako je navedeno u točki 21.A.145 podtočki (d);
6. opći opis ljudskih resursa;
7. opći opis objekata koji se nalaze na adresama navedenim u potvrdi o odobrenju organizacije za proizvodnju;
8. opći opis područja rada proizvodne organizacije koji se odnosi na uvjete odobrenja;
9. postupak prijavljivanja organizacijskih promjena nadležnom tijelu;
10. postupak izmjene priručnika proizvodne organizacije;

▼ M9

11. opis sustava upravljanja proizvodnjom, politike, procese i postupke kako je predviđeno u točki 21.A.139 podtočki (c);
12. popis vanjskih organizacija iz točke 21.A.139 podtočke (d) podpodtočke 1.;

▼ M3

13. ako je potrebno izvoditi probne letove, operativni priručnik za probne letove u kojem se utvrđuju politike i postupci organizacije u odnosu na probne letove. Operativni priručnik za probne letove uključuje:
  - i. opis procesa organizacije u odnosu na probne letove, uključujući sudjelovanje organizacije za probne letove u postupku izdavanja dozvola za letenje;

▼ M3

- ii. politiku u pogledu posade, uključujući sastav, stručnost, aktualnost letačkog iskustva i ograničenja trajanja leta, u skladu s Dodatkom XII. Prilogu I. (dio 21.), ako je primjenjivo;
- iii. postupke za prijevoz osoba koje nisu članovi posade i za osposobljavanje za probne letove, prema potrebi;
- iv. politike upravljanja rizikom i sigurnošću te odgovarajuće metodologije;
- v. postupke za utvrđivanje instrumenata i opreme koje je potrebno imati u zrakoplovu;
- vi. popis dokumenata potrebnih za probni let.

▼ B

- (b) Početno izdanje POE-a mora odobriti nadležno tijelo.

▼ M9

- (c) POE se mijenja prema potrebi kako bi sadržavao ažuran opis organizacije. Kopije svih izmjena dostavljaju se nadležnom tijelu.

21.A.145 Resursi

Proizvodna organizacija dokazuje sljedeće:

- (a) da su objekti, radni uvjeti, oprema i alati, postupci i povezani materijali, broj i stručnost osoblja te opća organizacija dovoljni za ispunjavanje obveza iz točke 21.A.165;

▼ M12

- (b) u pogledu svih potrebnih podataka o plovidbenosti i zaštiti okoliša:
  1. da proizvodna organizacija prima takve podatke od Agencije i nositelja certifikata tipa, ograničenog certifikata tipa ili odobrenja projekta izdanog u skladu s ovom Uredbom ili podnositelja zahtjeva za takav certifikat tipa, ograničeni certifikat tipa ili odobrenje projekta ili od fizičke ili pravne osobe koja je dala izjavu o sukladnosti projekta u skladu s pododjeljkom C odjeljka A Priloga I.b (Part 21. Light), uključujući sva odobrena izuzeća od zahtjeva za zaštitu okoliša, kako bi se utvrdila sukladnost s primjenjivim projektnim podacima;
  2. da je proizvodna organizacija utvrdila postupak za osiguravanje ispravnog uvrštavanja podataka o plovidbenosti i zaštiti okoliša u podatke o proizvodnji;
  3. da se takvi podaci ažuriraju i stavljaju na raspolaganje svim zaposlenicima kojima je potreban pristup tim podacima radi obavljanja njihovih zadaća;

▼ M9

- (c) u pogledu uprave i zaposlenika:
  1. da je proizvodna organizacija imenovala odgovornog rukovoditelja s ovlaštenjem da unutar organizacije osigura odvijanje cjelokupne proizvodnje u skladu sa zahtjevanim standardima i kontinuiranu usklađenost proizvodne organizacije sa zahtjevima sustava upravljanja proizvodnjom iz točke 21.A.139 i podacima i postupcima utvrđenima u POE-u iz točke 21.A.143;
  2. da je odgovorni rukovoditelj imenovao osobu ili skupinu osoba kako bi se osigurala usklađenost organizacije sa zahtjevima iz ovog Priloga i da su te osobe identificirane, zajedno s opsegom njihovih ovlaštenja; takva osoba ili skupina osoba odgovorna je odgovornom rukovoditelju kojem ima izravan pristup. Osoba ili skupina osoba mora/moraju dokazati odgovarajuće znanje, obrazovanje i iskustvo za ispunjavanje svojih odgovornosti;

▼ M9

3. da je zaposlenicima na svim razinama dano odgovarajuće ovlaštenje kako bi mogli ispunjavati dodijeljene odgovornosti i da unutar proizvodne organizacije postoji potpuna i djelotvorna koordinacija u pogledu podataka o plovidbenosti i zaštiti okoliša;
- (d) u pogledu certifikacijskog osoblja koje je proizvodna organizacija ovlastila za potpisivanje dokumenata koji se izdaju u skladu s točkom 21.A.163 u okviru područja primjene i uvjeta odobrenja:
1. da to osoblje posjeduje odgovarajuće znanje, obrazovanje (uključujući druge funkcije u organizaciji) i iskustvo za izvršavanje dodijeljenih odgovornosti;
  2. da je tom osoblju izdan dokument o opsegu njihovih ovlasti.

21.A.147 Promjene u sustavu upravljanja proizvodnjom

Nakon izdavanja potvrde o odobrenju organizacije za proizvodnju, svaku promjenu u sustavu upravljanja proizvodnjom koja je značajna za dokazivanje sukladnosti ili za plovidbenost i karakteristike proizvoda, dijela ili uređaja u pogledu zaštite okoliša, prije provedbe odobrava nadležno tijelo. Proizvodna organizacija podnosi nadležnom tijelu zahtjev za odobrenje kojim dokazuje da će nastaviti ispunjavati odredbe ovog Priloga.

▼ B**21.A.148 Promjena lokacije**

Smatra se da je promjena lokacije proizvodnih objekata odobrene organizacije za proizvodnju značajna i zbog toga mora biti u skladu s točkom 21.A.147.

21.A.149 Prenosivost

Osim kao posljedica promjene u vlasništvu, koja se smatra značajnom za potrebe točke 21.A.147, odobrenje organizacije za proizvodnju nije prenosivo.

21.A.151 Uvjeti odobrenja

Uvjetima odobrenja utvrđuju se opseg rada, proizvodi ili kategorije dijelova i uređaja, ili oboje, u vezi s kojima nositelj ima pravo ostvariti povlastice u skladu s točkom 21.A.163.

Ti se uvjeti izdaju kao dio odobrenja organizacije za proizvodnju.

21.A.153 Izmjene uvjeta odobrenja

Svaku izmjenu uvjeta odobrenja odobrava nadležno tijelo. Zahtjev za izmjenu uvjeta odobrenja podnosi se u obliku i na način koji utvrdi nadležno tijelo. Podnositelj zahtjeva mora ispuniti odgovarajuće zahtjeve ovog pododjeljka.

▼ M9**21.A.158 Nesukladnosti i opažanja**

- (a) Nakon primitka obavijesti o nesukladnostima u skladu s točkom 21.B.225, nositelj potvrde o odobrenju organizacije za proizvodnju:
1. utvrđuje temeljni uzrok/uzroke nesukladnosti i čimbenike koji doprinose nesukladnosti;
  2. utvrđuje plan korektivnih mjera;

▼ M9

3. pruža nadležnom tijelu zadovoljavajuće dokaze o provedbi korektivne mjere.
- (b) Mjere iz točke (a) provode se u roku dogovorenom s tim nadležnim tijelom u skladu s točkom 21.B.225.
- (c) Nositelj potvrde o odobrenju organizacije za proizvodnju uzima u obzir opažanja zaprimljena u skladu s točkom 21.B.225 podtočkom (e). Organizacija evidentira odluke donesene u vezi s tim opažanjima.

21.A.159 Trajanje i kontinuirana valjanost

- (a) Potvrda o odobrenju organizacije za proizvodnju izdaje se na neograničeno vrijeme. Ona ostaje valjana pod uvjetom da proizvodna organizacija ispunjava sve sljedeće uvjete:
  1. proizvodna organizacija nastavlja ispunjavati primjenjive zahtjeve iz Uredbe (EU) 2018/1139 i njezinih delegiranih i provedbenih akata;
  2. proizvodna organizacija ili bilo koji njezin partner, dobavljač ili kooperant dopustili su nadležnom tijelu provođenje ispitivanja u skladu s točkom 21.A.9;
  3. proizvodna organizacija može nadležnom tijelu pružiti dokaz o održavanju zadovoljavajuće razine kontrole proizvodnje proizvoda, dijelova i uređaja na temelju odobrenja;
  4. nadležno tijelo nije trajno oduzelo potvrdu o odobrenju organizacije za proizvodnju na temelju točke 21.B.65. niti je proizvodna organizacija predala tu potvrdu.
- (b) Nakon što je potvrda o odobrenju organizacije za proizvodnju predana ili trajno oduzeta vraća se nadležnom tijelu.

▼ M12**21.A.163 Povlastice**

Prema uvjetima odobrenja izdanima u skladu s točkom 21.A.135 nositelj odobrenja organizacije za proizvodnju može:

- (a) obavljati proizvodne djelatnosti u skladu s ovim Prilogom ili Prilogom I.b (Part 21. Light);
- (b) za cijeli zrakoplov s certifikatom tipa i nakon predočenja izjave o sukladnosti (EASA Obrazac 52) izdane u skladu s točkama 21.A.174 i 21.A.204 ovog Priloga ili u skladu s točkom 21L.A.143 podtočkom (c) i točkom 21L.A.163 Priloga I.b (Part 21. Light) dobiti svjedodžbu o plovidbenosti zrakoplova i potvrdu o buci bez dodatnog dokazivanja;
- (c) za druge proizvode, dijelove ili uređaje izdavati potvrde o ovlaštenom vraćanju u uporabu (EASA Obrazac 1) na temelju ovog Priloga (Part 21.) ili Priloga I.b (Part 21. Light) bez dodatnog dokazivanja;
- (d) za zrakoplov koji podliježe davanju izjave o sukladnosti projekta u skladu s točkom 21L.A.43 Priloga I.b (Part 21. Light) i po predočenju izjave o sukladnosti (EASA Obrazac 52B) izdane u skladu s točkom 21L.A.143 podtočkom (d) i točkom 21L.A.163 Priloga I.b (Part 21. Light), dobiti ograničenu svjedodžbu o plovidbenosti zrakoplova i potvrdu o buci s ograničenjima bez dodatnog dokazivanja;

▼ M12

- (e) za proizvode ili dijelove koji se ugrađuju u zrakoplov koji podliježe davanju izjave o sukladnosti projekta u skladu s točkom 21L.A.43 Priloga I.b (Part 21. Light), izdavati potvrde o ovlaštenom vraćanju u uporabu (EASA Obrazac 1) na temelju Priloga I.b (Part 21. Light) bez dodatnog dokazivanja;
- (f) održavati novi zrakoplov koji je proizveo i izdavati potvrde o vraćanju u uporabu (EASA Obrazac 53) s obzirom na to održavanje;
- (g) u skladu s postupcima dogovorenima s njegovim nadležnim tijelom za proizvodnju, za zrakoplov koji je proizveo i kad sama proizvodna organizacija u skladu sa svojim odobrenjem organizacije za proizvodnju nadzire konfiguraciju zrakoplova i potvrđuje sukladnost s projektnim uvjetima odobrenim za letenje, izdavati dozvolu za letenje u skladu s točkom 21.A.711 podtočkom (c), uključujući odobrenje uvjeta za let u skladu s točkom 21.A.710 podtočkom (b).

21.A.165 Obveze nositelja

Prema uvjetima odobrenja izdanima u skladu s točkom 21.A.135 nositelj odobrenja organizacije za proizvodnju:

- (a) osigurava da se priručnik proizvodne organizacije dostavljen u skladu s točkom 21.A.143 i dokumenti na koje se odnosi upotrebljavaju kao temeljni radni dokumenti unutar organizacije;
- (b) održava proizvodnu organizaciju u skladu s podacima i postupcima odobrenima za odobrenje organizacije za proizvodnju;
- (c)
  1. utvrđuje da je svaki dovršeni zrakoplov u skladu s projektom tipa te da je u stanju za siguran rad, prije dostavljanja izjave o sukladnosti nadležnom tijelu; ili
  2. utvrđuje da su drugi proizvodi, dijelovi ili uređaji potpuni i da su u skladu s odobrenim projektnim podacima ili projektnim podacima iz izjave te da su u stanju za siguran rad, prije izdavanja obrasca EASA 1 kojim se potvrđuje sukladnost s odobrenim projektnim podacima ili projektnim podacima iz izjave i da su u stanju za siguran rad;
  3. dodatno, u slučaju zahtjeva za zaštitu okoliša utvrđuje:
    - i. je li dovršeni motor u skladu s primjenjivim zahtjevima u pogledu emisija ispušnih plinova motora na datum proizvodnje motora; i
    - ii. je li dovršeni zrakoplov u skladu s primjenjivim zahtjevima u pogledu emisija CO₂ na datum izdavanja prve svjedodžbe o plovidbenosti;
  4. utvrđuje da su drugi proizvodi, dijelovi ili uređaji u skladu s primjenjivim podacima prije izdavanja obrasca EASA 1 kao potvrde o sukladnosti;
- (d) pruža pomoć nositelju certifikata tipa ili drugog odobrenja projekta ili fizičkoj ili pravnoj osobi koja je dala izjavu o sukladnosti projekta u skladu s pododjeljkom C odjeljka A Priloga I.b (Part 21. Light) u svim postupcima kontinuirane plovidbenosti povezanima s proizvedenim proizvodima, dijelovima ili uređajima;
- (e) ako nositelj namjerava na temelju svojih uvjeta odobrenja izdati potvrdu o ovlaštenom vraćanju u uporabu, prije izdavanja potvrde utvrđuje da je na svakom dovršenom zrakoplovu bilo izvedeno potrebno održavanje i da je u stanju za siguran rad;
- (f) ako je primjenjivo, u skladu s povlasticom iz točke 21.A.163 podtočke (e), utvrđuje uvjete pod kojima se može izdati dozvola za letenje;

▼ M12

(g) ako je primjenjivo, u skladu s povlasticom iz točke 21.A.163 podtočke (e), prije izdavanja dozvole za letenje za zrakoplov utvrđuje usklađenost s točkom 21.A.711 podtočkama (c) i (e);

(h) ispunjava odredbe pododjeljka A ovog odjeljka.

▼ B

PODODJELJAK H — SVJEDODŽBE O PLOVIDBENOSTI I OGRANIČENE SVJEDODŽBE O PLOVIDBENOSTI

▼ M12**21.A.171 Područje primjene**

U ovom se pododjeljku utvrđuje postupak za izdavanje svjedodžbi o plovidbenosti za zrakoplove koji su u skladu s certifikatom tipa izdanim u skladu s ovim Prilogom.

▼ B**21.A.172 Prihvatljivost**

Svaka fizička ili pravna osoba pod čijim je imenom zrakoplov registriran ili će biti registriran u državi članici („država članica u kojoj je zrakoplov registriran”), ili njezin predstavnik, ima pravo na podnošenje zahtjeva za izdavanje svjedodžbe o plovidbenosti za taj zrakoplov u skladu s ovim pododjeljkom.

21.A.173 Razvrstavanje

Svjedodžbe o plovidbenosti razvrstavaju se kako slijedi:

- (a) svjedodžbe o plovidbenosti izdaju se za zrakoplove koji su u skladu s certifikatom tipa izdanim u skladu s ovim Prilogom I. (Part 21.);
- (b) ograničene svjedodžbe o plovidbenosti izdaju se za zrakoplove:
  1. koji su u skladu s ograničenim certifikatom tipa izdanim u skladu s ovim Prilogom I. (Part 21.); ili
  2. za koje je Agenciji bilo dokazano da su u skladu s posebnim certifikacijskim specifikacijama koje osiguravaju odgovarajuću sigurnost.

21.A.174 Zahtjev

- (a) U skladu s točkom 21.A.172 zahtjev za izdavanje svjedodžbe o plovidbenosti podnosi se u obliku i na način koji utvrđuje nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran.

▼ M12

- (b) Svaki zahtjev za svjedodžbu o plovidbenosti ili ograničenu svjedodžbu o plovidbenosti uključuje:

1. klasu svjedodžbe o plovidbenosti koja je zatražena;
2. za nove zrakoplove:
  - i. izjavu o sukladnosti:
    - izdanu u skladu s točkom 21.A.163 podtočkom (b), ili
    - izdanu u skladu s točkom 21.A.130 i koju je ovjerilo nadležno tijelo, ili
    - za uvezeni zrakoplov izjavu o sukladnosti izdanu u skladu s točkom 21.A.163 podtočkom (b) ili, ako je riječ o zrakoplovu uvezenom u skladu s člankom 9. stavkom 4. ove Uredbe, izjavu, koju je potpisalo tijelo nadležno za izvoz, da je zrakoplov u skladu s projektom koji je odobrila Agencija;
  - ii. izvješće o opterećenju i uravnoteženju, s rasporedom ukreaja; i
  - iii. letački priručnik, ako se zahtijeva primjenjivim certifikacijskim specifikacijama za određeni zrakoplov;

▼ M12

3. za rabljene zrakoplove podrijetlom iz:

- i. države članice, potvrdu o provjeri plovidbenosti izdanu u skladu s Prilogom I. (dio M) ili Prilogom V.b (dio ML) Uredbi Komisije (EU) br. 1321/2014 ⁽¹⁾;
- ii. zemlje koja nije država članica:
  - izjavu nadležnog tijela države u kojoj je zrakoplov registriran ili je bio registriran, kojom se dokazuje status plovidbenosti zrakoplova u njezinu registru u trenutku prenošenja,
  - izvješće o opterećenju i uravnoteženju, s rasporedom ukrcaja,
  - letački priručnik, ako se zahtijeva kodom plovidbenosti za zrakoplov,
  - prethodnu evidenciju radi utvrđivanja standarda proizvodnje, izmjena i održavanja zrakoplova, uključujući sva ograničenja u vezi s ograničenom svjedodžbom o plovidbenosti izdanom u skladu s točkom 21.B.327,
  - preporuku za izdavanje svjedodžbe o plovidbenosti ili ograničene svjedodžbe o plovidbenosti i za potvrdu o provjeri plovidbenosti nakon provedene provjere plovidbenosti u skladu s Prilogom I. (dio M) ili Prilogom V.b (dio ML) Uredbi (EU) br. 1321/2014.,
  - datum izdavanja prve svjedodžbe o plovidbenosti i, ako se primjenjuju standardi iz sveska III. Priloga 16. Konvenciji o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, podatke o vrijednostima emisija CO₂.

▼ B

- (c) Ako nije drukčije dogovoreno, izjave iz točke (b) podtočke 2. stavka i. i točke (b) podtočke 3. stavka ii. izdaju se najkasnije 60 dana prije predstavljanja zrakoplova nadležnom tijelu države članice u kojoj je zrakoplov registriran.

21.A.175 Jezik

Priručnici, natpisi, popisi, oznake instrumenata i druge potrebne informacije koje se zahtijevaju primjenjivim certifikacijskim specifikacijama moraju biti napisani na jednom ili više službenih jezika Europske unije, koji su prihvatljivi nadležnom tijelu države članice u kojoj je zrakoplov registriran.

21.A.177 Izmjene ili preinake

Svjedodžbu o plovidbenosti može izmijeniti ili preinačiti samo nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran.

21.A.179 Prenosivost i ponovno izdavanje u državama članicama

- (a) Kada se promijeni vlasništvo nad zrakoplovom:

⁽¹⁾ Uredba Komisije (EU) br. 1321/2014 od 26. studenoga 2014. o kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova i aeronautičkih proizvoda, dijelova i uređaja, te o odobravanju organizacija i osoblja uključenih u te poslove (SL L 362, 17.12.2014., str. 1.).

▼ B

1. ako ostane u istom registru, svjedodžba o plovidbenosti ili ograničena svjedodžba o plovidbenosti koja je u skladu samo s ograničenim certifikatom tipa, prenosi se zajedno sa zrakoplovom;
2. ako je zrakoplov registriran u drugoj državi članici, svjedodžba o plovidbenosti ili ograničena svjedodžba o plovidbenosti koja je u skladu samo s ograničenim certifikatom tipa izdaje se:

▼ M6

- i. nakon predočenja prijašnje svjedodžbe o plovidbenosti i valjane potvrde o provjeri plovidbenosti izdane u skladu s Prilogom I. (dio M) ili Prilogom V.b (dio ML) Uredbi (EU) br. 1321/2014; i

▼ B

- ii. nakon ispunjavanja odredaba točke 21.A.175.

- (b) Ako se vlasništvo nad zrakoplovom promijenilo i zrakoplov ima ograničenu svjedodžbu o plovidbenosti koja nije u skladu s ograničenim certifikatom tipa, svjedodžba o plovidbenosti se prenosi zajedno sa zrakoplovom pod uvjetom da zrakoplov ostane u istom registru, ili se izdaje samo uz službeni pristanak nadležnog tijela države članice u čiji se registar prenosi.

▼ M9

_____

▼ B**21.A.181 Trajanje i kontinuirana valjanost****▼ M9**

- (a) Svjedodžba o plovidbenosti izdaje se na neograničeno vrijeme. Ona ostaje valjana pod uvjetom da su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

1. da zrakoplov nastavlja ispunjavati primjenjive zahtjeve za projekt tipa i primjenjive zahtjeve u pogledu kontinuirane plovidbenosti; i

▼ B

2. da zrakoplov ostaje u istom registru; i
3. da certifikat tipa ili ograničeni certifikat tipa na temelju kojeg je izdana nije prethodno bio stavljen izvan snage u skladu s točkom 21.A.51;

▼ M9

4. da nadležno tijelo nije trajno oduzelo svjedodžbu na temelju točke 21.B.65. ili je nositelj nije predao.

▼ B

- (b) Nakon što je svjedodžba predana ili trajno oduzeta vraća se nadležnom tijelu države članice u kojoj je zrakoplov registriran.

21.A.182 Identifikacija zrakoplova

Svaki podnositelj zahtjeva za svjedodžbu o plovidbenosti u skladu s ovim pododjeljkom mora dokazati da je njegov zrakoplov identificiran u skladu s pododjeljkom Q.

▼B

PODODJELJAK I — POTVRDE O BUCI

▼M12**21.A.201 Područje primjene**

U ovom se pododjeljku utvrđuje postupak za izdavanje potvrda o buci za zrakoplove koji su u skladu s certifikatom tipa izdanim u skladu s ovim Prilogom.

▼B**21.A.203 Prihvatljivost**

Svaka fizička ili pravna osoba pod čijim je imenom zrakoplov registriran ili će biti registriran u određenoj državi članici (država članica u kojoj je zrakoplov registriran), ili njezin predstavnik, ima pravo na podnošenje zahtjeva za potvrdu o buci za taj zrakoplov u skladu s ovim pododjeljkom.

21.A.204 Zahtjev

(a) U skladu s točkom 21.A.203, zahtjev za potvrdu o buci podnosi se u obliku i na način koji utvrdi nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran.

▼M12

(b) Svaki zahtjev uključuje:

1. za nove zrakoplove:

i. izjavu o sukladnosti:

— izdanu u skladu s točkom 21.A.163 podtočkom (b), ili

— izdanu u skladu s točkom 21.A.130 i koju je ovjerilo nadležno tijelo, ili

— za uvezeni zrakoplov izjavu o sukladnosti izdanu u skladu s točkom 21.A.163 podtočkom (b) ili, ako je riječ o zrakoplovu uvezenom u skladu s člankom 9. stavkom 4. ove Uredbe, izjavu, koju je potpisalo tijelo nadležno za izvoz, da je zrakoplov u skladu s projektom koji je odobrila Agencija; i

ii. podatke o buci utvrđene u skladu s primjenjivim zahtjevima vezanima uz buku;

2. za rabljene zrakoplove:

i. podatke o buci utvrđene u skladu s primjenjivim zahtjevima vezanima uz buku; i

ii. prethodnu evidenciju radi utvrđivanja standarda proizvodnje, izmjena i održavanja zrakoplova.

▼B

(c) Ako nije drukčije dogovoreno, izjave iz točke (b) podtočke 1. izdaju se najkasnije 60 dana prije predavljanja zrakoplova nadležnom tijelu države članice u kojoj je zrakoplov registriran.

21.A.207 Izmjene ili preinake

Potvrdu o buci može izmijeniti ili preinačiti samo nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran.

▼ B**21.A.209 Prenosivost i ponovno izdavanje u državama članicama**

Ako se promijenilo vlasništvo nad zrakoplovom:

- (a) ako zrakoplov ostane u istom registru, potvrda o buci prenosi se zajedno sa zrakoplovom; ili
- (b) ako se zrakoplov prenese u registar druge države članice, potvrda o buci izdaje se nakon predočenja prijašnje potvrde o buci.

▼ M9**▼ B****21.A.211 Trajanje i kontinuirana valjanost****▼ M9**

- (a) Potvrda o buci izdaje se na neograničeno vrijeme. Ona ostaje valjana pod uvjetom da su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

1. da zrakoplov nastavlja ispunjavati primjenjive zahtjeve za projekt tipa i primjenjive zahtjeve u pogledu kontinuirane plovidbenosti; i

▼ B

2. da zrakoplov ostaje u istom registru; i

3. da certifikat tipa ili ograničeni certifikat tipa na temelju kojeg je izdana nije prethodno bio stavljen izvan snage u skladu s točkom 21.A.51;

▼ M9

4. da nadležno tijelo nije trajno oduzelo potvrdu na temelju točke 21.B.65. ili je nositelj nije predao.

▼ B

- (b) Nakon što je potvrda predana ili trajno oduzeta vraća se nadležnom tijelu države članice.

PODODJELJAK J — ODOBRENJE PROJEKTNE ORGANIZACIJE**▼ M5****21.A.231 Područje primjene**

U ovom se pododjeljku utvrđuju postupci za odobrenje projektnih organizacija i propisi kojima se uređuju prava i obveze podnositelja zahtjeva za ta odobrenja i nositelja tih odobrenja. U ovom se pododjeljku izraz certifikat tipa odnosi i na certifikate tipa i na ograničene certifikate tipa.

▼ M12**21.A.233 Prihvatljivost**

Svaka fizička ili pravna osoba („organizacija”) ima pravo na podnošenje zahtjeva za odobrenje na temelju ovog pododjeljka:

- (a) za dokazivanje sukladnosti s točkom 21.A.14, 21.A.112B, 21.A.432B ili 21.A.602B ovog Priloga; ili
- (b) za dokazivanje sukladnosti s točkom 21L.A.23, 21L.A.83 ili 21L.A.204 Priloga I.b (Part 21. Light); ili
- (c) za potrebe dobivanja povlastica iz točke 21.A.263 koje se odnose na odobrenja manjih izmjena ili projekata manjih popravaka ili izdavanje izjava o sukladnosti koje se odnose na odobrenja manjih izmjena ili projekata manjih popravaka zrakoplova za koje je dana izjava o sukladnosti projekta u skladu s pododjeljkom C odjeljka A Priloga I.b (Part 21. Light).

▼ B**21.A.234 Zahtjev**

Svaki zahtjevi za odobrenje projektne organizacije podnosi se u obliku i na način koji utvrdi Agencija te uključuje pregled informacija koje se zahtijevaju točkom 21.A.243 i uvjete odobrenja koji se zahtijevaju točkom 21.A.251.

▼ B**21.A.235 Izdavanje odobrenja projektne organizacije**

Organizacija ima pravo da joj Agencija izda odobrenje projektne organizacije kada dokaže da ispunjava primjenjive zahtjeve iz ovog pododjeljka.

▼ M9**21.A.239 Sustav upravljanja projektom**

(a) Projektna organizacija uspostavlja, provodi i održava sustav upravljanja projektom koji uključuje element upravljanja sigurnošću i element osiguranja projekta, s jasno utvrđenom odgovornošću i linijama odgovornosti u cijeloj organizaciji.

(b) Sustav upravljanja projektom:

1. mora odgovarati veličini organizacije te prirodi i složenosti njezinih aktivnosti, uzimajući u obzir opasnosti i povezane rizike svojstvene tim aktivnostima;
2. uspostavlja se, provodi i održava pod odgovornošću jednog rukovoditelja imenovanog na temelju točke 21.A.245 podtočke (a).

(c) Kao dio elementa upravljanja sigurnošću u okviru sustava upravljanja projektom, projektna organizacija:

1. uspostavlja, provodi i održava politiku sigurnosti i odgovarajuće povezane sigurnosne ciljeve;
2. imenuje ključno sigurnosno osoblje u skladu s točkom 21.A.245 podtočkom (b);
3. uspostavlja, provodi i održava postupak upravljanja sigurnosnim rizikom koji uključuje utvrđivanje opasnosti za zrakoplovnu sigurnost koje proizlaze iz njezinih aktivnosti, procjenjuje ih i upravlja povezanim rizicima uključujući poduzimanje mjera za ublažavanje rizika i provjeru njihove djelotvornosti;
4. uspostavlja, provodi i održava postupak osiguravanja sigurnosti koji uključuje:
  - i. mjerenje i praćenje performanse sigurnosti organizacije;
  - ii. upravljanje izmjenama u skladu točkom 21.A.243 podtočkom (c) i točkom 21.A.247;
  - iii. načela za kontinuirano poboljšavanje elementa upravljanja sigurnošću;
5. promiče sigurnost u organizaciji:
  - i. osposobljavanjem i izobrazbom;
  - ii. komunikacijom;
6. uspostavlja sustav izvješćivanja o događajima u skladu s točkom 21.A.3 A kako bi doprinijela ostvarenju cilja kontinuiranog poboljšavanja sigurnosti.

▼ M12

(d) Kao dio elementa osiguranja projekta u okviru sustava upravljanja projektom, projektna organizacija:

1. uspostavlja, provodi i održava sustav kontrole i nadzora projekta i izmjena projekta i popravaka proizvoda, dijelova i uređaja obuhvaćenih uvjetima odobrenja; taj sustav:

▼ M12

- i. uključuje funkciju ploidbenosti odgovornu za osiguravanje sukladnosti projekta proizvoda, dijelova i uređaja ili izmjene projekta i popravaka s primjenjivom osnovom certifikacije tipa, tehničkim specifikacijama koje se odnose na davanje izjava, primjenjivom osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu okoliša;
  - ii. osigurava ispunjavanje odgovornosti projektne organizacije na odgovarajući način u skladu s ovim Prilogom i uvjetima odobrenja izdanog na temelju točke 21.A.251;
2. uspostavlja, provodi i održava neovisnu funkciju provjere dokazivanja sukladnosti na temelju koje organizacija izjavljuje da postoji sukladnost s primjenjivim zahtjevima za ploidbenost, podatke o operativnoj prikladnosti i zaštitu okoliša; i
  3. utvrđuje način na koji sustav osiguranja projekta uzima u obzir prihvatljivost dijelova ili uređaja koje su projektirali partneri ili kooperanti ili zadaća koje su obavili, u skladu s metodama definiranim u pisanim postupcima.

▼ M9

- (e) Projektna organizacija uspostavlja, kao dio sustava upravljanja projektom, neovisnu funkciju praćenja radi provjere usklađenosti organizacije s relevantnim zahtjevima iz ovog Priloga, kao i usklađenosti sa sustavom upravljanja projektom i njegove primjerenosti. Praćenje uključuje sustav povratnog informiranja osobe ili skupine osoba iz točke 21.A.245 podtočke (b) i rukovoditelja iz točke 21.A.245 podtočke (a) kako bi se, prema potrebi, osigurala provedba korektivnih mjera.
- (f) Ako projektna organizacija posjeduje jedan ili više dodatnih certifikata organizacije iz područja primjene Uredbe (EU) 2018/1139, sustav upravljanja projektom može se integrirati s onim koji se zahtijeva na temelju tog dodatnog certifikata/tih dodatnih certifikata.

21.A.243 Priručnik

- (a) Kao dio sustava upravljanja projektom projektna organizacija izrađuje i dostavlja Agenciji priručnik u kojem se, izravno ili upućivanjem, opisuju organizacija, njezine relevantne politike, procesi i postupci, vrsta projekta i kategorije proizvoda, dijelovi i uređaji za koje projektna organizacija posjeduje odobrenje projektne organizacije, kako je utvrđeno u uvjetima odobrenja izdanog u skladu s točkom 21.A.251 i, ako je relevantno, sučelja s njezinim partnerima ili kooperantima i kontrola nad njima.

Ako je potrebno izvoditi probne letove, izrađuje se i dostavlja Agenciji operativni priručnik za probne letove u kojem se utvrđuju politike i postupci organizacije povezani s probnim letovima. Operativni priručnik za probne letove uključuje:

1. opis postupaka organizacije povezanih s probnim letovima, uključujući njezino sudjelovanje u postupku izdavanja dozvola za letenje;
2. politiku odabira posade, uključujući njezin sastav, stručnost, aktualnost iskustva i vremenska ograničenja leta u skladu s Dodatkom XII., ako je primjenjivo;
3. postupke za prijevoz osoba koje nisu članovi posade i osposobljavanje za probne letove, ako je primjenjivo;
4. politiku upravljanja rizikom i sigurnošću te pripadajućih metodologija;

▼ M9

5. postupke za utvrđivanje instrumenata i opreme koje je potrebno imati u zrakoplovu;
  6. popis dokumenata potrebnih za probni let.
- (b) Ako neke dijelove ili uređaje ili izmjene proizvoda projektiraju partnerske organizacije ili kooperanti, priručnik uključuje izjavu o načinu na koji projektna organizacija može dokazati usklađenost svih dijelova i uređaja u skladu s točkom 21.A.239 podtočkom (d) podpodtočkom 2. te sadržava, izravno ili upućivanjem, opise i informacije o djelatnostima projektiranja i tim partnerskim organizacijama ili kooperantima, koji su potrebni za davanje te izjave.
- (c) Priručnik se mijenja prema potrebi kako bi sadržavao ažuran opis organizacije, a Agenciji se dostavljaju kopije izmjena.
- (d) Projektna organizacija sastavlja i ažurira izjavu o kvalifikacijama i iskustvu rukovodećeg osoblja i drugih osoba odgovornih za donošenje odluka u organizaciji koje utječu na plovidbenost, podatke o operativnoj prikladnosti i pitanja zaštite okoliša. Ona tu izjavu podnosi nadležnom tijelu.

21.A.245 Resursi

- (a) Organizacija imenuje glavnog rukovoditelja projektne organizacije s ovlaštenjem da unutar organizacije osigura odvijanje svih projektnih aktivnosti u skladu sa zahtijevanim standardima i kontinuiranu usklađenost projektne organizacije sa zahtjevima sustava upravljanja projektom iz točke 21.A.239 i postupcima utvrđenima u priručniku iz točke 21.A.243.
- (b) Glavni rukovoditelj projektne organizacije imenuje osobe na sljedeće funkcije i utvrđuje opseg njihovih ovlaštenja:
1. voditelja za funkciju plovidbenosti;
  2. voditelja za neovisnu funkciju praćenja;
  3. ovisno o veličini organizacije te prirodi i složenosti njezinih aktivnosti, bilo koju drugu osobu ili skupinu osoba koje su potrebne za osiguravanje usklađenosti organizacije sa zahtjevima iz ovog Priloga.
- (c) Odstupajući od točke 21.A.245 podtočke (b) podpodtočke 1., funkcija plovidbenosti iz točke 21.A.239 podtočke (d) podpodtočke 1. podpodpodtočke i. može se obavljati pod izravnim nadzorom glavnog rukovoditelja projektne organizacije u bilo kojem od sljedećih slučajeva:
1. ako je opseg aktivnosti/rada projektne organizacije, kako je utvrđeno u uvjetima odobrenja izdanog u skladu s točkom 21.A.251, ograničen na manje izmjene i/ili manje popravke;
  2. u ograničenom razdoblju u kojem projektna organizacija nema imenovanog voditelja za funkciju plovidbenosti, a obavljanje te funkcije pod izravnim nadzorom glavnog rukovoditelja projektne organizacije razmjerno je opsegu i razini aktivnosti organizacije.
- (d) Osoba ili skupine osoba imenovane na temelju podtočke (b):
1. odgovara/odgovaraju glavnom rukovoditelju projektne organizacije i imaju izravan pristup njemu;

▼ M9

2. ima/imaju odgovarajuće znanje, obrazovanje i iskustvo za ispunjavanje svojih odgovornosti;

(e) Projektna organizacija osigurava da:

1. u svim tehničkim odjelima ima dovoljno zaposlenika sa zadovoljavajućim iskustvom, kojima su dane odgovarajuće ovlasti za izvršavanje dodijeljenih odgovornosti, primjereni objekti, oprema i smještaj kako bi zaposlenici mogli ispunjavati uvjete u pogledu plovidbenosti, podataka o operativnoj prikladnosti i zaštite okoliša u vezi s proizvodom;
2. postoji potpuna i učinkovita koordinacija među odjelima i unutar odjela u pogledu pitanja povezanih s plovidbenošću, podacima o operativnoj prikladnosti i zaštitom okoliša.

21.A.247 Izmjene u sustavu upravljanja projektom

Nakon izdavanja odobrenja projektne organizacije, svaku izmjenu sustava upravljanja projektom koja je značajna za dokazivanje usklađenosti ili za plovidbenost, operativnu prikladnost i zaštitu okoliša u vezi s proizvodom, dijelom ili uređajem, mora odobriti Agencija prije provedbe. Projektna organizacija podnosi Agenciji zahtjev za odobrenje kojim, na temelju predloženih izmjena priručnika, dokazuje da će nastaviti ispunjavati odredbe ovog Priloga.

▼ B**21.A.249 Prenosivost**

Osim kao posljedica promjene vlasništva, koja se smatra značajnom za potrebe točke 21.A.247, odobrenje projektne organizacije nije prenosivo.

▼ M5**21.A.251 Uvjeti odobrenja**

U uvjetima odobrenja utvrđuju se vrste projekata, kategorije proizvoda, dijelova i uređaja za koje je projektna organizacija nositelj odobrenja projektne organizacije te funkcije i zadaće za čije obavljanje organizacija ima odobrenje s obzirom na plovidbenost, operativnu prikladnost i ekološke karakteristike proizvoda. Za odobrenja projektne organizacije koja obuhvaćaju certifikate tipa ili ETSO ovlaštenja za pomoćne generatore (APU-e) uvjeti odobrenja sadržavaju i popis proizvoda ili APU-a. Ti se uvjeti izdaju kao dio odobrenja projektne organizacije.

▼ B**21.A.253 Izmjene uvjeta odobrenja**

Svaku izmjenu uvjeta odobrenja odobrava Agencija. Zahtjev za izmjenu uvjeta odobrenja podnosi se u obliku i na način koji utvrdi Agencija. Projektna organizacija mora ispunjavati odgovarajuće zahtjeve ovog pododjeljka.

▼ M9**21.A.258 Nesukladnosti i opažanja**

(a) Nakon primitka obavijesti o nesukladnostima u skladu s točkom 21.B.433 nositelj odobrenja projektne organizacije:

1. utvrđuje temeljni uzrok/uzroke nesukladnosti i čimbenike koji doprinose nesukladnosti;
2. utvrđuje plan korektivnih mjera;

▼ M9

3. pruža Agenciji zadovoljavajuće dokaze o provedbi korektivne mjere.
- (b) Mjere iz točke (a) provode se u roku dogovorenom s Agencijom u skladu s točkom 21.B.433.
- (c) Nositelj odobrenja projektne organizacije uzima u obzir opažanja zaprimljena u skladu s točkom 21.B.433 podtočkom (e). Organizacija evidentira odluke donesene u vezi s tim opažanjima.

21.A.259 Trajanje i kontinuirana valjanost

- (a) Odobrenje projektne organizacije izdaje se na neograničeno vrijeme. Ono ostaje valjano pod uvjetom da projektna organizacija ispunjava sve sljedeće uvjete:
  1. projektna organizacija i dalje ispunjava odredbe Uredbe (EU) 2018/1139 i njezinih delegiranih i provedbenih akata; uzimajući u obzir odredbe točke 21.B.433 ovog Priloga koje se odnose na postupanje s nesukladnostima;
  2. nositelj odobrenja projektne organizacije ili bilo koji od njezinih partnera ili kooperanata potvrđuje da nadležno tijelo može provoditi ispitivanja u skladu s točkom 21.A.9;
  3. projektna organizacija može Agenciji pružiti dokaz da se u okviru sustava upravljanja projektom organizacije održava zadovoljavajuća razina kontrole i nadzora nad projektima proizvoda, te popravcima i izmjenama na njima u skladu s odobrenjem;
  4. Agencija nije trajno oduzela certifikat na temelju točke 21.B.65. niti ga je projektna organizacija predala.
- (b) Nakon što je certifikat predan ili trajno oduzet vraća se Agenciji.

▼ M12**21.A.263 Povlastice**

- (a) (Rezervirano)
- (b) (Rezervirano)
- (c) Nositelj odobrenja projektne organizacije ima pravo, u okviru svojih uvjeta odobrenja izdanog u skladu s točkom 21.A.251 i relevantnim postupcima sustava upravljanja projektom:
  1. razvrstati izmjene certifikata tipa, izmjene dodatnog certifikata tipa i projekte popravka kao „veće” ili „manje”;
  2. odobriti manje izmjene certifikata tipa ili dodatnog certifikata tipa i projekata manjih popravaka na temelju ovog Priloga (Part 21.) ili Priloga I.b (Part 21. Light);
  3. dati izjavu o sukladnosti manje izmjene ili projekta manjeg popravka zrakoplova za koji je davatelj izjave o sukladnosti dao izjavu o sukladnosti projekta u skladu s točkom 21L.A.43 pododjeljka C odjeljka A Priloga I.b (Part 21. Light);
  4. dati izjavu o sukladnosti izmijenjenog projekta zrakoplova, u skladu s točkom 21L.A.43 Priloga I.b (Part 21. Light), ako fizička ili pravna osoba koja je izvorno dala izjavu o sukladnosti projekta za taj zrakoplov u skladu s točkom 21L.A.43 Priloga I.b (Part 21. Light) više nije aktivna ili ne odgovara na zahtjeve da podnese izjavu o sukladnosti izmjena projekta;
  5. odobriti određene projekte većih popravaka proizvoda ili pomoćnih generatora (APU-a) u skladu s pododjeljkom M ovog Priloga;

▼ M12

6. za određene zrakoplove odobriti uvjete za let pod kojima se može izdati dozvola za letenje u skladu s točkom 21.A.710 podtočkom (a) podpodtočkom 2., osim dozvola za letenje koje se izdaju za potrebe točke 21.A.701 podtočke (a) podpodtočke 15.;
  7. izdati dozvolu za letenje u skladu s točkom 21.A.711 podtočkom (b) za zrakoplov koji je sam projektirao ili izmijenio, ili za koji je u skladu s točkom 21.A.263 podtočkom (c) podpodtočkom 6. odobrio uvjete za let pod kojima se može izdati dozvola za letenje, ako nositelj odobrenja projektne organizacije:
    - i. nadzire konfiguraciju zrakoplova; i
    - ii. potvrđuje sukladnost s projektnim uvjetima odobrenima za letenje;
  8. odobriti određene veće izmjene certifikata tipa u skladu s pododjeljkom D ovog Priloga ili pododjeljkom D odjeljka A Priloga I.b (Part 21. Light); i
  9. izdati određene dodatne certifikate tipa u skladu s pododjeljkom E ovog Priloga ili pododjeljkom E odjeljka A Priloga I.b (Part 21. Light) i odobravanje određenih većih izmjena tih certifikata.
- (d) u točki 21.A.265 podtočka (c) zamjenjuje se sljedećim:
- „(c) utvrditi da su projekt proizvoda, ili njegove izmjene ili popravci, usklađeni s primjenjivom osnovom certifikacije tipa, tehničkim specifikacijama koje se odnose na davanje izjava, osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu okoliša te da nemaju nijedno opasno obilježje;”;

▼ M5**21.A.265 Obveze nositelja**

Nositelj odobrenja projektne organizacije ima pravo, u okviru uvjeta odobrenja kako ih je navela Agencija:

- (a) održavati priručnik iz točke 21.A.243 u skladu sa sustavom osiguranja projekta;
- (b) osigurati da se ovaj priručnik ili odgovarajući postupci koji su uključeni upućivanjem upotrebljavaju kao temeljni radni dokument unutar organizacije;

▼ M9

- (c) utvrditi da su projekt proizvoda, ili njegove izmjene ili popravci, usklađeni s primjenjivom osnovom certifikacije tipa, osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu okoliša te da nemaju niti jedno opasno obilježje;

▼ M5

- (d) dostaviti Agenciji izjave i prateću dokumentaciju koji potvrđuju sukladnost s točkom (c), osim za postupke odobravanja izvršene u skladu s točkom 21.A.263 podtočkom (c);
- (e) dostaviti Agenciji podatke i informacije povezane s mjerama koje se zahtijevaju točkom 21.A.3B;
- (f) odrediti, u skladu s točkom 21.A.263 podtočkom (c) podpodtočkom 6., uvjete za let pod kojima se može izdati dozvola za letenje;
- (g) prije izdavanja dozvole za letenje za zrakoplov utvrditi, u skladu s točkom 21.A.263 podtočkom (c) podpodtočkom 7., sukladnost s točkom 21.A.711 podtočkama (b) i (e);

▼ M9

- (h) označiti podatke i informacije koje je izdala odobrena projektna organizacija u okviru svojih uvjeta odobrenja kako ih je utvrdila Agencija sljedećom izjavom: „Tehnički sadržaj ovog dokumenta odobren je na temelju DOA-e br. EASA. 21J.[XXXX]”;
- (i) ispunjavati odredbe pododjeljka A ovog odjeljka.

▼ B

PODODJELJAK K — DIJELOVI I UREĐAJI

21.A.301 Područje primjene

U ovom se pododjeljku utvrđuje postupak za odobrenje dijelova i uređaja.

21.A.303 Sukladnost s odgovarajućim zahtjevima

Dokazivanje sukladnosti dijelova i uređaja koji se ugrađuju u proizvode s certifikatom tipa provodi se:

- (a) zajedno s postupcima certifikacije tipa iz pododjeljaka B, D ili E za proizvod u koji ih treba ugraditi; ili
- (b) prema potrebi, u skladu s postupcima za ETSO ovlaštenje iz pododjeljka O; ili
- (c) za standardne dijelove u skladu sa službeno priznatim standardima.

21.A.305 Odobrenje dijelova i uređaja

U svim slučajevima u kojima se u skladu s pravom Unije ili mjerama Agencije izričito zahtijeva odobrenje dijela ili uređaja, taj dio ili uređaj mora biti u skladu s primjenjivim ETSO-om ili s drugim specifikacijama koje Agencija u određenom slučaju priznaje kao jednakovrijedne.

▼ M7**21.A.307 Prihvatljivost dijelova i uređaja za ugradnju**

- (a) Dio ili uređaj ispunjava uvjete za ugradnju u proizvod s certifikatom tipa ako je u stanju za siguran rad, označen u skladu s pododjeljkom Q i popraćen potvrdom o ovlaštenom vraćanju u uporabu (EASA Obrazac 1.), kojom se potvrđuje da je element proizveden u skladu s odobrenim projektnim podacima.
- (b) Odstupajući od podtočke (a), pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti iz podtočke (c), za sljedeće dijelove ili uređaje nije potreban EASA Obrazac 1. da bi ispunjavali uvjete za ugradnju u proizvod s certifikatom tipa:
  - 1. ako je to standardni dio;
  - 2. u slučaju zrakoplova ELA 1 ili ELA 2, ako je to uređaj:
    - i. koji nema ograničeni vijek trajanja niti je dio osnovne konstrukcije ili komanda leta;
    - ii. je identificiran za ugradnju u određeni zrakoplov;
    - iii. koji će se ugraditi u zrakoplov čiji je vlasnik provjerio sukladnost s primjenjivim uvjetima iz podtočaka i. i ii. te preuzeo odgovornost za tu sukladnost;
  - 3. ako je to dio ili uređaj za koji posljedice neusklađenosti s odobrenim projektnim podacima imaju zanemariv utjecaj na sigurnost proizvoda i koji je nositelj odobrenja projekta identificirao kao takav u uputama za kontinuiranu plovidbenost. Da bi se utvrdio utjecaj neusklađenog dijela ili uređaja na sigurnost, nositelj odobrenja projekta može u uputama za kontinuiranu plovidbenost utvrditi posebne aktivnosti provjere koje treba provoditi ugraditelj dijela ili uređaja u proizvod;

▼ M7

4. u slučaju izvođenja standardne izmjene u skladu s točkom 21.A.90B ili standardnog popravka u skladu s točkom 21.A.431B, dio ili uređaj za koji posljedice neusklađenosti s projektnim podacima imaju zanemariv utjecaj na sigurnost proizvoda, koji je identificiran kao takav u certifikacijskim specifikacijama za standardne izmjene i standardne popravke izdanima u skladu s točkom 21.A.90B podtočkom (a) podpodtočkom 2. i točkom 21.A.431B podtočkom (a) podpodtočkom 2. Da bi se utvrdio utjecaj neusklađenog dijela ili uređaja na sigurnost, u prethodno navedenim certifikacijskim specifikacijama mogu se utvrditi posebne aktivnosti provjere koje provodi osoba koja ugrađuje taj dio ili uređaj u proizvod;
5. ako je to dio ili uređaj koji je izuzet iz odobrenja plovidbenosti u skladu s Uredbom Komisije (EU) br. 965/2012 ⁽¹⁾;
6. ako je to dio ili uređaj koji je dio većeg sklopa utvrđenog u dijelu od podtočke (b) podpodtočke 1. do podtočke (b) podpodtočke 5; i

▼ M12

7. dio ili uređaj koji je proizvela osoba ili organizacija iz članka 9. stavka 4. ove Uredbe.

▼ M7

- (c) Dijelovi i uređaji navedeni u podtočki (b) ispunjavaju uvjete za ugradnju u proizvod s certifikatom tipa bez popratnog EASA Obrasca 1. pod uvjetom da ugraditelj ima dokument koji je izdala osoba ili organizacija koja je proizvela taj dio ili uređaj, u kojemu stoji naziv dijela ili uređaja, broj dijela i usklađenost dijela ili uređaja s projektnim podacima te koji sadržava datum izdavanja.

▼ B

(PODODJELJAK L — NE PRIMJENJUJE SE)

PODODJELJAK M — POPRAVCI

21.A.431A Područje primjene**▼ M5**

- (a) U ovom se pododjeljku utvrđuje postupak za odobrenje projekta popravka proizvoda, dijela ili uređaja te se utvrđuju prava i obveze podnositelja zahtjeva za ta odobrenja i nositelja tih odobrenja.

▼ B

- (b) U ovom se pododjeljku definiraju standardni popravci koji ne podliježu postupku odobrenja u skladu s ovim pododjeljkom.

▼ M5

- (c) „Popravak” znači uklanjanje oštećenja i/ili vraćanje u stanje plovidbenosti nakon što je proizvođač određeni proizvod, dio ili uređaj prvi put pustio u uporabu.
- (d) Uklanjanje oštećenja zamjenom dijelova ili uređaja bez potrebe za projektiranjem, smatra se održavanjem i stoga se ne zahtjeva nikakvo odobrenje u skladu s ovim Prilogom.

▼ B

- (e) Popravak ETSO artikla, osim pomoćne pogonske jedinice (APU), smatra se izmjenom projekta ETSO i podliježe postupku u skladu s točkom 21.A.611.

▼ M5

- (f) U ovom se pododjeljku izraz certifikat tipa odnosi i na certifikate tipa i na ograničene certifikate tipa.

⁽¹⁾ Uredba Komisije (EU) br. 379/2014 od 7. travnja 2014. o izmjeni Uredbe Komisije (EU) br. 965/2012 o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s letačkim operacijama u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 123, 24.4.2014., str. 1.).

▼ B**21.A.431B Standardni popravci**

(a) Standardni popravci su popravci:

1. u odnosu na:
  - i. zrakoplove čija je najveća dopuštena masa pri uzlijetanju (MTOM) 5 700 kg ili manje;
  - ii. rotokoptere čiji je MTOM 3 175 kg ili manje;
  - iii. jedrilice i motorne jedrilice, balone i zračne brodove, kako su definirani u ELA 1 ili ELA 2,

▼ M7

2. koji su u skladu s projektnim podacima uključenima u certifikacijske specifikacije koje izdaje Agencija i koje sadržavaju prihvatljive metode, tehnike i prakse za izvođenje i identificiranje standardnih popravaka, uključujući s tim povezane upute za kontinuiranu plovidbenost; i

▼ B

3. nisu u suprotnosti s podacima nositelja TC-a.

(b) Točke 21.A.432A do 21.A.451 ne primjenjuju se na standardne popravke.

21.A.432A Prihvatljivost

- (a) Bilo koja fizička ili pravna osoba koja je dokazala svoju sposobnost u skladu s točkom 21.A.432B ili je takav postupak dokazivanja sposobnosti u tijeku, ima pravo podnijeti zahtjev za odobrenje projekta većeg popravka u skladu s uvjetima utvrđenim u ovom pododjeljku.
- (b) Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo podnijeti zahtjev za odobrenje projekta manjeg popravka.

21.A.432B Dokazivanje sposobnosti**▼ M5**

- (a) Podnositelj zahtjeva za odobrenje projekta većeg popravka dokazuje svoju sposobnost posjedovanjem odobrenja projektne organizacije koje je izdala Agencija u skladu s pododjeljkom J.

▼ B

- (b) Odstupajući od stavka (a), kao alternativni postupak dokazivanja svoje sposobnosti, podnositelj zahtjeva može zatražiti suglasnost Agencije za primjenu postupaka kojima se utvrđuju posebne projektne prakse, sredstva i redosljed aktivnosti koji su potrebni za sukladnost s ovim pododjeljkom.

▼ M5

- (c) Odstupajući od podtočke (a), u slučaju proizvoda iz točke 21.A.14 podtočke (c) podnositelj zahtjeva može dokazati svoju sposobnost tako da od Agencije dobije odobrenje svojeg certifikacijskog programa utvrđenog u skladu s točkom 21.A.432C podtočkom (b).

21.A.432C Zahtjev za odobrenje projekta popravka

- (a) Zahtjev za odobrenje projekta popravka podnosi se u obliku i na način koji utvrđuje Agencija.

▼ M7

- (b) Zahtjev za odobrenje projekta većeg popravka mora sadržavati, ili ga se mora dopuniti nakon podnošenja tako da sadržava, program certifikacije koji se sastoji od:

▼ M5

1. opisa štete i projekta popravka u kojem se utvrđuje konfiguracija projekta tipa na kojem se vrši popravka;

▼ M5

2. navođenja svih područja projekta tipa i odobrenih priručnika koji se mijenjaju ili na koje utječe projekt popravka;
3. navođenja svih ponovnih provjera potrebnih radi dokazivanja sukladnosti projekta popravka i područja na koja on utječe s osnovom certifikacije tipa na koju se upućuje, prema potrebi, u certifikatu tipa, dodatnom certifikatu tipa ili ETSO ovlaštenju za APU (pomoćni generator);
4. svih predloženih izmjena osnove certifikacije tipa na koju se upućuje, prema potrebi, u certifikatu tipa, dodatnom certifikatu tipa ili ETSO ovlaštenju za APU (pomoćni generator);
5. prijedloga raščlambе programa certifikacije u smislene skupine aktivnosti i podataka za dokazivanje sukladnosti, uključujući prijedlog načina i postupka dokazivanja sukladnosti s točkom 21.A.433 podtočkom (a) podpodtočkom 1. i upućivanja na povezane dokumente o sukladnosti;
6. prijedloga za procjenu predloženih smislenih skupina aktivnosti i podataka za dokazivanje sukladnosti koje se odnosi na vjerojatnost neidentificirane nesukladnosti s osnovom certifikacije tipa i potencijalni učinak te nesukladnosti na sigurnost proizvoda. Predložena procjena u obzir uzima elemente iz točke 21.B.100 podtočke (a) podpodtočaka od 1. do 4.; Na temelju te procjene u zahtjev se uvrštava prijedlog sudjelovanja Agencije u provjeri aktivnosti i podataka za dokazivanje sukladnosti; i
7. navodi je li certifikacijske podatke podnositelj zahtjeva pripremio u cijelosti sam ili na temelju dogovora s vlasnikom podataka za certifikat tipa.

21.A.433 Zahtjevi za odobrenje projekta popravka

(a) Projekt popravka odobrava se samo:

1. ako je dokazano, nakon programa certifikacije iz točke 21.A.432C podtočke (b), da je projekt popravka sukladan s osnovom certifikacije tipa na koju se upućuje, prema potrebi, u certifikatu tipa, dodatnom certifikatu tipa ili ETSO ovlaštenju za APU (pomoćni generator), kao i sa svim izmjenama kako ih je utvrdila i u obavijesti dostavila Agencija u skladu s točkom 21.B.450;
2. ako je deklarirana sukladnost s osnovom certifikacije tipa koja se primjenjuje u skladu s podtočkom (a) podpodtočkom 1., a utemeljenost sukladnosti obrazložena u dokumentima o sukladnosti;

▼ M7

3. ako nije utvrđeno nijedno obilježje ili karakteristika zbog kojih bi proizvod bio opasan za namjene za koje je zatražena certifikacija;

▼ M5

4. ako je podnositelj zahtjeva naveo da je dostavio certifikacijske podatke na temelju dogovora s vlasnikom podataka za certifikat tipa u skladu s točkom 21.A.432C podtočkom (b) podpodtočkom 7:
  - i. ako je nositelj izjavio da nema tehničkih primjedaba na informacije dostavljene u skladu s podtočkom (a) podpodtočkom 2.; i
  - ii. ako je nositelj pristao surađivati s nositeljem odobrenja za projekt popravka kako bi se osiguralo ispunjavanje svih obveza za kontinuiranu plovidbenost izmijenjenog proizvoda ispunjavanjem odredaba iz točke 21.A.451;

▼ M7

5. ako se u slučaju popravka aviona koji podliježe točki 26.302 Priloga I. Uredbi (EU) 2015/640 dokaže da je strukturna cjelovitost popravka i predmetne strukture jednaka barem razini strukturne cjelovitosti utvrđenoj za osnovnu strukturu u točki 26.302 Priloga I. Uredbi (EU) 2015/640.

▼ M5

- (b) Podnositelj zahtjeva Agenciji podnosi izjavu iz podtočke (a) podpodtočke 2. i na zahtjev Agencije sve potrebne dokazne podatke.

21.A.435 Razvrstavanje i odobravanje projekata popravka

- (a) Projekt popravka razvrstava se kao „manji” ili „veći” u skladu s kriterijima iz točke 21.A.91 za izmjenu certifikata tipa.

- (b) Projekt popravka razvrstava i odobrava:

1. Agencije; ili

2. odobrena projektna organizacija u okviru svojih povlastica iz točke 21.A.263 podtočke (c) podpodtočaka 1., 2. i 5., kako je navedeno u uvjetima odobrenja.

▼ B**21.A.439 Proizvodnja dijelova za popravak**

Dijelovi i uređaji koji se koriste za popravke, proizvode se u skladu s proizvodnim podacima koji se temelje na svim potrebnim projektnim podacima, dostavljenim od strane nositelja odobrenja za projekt popravka:

- (a) u skladu s pododjeljkom D; ili

- (b) od strane organizacije koja je propisno odobrena u skladu s pododjeljkom G; ili

- (c) od strane propisno odobrene organizacije za održavanje.

21.A.441 Izvođenje popravka**▼ M6**

- (a) Popravak se izvodi u skladu s Prilogom I. (dio M), Prilogom II. (dio 145.), Prilogom V.b (dio ML) ili Prilogom V.d (dio CAO) Uredbi (EU) br. 1321/2014 ili ga izvodi organizacija za proizvodnju koja je odobrena u skladu s pododjeljkom G ovog Priloga, na temelju povlastice iz točke 21.A.163 podtočke (d);

▼ B

- (b) Projektna organizacija dostavlja organizaciji koja izvodi popravak, sve potrebne upute za ugradnju

21.A.443 Ograničenja

Projekt popravka može se odobriti uz ograničenja i u tom slučaju odobrenje projekta popravka uključuje sve potrebne upute i ograničenja. Nositelj odobrenja projekta popravka prenosi te upute i ograničenja operatoru u skladu s postupkom s kojim se složila Agencija.

21.A.445 Nepopravljeno oštećenje

- (a) Ako oštećeni proizvod, dio ili uređaj ostane nepopravljen, a nije obuhvaćen prethodno odobrenim podacima, procjenu posljedica štete na njegovu plovidbenost može izvršiti samo:

1. Agencija; ili

▼ B

2. propisno odobrena projektna organizacija u skladu s postupkom s kojim se složila Agencija.

Sa svim potrebnim ograničenjima postupa se u skladu s točkom 21.A.443.

- (b) Ako organizacija koja procjenjuje štetu u skladu s točkom (a) nije niti Agencija niti nositelj certifikata tipa ili dodatnog certifikata tipa ili ETSO ovlaštenja za APU, ta organizacija mora dokazati da su informacije na kojima se temelji procjena odgovarajuće, bilo na temelju vlastitih izvora organizacije ili putem dogovora s nositeljem certifikata tipa, dodatnog certifikata tipa, ETSO ovlaštenja za APU ili s proizvođačem, ovisno o slučaju.

▼ M7

_____

▼ B**21.A.451 Obveze i oznake EPA-a**

- (a) Svaki nositelj odobrenja projekta većeg popravka mora:
  1. preuzeti obveze:
    - i. utvrđene u točkama 21.A.3 A, 21.A.3B, 21.A.4, 21.A.5, 21.A.6, 21.A.7, 21.A.9, 21.A.439, 21.A.441 i 21.A.443;
    - ii. koje proizlaze iz suradnje s nositeljem certifikata tipa, dodatnog certifikata tipa i ETSO ovlaštenja za APU u skladu s točkom 21.A.433 podtočkom (b), prema potrebi.
  2. navesti oznake, uključujući slova EPA, u skladu s točkom 21.A.804 podtočkom (a).

▼ M9

- i. utvrđene u točkama 21.A.3 A, 21.A.3B, 21.A.4, 21.A.5, 21.A.6, 21.A.7, 21.A.9, 21.A.439, 21.A.441 i 21.A.443;

▼ B

- ii. koje proizlaze iz suradnje s nositeljem certifikata tipa, dodatnog certifikata tipa i ETSO ovlaštenja za APU u skladu s točkom 21.A.433 podtočkom (b), prema potrebi.

2. navesti oznake, uključujući slova EPA, u skladu s točkom 21.A.804 podtočkom (a).

- (b) Osim za nositelje certifikata tipa ili odobrenja za APU na koje se primjenjuje točka 21.A.44, nositelj odobrenja projekta manjeg popravka mora:
  1. preuzeti obveze utvrđene u točkama 21.A.4, 21.A.5 i 21.A.7;

▼ M9

1. preuzeti obveze utvrđene u točkama 21.A.4, 21.A.5 i 21.A.7;

▼ B

2. navesti oznake, uključujući slova EPA, u skladu s točkom 21.A.804 podtočkom (a).

(PODODJELJAK N — NE PRIMJENJUJE SE)

PODODJELJAK O — OVLAŠTENJA PREMA NAREDBI O EUROPSKIM TEHNIČKIM STANDARDIMA

21.A.601 Područje primjene

U ovom se pododjeljku utvrđuju postupci za izdavanje ETSO ovlaštenja te pravila kojima se uređuju prava i obveze podnositelja zahtjeva za takva ovlaštenja ili nositelja tih ovlaštenja.

21.A.602A Prihvatljivost

Svaka fizička ili pravna osoba koja proizvodi ili namjerava proizvoditi ETSO artikl i koja je dokazala svoju sposobnost u skladu s točkom 21.A.602B ili je taj postupak dokazivanja u tijeku, ima pravo podnijeti zahtjev za ETSO ovlaštenje.

▼ B**21.A.602B Dokazivanje sposobnosti**

Svaki podnositelj zahtjeva za ETSO ovlaštenje dokazuje svoju sposobnost kako slijedi:

- (a) za proizvodnju, posjedovanjem odobrenja organizacije za proizvodnju izdanog u skladu s pododjeljkom G ili ispunjavanje postupaka iz pododjeljka F; i
- (b) za projektiranje:
  - 1. za pomoćnu pogonsku jedinicu, posjedovanjem odobrenja projektne organizacije koje je izdala Agencija u skladu s pododjeljkom J;
  - 2. za sve druge artikle, primjenom postupaka kojima se utvrđuju posebne projektne prakse, sredstva i redosljed aktivnosti koji su potrebni za sukladnost s ovim Prilogom I. (Part 21.).

21.A.603 Zahtjev

- (a) Zahtjev za ETSO ovlaštenje podnosi se u obliku i na način koji utvrdi Agencija i sadrži prikaz informacija koje se zahtijevaju točkom 21.A.605.
- (b) Ako se predviđa niz manjih izmjena u skladu s točkom 21.A.611, podnositelj zahtjeva u svom zahtjevu navodi broj osnovnog modela artikla i odgovarajuće brojeve njegovih sastavnih dijelova te ostavlja otvorenu zgradu iza broja kako bi naznačio da će se u prazan prostor povremeno upisivati različita slova ili brojeve (ili njihove kombinacije).

▼ M5**21.A.604 ETSO ovlaštenje za pomoćni generator (APU)**

U pogledu ETSO ovlaštenja za pomoćni generator (APU):

▼ M9

- (a) odstupajući od točaka 21.A.9, 21.A.603, 21.A.610 i 21.A.621, primjenjuju se sljedeće točke: 21.A.15, 21.A.20, 21.A.21, 21.A.31, 21.A.33, 21.A.44, 21.A.47, 21.B.75 i 21.B.80. Međutim, ETSO ovlaštenje izdaje se u skladu s točkom 21.A.606 umjesto certifikata tipa;

▼ M6

- (b) odstupajući od točke 21.A.611, zahtjevi iz pododjeljka D primjenjuju se na odobrenje izmjena projekta koje radi nositelj ETSO ovlaštenja za APU te izmjena projekta koje rade drugi podnositelji zahtjeva i koje se razvrstavaju kao manje izmjene, a uvjeti iz pododjeljka E primjenjuju se na odobrenje izmjena projekta koje rade drugi podnositelji zahtjeva i koje se razvrstavaju kao veće izmjene. Ako se primjenjuju uvjeti iz pododjeljka E, umjesto dodatnog certifikata tipa izdaje se posebno ETSO ovlaštenje; i
- (c) za odobrenje projekata popravaka primjenjuje se pododjeljak M.

21.A.605 Zahtjevi za podatke

- (a) Podnositelj zahtjeva dostavlja Agenciji sljedeće dokumente:
  - 1. program certifikacije za ETSO ovlaštenje u kojem se navode sredstva za postizanje sukladnosti s točkom 21.A.606 podtočkom (b);
  - 2. izjavu o sukladnosti kojom se potvrđuje da podnositelj zahtjeva ispunjava zahtjeve ovog pododjeljka;
  - 3. izjavu o projektu i performansama (DDP) u kojoj se navodi da je podnositelj zahtjeva dokazao da je artikl u skladu s primjenjivim ETSO-om u skladu s programom certifikacije;
  - 4. jedan primjerak tehničkih podataka koji se zahtijevaju primjenjivim ETSO-om;

▼ M5

5. priručnik ili upućivanje na priručnik iz točke 21.A.143 radi dobivanja odgovarajućeg odobrenja organizacije za proizvodnju u skladu s pododjeljkom G ili priručnik ili upućivanje na priručnik iz točke 21.A.125 A podtočke (b) radi proizvodnje u skladu s pododjeljkom F bez odobrenja organizacije za proizvodnju;
  6. za APU, priručnik ili upućivanje na priručnik iz točke 21.A.243 radi dobivanja odgovarajućeg odobrenja projektne organizacije u skladu s pododjeljkom J;
  7. za sve ostale artikle, postupke ili upućivanja na postupke iz točke 21.A.602B podtočke (b) podpodtočke 2.
- (b) Podnositelj zahtjeva izvješćuje Agenciju o svim teškoćama ili događajima tijekom postupka odobravanja koji mogu u znatnoj mjeri utjecati na ETSO ovlaštenje.

21.A.606 Zahtjevi za izdavanje ETSO ovlaštenja

Kako bi dobio ETSO ovlaštenje, podnositelj mora:

- (a) dokazati svoju sposobnost u skladu s točkom 21.A.602B;
- (b) dokazati da je artikal u skladu s tehničkim uvjetima primjenjivog ETSO-a ili s odstupanjima koja su odobrena u skladu s točkom 21.A.610;
- (c) ispunjavati zahtjeve iz ovog pododjeljka; i
- (d) dati izjavu da nije utvrđeno ni jedno obilježje ili karakteristika zbog kojih bi artikal bio opasan za namjene za koje je zatražena certifikacija.

▼ B**21.A.607 Povlastice povezane s ETSO ovlaštenjem**

Nositelj ETSO ovlaštenja ima pravo proizvoditi artikal i označivati ga odgovarajućom ETSO oznakom.

21.A.608 Izjava o projektu i performansama (DDP)

- (a) DDP sadrži obavezno sljedeće podatke:
  1. podatke u skladu s točkom 21.A.31 podtočkama (a) i (b), kojima se identificira artikal te njegov projekt i standard ispitivanja;
  2. procijenjenu performansu artikla, kad je potrebno, izravno ili upućivanjem na druge dodatne dokumente;
  3. izjavu o sukladnosti kojom se potvrđuje da artikal ispunjava zahtjeve odgovarajućeg ETSO-a;
  4. upućivanja na odgovarajuća izvješća o ispitivanju;
  5. upućivanje na odgovarajuće priručnike o održavanju, obnovi i popravcima;
  6. razine sukladnosti, ako ETSO dopušta različite razine sukladnosti;
  7. popis odstupanja prihvaćenih u skladu s točkom 21.A.610.
- (b) DDP se ovjerava datumom i potpisom nositelja ETSO ovlaštenja ili njegovog ovlaštenog predstavnika.

▼ B**21.A.609 Obveze nositelja ETSO ovlaštenja**

U skladu s ovim pododjeljkom, nositelj ETSO ovlaštenja mora:

- (a) proizvesti svaki artikl u skladu s odredbama pododjeljka G ili pododjeljkom F kojima se osigurava da je svaki gotovi artikl u skladu s projektnim podacima i da je siguran za ugradnju;

▼ M9

- (b) za svaki model svakog artikla za koji je izdano ETSO ovlaštenje pripremiti i održavati ažurnim skup svih tehničkih podataka i dokumentaciju u skladu s točkom 21.A.5;

▼ B

- (c) pripremiti, održavati i ažurirati izvornike svih priručnika koji se zahtijevaju odgovarajućim specifikacijama plovidbenosti za taj artikl;
- (d) na zahtjev staviti na raspolaganje korisnicima artikla i Agenciji priručnike o održavanju, obnovi i popravku koji su potrebni za uporabu i održavanje artikla te izmjene tih priručnika;
- (e) označiti svaki artikl u skladu s točkom 21.A.807;

▼ M9

- (f) ispunjavati odredbe točaka 21.A.3 A, 21.A.3B, 21.A.4 i 21.A.9;

▼ B

- (g) nastaviti ispunjavati zahtjeve vezane uz kvalifikacije iz točke 21.A.602B.

21.A.610 Odobrenje odstupanja

- (a) Svaki proizvođač koji zatraži odobrenje za odstupanje od bilo kojeg standarda performanse ETSO-a, mora dokazati da se standardi od kojih je zatraženo odstupanje nadomještaju čimbenicima ili obilježjima projekta kojima se osigurava jednaka razina sigurnosti.
- (b) Zahtjev za odobrenje odstupanja, zajedno sa svim pripadajućim podacima, dostavlja se Agenciji.

21.A.611 Izmjene projekta

- (a) Nositelj ETSO ovlaštenja može izvesti manje izmjene projekta (bilo koja izmjena koja nije veća izmjena) bez dodatnog odobrenja Agencije. U tom slučaju, izmijenjeni artikl zadržava izvorni broj modela (za identifikaciju manjih izmjena koristi se izmjena ili dopuna broja dijela), a nositelj prosljeđuje Agenciji sve revidirane podatke koji su potrebni za sukladnost s točkom 21.A.603 podtočkom (b).
- (b) Bilo koja izmjena projekta koju izvede nositelj ETSO ovlaštenja, koja je toliko opsežna da je za utvrđivanje sukladnosti s ETSO-om potrebno temeljito i potpuno istraživanje, smatra se većom izmjenom. Prije izvođenja takve izmjene, nositelj artiklu dodjeljuje novu oznaku tipa ili modela i podnosi zahtjev za novo odobrenje u skladu s točkom 21.A.603.
- (c) Uvjete za odobrenje izmjene projekta u skladu s ovim pododjeljkom O ne ispunjava niti jedna fizička ili pravna osoba osim nositelja ETSO ovlaštenja koji je dostavio izjavu o sukladnosti za taj artikl, osim ako osoba koja traži odobrenje podnese zahtjev za posebno ETSO ovlaštenje u skladu s točkom 21.A.603.

▼ M7
_____**▼ B**
_____**▼ M9****21.A.619 Trajanje i kontinuirana valjanost**

(a) ETSO ovlaštenje izdaje se na neograničeno vrijeme. Ono ostaje valjano pod uvjetom da su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

1. podnositelj zahtjeva i dalje poštuje uvjete utvrđene u trenutku izdavanja ETSO ovlaštenja;
2. nositelj ETSO ovlaštenja i dalje ispunjava obveze navedene u točki 21.A.609;
3. nositelj ETSO ovlaštenja ili bilo koji od njegovih partnera, dobavljača ili kooperanata potvrđuje da nadležno tijelo može provoditi ispitivanja u skladu s točkom 21.A.9;
4. za ETSO artikal je dokazano da ne uzrokuje neprihvatljive opasnosti u radu;
5. Agencija nije trajno oduzela ETSO ovlaštenje na temelju točke 21.B.65. niti ga je nositelj predao.

(b) Nakon otkazivanja ili trajnog oduzimanja, ETSO ovlaštenje se vraća Agenciji.

▼ B**21.A.621 Prenosivost**

Osim u slučaju promjene vlasništva nositelja, što se smatra značajnom promjenom koja, prema potrebi, podliježe odredbama iz točaka 21.A.147 i 21.A.247, ETSO ovlaštenje izdano u skladu s ovim Prilogom I. (Part 21.) nije prenosivo.

PODODJELJAK P — DOZVOLA ZA LETENJE**21.A.701 Područje primjene**

(a) U skladu s ovim pododjeljkom izdaju se dozvole za letenje za zrakoplove koji ne ispunjavaju ili za koje još nije dokazano da ispunjavaju odgovarajuće zahtjeve vezane uz plovidbenost, ali mogu sigurno letjeti pod utvrđenim uvjetima i u sljedeće svrhe:

1. razvoj;
2. dokazivanje sukladnosti s propisima ili certifikacijskim specifikacijama;
3. osposobljavanje osoblja projektnih ili proizvodnih organizacija;
4. probni letovi u okviru proizvodnje novih zrakoplova;
5. letenje zrakoplovima čija je proizvodnja u tijeku, između proizvodnih postrojenja;
6. letenje zrakoplovima radi prihvaćanja od strane kupca;
7. isporuka ili izvoz zrakoplova;
8. letenje zrakoplovom radi prihvaćanja od strane nadležnog tijela;
9. istraživanje tržišta, uključujući osposobljavanje osoblja kupca;
10. izložbe i aeromitinzi;

▼ B

11. letenje zrakoplovom do mjesta na kojem će se obaviti održavanje ili provjera plovidbenosti, ili do mjesta skladištenja;
12. letenje zrakoplovom pri masi koja je veća od njegove najveće dopuštene mase pri uzlijetanju za let izvan njegovog uobičajenog preleta iznad vode ili iznad kopnenih površina gdje ne postoji odgovarajuća infrastruktura za slijetanje ili gdje nije na raspolaganju odgovarajuće gorivo;
13. postavljanje rekorda, utrke zrakoplova ili slična natjecanja;
14. letenje zrakoplovom koji ispunjava odgovarajuće zahtjeve vezane uz plovidbenost prije nego što se utvrdi sukladnost sa zahtjevima vezanim uz zaštitu okoliša;
15. nekomercijalni letovi pojedinačnih jednostavnih zrakoplova ili tipova zrakoplova za koje svjedodžba o plovidbenosti ili ograničena svjedodžba o plovidbenosti nije odgovarajuća;

▼ M5

16. letenje zrakoplovom u svrhu utvrđivanja problema ili provjere funkcioniranja jednog ili više sustava, dijelova ili uređaja nakon održavanja.

▼ B

- (b) U ovom se pododjeljku uspostavljaju postupci za izdavanje dozvola za letenje i odobravanje povezanih uvjeta za let, te se utvrđuju prava i obveze podnositelja zahtjeva za te dozvole i odobrenja uvjeta za let, ili njihove nositelje.

21.A.703 Prihvatljivost

- (a) Bilo koja fizička ili pravna osoba ima pravo na podnošenje zahtjeva za dozvolu za letenje, osim dozvole za letenje koja je zatražena za potrebe iz točke 21.A.701 podtočke (a) stavka 15., u kojem slučaju podnositelj zahtjeva mora biti vlasnik.
- (b) Bilo koja fizička ili pravna osoba ima pravo na podnošenje zahtjeva za odobrenje uvjeta za let.

▼ M9**▼ B****21.A.707 Zahtjevi za dozvolu za letenje**

- (a) U skladu s točkom 21.A.703 i kada podnositelju zahtjeva nije odobrena povlastica da može izdavati dozvole za letenje, zahtjev za izdavanje dozvole za letenje podnosi se nadležnim tijelima u obliku i na način koji je utvrdilo to tijelo.
- (b) Svaki zahtjev za dozvolu za letenje uključuje:
  1. namjenu leta/namjene letova, u skladu s točkom 21.A.701;
  2. područja u kojima zrakoplov nije u skladu s odgovarajućim zahtjevima vezanim uz plovidbenost;
  3. uvjete za let odobrene u skladu s točkom 21.A.710.
- (c) Kada u vrijeme podnošenja zahtjeva za dozvolu za letenje uvjeti za let nisu odobreni, zahtjev za odobrenje uvjeta za let podnosi se u skladu sa točkom 21.A.709.

21.A.708 Uvjeti za let

Uvjeti za let uključuju:

- (a) konfiguraciju/konfiguracije za koju/koje je zatražena dozvola za letenje;

▼ B

- (b) sve uvjete ili ograničenja potrebne za sigurno operiranje zrakoplovom, uključujući:
1. uvjete ili ograničenja u pogledu plana puta ili zračnog prostora ili oboje, koji se zahtijevaju za let/letove;

▼ M3

2. sve uvjete i ograničenja u pogledu letačke posade koja upravlja zrakoplovom, uz uvjete i ograničenja definirana u Dodatku XII. Prilogu I. (dio 21.);

▼ B

3. ograničenja u pogledu prijevoza osoba, koje nisu letačka posada;
  4. operativna ograničenja, posebne postupke ili tehničke uvjete koji se moraju ispuniti;
  5. posebni program probnog leta (ako je to primjenjivo);
  6. posebne postupke u pogledu kontinuirane plovidbenosti, uključujući upute za održavanje, i režim u skladu s kojim će se oni provoditi;
- (c) dokaz da se zrakoplovom može izvesti siguran let pod uvjetima ili ograničenjima iz točke (b);
- (d) metodu koja se koristi za nadzor konfiguracije zrakoplova, kako bi se utvrdili uvjeti i dalje ispunjavali.

21.A.709 Zahtjev za odobrenje uvjeta za let

- (a) U skladu s točkom 21.A.707 podtočkom (c) i kada podnositelju zahtjeva nije odobrena povlastica da može odobravati uvjete za let, zahtjev za odobrenje uvjeta za let podnosi se:
1. Agenciji, kada se odobrenje uvjeta za let odnosi na sigurnost projekta, u obliku i na način koji je utvrdila Agencija; ili
  2. nadležnim tijelima, kada se odobrenje uvjeta za let ne odnosi na sigurnost projekta, u obliku i na način koji je utvrdilo to nadležno tijelo.
- (b) Svaki zahtjev za odobrenje uvjeta za let uključuje:
1. predložene uvjete za let;
  2. dokumentaciju koja podržava te uvjete; i
  3. izjavu da zrakoplov može sigurno letjeti pod uvjetima ili ograničenjima iz točke 21.A.708 podtočke (b).

21.A.710 Odobrenje uvjeta za let

- (a) Kada se odobrenje uvjeta za let odnosi na sigurnost projekta, uvjete za let odobrava:
1. Agencija; ili
  2. propisno odobrena projektna organizacija, u skladu s povlasticom iz točke 21.A.263 podtočke (c) stavka 6.
- (b) Kada se odobrenje uvjeta za let ne odnosi na sigurnost projekta, uvjete za let odobrava nadležno tijelo ili propisno odobrena organizacija, koja također izdaje i dozvolu za letenje.

▼ B

- (c) Prije odobravanja uvjeta za let, Agenciji, nadležnom tijelu ili odobrenoj organizaciji treba na zadovoljavajući način dokazati da zrakoplov može sigurno letjeti pod utvrđenim uvjetima i ograničenjima. Agencija ili nadležno tijelo mogu u tu svrhu provesti, ili zahtijevati od podnositelja zahtjeva da provede sve potrebne inspekcijske preglede ili ispitivanja.

▼ M9**21.A.711 Izdavanje dozvole za letenje****▼ B**

- (a) Nadležno tijelo može izdati dozvolu za letenje (EASA Obrazac 20a, vidjeti Dodatak III.) u skladu s uvjetima navedenim u točki 21.B.525.
- (b) Propisno odobrena projektna organizacija može izdati dozvolu za letenje (EASA Obrazac 20b, vidjeti Dodatak IV.) na temelju povlastice ostvarene u skladu s točkom 21.A.263 podtočkom (c) stavkom 7., kada su uvjeti za let iz točke 21.A.708 odobreni u skladu s točkom 21.A.710.
- (c) Propisno odobrena proizvodna organizacija može izdati dozvolu za letenje (EASA Obrazac 20b, vidjeti Dodatak IV.) na temelju povlastice ostvarene u skladu s točkom 21.A.163 podtočkom (e), kada su uvjeti za let iz točke 21.A.708 odobreni u skladu s točkom 21.A.710.

▼ M7

- (d) Odobrena organizacija može izdati dozvolu za letenje (EASA Obrazac 20b, vidjeti Dodatak IV.) na temelju povlastice ostvarene u skladu s točkom M.A.711 Priloga I. (dio-M) Uredbi (EU) br. 1321/2014 ili točkom CAMO.A.125 Priloga V.c (dio CAMO) Uredbi (EU) br. 1321/2014 ili točkom CAO.A.095 Priloga V.d (dio CAO) Uredbi (EU) br. 1321/2014, kada su uvjeti za let iz točke 21.A.708 ovog Priloga odobreni u skladu s točkom 21.A.710 ovog Priloga;

▼ B

- (e) U dozvoli za letenje navode se svrha/svrhe i bilo koji uvjeti i ograničenja koji su bili odobreni u skladu s točkom 21.A.710.
- (f) U pogledu dozvola izdanih u skladu s podtočkama (b), (c) ili (d), primjerak dozvole za letenje i povezanih uvjeta za let dostavljaju se nadležnom tijelu prvom prilikom, ali najkasnije u roku od tri dana.
- (g) Ako se pokaže da bilo koji od uvjeta navedenih u točki 21.A.723 podtočki (a) za dozvolu za letenje koju je izdala organizacija u skladu s podtočkama (b), (c) ili (d) nisu ispunjeni, ta organizacija takvu dozvolu za letenje mora odmah trajno oduzeti i o tome bez odlaganja obavijestiti nadležno tijelo.

21.A.713 Izmjene

- (a) Svaka izmjena kojom se poništavaju uvjeti za let ili povezani dokazi utvrđeni za dozvolu za letenje, odobrava se u skladu s točkom 21.A.710. Ako je potrebno, zahtjev se podnosi u skladu s točkom 21.A.709.
- (b) U slučaju izmjene koja utječe na sadržaj dozvole za letenje, mora se izdati nova dozvola za letenje u skladu s točkom 21.A.711.

21.A.715 Jezik

Priručnici, natpisi, popisi, oznake instrumenata i druge potrebne informacije koje se zahtijevaju primjenjivim certifikacijskim specifikacijama moraju biti napisani na jednom ili više službenih jezika Europske unije, koji su prihvatljivi nadležnom tijelu.

21.A.719 Prenosivost

- (a) Dozvola za letenje nije prenosiva.

▼ B

- (b) Neovisno o točki (a), u pogledu dozvole za letenje izdane za potrebe točke 21.A.701 podtočke (a) stavka 15., u slučaju promjene vlasništva nad zrakoplovom, dozvola za letenje se prenosi zajedno sa zrakoplovom ako zrakoplov ostane u istom registru, ili se izdaje samo u suglasnosti s nadležnim tijelima države članice u čiji se registar prenosi.

▼ M9

_____

▼ B**21.A.723 Trajanje i kontinuirana valjanost****▼ M9**

- (a) Dozvola za letenje izdaje se za razdoblje od najviše 12 mjeseci i ostaje valjana ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

1. organizacija i dalje ispunjava uvjete i ograničenja povezane s dozvolom za letenje kako je utvrđeno u točki 21.A.711 podtočki (e);
2. nositelj ili bilo koji od njegovih partnera, dobavljača ili kooperanata potvrđuje da nadležno tijelo može provoditi ispitivanja u skladu s točkom 21.A.9;
3. nadležno tijelo nije trajno oduzelo dozvolu za letenje na temelju točke 21.B.65. niti ju je nositelj predao;
4. zrakoplov ostaje u istom registru.

▼ B

- (b) Neovisno o točki (a), dozvola za letenje izdana za potrebe točke 21.A.701 podtočke (a) stavka 15. može se izdati na neograničeno vrijeme.

- (c) Nakon što je dozvola za letenje predana ili trajno oduzeta vraća se nadležnim tijelima.

21.A.725 Obnavljanje dozvole za letenje

Obnavljanje dozvole za letenje provodi se kao izmjena u skladu s točkom 21.A.713.

21.A.727 Obveze nositelja dozvole za letenje

Nositelj dozvole za letenje osigurava da su ispunjeni i da se poštuju svi uvjeti i ograničenja povezani s dozvolom za letenje.

▼ M9

_____

▼ B

PODODJELJAK Q — IDENTIFIKACIJA PROIZVODA, DIJELOVA I UREĐAJA

21.A.801 Identifikacija proizvoda**▼ M8**

- (a) Identifikacija proizvoda uključuje sljedeće podatke:

1. ime proizvođača;

▼M8

2. oznaku proizvoda;
3. serijski broj proizvođača;
4. oznaku „IZUZETO” u slučaju motora, ako je nadležno tijelo odobrilo izuzeće od zahtjeva za zaštitu okoliša;
5. bilo koje druge podatke koje Agencija smatra potrebnima.

▼B

- (b) Svaka fizička ili pravna osoba koja proizvodi zrakoplov ili motor u skladu s pododjeljkom G ili pododjeljkom F, mora taj zrakoplov ili motor identificirati pomoću vatrootporne pločice koja sadrži podatke iz točke (a), unesene jetkanjem, utiskivanjem, graviranjem ili nekom drugom odobrenom metodom vatrootpornog označivanja. Identifikacijska pločica mora biti pričvršćena tako da bude dostupna i čitljiva i da se teško može izbrisati ili odstraniti tijekom uobičajenog funkcioniranja ili izgubiti ili uništiti u nesreći.
- (c) Svaka fizička ili pravna osoba koja proizvede propeler, lopaticu propelera ili glavu propelera u skladu s pododjeljkom G ili pododjeljkom F, mora te proizvode identificirati pomoću pločice postavljene na nekritičnoj površini proizvoda, na koju su utiskivanjem, graviranjem, jetkanjem ili nekom drugom odobrenom metodom vatrootpornog označivanja uneseni podaci iz točke (a) i koja se teško može izbrisati ili odstraniti tijekom uobičajenog funkcioniranja ili izgubiti ili uništiti u nesreći.
- (d) U pogledu balona s posadom, identifikacijska pločica propisana u točki (b) mora biti pričvršćena na oplatu balona i, ako je to izvedivo, postavljena na mjesto na kojem je lako čitljiva operateru, kad je balon napuhan. Osim toga, na košari, konstrukciji teretnog okvira i uređaju za grijanje moraju trajno i čitljivo biti označeni ime proizvođača, broj proizvoda ili jednakovrijedan broj i serijski broj ili jednakovrijedan broj.

21.A.803 Postupanje s identifikacijskim podacima

- (a) Bez odobrenja Agencije, nitko ne smije odstraniti, izmijeniti ili postaviti identifikacijske podatke iz točke 21.A.801 podtočke (a) na bilo koji zrakoplov, motor, propeler, lopaticu propelera ili glavu propelera, ili identifikacijske podatke iz točke 21.A.807 podtočke (a) na APU.
- (b) Bez odobrenja Agencije, nitko ne smije odstraniti ili postaviti identifikacijsku pločicu iz točke 21.A.801 ili, u pogledu APU-a, iz točke 21.A.807.
- (c) Odstupajući od točaka (a) i (b), svaka fizička ili pravna osoba koja radi na održavanju u skladu s primjenjivim provedbenim pravilima, može u skladu s metodama, tehnikama i praksama koje je utvrdila Agencija:
  1. odstraniti, izmijeniti ili postaviti identifikacijske podatke iz točke 21.A.801 podtočke (a) na bilo koji zrakoplov, motor, propeler, lopaticu propelera ili glavinu propelera, ili identifikacijske podatke iz točke 21.A.807 podtočke (a), na APU; ili
  2. odstraniti identifikacijsku pločicu iz točke 21.A.801 ili u slučaju APU-a iz točke 21.A.807 ako je to potrebno tijekom održavanja.
- (d) Identifikacijsku pločicu koja je skinuta u skladu s točkom (c) podtočkom 2., ne smije nitko ugraditi niti na jedan zrakoplov, motor, propeler, lopaticu propelera ili glavu propelera, osim na onaj s kojeg je bila skinuta.

▼ M7**21.A.804 Identifikacija dijelova i uređaja**

- (a) Svaki dio ili uređaj koji ispunjava uvjete za ugradnju u proizvod s certifikatom tipa mora biti trajno i čitljivo označen:
1. imenom, robnim žigom ili simbolom koji identificira proizvođača na način određen odgovarajućim projektnim podacima;
  2. brojem dijela, kako je određeno u odgovarajućim projektnim podacima; i
  3. slovima EPA za dijelove ili uređaje proizvedene u skladu s odobrenim projektnim podacima, koji ne pripadaju nositelju certifikata tipa tog proizvoda, osim u slučaju ETSO artikala te dijelova i uređaja obuhvaćenih točkom 21.A.307 podtočkom (b).
- (b) Odstupajući od podtočke (a), ako se Agencija složi da je dio ili uređaj premali ili da iz nekog drugog razloga nije praktično označiti određeni dio ili uređaj bilo kojim od podataka iz podtočke (a), podaci koji nisu mogli biti označeni na samom dijelu ili uređaju moraju biti navedeni u dokumentu o ovlaštenom otpuštanju u upotrebu priloženom dijelu ili uređaju ili njegovoj ambalaži.

▼ B**21.A.805 Identifikacija kritičnih dijelova**

Osim zahtjeva iz točke 21.A.804, svaki proizvođač dijela koji se ugrađuje u proizvod s certifikatom tipa i koji je identificiran kao kritični dio, mora taj dio trajno i čitljivo označiti brojem proizvoda i serijskim brojem.

21.A.807 Identifikacija ETSO artikala

- (a) Svaki nositelj ETSO ovlaštenja u skladu s pododjeljkom O mora trajno i čitljivo označiti svaki artikl sljedećim podacima:
1. imenom i adresom proizvođača;
  2. imenom, tipom, brojem dijela ili oznakom modela artikla;
  3. serijskim brojem ili datumom proizvodnje artikla ili i jednim i drugim; i
  4. odgovarajućim ETSO brojem.
- (b) Odstupajući od točke (a), ako se Agencija složi da je dio premali ili da iz nekog drugog razloga nije praktično označiti određeni dio bilo kojim od podataka iz točke (a), podatke koji nisu mogli biti označeni na samom dijelu sadrži potvrda o ovlaštenom vraćanju u uporabu, priložena dijelu ili njegovoj ambalaži.
- (c) Svaka osoba koja proizvodi APU u skladu s pododjeljkom G ili pododjeljkom F, mora taj APU identificirati pomoću vatrootporne pločice koja sadrži podatke iz točke (a), unesene jetkanjem, utiskivanjem, graviranjem ili nekom drugom odobrenom metodom vatrootpornog označivanja. Identifikacijska pločica mora biti pričvršćena tako da bude dostupna i čitljiva i da se teško može izbrisati ili odstraniti tijekom uobičajenog funkcioniranja ili izgu biti ili uništiti u nesreći.

▼B**ODJELJAK B****POSTUPCI ZA NADLEŽNA TIJELA**

PODODJELJAK A — OPĆE ODREDBE

▼M10**21.B.10 Dokumentacija za nadzor**

Nadležno tijelo osigurava relevantnom osoblju sve zakonodavne akte, standarde, pravila, tehničke publikacije i povezane dokumente kako bi mu omogućilo obavljanje zadaća i izvršavanje odgovornosti.

21.B.15 Informacije za Agenciju

- (a) Nadležno tijelo države članice obavještuje Agenciju ako se pojave bilo kakvi znatni problemi povezani s provedbom Uredbe (EU) 2018/1139 i njezinih delegiranih i provedbenih akata u roku od 30 dana od trenutka kad je nadležno tijelo saznalo za problem.
- (b) Ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća i njezine delegirane i provedbene akte, nadležno tijelo države članice u najkraćem mogućem roku dostavlja Agenciji sve informacije značajne za sigurnost koje proizlaze iz izvješća o događajima pohranjenih u nacionalnoj bazi podataka u skladu s člankom 6. stavkom 6. Uredbe (EU) br. 376/2014.

21.B.20 Trenutačna reakcija na sigurnosni problem

- (a) Ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća i njezine delegirane i provedbene akte, nadležno tijelo uspostavlja sustav za primjereno prikupljanje, analizu i širenje informacija o sigurnosti.
- (b) Agencija uspostavlja sustav za odgovarajuću analizu svih relevantnih zaprimljenih informacija o sigurnosti i bez nepotrebne odgode nadležnom tijelo država članica i Komisiji dostavlja sve informacije, uključujući preporuke ili korektivne mjere koje treba poduzeti, potrebne da bi oni mogli pravodobno reagirati na sigurnosni problem koji uključuje proizvode, dijelove, uređaje, osobe ili organizacije koji podliježu Uredbi (EU) 2018/1139 i njezinim delegiranim i provedbenim aktima.
- (c) Po primitku informacija iz podtočaka (a) i (b) nadležno tijelo poduzima odgovarajuće mjere za rješavanje sigurnosnog problema.
- (d) Nadležno tijelo odmah obavještuje o mjerama poduzetima u skladu s podtočkom (c) sve osobe ili organizacije koje se moraju pridržavati tih mjera na temelju Uredbe (EU) 2018/1139 i njezinih delegiranih i provedbenih akata. Nadležno tijelo države članice o tim mjerama također obavještuje Agenciju i, ako je potrebna zajednička akcija, druge predmetne države članice.

21.B.25 Sustav upravljanja

- (a) Nadležno tijelo uspostavlja i održava sustav upravljanja, koji uključuje najmanje:
  - 1. dokumentirane politike i postupke za opisivanje njegove organizacije, načina i metoda za uspostavljanje usklađenosti s Uredbom (EU) 2018/1139 i njezinim delegiranim i provedbenim aktima. Postupci se moraju ažurirati i unutar tog nadležnog tijela služe kao osnovna radna dokumentacija za sve povezane zadaće;

▼ M10

2. dovoljan broj osoblja za obavljanje zadaća i izvršavanje odgovornosti. Mora postojati sustav za planiranje raspoloživosti osoblja kako bi se osiguralo pravilno obavljanje svih zadaća;
  3. osoblje kvalificirano za obavljanje dodijeljenih mu zadaća koje mora imati potrebno znanje, iskustvo te pohađati početno i periodično osposobljavanje radi osiguravanja kontinuirane stručnosti;
  4. odgovarajuće objekte i uredski prostor u kojem osoblje obavlja dodijeljene zadaće;
  5. funkciju praćenja usklađenosti sustava upravljanja s relevantnim zahtjevima i prikladnosti postupaka, uključujući uspostavljanje postupka unutarnje revizije i procesa upravljanja sigurnosnim rizicima. Praćenje usklađenosti mora uključivati sustav povratnih informacija o nalazima revizije, koje se šalju višoj upravi nadležnog tijela kako bi se, prema potrebi, osigurala provedba korektivnih mjera;
  6. osobe ili skupine osoba koje su odgovorne višoj upravi nadležnog tijela za funkciju praćenja usklađenosti.
- (b) Za svako područje djelatnosti, uključujući sustav upravljanja, nadležno tijelo imenuje jednu ili više osoba koje snose opću odgovornost za upravljanje relevantnim zadacima.
- (c) Nadležno tijelo uspostavlja postupke za sudjelovanje u međusobnoj razmjeni svih potrebnih informacija i pomoći s drugim relevantnim nadležnim tijelima, iz te države članice ili drugih država članica, uključujući sljedeće informacije:
1. sve nalaze i naknadne mjere koje se poduzimaju nakon provedenog nadzora osoba i organizacija koje obavljaju aktivnosti na državnom području države članice, ali koje je certificiralo nadležno tijelo druge države članice ili Agencija;
  2. informacije koje proizlaze iz obveznog i dobrovoljnog prijavljivanja događaja kako se zahtijeva točkom 21.A.3 A.
- (d) Primjerak postupaka povezanih sa sustavom upravljanja nadležnog tijela države članice i njihovih izmjena stavlja se na raspolaganje Agenciji za potrebe standardizacije.

21.B.30 Dodjela zadaća kvalificiranim subjektima

- (a) Nadležno tijelo može kvalificiranim subjektima dodijeliti zadaće povezane s početnim certificiranjem ili kontinuiranim nadzorom proizvoda i dijelova, kao i fizičkih i pravnih osoba koji podliježu Uredbi (EU) 2018/1139 i njezinim delegiranim i provedbenim aktima. Pri dodjeljivanju zadaća nadležno tijelo osigurava:
1. da je uspostavljen sustav za početno i kontinuirano ocjenjivanje usklađenosti kvalificiranog subjekta s Prilogom VI. Uredbi (EU) 2018/1139. Taj sustav i rezultati ocjenjivanja moraju se dokumentirati;
  2. da je sklopljen pisani sporazum s kvalificiranim subjektom, koji su obje strane odobrile na odgovarajućoj upravnoj razini i u kojem je jasno utvrđeno sljedeće:
    - i. zadaće koje treba obaviti;
    - ii. izvješta i evidencije koje treba dostaviti;

▼ M10

- iii. tehnički uvjeti koji se moraju zadovoljiti u obavljanju takvih zadaća;
  - iv. povezana područja odgovornosti;
  - v. zaštita informacija dobivenih pri obavljanju takvih zadaća.
- (b) Nadležno tijelo osigurava da postupak unutarnje revizije i postupak upravljanja sigurnosnim rizikom uspostavljeni u skladu s točkom 21.B.25 podtočkom (a) podpodtočkom 5. obuhvaćaju sve zadaće certificiranja i kontinuiranog nadzora koje kvalificirani subjekt obavlja u njegovo ime.

21.B.35 Promjene u sustavu upravljanja

- (a) Nadležno tijelo mora imati uspostavljen sustav za utvrđivanje promjena koje utječu na njegovu sposobnost obavljanja zadaća i izvršavanja odgovornosti kako je definirano u Uredbi (EU) 2018/1139 i njezinim delegiranim i provedbenim aktima. Taj sustav omogućuje nadležnom tijelu da poduzme potrebne mjere za osiguravanje kontinuirane prikladnosti i djelotvornosti sustava upravljanja.
- (b) Nadležno tijelo pravodobno ažurira svoj sustav upravljanja u skladu sa svim izmjenama Uredbe (EU) 2018/1139 i njezinim delegiranim i provedbenim aktima kako bi se osigurala njezina djelotvorna provedba.
- (c) Nadležno tijelo države članice obavješćuje Agenciju o svim promjenama koje utječu na njegovu sposobnost obavljanja zadaća i izvršavanja odgovornosti kako je predviđeno u Uredbi (EU) 2018/1139 i njezinim delegiranim i provedbenim aktima.

21.B.55 Vođenje evidencije

- (a) Nadležno tijelo uspostavlja sustav vođenja evidencije kojim se osiguravaju odgovarajuće pohranjivanje, dostupnost i pouzdana sljedivost:
1. dokumentiranih politika i postupaka sustava upravljanja;
  2. osposobljavanja, kvalifikacija i ovlaštenja njegova osoblja;
  3. dodjele zadaća, uključujući elemente koji se zahtijevaju točkom 21.B.30, kao i pojedinosti o dodijeljenim zadaćama;
  4. certifikacijskih postupaka i kontinuiranog nadzora certificiranih organizacija, uključujući:
    - i. podnošenje zahtjeva za izdavanje certifikata, odobrenja, ovlaštenja i pisma o suglasnosti;
    - ii. program nadležnog tijela za kontinuirani nadzor, uključujući svu evidenciju o ocjenjivanju, kontrolama i inspekcijama;
    - iii. izdane certifikate, odobrenja, ovlaštenja i pisma o suglasnosti, uključujući sve njihove izmjene;
    - iv. kopiju programa nadzora u kojem se navode datumi kad kontrole treba provesti i kad su provedene;
    - v. kopije cjelokupne službene korespondencije;

▼ M10

- vi. preporuke za izdavanje ili produljenje certifikata, odobrenja, ovlaštenja i pisma o suglasnosti, pojedinosti o nalazima i mjerama koje su organizacije poduzele kako bi zaključile te nalaze, uključujući datum zaključenja, mjere izvršenja i opažanja;
  - vii. sva izvješća o ocjenjivanju, kontrolama i inspekcijama koja je izdalo drugo nadležno tijelo u skladu s točkom 21.B.120 podtočkom (d), točkom 21.B.221 podtočkom (c) ili točkom 21.B.431 podtočkom (c);
  - viii. primjerke svih priručnika i uputa organizacije za održavanje i svih njihovih izmjena;
  - ix. primjerke drugih dokumenata koje je odobrilo nadležno tijelo;
5. izjava o sukladnosti (EASA Obrazac 52, vidjeti Dodatak VIII.) i potvrda o ovlaštenom otpuštanju u uporabu (EASA Obrazac 1, vidjeti Dodatak I.) koje je nadležno tijelo potvrdilo za organizacije koje proizvode proizvode, dijelove ili uređaje bez potvrde o odobrenju proizvodne organizacije u skladu s pododjeljkom F odjeljka A ovog Priloga.
- (b) Nadležno tijelo u vođenju evidencije uključuje:
- 1. dokumente kojima se potkrepljuje upotreba alternativnih načina usklađivanja;
  - 2. informacije o sigurnosti u skladu s točkom 21.B.15 i daljnjim mjerama;
  - 3. primjenu zaštitnih odredbi i odredbi o fleksibilnosti u skladu s člankom 70., člankom 71. stavkom 1. i člankom 76. stavkom 4. Uredbe (EU) 2018/1139.
- (c) Nadležno tijelo održava popis svih certifikata, odobrenja, ovlaštenja i pisma o suglasnosti koje je izdalo.
- (d) Sva evidencija iz podtočaka (a), (b) i (c) čuva se najmanje pet godina podložno primjenjivom pravu o zaštiti podataka.
- (e) Sva evidencija iz podtočaka (a), (b) i (c) na zahtjev se stavlja na raspolaganje nadležnim tijelima druge države članice ili Agenciji.

21.B.65 Privremeno oduzimanje, ograničavanje i trajno oduzimanje

Nadležno tijelo:

- (a) privremeno oduzima certifikat, odobrenje, dozvolu za letenje, ovlaštenje ili pismo o suglasnosti ako smatra da je takva mjera potrebna iz opravdanih razloga kako bi se spriječila vjerodostojna prijetnja sigurnosti zrakoplova;
- (b) privremeno oduzima, ograničava ili trajno oduzima certifikat, odobrenje, dozvolu za letenje, ovlaštenje ili pismo o suglasnosti ako je takva mjera potrebna u skladu s točkama 21.B.125, 21.B.225 ili 21.B.433;
- (c) privremeno oduzima svjedodžbu o plovidbenosti ili potvrdu o buci ako ima dokaze da nisu ispunjeni neki od uvjeta iz točke 21.A.181 podtočke (a) ili točke 21.A.211 podtočke (a);

▼ M10

- (d) privremeno oduzima ili ograničava cijeli certifikat, odobrenje, dozvolu za letenje, ovlaštenje ili pismo o suglasnosti, ili njihov dio, ako nepredvidive okolnosti izvan kontrole nadležnog tijela sprečavaju njegove inspektore u izvršavanju dužnosti nadzora tijekom ciklusa planiranja nadzora.

▼ M5

PODODJELJAK B — CERTIFIKATI TIPA I OGRANIČENI CERTIFIKATI TIPA

21.B.70 Certifikacijske specifikacije

Agencija izdaje certifikacijske specifikacije i druge detaljne specifikacije u skladu s člankom 76. stavkom 3. Uredbe (EU) 2018/1139, uključujući certifikacijske specifikacije za podatke o plovidbenosti, operativnoj prikladnosti i zaštiti okoliša, koje nadležna tijela, organizacije i osoblje mogu upotrebljavati za dokazivanje sukladnosti proizvoda, dijelova i uređaja s relevantnim bitnim zahtjevima iz priloga II., IV. i V. toj uredbi te sa zahtjevima za zaštitu okoliša iz članka 9. stavka 2. te uredbe i Priloga III. toj uredbi. Takve specifikacije moraju biti dovoljno detaljne i specifične kako bi se podnositeljima zahtjeva naveli uvjeti za izdavanje, izmjenu ili dopunu certifikata.

21.B.75 Posebni uvjeti

- (a) Agencija propisuje posebne detaljne tehničke specifikacije za proizvod, pod nazivom „posebni uvjeti” ako odgovarajuće certifikacijske specifikacije ne sadržavaju primjerene ili odgovarajuće sigurnosne standarde za proizvod:

1. zbog toga što proizvod ima nova ili neuobičajena obilježja projekta u odnosu na praksu projektiranja na kojoj se temelje primjenjive certifikacijske specifikacije; ili
2. zbog toga što je predviđena namjena proizvoda nekonvencionalna; ili
3. zbog toga što iskustvo s drugim sličnim proizvodima u službi ili proizvodima koji imaju slična svojstva projekta ili novoutvrđeni rizici pokazuju da bi moglo nastupiti stanje opasnosti.

- (b) Posebni uvjeti sadržavaju takve sigurnosne standarde koje Agencija smatra potrebnima za uspostavljanje razine sigurnosti jednake onoj u primjenjivim certifikacijskim specifikacijama.

21.B.80 Osnova certifikacije tipa za certifikat tipa ili ograničeni certifikat tipa

Agencija utvrđuje osnovu certifikacije tipa i o tome obavješćuje podnositelja zahtjeva za certifikat tipa ili ograničeni certifikat tipa. Ta se osnova certifikacije tipa sastoji od:

- (a) certifikacijskih specifikacija za plovidbenost koje je odredila Agencija među onima koje su primjenjive na taj proizvod na dan podnošenja zahtjeva za taj certifikat, osim ako:

1. podnositelj zahtjeva odabere usklađivanje ili se od njega zahtjeva usklađivanje u skladu s točkom 21.A.15 podtočkom (f), s certifikacijskim specifikacijama koje su se počele primjenjivati nakon datuma podnošenja zahtjeva; Ako podnositelj zahtjeva odabere usklađivanje s certifikacijskom specifikacijom koja se počinje primjenjivati nakon podnošenja zahtjeva, Agencija u osnovu certifikacije tipa uključuje sve druge izravno povezane certifikacijske specifikacije; ili

▼ **M5**

2. Agencija prihvaća alternativu određenoj certifikacijskoj specifikaciji s kojom nije moguće postići usklađivanje, a za tu alternativu postoje kompenzacijski faktori koji osiguravaju jednaku razinu sigurnosti; ili
  3. Agencija prihvaća ili propisuje druga sredstva kojima se:
    - i. u slučaju certifikata tipa dokazuje sukladnost s bitnim zahtjevima iz Priloga II. Uredbi (EU) 2018/1139; ili
    - ii. u slučaju ograničenog certifikata tipa, osigurava primjerena razina sigurnosti za predviđenu uporabu; i
- (b) bilo kojih posebnih uvjeta koje Agencija propiše u skladu s točkom 21.B.75 podtočkom (a).

21.B.82 Osnova certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti za certifikat tipa za zrakoplov ili ograničeni certifikat tipa

Agencija utvrđuje osnovu certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i o tome obavješćuje podnositelja zahtjeva za certifikat tipa ili ograničeni certifikat tipa. Ta se osnova certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti sastoji od:

- (a) certifikacijskih specifikacija za podatke o operativnoj prikladnosti koje je odredila Agencija među onima koje su primjenjive na zrakoplov na datum podnošenja zahtjeva ili na datum dopune zahtjeva za podatke o operativnoj prikladnosti, koji god je od ta dva datuma kasniji, osim ako:
    1. podnositelj zahtjeva odabere usklađivanje ili se od njega, u skladu s točkom 21.A.15 podtočkom (f), zahtjeva usklađivanje s certifikacijskim specifikacijama koje su se počele primjenjivati nakon datuma podnošenja zahtjeva; Ako podnositelj zahtjeva odabere usklađivanje s certifikacijskom specifikacijom koja se počinje primjenjivati nakon podnošenja zahtjeva, Agencija u osnovu certifikacije tipa uključuje sve druge izravno povezane certifikacijske specifikacije; ili
    2. Agencija prihvaća ili propisuje druge načine dokazivanja sukladnosti s bitnim zahtjevima priloga II., III., IV. i V. Uredbi (EU) 2018/1139;
- (b) bilo kojih posebnih uvjeta koje Agencija propiše u skladu s točkom 21.B.75 podtočkom (a).

▼ **M8**

21.B.85 Određivanje primjenjivih zahtjeva za zaštitu okoliša za certifikat tipa ili ograničeni certifikat tipa

- (a) Agencija određuje primjenjive zahtjeve za zaštitu okoliša za certifikat tipa ili ograničeni certifikat tipa za zrakoplov ili certifikat tipa za motor te o njima obavješćuje podnositelja. Određenje i obavijest sadržavaju:
  1. primjenjive zahtjeve u vezi s bukom utvrđene u:
    - i. poglavlju 1. dijela II. sveska I. Priloga 16. Čikaškoj konvenciji te:
      - (A) za podzvučne mlazne zrakoplove u poglavljima 2., 3., 4. i 14.;
      - (B) za elisne zrakoplove u poglavljima 3., 4., 5., 6., 10. i 14.;

▼M8

- (C) za helikoptere u poglavljima 8. i 11.;
  - (D) za nadzvučne zrakoplove u poglavlju 12.; i
  - (E) za zrakoplove s nagibnim rotorom u poglavlju 13.;
- ii. svesku I. Priloga 16. Čikaškoj konvenciji:
- (A) Dodatku 1. za zrakoplove na koje se primjenjuju poglavlja 2. i 12. dijela II. sveska I. Priloga 16. Čikaškoj konvenciji;
  - (B) Dodatku 2. za zrakoplove na koje se primjenjuju poglavlja 3., 4., 5., 8., 13. i 14. dijela II. sveska I. Priloga 16. Čikaškoj konvenciji;
  - (C) Dodatku 3. za zrakoplove na koje se primjenjuje poglavlje 6. dijela II. sveska I. Priloga 16. Čikaškoj konvenciji;
  - (D) Dodatku 4. za zrakoplove na koje se primjenjuje poglavlje 11. dijela II. sveska I. Priloga 16. Čikaškoj konvenciji; i
  - (E) Dodatku 6. za zrakoplove na koje se primjenjuje poglavlje 10. dijela II. sveska I. Priloga 16. Čikaškoj konvenciji;
2. primjenjive zahtjeve u vezi s emisijama za sprečavanje namjernog ispuštanja goriva za zrakoplove utvrđene u poglavljima 1. i 2. dijela II. sveska II. Priloga 16. Čikaškoj konvenciji;
3. primjenjive zahtjeve u vezi s emisijama dima, plinova i čestica iz motora utvrđene u:
- i. poglavlju 1. dijela III. sveska II. Priloga 16. Čikaškoj konvenciji te:
    - (A) za emisije dima i plinova iz turboblaznih i turboventilatorskih motora namijenjenih za pogon samo pri podzvučnim brzinama, u poglavlju 2.;
    - (B) za emisije dima i plinova iz turboblaznih i turboventilatorskih motora namijenjenih za pogon pri nadzvučnim brzinama, u poglavlju 3.; i
    - (C) za emisije čestica iz turboblaznih i turboventilatorskih motora namijenjenih za pogon samo pri podzvučnim brzinama, u poglavlju 4.;
  - ii. svesku II. Priloga 16. Čikaškoj konvenciji:
    - (A) Dodatku 1. za mjerenje referentnog omjera tlaka;
    - (B) Dodatku 2. za evaluaciju emisija dima;
    - (C) Dodatku 3. za instrumente i mjerne tehnike za plinovite emisije;
    - (D) Dodatku 4. za specifikacije za gorivo koje se upotrebljava u ispitivanju emisija turbinskih motora zrakoplova;
    - (E) Dodatku 5. za instrumente i mjerne tehnike za plinovite emisije iz naknadnog sagorijevanja plinskoturbinskih motora;
    - (F) Dodatku 6. za postupak utvrđivanja sukladnosti za emisije plinova, dima i čestica; i
    - (G) Dodatku 7. za instrumente i mjerne tehnike za nehlapljive čestice;

▼ M8

4. primjenjive zahtjeve u vezi s emisijama CO₂ iz zrakoplova utvrđene u:

i. poglavlju 1. dijela II. sveska III. Priloga 16. Čikaškoj konvenciji te:

(A) za podzvučne mlazne zrakoplove u poglavlju 2.; i

(B) za podzvučne elisne zrakoplove u poglavlju 2.;

ii. Dodatku 1. i 2. sveska III. Priloga 16. Čikaškoj konvenciji za zrakoplove na koje se primjenjuje poglavlje 2. dijela II. sveska III. Priloga 16. Čikaškoj konvenciji;

5. za motore, primjenjive zahtjeve iz Priloga 16. Čikaškoj konvenciji sveska II. dijela IV. i Dodatka 8. u vezi s procjenom nehlapljivih čestica za potrebe inventara i modeliranja.

(b) (rezervirano).

▼ M5**21.B.100 Razina sudjelovanja**

(a) Agencija određuje svoju razinu sudjelovanja u provjeri podataka za dokazivanje sukladnosti i aktivnostima povezanim sa zahtjevom za certifikat tipa, ograničeni certifikat tipa, odobrenje veće izmjene, dodatni certifikat tipa, odobrenje projekta većeg popravka ili ETSO ovlaštenje za APU. To radi na temelju procjene smislenih skupina aktivnosti i podataka za dokazivanje sukladnosti programa certifikacije. Ta procjena obuhvaća:

— vjerojatnost neotkrivene nesukladnosti s osnovom certifikacije tipa, osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu okoliša i

— potencijalni učinak te nesukladnosti na sigurnost proizvoda ili zaštitu okoliša,

te uzima u obzir barem sljedeće elemente:

1. nove ili neuobičajene karakteristike projekta koji se certificira, uključujući operativne i organizacijske aspekte te aspekte upravljanja znanjem;

2. složenost projekta i/ili dokazivanja sukladnosti;

3. ključnost dizajna ili tehnologije i povezane rizike za sigurnost i okoliš, uključujući one koji su utvrđeni u sličnim projektima; i

4. dosadašnja djelovanja i iskustvo projektne organizacije podnositelja zahtjeva u predmetnom području.

(b) Za odobrenje projekta manjeg popravka, manju izmjenu ili ETSO ovlaštenje koje nije za APU Agencija određuje svoju razinu sudjelovanja na razini cijelog projekta koji se certificira, uzimajući u obzir sve nove ili neuobičajene karakteristike, složenost projekta i/ili dokazivanja sukladnosti, ključnost projekta ili tehnologije te dosadašnja djelovanja i iskustvo projektne organizacije podnositelja zahtjeva.

(c) Agencija obavještuje podnositelja zahtjeva o svojoj razini sudjelovanja i mijenja je na temelju informacija koje imaju znatan utjecaj na prethodno procijenjeni rizik u skladu s podtočkama (a) ili (b). Agencija obavještuje podnositelja zahtjeva o promjeni svoje razine sudjelovanja.

▼ M9**21.B.103 Izdavanje certifikata tipa ili ograničenog certifikata tipa****▼ M5**

(a) Agencija izdaje certifikat tipa zrakoplova, motora ili elise ili ograničeni certifikat tipa zrakoplova ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

1. podnositelj zahtjeva ispunjava uvjete točke 21.A.21;
  2. Agencija u svojim provjerama dokazivanja sukladnosti u skladu s razinom sudjelovanja određenom u skladu s točkom 21.B.100 nije pronašla nikakve nesukladnosti s osnovom certifikacije tipa, osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti gdje je to primjenjivo u skladu s točkom 21.B.82, i zahtjevima za zaštitu okoliša; i
  3. nije utvrđeno nijedno obilježje ili karakteristika zbog kojeg bi proizvod bio opasan za namjene za koje je zatražena certifikacija.
- (b) Odstupajući od podtočke (a) te na podnositeljev zahtjev priložen izjavi iz točke 21.A.20 podtočke (d), Agencija može izdati certifikat tipa zrakoplova prije nego što se dokaže sukladnost s osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti, pod uvjetom da podnositelj zahtjeva dokaže tu sukladnost prije datuma početka stvarnog korištenja tih podataka.

▼ B

(PODODJELJAK C — NE PRIMJENJUJE SE)

PODODJELJAK D — IZMJENE CERTIFIKATA TIPA I OGRANIČENOG CERTIFIKATA TIPA

▼ M2**▼ M5****21.B.105 Osnova certifikacije tipa, osnova certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevi za zaštitu okoliša za veću izmjenu certifikata tipa**

Agencija utvrđuje primjenjivu osnovu certifikacije tipa i zahtjeve za zaštitu okoliša te, u slučaju izmjene koja utječe na podatke o operativnoj prikladnosti, osnovu certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti utvrđenu u skladu s točkom 21.A.101. i o njima obavješćuje podnositelja zahtjeva za veću izmjenu certifikata tipa.

▼ M9**21.B.107 Izdavanje odobrenja izmjene certifikata tipa****▼ M5**

(a) Agencija izdaje odobrenje izmjene certifikata tipa ako:

1. podnositelj zahtjeva ispunjava uvjete iz:
  - i. točke 21.A.95 za manju izmjenu; ili
  - ii. točke 21.A.97 za veću izmjenu;
2. Agencija u svojoj provjeri dokazivanja sukladnosti u skladu s razinom sudjelovanja određenom u skladu s točkom 21.B.100 podtočkom (a) ili (b) nije pronašla nikakve nesukladnosti s osnovom certifikacije tipa, osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti gdje je to primjenjivo u skladu s točkom 21.B.82, i zahtjevima za zaštitu okoliša; i
3. nije utvrđeno ni jedno obilježje ili karakteristika zbog kojeg bi proizvod bio opasan za namjene za koje je zatražena certifikacija.

▼ M5

- (b) U slučaju izmjene koja utječe na podatke o operativnoj prikladnosti, odstupajući od podtočke (a) podpodtočaka 1. i 2. i na podnositeljev zahtjev priložen izjavi iz točke 21.A.20 podtočke (d), Agencija može odobriti izmjenu certifikata tipa zrakoplova prije nego što se dokaže sukladnost s osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti, pod uvjetom da podnositelj zahtjeva dokaže tu sukladnost prije datuma početka stvarnog korištenja tih podataka.
- (c) Odobrenje izmjena podataka o operativnoj prikladnosti mora biti uključeno u odobrenje izmjena certifikata tipa.
- (d) Odobrenje izmjene certifikata tipa ograničuje se na konkretne konfiguracije u certifikatu tipa na koje se izmjena odnosi.

▼ B

PODODJELJAK E — DODATNI CERTIFIKATI TIP A

▼ M5

U ovom pododjeljku izraz certifikat tipa uključuje i certifikate tipa i ograničene certifikate tipa.

21.B.109 Osnova certifikacije tipa, osnova certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevi za zaštitu okoliša za dodatni certifikat tipa

Agencija utvrđuje primjenjivu osnovu certifikacije tipa i zahtjeve za zaštitu okoliša te, u slučaju izmjene koja utječe na podatke o operativnoj prikladnosti, osnovu certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti utvrđenu u skladu s točkom 21.A.101. i o njima obavješćuje podnositelja zahtjeva za dodatni certifikat tipa.

▼ M9**21.B.111 Izdavanje dodatnog certifikata tipa****▼ M5**

- (a) Agencija izdaje dodatni certifikat tipa ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
  1. podnositelj zahtjeva ispunio je uvjete iz točke 21.A.115 podtočke (b);
  2. Agencija u svojoj provjeri dokazivanja sukladnosti u skladu s razinom sudjelovanja određenom u skladu s točkom 21.B.100 podtočkom (a) nije pronašla nikakve nesukladnosti s osnovom certifikacije tipa, osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti gdje je to primjenjivo u skladu s točkom 21.B.82, i zahtjevima za zaštitu okoliša; i
  3. nije utvrđeno ni jedno obilježje ili karakteristika zbog kojeg bi proizvod bio opasan za namjene za koje je zatražena certifikacija.
- (b) Za dodatni certifikat tipa koji utječe na podatke o operativnoj prikladnosti, odstupajući od podtočke (a) podpodtočaka 1. i 2. i na podnositeljev zahtjev priložen izjavi iz točke 21.A.20 podtočke (d), Agencija može izdati dodatni certifikat tipa prije nego što se dokaže sukladnost s osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti, pod uvjetom da podnositelj zahtjeva dokaže tu sukladnost prije datuma početka stvarnog korištenja tih podataka.
- (c) Odobrenje izmjena podataka o operativnoj prikladnosti mora biti uključeno u dodatni certifikat tipa.

▼ M5

- (d) Dodatni certifikat tipa ograničuje se na konkretne konfiguracije u certifikatu tipa na koje se veća izmjena odnosi.

▼ M10**21.B.115 Načini usklađivanja**

- (a) Agencija mora razviti prihvatljive načine usklađivanja (AMC) koji se mogu koristiti za postizanje usklađenosti s Uredbom (EU) 2018/1139 i njezinim delegiranim i provedbenim aktima.
- (b) Za uspostavljanje usklađenosti s ovom Uredbom mogu se koristiti alternativni načini usklađivanja.
- (c) Nadležna tijela obavješćuju Agenciju o svim alternativnim načinima usklađivanja kojima se koriste organizacije pod njihovim nadzorom ili oni sami za uspostavljanje usklađenosti s ovom Uredbom.

▼ B**PODODJELJAK F — PROIZVODNJA BEZ ODOBRENJA ORGANIZACIJE ZA PROIZVODNJU****▼ M10****21.B.120 Postupak početne certifikacije**

- (a) Nakon primitka zahtjeva za izdavanje pisma o suglasnosti u svrhu dokazivanja sukladnosti pojedinačnih proizvoda, dijelova i uređaja, nadležno tijelo provjerava usklađenost podnositelja zahtjeva s primjenjivim zahtjevima.
- (b) Nadležno tijelo evidentira sve izdane nalaze, postupke zaključivanja i preporuke za izdavanje pisma o suglasnosti.
- (c) Nadležno tijelo pisanim putem potvrđuje podnositelju zahtjeva sve nalaze utvrđene tijekom provjere. Ako je riječ o početnoj certifikaciji, svi nalazi moraju biti ispravljani na način prihvatljiv nadležnom tijelu prije izdavanja pisma o suglasnosti.
- (d) Kad utvrdi da podnositelj zahtjeva ispunjava primjenjive zahtjeve, nadležno tijelo izdaje pismo o suglasnosti (EASA Obrazac 65, vidjeti Dodatak XI.)
- (e) Pismo o suglasnosti sadržava područje primjene suglasnosti, datum isteka valjanosti i, prema potrebi, odgovarajuća ograničenja.
- (f) Valjanost pisma o suglasnosti ne smije biti dulja od jedne godine.

21.B.125 Nalazi i korektivne mjere; opažanja

- (a) Nadležno tijelo uspostavlja sustav za analizu nalaza s obzirom na njihov značaj za sigurnost.
- (b) Nadležno tijelo izdaje nalaz 1. stupnja kad utvrdi znatnu neusklađenost s primjenjivim zahtjevima iz Uredbe (EU) 2018/1139 i njezinih delegiranih i provedbenih akata, s postupcima i priručnicima organizacije ili s uvjetima pisma o suglasnosti, koja smanjuje sigurnost ili ozbiljno ugrožava sigurnost leta.

Nalazi 1. stupnja uključuju i:

1. svaki onemogućen pristup nadležnog tijela objektima organizacije iz točke 21.A.9 tijekom normalnih radnih sati i nakon dva pisana zahtjeva;
2. stjecanje pisma o suglasnosti ili održavanje njegove valjanosti dostavljanjem krivotvorenih dokumentiranih dokaza; i
3. svaki dokaz o zloupotrebi ili neovlaštenoj upotrebi pisma o suglasnosti;

▼ M10

- (c) Nadležno tijelo izdaje nalaz 2. stupnja kad utvrdi bilo kakvu neusklađenost s primjenjivim zahtjevima iz Uredbe (EU) 2018/1139 i njezinim delegiranih i provedbenih akata, s postupcima i priručnicima organizacije, ili s uvjetima pisma o suglasnosti, koja nije klasificirana kao nalaz 1. stupnja.
- (d) Kad se tijekom nadzora ili na bilo koji drugi način utvrdi određeni nalaz, nadležno tijelo, ne dovodeći u pitanje bilo kakve dodatne mjere koje se zahtijevaju Uredbom (EU) 2018/1139 i njezinim delegiranim i provedbenim aktima, pisanim putem obavješćuje organizaciju o nalazu i zahtijeva korektivne mjere za otklanjanje utvrđenih neusklađenosti. Ako se nalaz 1. stupnja odnosi izravno na zrakoplov, nadležno tijelo obavješćuje nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran.
1. U slučaju nalaza 1. stupnja nadležno tijelo bez odgode poduzima odgovarajuće mjere kako bi zabranilo ili ograničilo aktivnosti predmetne organizacije i, prema potrebi, poduzima mjere za trajno oduzimanje pisma o suglasnosti ili za ograničavanje ili privremeno oduzimanje cijelog ili dijela pisma, ovisno o ozbiljnosti nalaza 1. stupnja, dok organizacija ne poduzme zadovoljavajuće korektivne mjere.
  2. U slučaju nalaza 2. stupnja, nadležno tijelo:
    - i. organizaciji određuje razdoblje za provedbu korektivne mjere koje odgovara prirodi nalaza i koje ni u kojem slučaju inicijalno ne smije biti dulje od tri mjeseca. To razdoblje počinje od datuma kad je organizacija pisanim putem obaviještena o nalazu u okviru čega se od nje zahtijeva provedba korektivne mjere za uklanjanje utvrđene neusklađenosti. Po isteku tog razdoblja i ovisno o prirodi nalaza nadležno tijelo može produžiti to tromjesečno razdoblje ako prihvati plan korektivnih mjera;
    - ii. ocjenjuje plan korektivnih mjera i plan provedbe koji je predložila organizacija te ga prihvaća ako se na temelju ocjene zaključuje da je dostatan za uklanjanje neusklađenosti;
    - iii. Ako organizacija ne dostavi prihvatljiv plan korektivnih mjera ili ne provede korektivne mjere u roku koji je nadležno tijelo prihvatilo ili produžilo, nalaz se podiže na nalaz stupnja 1. te se poduzimaju mjere utvrđene u podtočki (f) podpodtočki 1. podpodpodtočki i.
- (e) Nadležno tijelo može iznijeti opažanja u svim sljedećim slučajevima za koje se ne zahtijevaju nalazi 1. ili 2. stupnja:
1. za svaki element čije su performanse ocijenjene kao neučinkovite;
  2. ako se utvrdi da element može uzrokovati neusklađenost u skladu s podtočkama (b) ili (c);
  3. kad su prijedlozi ili poboljšanja od interesa za ukupnu sigurnost organizacije.

Opažanja iznesena u skladu s ovom točkom dostavljaju se organizaciji u pisanom obliku, a nadležno ih tijelo evidentira.

▼ B**21.B.135 Održavanje pisma o suglasnosti**

Nadležno tijelo održava pismo o suglasnosti, tako dugo:

- (a) dok proizvođač pravilno koristi EASA Obrazac 52 (vidjeti Dodatak VIII.) kao izjavu o sukladnosti za cijeli zrakoplov i EASA Obrazac 1 (vidjeti Dodatak I.) za proizvode osim cijelog zrakoplova, dijelova i uređaja; i
- (b) dok se inspekcijskim pregledima koje nadležno tijelo države članice izvodi prije ovjeravanja EASA Obrasca 52 (vidjeti Dodatak VIII.) ili EASA Obrasca 1 (vidjeti Dodatak I.), u skladu s točkom 21.A.130 podtočkom (c), ne utvrde neusklađenosti sa zahtjevima ili postupcima sadržanim u priručniku koji je dostavio proizvođač ili nesukladnosti dotičnih proizvoda, dijelova ili uređaja. Ovim se inspekcijskim pregledima provjerava obavezno sljedeće:
  - 1. da se suglasnost odnosi na proizvod, dio ili uređaj koji se ovjerava i da je na snazi;
  - 2. da proizvođač, kao osnovni radni dokument, koristi priručnik opisan u točki 21.A.125A podtočki (b) i status njegove izmjene naveden u pismu o suglasnosti. U protivnom se inspekcijski pregled ne nastavlja, pa se stoga ne mogu ovjeriti potvrde o stavljanju u uporabu;
  - 3. da se proizvodnja izvodi pod uvjetima propisanim u pismu o suglasnosti i da se obavlja na zadovoljavajući način;
  - 4. da su inspekcijski pregledi i ispitivanja (uključujući, prema potrebi, probne letove), u skladu s točkom 21.A.130 podtočkom (b) stavcima 2. i/ili 3., provedeni pod uvjetima propisanim u pismu o suglasnosti i da su obavljeni na zadovoljavajući način;
  - 5. da su inspekcijski pregledi nadležnog tijela, koji su opisani ili predviđeni u pismu o suglasnosti, provedeni i ocijenjeni prihvatljivima;
  - 6. da je izjava o sukladnosti u skladu s točkom 21.A.130 i da podaci koji su u njoj navedeni ne sprečavaju njezino ovjeravanje; i
- (c) dok ne nastupi datum isteka pisma o suglasnosti.

21.B.140 Izmjene pisma o suglasnosti

- (a) Prema potrebi, nadležno tijelo u skladu s točkom 21.B.120 istražuje bilo koju izmjenu pisma o suglasnosti.
- (b) Kad nadležno tijelo utvrdi da se zahtjevi iz odjeljka A pododjeljka F i dalje poštuju, ono u skladu s tim mijenja pismo o suglasnosti.

▼ M10

▼ B

PODODJELJAK G — ODOBRENJE ORGANIZACIJE ZA PROIZVODNJU

▼ M10**21.B.215 Načini usklađivanja**

- (a) Agencija mora razviti prihvatljive načine usklađivanja (AMC) koji se mogu koristiti za postizanje usklađenosti s Uredbom (EU) 2018/1139 i njezinim delegiranim i provedbenim aktima.
- (b) Za uspostavljanje usklađenosti s ovom Uredbom mogu se primjenjivati alternativni načini usklađivanja.
- (c) Nadležna tijela obavješćuju Agenciju o svim alternativnim načinima usklađivanja koje primjenjuju organizacije pod njihovim nadzorom ili oni sami za uspostavljanje usklađenosti s ovom Uredbom.

21.B.220 Postupak početne certifikacije

- (a) Nakon primitka zahtjeva za prvo izdavanje potvrde o odobrenju proizvodne organizacije, nadležno tijelo provjerava usklađenost podnositelja zahtjeva s primjenjivim zahtjevima.
- (b) Sastanak s odgovornim rukovoditeljem podnositelja zahtjeva održava se najmanje jednom tijekom ispitivanja u svrhu početne certifikacije kako bi se zajamčilo da ta osoba u potpunosti razumije svoju ulogu i odgovornost.
- (c) Nadležno tijelo evidentira sve izdane nalaze, postupke zaključivanja i preporuke za izdavanje potvrde o odobrenju proizvodne organizacije.
- (d) Nadležno tijelo pisanim putem potvrđuje podnositelju zahtjeva sve nalaze utvrđene tijekom provjere. Ako je riječ o početnoj certifikaciji, svi nalazi moraju biti ispravljani na način prihvatljiv nadležnom tijelu prije izdavanja certifikata.
- (e) Kad utvrdi da podnositelj zahtjeva ispunjava primjenjive zahtjeve, nadležno tijelo izdaje potvrdu o odobrenju proizvodne organizacije (EASA Obrazac 55, vidjeti Dodatak X.)
- (f) Referentni broj certifikata navodi se na EASA obrascu 55 na način koji utvrdi Agencija.
- (g) Certifikat se izdaje na neograničeno vrijeme. Privilegije i opseg aktivnosti za čiju provedbu organizacija ima odobrenje, uključujući prema potrebi sva ograničenja, navode se u uvjetima odobrenja priloženima certifikatu.

21.B.221 Načela nadzora

- (a) Nadležno tijelo provjerava:
  - 1. usklađenost sa zahtjevima koji se primjenjuju na organizacije prije izdavanja potvrde o odobrenju proizvodne organizacije;
  - 2. kontinuiranu usklađenost organizacija koju je certificiralo s primjenjivim zahtjevima;
  - 3. provedbu odgovarajućih sigurnosnih mjera koje je naložilo nadležno tijelo u skladu s točkom 21.B.20 podtočkama (c) i (d).
- (b) Ta provjera:
  - 1. mora biti potkrijepljena dokumentacijom koja je posebno namijenjena osoblju odgovornom za nadzor sigurnosti kako bi mu se dale smjernice za obavljanje njegovih funkcija;
  - 2. relevantnim organizacijama daje uvid u rezultate aktivnosti nadzora;

▼ M10

3. temelji se na ocjenjivanjima, kontrolama i inspekcijama, uključujući, prema potrebi, nenajavljene inspekcije;
  4. služi da se nadležnom tijelu pruže potrebni dokazi ako su potrebne daljnje mjere, uključujući mjere predviđene točkom 21.B.225.
- (c) Nadležno tijelo uspostavlja opseg nadzora iz podtočaka (a) i (b) uzimajući u obzir rezultate prethodnih nadzornih aktivnosti i sigurnosne prioritete.
- (d) Ako se objekti organizacije nalaze u više država članica, nadležno tijelo, kako je utvrđeno u točki 21.1, može dopustiti da zadaće nadzora obavljaju nadležna tijela država članica u kojima su objekti smješteni ili da ih obavlja Agencija ako su objekti smješteni izvan državnih područja za koja su države članice odgovorne na temelju Čikaške konvencije. Svaka organizacija na koju se primjenjuje takav dogovor obavješćuje se o njegovu postojanju i području primjene.
- (e) Kod svih aktivnosti nadzora koje se provode u objektima smještenima u državi članici u kojoj nije glavno mjesto poslovanja organizacije, nadležno tijelo, kako je utvrđeno u točki 21.1, obavješćuje nadležno tijelo te države članice prije provođenja svake terenske kontrole ili inspekcije takvih objekata.
- (f) Nadležno tijelo prikuplja i obrađuje sve informacije koje smatra potrebnima za obavljanje aktivnosti nadzora.

21.B.222 Program nadzora

- (a) Nadležno tijelo uspostavlja i održava program nadzora kojim su obuhvaćene aktivnosti nadzora propisane točkom 21.B.221 podtočkom (a).
- (b) U programu nadzora u obzir se uzima specifična priroda organizacije, složenost njezinih aktivnosti i rezultati prethodnih certifikacijskih i/ili nadzornih aktivnosti, a program se temelji na procjenama povezanih rizika. U svakom ciklusu planiranja nadzora program uključuje:
1. ocjenjivanje, kontrole i inspekcije, uključujući, prema potrebi:
    - i. ocjenjivanje sustava upravljanja i kontrole postupaka;
    - ii. kontrole proizvoda na relevantnom uzorku proizvoda, dijelova i uređaja za koje je organizacija odgovorna;
    - iii. provjeru uzorka obavljenih poslova; i
    - iv. nenajavljene inspekcije;
  2. sastanke koji se održavaju između odgovornog rukovoditelja i nadležnog tijela kako bi se osigurala obostrana trajna informiranost o važnim pitanjima.
- (c) Ciklus planiranja nadzora ne smije biti dulji od 24 mjeseca.
- (d) Ne dovodeći u pitanje podtočku (c), ciklus planiranja nadzora može se produžiti na 36 mjeseci ako je nadležno tijelo utvrdilo da za razdoblje od prethodna 24 mjeseca vrijedi sljedeće:
1. organizacija je dokazala da može učinkovito identificirati opasnosti za sigurnost zračnog prometa i upravljati povezanim rizicima;
  2. organizacija je kontinuirano dokazivala usklađenost s točkama 21.A.147 i 21.A.148 te ima potpunu kontrolu nad svim promjenama u sustavu upravljanja proizvodnjom;
  3. nisu izdani nalazi 1. stupnja;

▼ M10

4. sve su korektivne mjere provedene unutar razdoblja koje je nadležno tijelo prihvatilo ili produljilo kako je definirano u točki 21.B.225.

Ne dovodeći u pitanje podtočku (c), ciklus planiranja nadzora može se dodatno produljiti na najviše 48 mjeseci ako je, uz uvjete iz prethodno navedenih podpodtočaka od 1. do 4., organizacija uspostavila, a nadležno tijelo odobrilo djelotvoran sustav kontinuiranog izvješćivanja nadležnog tijela o rezultatima u području sigurnosti i regulatornoj usklađenosti same organizacije.

- (e) Ciklus planiranja nadzora može se skratiti ako postoji dokaz da su se pogoršali rezultati organizacije u području sigurnosti.
- (f) Program nadzora uključuje evidenciju datuma kad se ocjenjivanja, kontrole, inspekcije i sastanci trebaju održati i datuma kad su ta ocjenjivanja, kontrole, inspekcije i sastanci održani.
- (g) Po završetku svakog ciklusa planiranja nadzora nadležno tijelo izdaje izvješće s preporukom u vezi s produljenjem odobrenja na temelju rezultata nadzora.

21.B.225 Nalazi i korektivne mjere; opažanja

- (a) Nadležno tijelo uspostavlja sustav za analizu nalaza s obzirom na njihov značaj za sigurnost.
- (b) Nadležno tijelo izdaje nalaz 1. stupnja kad utvrdi znatnu neusklađenost s primjenjivim zahtjevima iz Uredbe (EU) 2018/1139 i njezinih delegiranih i provedbenih akata, s postupcima i priručnicima organizacije ili s certifikatom uključujući uvjete odobrenja, koja smanjuje sigurnost ili ozbiljno ugrožava sigurnost leta.

Nalazi 1. stupnja uključuju i:

1. svaki onemogućen pristup nadležnog tijela objektima organizacije iz točke 21.A.9 tijekom normalnih radnih sati i nakon dva pisana zahtjeva;
  2. stjecanje potvrde o odobrenju proizvodne organizacije ili održavanje njegove valjanosti dostavljanjem krivotvorenih dokumentiranih dokaza;
  3. svaki dokaz o zloupotrebi ili neovlaštenoj upotrebi potvrde o odobrenju proizvodne organizacije; i
  4. neimenovanje odgovornog rukovoditelja u skladu s točkom 21.A.245 podtočkom (a).
- (c) Nadležno tijelo izdaje nalaz 2. stupnja kad utvrdi bilo kakvu neusklađenost s primjenjivim zahtjevima iz Uredbe (EU) 2018/1139 i njezinih delegiranih i provedbenih akata, s postupcima i priručnicima organizacije ili s certifikatom uključujući uvjete odobrenja, koja nije klasificirana kao nalaz 1. stupnja.
- (d) Kad se tijekom nadzora ili na bilo koji drugi način utvrdi određeni nalaz, nadležno tijelo, ne dovodeći u pitanje bilo kakve dodatne mjere koje se zahtijevaju Uredbom (EU) 2018/1139 i njezinim delegiranim i provedbenim aktima, pisanim putem obavješćuje organizaciju o nalazu i zahtijeva korektivne mjere za otklanjanje utvrđenih neusklađenosti. Ako se nalaz 1. stupnja odnosi izravno na zrakoplov, nadležno tijelo obavješćuje nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran.

▼ M10

1. U slučaju nalaza 1. stupnja nadležno tijelo bez odgode poduzima odgovarajuće mjere kako bi zabranilo ili ograničilo aktivnosti predmetne organizacije i, prema potrebi, poduzima mjere za trajno oduzimanje potvrde o odobrenju proizvodne organizacije ili za ograničavanje ili privremeno oduzimanje cijele ili dijela potvrde, ovisno o ozbiljnosti nalaza 1. stupnja, dok organizacija ne poduzme zadovoljavajuće korektivne mjere.
2. U slučaju nalaza 2. stupnja, nadležno tijelo:
  - i. organizaciji određuje razdoblje za provedbu korektivne mjere koje odgovara prirodi nalaza i koje ni u kojem slučaju inicijalno ne smije biti dulje od tri mjeseca. To razdoblje počinje od datuma kad je organizacija pisanim putem obaviještena o nalazu u okviru čega se od nje zahtijeva provedba korektivne mjere za uklanjanje utvrđene neusklađenosti. Po isteku tog razdoblja i ovisno o prirodi nalaza nadležno tijelo može produljiti to tromjesečno razdoblje ako prihvati plan korektivnih mjera;
  - ii. ocjenjuje plan korektivnih mjera i provedbe koji je predložila organizacija te ga prihvaća ako se na temelju ocjene zaključi da je dostatan za uklanjanje neusklađenosti;
  - iii. ako organizacija ne dostavi prihvatljiv plan korektivnih mjera ili ne provede korektivne mjere u roku koji je nadležno tijelo prihvatilo ili produljilo, nalaz se podiže na nalaz stupnja 1. te se poduzimaju mjere utvrđene u podtočki (d) podpodtočki 1.
- (e) Nadležno tijelo može iznijeti opažanja u svim sljedećim slučajevima za koje se ne zahtijevaju nalazi 1. ili 2. stupnja:
  1. za svaki element čije su performanse ocijenjene kao neučinkovite; ili
  2. ako se utvrdi da element može uzrokovati neusklađenost u skladu s podtočkama (b) ili (c); ili
  3. kad su prijedlozi ili poboljšanja od interesa za ukupnu sigurnost organizacije.

Opažanja iznesena u skladu s ovom točkom dostavljaju se organizaciji u pisanom obliku, a nadležno ih tijelo evidentira.

21.B.240 Promjene u sustavu upravljanja proizvodnjom

- (a) Nakon primitka zahtjeva za znatnu promjenu u sustavu upravljanja proizvodnjom za koju je potrebno prethodno odobrenje nadležno tijelo prije izdavanja odobrenja provjerava usklađenost organizacije s primjenjivim zahtjevima ovog Priloga.
- (b) Nadležno tijelo utvrđuje uvjete pod kojima organizacija može raditi tijekom evaluacije promjene, osim ako nadležno tijelo odluči da potvrdu o odobrenju proizvodne organizacije treba privremeno oduzeti.
- (c) Kad utvrdi da organizacija ispunjava primjenjive zahtjeve, nadležno tijelo odobrava promjenu.

▼ M10

- (d) Ne dovodeći u pitanje bilo kakve dodatne mjere izvršenja, ako organizacija uvodi znatne promjene u sustavu upravljanja proizvodnjom za koje je potrebno prethodno odobrenje, a nije dobila odobrenje nadležnog tijela u skladu s podtočkom (c), nadležno tijelo može razmotriti mogućnost da privremeno oduzme, ograniči ili trajno oduzme certifikat organizacije.
- (e) Za promjene u sustavu upravljanja proizvodnjom koje nisu presudne nadležno tijelo uključuje preispitivanje takvih promjena u svoj kontinuirani nadzor u skladu s načelima utvrđenima u točki 21.B.221. Ako se utvrdi bilo kakva neusklađenost, nadležno tijelo obavješćuje organizaciju, zahtijeva daljnje promjene i postupa u skladu s točkom 21.B.225.

▼ B

PODODJELJAK H — SVJEDODŽBE O PLOVIDBENOSTI I OGRANIČENE
SVJEDODŽBE O PLOVIDBENOSTI

21.B.320 Provjera

- (a) Nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran provodi dovoljno istražnih radnja o podnositelju zahtjeva za svjedodžbu o plovidbenosti ili nositelju te svjedodžbe kako bi se opravdalo izdavanje, održavanje, izmjena, privremeno ili trajno oduzimanje svjedodžbe ili dozvole.
- (b) Nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran priprema postupke procjenjivanja koji obuhvaćaju obavezno sljedeće elemente:
  1. procjenu prihvatljivosti podnositelja zahtjeva;
  2. procjenu prihvatljivosti zahtjeva;
  3. razvrstavanje svjedodžaba o plovidbenosti;
  4. procjenu dokumentacije zaprimljene sa zahtjevom;
  5. inspekcijski pregled zrakoplova;
  6. određivanje potrebnih uvjeta, restrikcija ili ograničenja svjedodžaba o plovidbenosti.

▼ M10**21.B.325 Izdavanje svjedodžbe o plovidbenosti****▼ B**

- (a) Nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran bez nepotrebnog odlaganja izdaje ili izmjenjuje svjedodžbu o plovidbenosti (EASA Obrazac 25, vidjeti Dodatak VI.), kad utvrdi da su ispunjeni zahtjevi iz točke 21.B.326 i odgovarajući zahtjevi iz ovog Priloga I. (Part 21.) odjeljka A pododjeljka H.
- (b) Nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran bez nepotrebnog odlaganja izdaje ili izmjenjuje ograničenu svjedodžbu o plovidbenosti (EASA Obrazac 24, vidjeti Dodatak V.), kad utvrdi da su ispunjeni zahtjevi iz točke 21.B.327 i odgovarajući zahtjevi iz ovog Priloga I. (Part 21.) odjeljka A pododjeljka H.

▼ M10

- (c) Za novi zrakoplov, i rabljeni zrakoplov koji potječe iz zemlje koja nije država članica, uz odgovarajuću svjedodžbu o plovidbenosti iz podtočke (a) ili (b), nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran izdaje:
  1. prvu potvrdu o provjeri plovidbenosti (EASA Obrazac 15a, Dodatak II.) za zrakoplove koji podliježu Prilogu I. (dio-M) Uredbi Komisije (EU) br. 1321/2014;

▼ M10

2. prvu potvrdu o provjeri plovidbenosti (EASA Obrazac 15c, Dodatak II.) za nove zrakoplove koji podliježu Prilogu V.b (dio-ML) Uredbi Komisije (EU) br. 1321/2014;
3. prvu potvrdu o provjeri plovidbenosti (EASA Obrazac 15c, Dodatak II.) za rabljene zrakoplove koji potječu iz zemlje koja nije država članica i koji podliježu Prilogu V.b (dio-ML) Uredbi Komisije (EU) br. 1321/2014 ako je to nadležno tijelo provelo provjeru plovidbenosti.

▼ M5**21.B.326 Svjedodžba o plovidbenosti**

Nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran izdaje svjedodžbu o plovidbenosti za:

(a) novi zrakoplov:

1. po predočavanju dokumentacije koja se zahtijeva točkom 21 A.174 podtočkom (b) stavkom 2.;
2. nakon što se nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran uvjeri da je zrakoplov u skladu s odobrenim projektom i da je u stanju za siguran rad. To može uključivati inspekcijske preglede od strane nadležnog tijela države članice u kojoj je zrakoplov registriran; i
3. nakon što se nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran uvjeri da je zrakoplov u skladu s primjenjivim zahtjevima u pogledu emisija CO₂ na datum izdavanja prve svjedodžbe o plovidbenosti.

(b) rabljeni zrakoplov:

1. po predočavanju dokumentacije koja se zahtijeva točkom 21 A.174 podtočkom (b) stavkom 3., kojom se dokazuje:
  - i. da je zrakoplov u skladu s projektom tipa odobrenim na temelju certifikata tipa i bilo kojeg dodatnog certifikata tipa te s odobrenom izmjenom ili popravkom u skladu s ovim Prilogom I. (dio 21.); i
  - ii. da su ispunjene primjenjive naredbe o plovidbenosti; i

▼ M6

- iii. da je zrakoplov pregledan u skladu s odredbama Priloga I. (dio M) ili Priloga V.b (dio ML) Uredbi (EU) br. 1321/2014, prema potrebi;

▼ M5

- iv. da je zrakoplov bio u skladu s primjenjivim zahtjevima u pogledu emisija CO₂ na datum izdavanja prve svjedodžbe o plovidbenosti;
2. nakon što se nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran uvjeri da je zrakoplov u skladu s odobrenim projektom i da je u stanju za siguran rad. To može uključivati inspekcijske preglede od strane nadležnog tijela države članice u kojoj je zrakoplov registriran; i
3. nakon što se nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran uvjeri da je zrakoplov bio u skladu s primjenjivim zahtjevima u pogledu emisija CO₂ na datum izdavanja prve svjedodžbe o plovidbenosti.

▼ B**21B.327 Ograničena svjedodžba o plovidbenosti**

(a) Nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran izdaje ograničenu svjedodžbu o plovidbenosti za:

▼ B

1. novi zrakoplov:
  - i. po predočavanju dokumentacije koja se zahtijeva točkom 21A.174 podtočkom (b) stavkom 2.;
  - ii. kada se nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran uvjeri da je zrakoplov u skladu s projektom koji je odobrila Agencija na temelju ograničenog certifikata tipa ili u skladu s posebnim specifikacijama plovidbenosti i da je u stanju za siguran rad. To može uključivati inspeksijske preglede od strane nadležnog tijela države članice u kojoj je zrakoplov registriran;

2. rabljeni zrakoplov:

- i. po predočavanju dokumentacije koja se zahtijeva točkom 21A.174 podtočkom (b) stavkom 3., kojom se dokazuje:
  - (A) da je zrakoplov u skladu s projektom koji je odobrila Agencija na temelju ograničenog certifikata tipa ili u skladu s posebnim specifikacijama plovidbenosti i bilo kojim dodatnim certifikatom tipa, izmjenom ili popravkom odobrenim u skladu s ovim Prilogom I. (Part 21.); i
  - (B) da su ispunjene primjenjive naredbe o plovidbenosti; i

▼ M6

- (C) da je zrakoplov pregledan u skladu s odredbama Priloga I. (dio M) ili Priloga V.b (dio ML) Uredbi (EU) br. 1321/2014, prema potrebi;

▼ B

- ii. kada se nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran uvjeri da je zrakoplov u skladu s odobrenim projektom i da je u stanju za siguran rad. To može uključivati preglede od strane nadležnog tijela države članice u kojoj je zrakoplov registriran.
- (b) Za zrakoplov koji ne može ispuniti bitne zahtjeve iz Uredbe (EZ) br. 216/2008 i koji ne ispunjava uvjete za izdavanje ograničenog certifikata tipa, Agencija, uz potrebno uvažavanje odstupanja od bitnih zahtjeva:
1. izdaje posebne specifikacije plovidbenosti kojima se osigurava odgovarajuća sigurnost u pogledu namjeravane uporabe i provjerava sukladnost s tim specifikacijama; i
  2. određuje ograničenja za uporabu tog zrakoplova.
- (c) Ograničenja za uporabu povezuju se s ograničenom svjedodžbom o plovidbenosti, uključujući ograničenja u vezi sa zračnim prostorom koja su potrebna kako bi se uvažila odstupanja od bitnih zahtjeva vezanim uz plovidbenost, utvrđenih u Uredbi (EZ) br. 216/2008.

▼ M10

▼ B

PODODJELJAK I — POTVRDE O BUCI

21.B.420 Provjera

- (a) Nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran provodi dovoljno istražnih radnja o podnositelju zahtjeva za potvrdu o buci ili o nositelju te potvrde, kako bi se opravdalo izdavanje, održavanje, izmjena, privremeno ili trajno oduzimanje potvrde.
- (b) Nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran priprema postupke procjenjivanja kao dio dokumentiranog postupka, koji obuhvaćaju obavezno sljedeće elemente:
  1. procjenu prihvatljivosti;
  2. procjenu dokumentacije zaprimljene sa zahtjevom;
  3. inspekcijski pregled zrakoplova.

▼ M9**21.B.425 Izdavanje potvrda o buci****▼ B**

Kad utvrdi da su ispunjeni odgovarajući zahtjevi iz odjeljka A pododjeljka I., nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran bez nepotrebnog odlaganja, prema potrebi, izdaje ili izmjenjuje potvrdu o buci (EASA Obrazac 45, vidjeti Dodatak VII.).

▼ M9

PODODJELJAK J – ODOBRENJE PROJEKTNE ORGANIZACIJE

21.B.430 Postupak početne certifikacije

- (a) Nakon primitka zahtjeva za prvo izdavanje odobrenja projektne organizacije, nadležno tijelo provjerava usklađenost nositelja s primjenjivim zahtjevima.
- (b) Sastanak s glavnim rukovoditeljem projektne organizacije saziva se najmanje jednom tijekom ispitivanja za početnu certifikaciju kako bi se osiguralo da ta osoba razumije svoju ulogu i odgovornost.
- (c) Nadležno tijelo evidentira sve izdane nesukladnosti, postupke zaključivanja i preporuke za izdavanje odobrenja projektne organizacije.
- (d) Nadležno tijelo pisanim putem podnositelju zahtjeva potvrđuje sve nesukladnosti utvrđene tijekom provjere. Za početnu certifikaciju sve nesukladnosti moraju se ispraviti na zadovoljavajući način za nadležno tijelo prije izdavanja odobrenja projektne organizacije.
- (e) Kad nadležno tijelo utvrdi da je podnositelj zahtjeva zadovoljio sve primjenjive zahtjeve, izdaje odobrenje projektne organizacije.
- (f) Referentni broj certifikata upisuje se u odobrenje projektne organizacije na način koji utvrdi Agencija.
- (g) Certifikat se izdaje se na neograničeno vrijeme. Povlastice i opseg aktivnosti čije je obavljanje odobreno projektnoj organizaciji uključujući sva ograničenja, ako je primjenjivo, navode se u uvjetima odobrenja priloženima odobrenju projektne organizacije.

21.B.431 Načela nadzora

Nadležno tijelo provjerava nastavljaju li certificirane organizacije ispunjavati primjenjive zahtjeve.

▼ M9

- (a) Provjera:
1. mora biti podržana dokumentacijom specifično namijenjenom kako bi se osoblju odgovornom za nadzor dale smjernice za obavljanje njihovih funkcija;
  2. predmetnim organizacijama daje uvid u rezultate aktivnosti nadzora;
  3. temelji se na ocjenjivanjima, revizijama, inspekcijskim pregledima i, prema potrebi, nenajavljenim inspekcijskim pregledima;
  4. pruža nadležnom tijelu dokaze ako je potrebno daljnje djelovanje, uključujući mjere predviđene u točki 21.B.433.
- (b) Nadležno tijelo utvrđuje opseg nadzora iz podtočke (a) uzimajući u obzir rezultate prijašnjih aktivnosti nadzora i sigurnosne prioritete.
- (c) Nadležno tijelo prikuplja i obrađuje sve informacije koje smatra potrebnima za obavljanje aktivnosti nadzora.

21.B.432 Program nadzora

- (a) Nadležno tijelo uspostavlja i održava program nadzora kojim su obuhvaćene aktivnosti nadzora propisane radi usklađivanja s odredbama točke 21.B.431 podtočke (a).
- (b) U programu nadzora uzimaju se u obzir specifična priroda organizacije, složenost njezinih aktivnosti i rezultati prijašnjih aktivnosti certifikacije ili nadzora, ili oboje te se on temelji na procjeni povezanih rizika. U svakom ciklusu planiranja nadzora taj program uključuje:
1. ocjenjivanja, revizije i inspekcijske preglede, uključujući, prema potrebi:
    - i. ocjenjivanje sustava upravljanja i kontrole postupaka;
    - ii. revizije proizvoda relevantnog uzorka projekta i certifikacije proizvoda, dijelova i uređaja koji su obuhvaćeni opsegom rada organizacije;
    - iii. uzorkovanje izvedenih radova;
    - iv. nenajavljene inspekcijske preglede;
  2. sastanke koje su dogovorili glavni rukovoditelj projektne organizacije i nadležno tijelo kako bi se osigurala obostrana trajna informiranost o svim značajnim pitanjima.
- (c) Ciklus planiranja nadzora ne smije biti dulji od 24 mjeseca.
- (d) Ne dovodeći u pitanje podtočku (c), ciklus planiranja nadzora može se produljiti na najviše 36 mjeseci ako je nadležno tijelo utvrdilo da za razdoblje od prethodna 24 mjeseca vrijedi sljedeće:
1. organizacija je dokazala da može djelotvorno identificirati opasnosti za zrakoplovnu sigurnost i upravljati povezanim rizicima;
  2. organizacija kontinuirano dokazuje usklađenost s točkom 21.A.247 i ima potpunu kontrolu nad svim promjenama u sustavu upravljanja projektom;
  3. nisu izdane nesukladnosti prve razine;

▼ M9

4. sve korektivne mjere provedene su unutar roka koji je nadležno tijelo prihvatilo ili produljilo kako je predviđeno u točki 21.B.433 podtočki (d).

Ne dovodeći u pitanje podtočku (c), ciklus planiranja nadzora može se dodatno produljiti na najviše 48 mjeseci ako je, uz uvjete iz podpodtočaka od 1. do 4. podtočke (d), organizacija uspostavila, a nadležno tijelo odobrilo, učinkovit sustav kontinuiranog izvješćivanja nadležnog tijela o performansima sigurnosti i regulatornoj usklađenosti same organizacije.

- (e) Ciklus planiranja nadzora može se skratiti ako postoji dokaz da se smanjila performansa sigurnosti organizacije.
- (f) Program nadzora uključuje evidencije o datumima kad je potrebno provesti ocjenjivanja, revizije, inspekcijske preglede i sastanke te o datumima kad su ocjenjivanja, revizije, inspekcijski pregledi i sastanci stvarno provedeni.
- (g) Na završetku svakog ciklusa planiranja nadzora nadležno tijelo izdaje izvješće s preporukom u vezi s produljenjem odobrenja na temelju rezultata nadzora.

21.B.433 Nesukladnosti i korektivne mjere; opažanja

- (a) Nadležno tijelo uspostavlja sustav za analizu nesukladnosti s obzirom na njihovu važnost za sigurnost.
- (b) Nadležno tijelo izdaje nesukladnosti prve razine ako je utvrđena nesukladnost s primjenjivim zahtjevima iz Uredbe (EU) 2018/1139 i njezinim delegiranim i provedbenim aktima, postupcima i priručnicima organizacije ili certifikatom projektne organizacije uključujući uvjete odobrenja, koja može dovesti do nepredvidive neusklađenosti i stanja opasnosti.

Nesukladnosti prve razine uključuju i sljedeće:

1. svako onemogućivanje pristupa nadležnog tijela objektima organizacije kako je definirano u točki 21.A.9. tijekom normalnih radnih sati i nakon dva pisana zahtjeva;
  2. dobivanje odobrenja projektne organizacije ili održavanje njegove valjanosti krivotvorenjem podnesenih dokumentiranih dokaza;
  3. svaki dokaz o zlouporabi ili neovlaštenoj uporabi odobrenja projektne organizacije;
  4. neimenovanje glavnog rukovoditelja projektne organizacije na temelju točke 21.A.245 podtočke (a).
- (c) Nadležno tijelo izdaje nalaz o nesukladnosti druge razine ako je utvrđena bilo kakva nesukladnost s primjenjivim zahtjevima iz Uredbe (EU) 2018/1139 i njezinim delegiranih i provedbenih akata, postupcima i priručnicima organizacije ili certifikatom uključujući uvjete odobrenja, koja nije razvrstana kao nesukladnost prve razine.
  - (d) Kad se tijekom nadzora ili na bilo koji drugi način utvrdi nesukladnost, nadležno tijelo, ne dovodeći u pitanje bilo kakve dodatne mjere koje se zahtijevaju Uredbom (EU) 2018/1139 i njezinim delegiranim i provedbenim aktima, pisanim putem obavješćuje organizaciju o nesukladnosti i zahtijeva korektivnu mjeru za uklanjanje utvrđene/utvrđenih nesukladnosti. Ako se nesukladnost prve razine odnosi izravno na proizvod, nadležno tijelo obavješćuje nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran.

▼ **M9**

1. U slučaju nesukladnosti prve razine, nadležno tijelo:
    - i. odobrava organizaciji razdoblje za provedbu korektivne mjere koje odgovara prirodi nesukladnosti i koje ni u kom slučaju ne smije biti dulje od 21 radnog dana. To razdoblje počinje od datuma kad je organizacija pisanim putem obaviještena o nesukladnosti pri čemu se od nje zahtijevala provedba korektivne mjere za uklanjanje utvrđene/utvrđenih nesukladnosti;
    - ii. ocjenjuje plan korektivnih mjera i provedbe koji je predložila organizacija te ga prihvaća ako se na temelju ocjenjivanja zaključi da je dostatan za rješavanje nesukladnosti;
    - iii. ako organizacija ne dostavi prihvatljiv plan korektivnih mjera ili ne provede korektivnu mjeru u roku koji je prihvatilo nadležno tijelo, bez odgode poduzima odgovarajuće mjere kako bi zabranilo ili ograničilo aktivnosti predmetne organizacije i, prema potrebi, poduzima mjere za trajno oduzimanje odobrenja projektne organizacije, njegovo ograničavanje ili privremeno oduzimanje u cijelosti ili djelomično, ovisno o opsegu nesukladnosti prve razine, dok organizacija ne poduzme zadovoljavajuću korektivnu mjeru.
  2. U slučaju nesukladnost druge razine, nadležno tijelo:
    - i. odobrava organizaciji razdoblje za provedbu korektivne mjere koja odgovara nesukladnosti, koje ni u kom slučaju ne smije biti dulje od tri mjeseca. To razdoblje počinje od datuma kad je organizacija pisanim putem obaviještena o nesukladnosti u okviru čega se od nje zahtijeva korektivna mjera. Na kraju tog razdoblja i ovisno o prirodi nesukladnosti, nadležno tijelo može produžiti tromjesečno razdoblje pod uvjetom da se nadležno tijelo složilo s planom korektivnih mjera;
    - ii. ocjenjuje plan korektivnih mjera i plan provedbe koji je predložila organizacija te ga prihvaća ako se na temelju ocjenjivanja zaključi da je dostatan za rješavanje nesukladnosti;
    - iii. ako organizacija ne dostavi prihvatljiv plan korektivnih mjera ili ne provede korektivnu mjeru u roku koji je nadležno tijelo prihvatilo ili produžilo, nesukladnost se podiže na nesukladnost prve razine te se poduzimaju mjere utvrđene u podtočki (d) podpodtočki 1.
- (e) Nadležno tijelo može izdati opažanja za bilo koji od sljedećih slučajeva koji ne zahtijevaju nesukladnosti prve ili druge razine:
1. za bilo koji element čija je performansa ocijenjena nedjelotvornom;
  2. ako je utvrđeno da neki element može uzrokovati nesukladnost na temelju podtočki (b) ili (c);
  3. ako su prijedlozi ili poboljšanja u interesu sveukupne performanse sigurnosti organizacije.
- O opažanjima izdanima u skladu s ovom točkom organizaciju se obavješćuje u pisanom obliku, a nadležno tijelo ih evidentira.

21.B.435 Izmjene u sustavu upravljanja projektom

- (a) Po primitku zahtjeva za značajnu izmjenu sustava upravljanja projektom nadležno tijelo prije izdavanja odobrenja provjerava usklađenost organizacije s primjenjivim zahtjevima iz Uredbe (EU) 2018/1139 i njezinih delegiranih i provedbenih akata.

▼ M9

- (b) Nadležno tijelo utvrđuje uvjete pod kojima organizacija može raditi tijekom izmjene, osim ako nadležno tijelo utvrdi da odobrenje projektne organizacije treba privremeno oduzeti.
- (c) Kad nadležno tijelo utvrdi da organizacija ispunjava primjenjive zahtjeve iz Uredbe (EU) 2018/1139 i njezinih delegiranih i provedbenih akata, ono odobrava tu izmjenu.
- (d) Ne dovodeći u pitanje bilo kakve dodatne provedbene mjere, ako organizacija uvede značajnu izmjenu sustava upravljanja projektom bez dobivenog odobrenja nadležnog tijela na temelju podtočke (c), nadležno tijelo razmatra potrebu za privremenim oduzimanjem, ograničenjem ili trajnim oduzimanjem certifikata organizacije.
- (e) Za neznčajne izmjene sustava upravljanja projektom nadležno tijelo uključuje pregled takvih izmjena u svoj stalni nadzor u skladu s načelima utvrđenima u točki 21.B.431. Ako se utvrdi bilo kakva nesukladnost, nadležno tijelo o tome obavješćuje organizaciju, zahtijeva daljnje izmjene i postupa u skladu s točkom 21.B.433.

▼ B

PODODJELJAK K — DIJELOVI I UREĐAJI

Primjenjuju se upravni postupci koje utvrđuje Agencija.

(PODODJELJAK L — NE PRIMJENJUJE SE)

PODODJELJAK M — POPRAVCI

▼ M5

21.B.450 Osnova certifikacije tipa i zahtjevi za zaštitu okoliša za odobrenje projekta popravka

Agencija određuje izmjene osnove certifikacije tipa na koju se upućuje, prema potrebi, u certifikatu tipa, dodatnom certifikatu tipa ili ETSO ovlaštenju za APU (pomoćni generator) koje Agencija smatra potrebnima za održavanje razine sigurnosti jednake onoj koja je prethodno utvrđena i o tome obavješćuje podnositelja zahtjeva za projekt popravka.

▼ M9

21.B.453 Izdavanje odobrenja projekta popravka

▼ M5

- (a) Agencija izdaje odobrenje izmjene projekta većeg popravka ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
  1. ako je podnositelj zahtjeva dokazao svoju sposobnost u skladu s točkom 21.A.432B;
  2. podnositelj zahtjeva ispunjava uvjete točke 21.A.433;
  3. Agencija u svojoj provjeri dokazivanja sukladnosti u skladu s razinom sudjelovanja određenom u skladu s točkom 21.B.100 podtočkom (a) nije pronašla nikakve nesukladnosti s osnovom certifikacije tipa i zahtjevima za zaštitu okoliša; i
  4. nije utvrđeno ni jedno obilježje ili karakteristika zbog kojeg bi proizvod bio opasan za namjene za koje je zatražena certifikacija.
- (b) Agencija izdaje odobrenje projekta manjeg popravka ako podnositelj zahtjeva ispunjava uvjete podtočke (a) podpodtočaka (2) i (4) i ako Agencija u svojim provjerama dokazivanja sukladnosti u skladu s razinom sudjelovanja u skladu s točkom 21.B.100 podtočkom (b) nije pronašla nikakve nesukladnosti s osnovom certifikacije tipa i zahtjevima za zaštitom okoliša.

▼ B

(PODODJELJAK N — NE PRIMJENJUJE SE)

PODODJELJAK O — OVLAŠTENJA PREMA NAREDBI O EUROPSKIM TEHNIČKIM STANDARDIMA

▼ M9**21.B.480 Izdavanje ETSO ovlaštenja****▼ M5**

Agencija izdaje ETSO ovlaštenje ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- (a) podnositelj zahtjeva ispunjava uvjete točke 21.A.606;
- (b) Agencija u svojim provjerama dokazivanja sukladnosti u skladu s razinom sudjelovanja u skladu s točkom 21.B.100 podtočkom (b) nije pronašla nikakve nesukladnosti s tehničkim uvjetima primjenjivog ETSO-a ili s odstupanjima koja su odobrena u skladu s točkom 21.A.610, ako odstupanja postoje; i
- (c) nije utvrđeno ni jedno obilježje ili karakteristika zbog kojih bi artikl bio opasan za namjene za koje je zatražena certifikacija.

▼ B

PODODJELJAK P — DOZVOLA ZA LETENJE

21.B.520 Provjere

- (a) Nadležno tijelo provodi dovoljno provjera, kako bi se opravdalo izdavanje ili trajno oduzimanje dozvole za letenje.
- (b) Nadležno tijelo priprema postupke procjenjivanja, koji obuhvaćaju obavezno sljedeće elemente:
  1. procjenu prihvatljivosti podnositelja zahtjeva;
  2. procjenu prihvatljivosti zahtjeva;
  3. procjenu dokumentacije zaprimljene sa zahtjevom;
  4. inspekcijski pregled zrakoplova;
  5. odobrenje uvjeta za let u skladu s točkom 21.A.710 podtočkom (b).

▼ M10**21.B.525 Izdavanje dozvole za letenje****▼ B**

Nadležno tijelo, bez nepotrebnog odlaganja, izdaje dozvolu za letenje (EASA Obrazac 20a, vidjeti Dodatak III.):

- (a) nakon predočenja podataka koji se zahtijevaju točkom 21.A.707; i
- (b) kada su u skladu s točkom 21.A.710 bili odobreni uvjeti za let iz točke 21.A.708; i
- (c) kada nadležno tijelo prije leta, svojim vlastitim provjerama koja mogu uključivati inspekcijske preglede ili postupcima dogovorenim s podnositeljem zahtjeva, utvrdi da je zrakoplov u skladu s projektom definiranim u točki 21.A.708.

▼ M10

_____

▼ B

PODODJELJAK Q — IDENTIFIKACIJA PROIZVODA, DIJELOVA I UREĐAJA

Primjenjuju se upravni postupci koje utvrđuje Agencija.

▼B*Dodaci*

EASA OBRASCI

Kada se obrasci iz ovog Priloga izdaju na nekom drugom jeziku osim engleskog, oni moraju sadržavati prijevod na engleski jezik

EASA Obrasci („Europska agencija za sigurnost zračnog prometa“) u dodacima ovom dijelu sadrže sljedeće obvezne elemente. Države članice osiguravaju da se priznaju EASA obrasci koje one izdaju i odgovorne su za tiskanje tih obrazaca.

Dodatak I. — EASA Obrazac 1 Potvrda o ovlaštenom vraćanju u uporabu

▼M6

Dodatak II. — EASA Obrazac 15a i 15c — Potvrda o provjeri plovidbenosti

▼B

Dodatak III. — EASA Obrazac 20a Dozvola za letenje

Dodatak IV. — EASA Obrazac 20b Dozvola za letenje (koju izdaju odobrene organizacije)

Dodatak V. — EASA Obrazac 24 Ograničena svjedodžba o plovidbenosti

Dodatak VI. — EASA Obrazac 25 Svjedodžba o plovidbenosti

Dodatak VII. — EASA Obrazac 45 Potvrda o buci

Dodatak VIII. — EASA Obrazac 52 Izjava o sukladnosti zrakoplova

Dodatak IX. — EASA Obrazac 53 Potvrda o vraćanju u uporabu

Dodatak X. — EASA Obrazac 55 Potvrda o odobrenju organizacije za proizvodnju

Dodatak XI. — EASA Obrazac 65 Pismo o suglasnosti za proizvodnju bez odobrenja organizacije za proizvodnju

Dodatak XII. — Kategorije probnih letova i pripadajuće kvalifikacije posade za probne letove 85

Dodatak I.

Potvrda o ovlaštenom vraćanju u uporabu - EASA Obrazac 1 iz Priloga (Part 21.)

1. Nadležno tijelo koje izdaje potvrdu/država		2. POTVRDA O OVLAŠTENOM VRAĆANJU U UPORABU EASA OBRAZAC 1			3. Referentni broj obrasca	
4. Organisation Name and Address:		5. Radni nalog/ugovor/račun			5. Radni nalog/ugovor/račun	
6. Element	7. Opis	8. Broj dijela	9. Količina	10. Serijski broj	11. Status/rad	
12. Napomene						
13a. Potvrđuje se da su gore navedeni elementi proizvedeni u skladu s: ☐ 01-4a. ☐ Vraćanje u uporabu u skladu s Partnom 145.A.50 ☐ Drugi propisi navedeni u polju 12. 12 Potvrđuje se da su, osim ako nije drukčije navedeno u polju 12., radovi navedeni u polju 11. i opisani u polju 12. obavljani u skladu s Partnom 145. te se, s obzirom na te radove, elementi smatraju spremnima za vraćanje u uporabu. ◀						
13b. Potpis ovlaštene osobe		13c. Broj odobrenja/ovlaštenja		▶ ⁽⁹⁾ 1-4c. Referentni broj potvrde/odobrenja. ◀		
13d. Ime		13c. Datum (dd/mm/gggg)		▶ ⁽⁹⁾ 1-4d. Ime ◀		
ODGOVORNOSTI KORISNIKA/UGRADITELJA Ova potvrda sama po sebi ne predstavlja ovlaštenje za ugradnju dijela/djelova Ako korisnik/ugraditelj radi u skladu s propisima tijela odgovornog za plovidbenost, koje je različito od tijela navedenog u polju 1., bitno je da korisnik/ugraditelj osigura da njegovo/njezino tijelo nadležno za plovidbenost prihvati elemente od nadležnog tijela za plovidbenost navedenog u polju 1. Izjave u poljima 13a. i 14a. ne predstavljaju potvrdu za ugradnju. U svim slučajevima evidencija o održavanju zrakoplova mora sadržavati potvrdu o ugradnji koju je korisnik/ugraditelj izdao u skladu s nacionalnim propisima prije nego što se dopusti let zrakoplovom.						

EASA Obrazac 1 -21 Izdanje 2.

▼B**Upute za uporabu EASA Obrasca 1****▼M12**

Ove se upute odnose samo na uporabu EASA Obrasca 1 za potrebe proizvodnje. Napominjemo da je Dodatkom II. Prilogu I. (dio M) Uredbi (EU) br. 1321/2014 obuhvaćena uporaba EASA Obrasca 1 za potrebe održavanja.

1. NAMJENA I UPORABA

- 1.1. Osnovna namjena ove potvrde je davanje izjave o plovidbenosti novih zrakoplovnih proizvoda, dijelova i uređaja („elementi“).
- 1.2. Potrebno je uspostaviti povezanost između potvrde i elementa/elemenata. Izdavatelj potvrde mora čuvati potvrdu u obliku koji omogućuje provjeru izvornih podataka.
- 1.3. Potvrda je prihvatljiva mnogim tijelima za plovidbenost, ali to može ovisiti o bilateralnim sporazumima i/ili politici tijela nadležnog za plovidbenost.
- 1.4. Potvrda nije izdatnica ili otpremnica.
- 1.5. Ovom se potvrdom zrakoplovi ne vraćaju u uporabu.
- 1.6. Ova potvrda ne predstavlja odobrenje za ugradnju elementa u određeni zrakoplov, motor ili propeler, nego pomaže krajnjem korisniku da utvrdi njegov status odobrenja plovidbenosti.
- 1.7. Nije dopušteno izdavanje iste potvrde za elemente koji se puštaju u uporabu iz proizvodnje i za elemente koji se vraćaju u uporabu nakon održavanja.
- 1.8. Nije dopušteno izdavanje iste potvrde za elemente koji su certificirani u skladu s „odobrenim podacima” i za elemente koji su certificirani u skladu s „neodobrenim podacima”.

2. OPĆI FORMAT

- 2.1. Potvrda mora u potpunosti biti u skladu s priloženim formatom, uključujući broj i položaj svakog polja. Međutim, veličina polja može varirati kako bi se prilagodila pojedinačnom zahtjevu, ali ne u mjeri koja bi potvrdu učinila neprepoznatljivom.
- 2.2. Potvrda mora biti u formatu „pejzaž”, ali njezina se ukupna veličina može znatno povećati ili smanjiti sve dok je prepoznatljiva i čitljiva. U slučaju nedoumice posavjetujte se s nadležnim tijelom.
- 2.3. Izjava o odgovornosti korisnika/ugraditelja može se smjestiti na bilo koju stranu obrasca.
- 2.4. Svi ispisi moraju biti jasni i čitljivi kako bi se omogućilo lako čitanje.
- 2.5. Potvrda može biti u obliku unaprijed tiskanog obrasca ili se može izraditi na računalu, ali u oba slučaja crte i znakovi moraju biti tiskani jasno i čitljivo i u skladu s definiranim formatom.
- 2.6. Potvrda se izrađuje na engleskom jeziku i, prema potrebi, na još jednom ili više drugih jezika.
- 2.7. Podaci koji se unose u potvrdu mogu se unijeti pisaćim strojem/računalom ili ručno korištenjem velikih tiskanih slova i moraju biti lako čitljivi.

▼ **M12**

- 2.8. Uporabu kratica treba svesti na najmanju mjeru radi jasnoće.
- 2.9. Prostor koji ostane na poledini potvrde izdavatelj izjave može iskoristiti za unošenje dodatnih informacija, ali to ne smije uključivati nikakvu certifikacijsku izjavu. Na bilo kakvo korištenje poledine potvrde upućuje se u odgovarajućem polju na prednjoj strani potvrde.
3. KOPIJE
- 3.1. Broj kopija potvrde koje se šalju stranci ili koje zadržava izdavatelj nije ograničen.
4. POGREŠKA/POGREŠKE NA POTVRDI
- 4.1. Ako krajnji korisnik na potvrdi pronađe pogreške, o tome mora pismeno obavijestiti izdavatelja. Ako može provjeriti i ispraviti pogreške, izdavatelj može izdati novu potvrdu.
- 4.2. Nova potvrda mora imati novi referentni broj, potpis i datum.
- 4.3. Zahtjev za novu potvrdu može se odobriti bez ponovne provjere stanja elemenata. Nova potvrda nije izjava o trenutnom stanju te se u polju 12. mora navesti upućivanje na prijašnju potvrdu, sljedećom izjavom: „Ovom se potvrdom ispravlja pogreška/ispravljam pogreške u polju/poljima [upišite polja koja su ispravljena] u potvrdi [upišite referentni broj izvorne potvrde] s datumom [upišite datum prvotnog izdavanja], pri čemu nije obuhvaćena sukladnost/stanje/vraćanje u uporabu.” Obje se potvrde moraju čuvati u skladu s propisanim razdobljem čuvanja za izvornu potvrdu.

5. POPUNJAVANJE POTVRDE KOJE OBAVLJA IZDAVATELJ

- Polje 1.* Nadležno tijelo koje izdaje potvrdu/država
- Navode se ime i država nadležnog tijela pod čijom se nadležnošću izdaje ova potvrda. Ako je nadležno tijelo Agencija, upisuje se samo „EASA”.
- Polje 2.* Naslov EASA Obrasca 1
- „POTVRDA O OVLAŠTENOM VRAĆANJU U UPORABU EASA OBRAZAC 1”
- Polje 3.* Referentni broj obrasca
- Navodi se jedinstveni broj utvrđen sustavom/postupkom numeriranja koji se upotrebljava u organizaciji navedenoj u polju 4.; može uključivati alfanumeričke znakove.
- Polje 4.* Naziv i adresa organizacije
- Unose se puni naziv i adresa proizvodne organizacije (vidjeti EASA Obrazac 55, stranicu A) ili fizičke ili pravne osobe koja vraća u uporabu element/elemente obuhvaćane ovom potvrdom. Dopušteno je unošenje logotipa itd. ako stanu u polje.
- Polje 5.* Radni nalog/ugovor/račun
- Kako bi se olakšala sljedivost elementa (elemenata), upišite broj radnog naloga, broj ugovora, broj računa ili sličan referentni broj.

▼ **M12**

- Polje 6.* Element
- Ako ima više elemenata, označite ih rednim brojevima. Ovo polje omogućuje lako upućivanje na napomene u polju 12.
- Polje 7.* Opis
- Upišite naziv ili opis elementa. Treba dati prednost izrazu koji se upotrebljava u uputama za kontinuiranu plovidbenost ili u podacima za održavanje (npr. u ilustriranom katalogu, priručniku za održavanje zrakoplova, servisnom pismu, priručniku za održavanje komponenti).
- Polje 8.* Broj dijela
- Navodi se broj dijela, kako je naveden na elementu ili na etiketi/ambalaži. Ako je riječ o motoru ili propeleru, može se upotrijebiti oznaka tipa.
- Polje 9.* Količina
- Navodi se količina elemenata.
- Polje 10.* Serijski broj
- Ako se propisima zahtijeva da element bude identificiran serijskim brojem, unesite ga u ovo polje. Osim toga, može se navesti i bilo koji drugi serijski broj koji se ne zahtijeva propisima. Ako element nije označen serijskim brojem, unesite „Nije primjenjivo”.
- Polje 11.* Status/rad
- Unosi se riječ „PROTOTIP” ili „NOVI”.
- Riječ „PROTOTIP” unosi se:
- i. za proizvodnju novog elementa u skladu s neodobrenim projektnim podacima;
  - ii. za proizvodnju novog elementa u skladu s projektnim podacima za koje davatelj izjave još nije podnio izjavu o sukladnosti u skladu s pododjeljkom C, F ili N odjeljka A Priloga I.b (Part 21. Light);
  - iii. za slučaj kad organizacija navedena u polju 4. obavlja ponovnu certifikaciju prethodne potvrde nakon izmjene ili popravka elementa, prije vraćanja u uporabu (npr. nakon uključivanja izmjene projekta, otklanjanja kvara, inspekcijskih pregleda ili ispitivanja ili obnavljanja vijeka skladištenja). Detalji o izvornom vraćanju u uporabu, izmjeni ili popravku unose se u polje 12.
- Riječ „NOVI” unosi se:
- i. za proizvodnju novog elementa u skladu s odobrenim projektnim podacima;
  - ii. za proizvodnju novog elementa u skladu s projektnim podacima za koje je davatelj izjave dao izjavu o sukladnosti u skladu s pododjeljkom C, F ili N odjeljka A Priloga I.b (Part 21. Light);

▼ **M12**

- iii. za slučaj kad organizacija navedena u polju 4. obavlja ponovnu certifikaciju prethodne potvrde nakon izmjene ili popravka elementa, prije vraćanja u uporabu (npr. nakon uključivanja izmjene projekta, otklanjanja kvara, inspekcijskih pregleda ili ispitivanja ili obnavljanja vijeka skladištenja). Detalji o izvornom vraćanju u uporabu, izmjeni ili popravku unose se u polje 12.;
- iv. za slučaj kad proizvođač proizvoda ili organizacija navedena u polju 4. obavlja ponovnu certifikaciju prethodne potvrde, pri promjeni elementa iz „prototipa” (sukladnost samo s neodobrenim podacima) u „novi” (sukladnost s odobrenim podacima i u stanju za siguran rad) nakon odobrenja odgovarajućih projektnih podataka, pod uvjetom da se projektni podaci nisu izmijenili.

Za certificirane proizvode u polje 12. unosi se sljedeća izjava:

„PONOVNA CERTIFIKACIJA PRI PROMJENI ELEMENTA IZ ‚PROTOTIPA’ U ‚NOVI’: OVIM SE DOKUMENTOM POTVRĐUJE ODOBRENJE PROJEKTNIH PODATAKA [UNESITE BROJ TC-a/STC-a, RAZINU REVIZIJE] S DATUMOM [UNESITE DATUM AKO JE POTREBAN ZA IDENTIFIKACIJU STATUSA REVIZIJE] U SKLADU S KOJIMA JE OVAJ ELEMENT PROIZVEDEN/SU OVI ELEMENTI PROIZVEDENI.”

U polju 13.a treba označiti kvadratić uz tekst „odobrenim projektnim podacima te su u stanju za siguran rad”.

Za zrakoplove koji podliježu izjavi o sukladnosti projekta u skladu s pododjeljkom C odjeljka A Priloga I.b (Part 21. Light) u polje 12. mora se unijeti sljedeća izjava:

„PONOVNA CERTIFIKACIJA PRI PROMJENI ELEMENTA IZ ‚PROTOTIPA’ U ‚NOVI’: OVIM SE DOKUMENTOM POTVRĐUJE IZJAVA O PROJEKTNIM PODACIMA [UNESITE UPUĆIVANJE NA IZJAVU, RAZINU REVIZIJE] S DATUMOM [UNESITE DATUM AKO JE POTREBAN ZA IDENTIFIKACIJU STATUSA REVIZIJE] U SKLADU S KOJIMA JE OVAJ ELEMENT PROIZVEDEN/SU OVI ELEMENTI PROIZVEDENI.”;

- v. za pregled novog elementa za koji je ranije izdano odobrenje za puštanje u uporabu, prije početka uporabe u skladu sa standardom ili specifikacijom koje je odredio korisnik (o kojima se detalji unose u polje 12. zajedno s detaljima o izvornom puštanju u uporabu), ili za utvrđivanje plovidbenosti (objašnjenje osnove za puštanje u uporabu i detalji izvornog puštanja u uporabu unose se u polje 12.).

▼ **M12***Polje 12.*

Napomene

Opisuje se rad naveden u polju 11., bilo izravno ili upućivanjem na popratnu dokumentaciju koja je korisniku ili ugraditelju potrebna za utvrđivanje plovidbenosti elementa/elemenata u vezi s radom koji se certificira. Ako je potrebno, može se upotrijebiti poseban list, na koji se upućuje u EASA Obrascu 1. U svakoj se izjavi mora jasno navesti na koji se element/elemente iz polja 6. odnosi. Ako nema izjava, upisuje se „nema”.

U polje 12. upisuje se obrazloženje za puštanje u uporabu na temelju neodobrenih projektnih podataka (npr. dok se čeka certifikat tipa, samo u svrhu ispitivanja, dok se čekaju odobreni podaci).

Ako je predmet proizveden u skladu s projektnim podacima za koje davatelj izjave još nije dao izjavu o sukladnosti u skladu s pododjeljkom C, F ili N odjeljka A Priloga I.b (Part 21. Light), u polje 12. uključuje se sljedeća izjava:

„ČEKA SE IZJAVA O SUKLADNOSTI PROJEKTA U SKLADU S PODODJELJCIMA C, F ILI N odjeljka A Priloga I.b (Part 21. Light)”.

Ako je predmet proizveden u skladu s projektnim podacima za koje je davatelj izjave podnio izjavu o sukladnosti u skladu s pododjeljcima C, F ili N odjeljka A Priloga I.b (Part 21. Light), u polje 12. uključuje se sljedeća izjava:

„PROIZVEDENO U SKLADU S PROJEKTNIM PODACIMA IZ IZJAVE O SUKLADNOSTI PROJEKTA U SKLADU S PODODJELJCIMA C, F ILI N odjeljka A Priloga I.b (Part 21. Light)”.

Kad se podaci ispisuju na elektroničkom EASA Obrascu 1, svi podaci koji ne spadaju u druga polja unose se u ovo polje.

Polje 13.a

Obilježite samo jedan od dvaju kvadratića:

1. Ako je element proizveden/su elementi proizvedeni korištenjem odobrenih projektnih podataka te je za njih utvrđeno da su u stanju za siguran rad, označiti kvadratić uz tekst „odobrenim projektnim podacima te su u stanju za siguran rad”.
2. Ako je element proizveden/su elementi proizvedeni korištenjem odgovarajućih neodobrenih projektnih podataka, označite kvadratić uz tekst „neodobrenim projektnim podacima navedenima u polju 12”.

Ovo se polje obilježava i ako je predmet proizveden u skladu s projektnim podacima za koje je dana izjava u skladu s pododjeljcima C, F i N odjeljka A Priloga I.b (Part 21. Light).

Identificirajte podatke u polju 12. (npr. čeka se certifikat tipa, samo u svrhu ispitivanja, čekaju se odobreni podaci), sukladnost s projektnim podacima iz izjave o sukladnosti projekta u skladu s pododjeljcima C, F ili N odjeljka A Priloga I.b (Part 21. Light).

▼ **M12**

Nije dopušteno izdavanje iste potvrde za elemente koji su certificirani u skladu s odobrenim podacima i za elemente koji su certificirani u skladu s neodobrenim podacima.

Polje 13.b

Potpis ovlaštene osobe

U ovo se polje potpisuje ovlaštena osoba. Ovdje se smiju potpisati samo osobe koje su posebno ovlaštene pravilima i politikom nadležnog tijela. Kao pomoć za prepoznavanje može se dodati jedinstveni identifikacijski broj ovlaštene osobe.

Polje 13.c

Broj odobrenja/ovlaštenja

Unosi se broj/referentna oznaka odobrenja/ovlaštenja. Taj broj ili referentnu oznaku izdaje nadležno tijelo za odobrene proizvodne organizacije ili one za koje je dana izjava (za dijelove proizvedene u skladu s Prilogom I.b (Part 21. Light). Ako je organizacija proizvela dio koji je u skladu s projektnim podacima za koje je davatelj izjave podnio izjavu u skladu s pododjeljcima C, F ili N odjeljka A Priloga I.b (Part 21. Light), a organizacija nije odobrena proizvodna organizacija ili proizvodna organizacija za koju je dana izjava, trebalo bi unijeti sljedeću izjavu:

„Proizvedeno U SKLADU S PODODJELJKOM R odjeljka A Priloga I.b (Part 21. Light)“.

Polje 13.d

Ime

Čitljivo se upisuje ime osobe koja se potpisala u polje 13.b.

Polje 13.e

Datum

Unosi se datum potpisivanja u polje 13.b, pri čemu se datum unosi u sljedećem obliku: dd = dvoznamenkasta oznaka dana, mmm = prva tri slova mjeseca, gggg = četveroznamenkasta oznaka godine.

Polja 14.a–14.e

Opći zahtjevi za polja 14.a–14.e:

Ne upotrebljavaju se za vraćanje u uporabu iz proizvodnje. Osjenčajte ih, potamnite ili označite na neki drugi način kako biste spriječili nenamjernu ili neovlaštenu uporabu.

Odgovornosti korisnika/ugraditelja

Unesite sljedeću izjavu na potvrdu kako biste obavijestili krajnje korisnike da nisu oslobođeni svojih odgovornosti u vezi s ugradnjom i uporabom bilo kojeg elementa popraćenog obrascem:

„OVA POTVRDA SAMA PO SEBI NE PREDSTAVLJA ODOBRENJE ZA UGRADNJU.“

AKO KORISNIK/UGRADITELJ RADI U SKLADU S PROPISIMA TIJELA ODGOVORNOG ZA PLOVIDBENOST KOJE JE RAZLIČITO OD TIJELA NAVEDENOG U POLJU 1., BITNO JE DA KORISNIK/UGRADITELJ OSIGURA DA NJEGOVO/NJEZINO TIJELO NADLEŽNO ZA PLOVIDBENOST PRIHVATI ELEMENTE OD NADLEŽNOG TIJELA ZA PLOVIDBENOST NAVEDENOG U POLJU 1.

▼ **M12**

IZJAVE U POLJIMA 13.A I 14.A NE PREDSTAVLJAJU POTVRDU O UGRADNJI. U SVIM SLUČAJEVIMA EVIDENCIJA O ODRŽAVANJU ZRAKOPLOVA MORA SADRŽAVATI POTVRDU O UGRADNJI KOJU JE KORISNIK/UGRADITELJ IZDAO U SKLADU S NACIONALNIM PROPISIMA PRIJE NEGO ŠTO SE DOPUSTI LET ZRAKOPLOVOM.”

▼ **M6**

Dodatak II.

EASA Obrazac 15a — Potvrda o provjeri plovidbenosti

[DRŽAVA ČLANICA]	
Država članica Europske unije (*)	
POTVRDA O PROVJERI PLOVIDBENOSTI (ARC)	
Referentni broj potvrde o provjeri plovidbenosti:	
U skladu s Uredbom (EU) 2018/1139 Europskog parlamenta i Vijeća, [NADLEŽNO TIJELO DRŽAVE ČLANICE] potvrđuje da se sljedeći zrakoplov:	
Proizvođač zrakoplova:	
Proizvođačeva oznaka zrakoplova:	
Registracija zrakoplova:	
Serijski broj zrakoplova:	
u vrijeme provjere smatra plovidbenim.	
Datum izdavanja:	Datum isteka: .....
Broj sati leta konstrukcije na datum izdavanja (**):	
Potpis:	Broj ovlaštenja: .....
Prvo produljenje: Zrakoplov je u posljednjih godinu dana bio u kontroliranom okruženju u skladu s točkom M.A.901 Priloga I. (dio M) Uredbi Komisije (EU) br. 1321/2014. Zrakoplov se u trenutku izdavanja ove potvrde smatra plovidbenim.	
Datum izdavanja:	Datum isteka: .....
Broj sati leta konstrukcije na datum izdavanja (**):	
Potpis:	Broj ovlaštenja: .....
Ime društva:	Referentna oznaka.....
Drugo produljenje: Zrakoplov je u posljednjih godinu dana bio u kontroliranom okruženju u skladu s točkom M.A.901 Priloga I. (dio M) Uredbi Komisije (EU) br. 1321/2014. Zrakoplov se u trenutku izdavanja potvrde smatra plovidbenim.	
Datum izdavanja:	Datum isteka: .....
Broj sati leta konstrukcije na datum izdavanja (**):	
Potpis:	Broj ovlaštenja: .....
Ime društva:	Referentna oznaka.....

EASA obrazac 15a — 5. izdanje

(*) Izbrisati za države koje nisu članice EU-a.

(**) Osim za zračne brodove.

▼ **M7****Potvrda o provjeri plovidbenosti – EASA obrazac 15c**

NAPOMENA: osobe i organizacije koje obavljaju provjeru plovidbenosti zajedno s pregledom nakon svakih 100 sati/godišnjim pregledom mogu se koristiti poleđinom ovog obrasca za izdavanje potvrde o otpuštanju u uporabu iz točke ML.A.801. koja odgovara pregledu nakon svakih 100 sati/godišnjem pregledu.

POTVRDA O PROVJERI PLOVIDBENOSTI (ARC) (za zrakoplove koji ispunjavaju zahtjeve iz dijela ML)

Referentna oznaka potvrde o provjeri plovidbenosti: .....

U skladu s Uredbom (EU) 2018/1139 Europskog parlamenta i Vijeća:

[NAZIV NADLEŽNOG TIJELA] (**)

ovime potvrđuje:

..... da je obavilo/la provjeru plovidbenosti u skladu s Uredbom (EU) br. 1321/2014 na sljedećem zrakoplovu:

[ili]

.....na sljedećem novom zrakoplovu:

Proizvođač zrakoplova: Proizvođačeva..... oznaka zrakoplova:.....

Registracijska oznaka zrakoplova: Serijski..... broj zrakoplova:

(i da se taj zrakoplov) u vrijeme provjere smatra plovidbenim.

Datum izdavanja: Datum isteka: .....

Broj sati leta konstrukcije na datum provjere (*): .....

Potpis: Broj ovlaštenja (ako je primjenjivo): .....

[ILI]

[NAZIV ODOBRENE ORGANIZACIJE, ADRESA I REFERENTNA OZNAKA ODOBRENJA] (**)

[ili]

[IME I PREZIME ČLANA OSOBLJA ZA IZDAVANJE POTVRDE I BROJ DOZVOLE IZ DIJELA 66 (ILI JEDNAKOVRIJEDNE NACIONALNE DOZVOLE)] (**)

potvrđuje da je obavio/la provjeru plovidbenosti u skladu s Uredbom (EU) br. 1321/2014 na sljedećem zrakoplovu:

Proizvođač zrakoplova: Proizvođačeva..... oznaka zrakoplova:.....

Registracijska oznaka zrakoplova: Serijski broj zrakoplova:.....

i da se taj zrakoplov u vrijeme provjere smatra plovidbenim.

Datum izdavanja: Datum isteka: .....

Broj sati leta konstrukcije na datum provjere (*): .....

Potpis: Broj ovlaštenja..... (ako je primjenjivo): .....

Prvo produljenje: Zrakoplov ispunjava uvjete iz točke ML.A.901 podtočke (c) Priloga V.b (dio ML)

Datum izdavanja: Datum isteka: .....

Broj sati leta konstrukcije na datum izdavanja (*): .....

Potpis: Broj ovlaštenja:.....

Ime društva: Referentna oznaka odobrenja:.....

Drugo produljenje: Zrakoplov ispunjava uvjete iz točke ML.A.901 podtočke (c) Priloga V.b (dio ML)

Datum izdavanja: Datum isteka: .....

Broj sati leta konstrukcije na datum izdavanja (*): .....

Potpis: Broj ovlaštenja:.....

Ime društva: Referentna oznaka odobrenja:.....

▼ M7

(*) Osim za balone i zračne brodove.

(**) Izdavalac obrasca može ga prilagoditi svojim potrebama brisanjem imena, izjave o certifikaciji, upućivanja na predmetni zrakoplov i podataka o izdavanju koji nisu relevantni za njegovu uporabu.

EASA obrazac 15c, izdanje 4.

Dodatak III.

Logotip nadležnog tijela	DOZVOLA ZA LETENJE
(*)	
Dozvola za letenje izdana je sukladno Uredbi (EZ) br. 216/2008 Članak 5. (4)(a) a kojom se potvrđuje da je zrakoplov sposoban za sigurno letenje sa svrhom i pod uvjetima niže navedenim te važi u svim državama članicama. Ova dozvola vrijedi i za letove u druge države i unutar drugih država, ako nadležna tijela navedenih država izdaju posebno odobrenje.	1. Oznake državljanstva i registracije:
2. Proizvođač/tip zrakoplova:	3. Serijski broj:
4. Dozvola pokriva: <i>[svrhu u prema 21A.710 (a)]</i>	
5. Vlasnik: <i>[ako je dozvola za letenje izdana u svrhu 21A.701 (a) (15), tada bi trebalo ovdje navesti: „registrirani vlasnik“]</i>	
6. Ograničenja/napomene:	
7. Period važenja dozvole:	
8. Mjesto i datum izdavanja:	9. Potpis predstavnika nadležnog tijela:

EASA Obrazac 20a

(*) Popunjava država u kojoj je zrakoplov registriran

Dodatak IV.

Država članica nadležnog tijela koje je izdalo odobrenje organizacije na temelju kojeg je izdana dozvola za letenje; ili

„EASA“ kada je odobrenje izdala EASA

DOZVOLA ZA LETENJE

Naziv i adresa organizacije koja izdaje dozvolu za letenje	(*)
Dozvola za letenje izdana je sukladno Uredbi (EZ) br. 216/2008 Članku 5. (4)(a) a kojom se potvrđuje da je zrakoplov sposoban za sigurno letenje sa svrhom i pod uvjetima niže navedenim te važi u svim državama članicama. Ova dozvola također vrijedi i za letove u druge države i unutar drugih država, ako nadležna tijela navedenih država izdaju posebno odobrenje.	1. Oznake državljanstva i registracije:
2. Proizvođač/tip zrakoplova:	3. Serijski broj:
4. Dozvola pokriva: [svrhu prema 21A.710. (a)]	
5. Vlasnik: [Organizacija koja izdaje dozvolu za letenje]	
6. Ograničenja/napomene:	
7. Validity period:	
8. Mjesto i datum izdavanja:	9. Potpis ovlaštene osobe: Ime: Referentni broj odobrenja:

EASA Obrazac 20a

(*) Popunjava nositelj odobrenja organizacije.

Dodatak V.

Ograničena svjedodžba o plovidbenosti - EASA Obrazac 24

LOGOTIP nadležnog tijela

OGRANIČENA SVJEDODŽBA O PLOVIDBENOSTI

(¹)	[Država članica u kojoj je zrakoplov registriran] [NADLEŽNO TIJELO DRŽAVE ČLANICE]	(²)
1. Nacionalne i registracijske oznake	2. Proizvođač i proizvođačeva oznaka zrakoplova	3. Serijski broj zrakoplova
4. Kategorije		
5. Ova svjedodžba o plovidbenosti zrakoplova izdana je u skladu s (³) [Konvencijom o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu od 7. prosinca 1944.] i Uredbom (EZ) br. 216/2008 člankom 5. (4)(b) za gore navedeni zrakoplov koji se smatra plovidbenim, ako se održava i koristi u skladu s navedenim i odgovarajućim ograničenjima u korištenju. Uz gore navedeno vrijede sljedeća ograničenja: (⁴) (⁵) [Zrakoplov se smije koristiti u međunarodnom zračnom prometu, bez obzira na gore navedena ograničenja].		
Datum izdavanja:		Potpis:
6. Ova svjedodžba o plovidbenosti zrakoplova je valjana, osim ako je opozove nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran. Ovoj svjedodžbi treba biti priložena važeća Potvrda o provjeri plovidbenosti.		

EASA Obrazac 24, 2. izdanje

Ovo dopuštenje mora biti u zrakoplovu uvijek za vrijeme leta

(¹) Popunjava država u kojoj je zrakoplov registriran.

(²) Popunjava država u kojoj je zrakoplov registriran.

(³) Briše se, prema potrebi.

(⁴) Popunjava država u kojoj je zrakoplov registriran.

(⁵) Briše se, prema potrebi. Popunjava država u kojoj je zrakoplov registriran.

Dodatak VII.

Popunjiva država registracije		1. Država registracije		3. Broj dokumenta:	
2. POTVRDA O BUCI					
4. Registracijske oznake:		5. Proizvođač i proizvođačeva oznaka zrakoplova:		6. Serijski broj zrakoplova:	
7. Motor:			8. Propeler: (*)		
9. Najveća dopuštena masa pri uzlijetanju (kg)		10. Najveća dopuštena masa pri slijetanju (kg) (*)		11. Norma za buku:	
12. Dodatne izmjene izvršene za potrebe usklađivanja s odgovarajućim normama za izdavanje potvrde o buci:					
13. Razina buke bočno/pri punoj snazi: (*)	14. Razina buke u prilazu (*)	15. Razina buke kod nadlijetanja (*)	16. Razina buke kod prelijetanja (*)	17. Razina buke pri uzlijetanju (*)	
Napomene					
18. Ova potvrda o buci izdana je u skladu s Aneksom 16. sveskom I. Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu od 7. prosinca 1944. i Uredbom (EZ) br. 216/2008 člankom 6. za gore navedeni zrakoplov koji se smatra usklađenim s gore navedenim propisanom razinom buke, ako se održava i koristi u skladu s odgovarajućim zahtjevima i ograničenjima u korištenju.					
19. Datum izdavanja			20. Potpis		

EASA Obrazac 45

(*) Ova se polja mogu izostaviti, ovisno o standardu potvrde o buci

▼ **M9**

Dodatak VIII.

Izjava o sukladnosti zrakoplova – EASA Obrazac 52

IZJAVA O SUKLADNOSTI ZRAKOPLOVA		
1. Država proizvodnje	2. [DRŽAVA ČLANICA] ⁽¹⁾ članica Europske unije ⁽²⁾	3. Referentni broj izjave
4. Organizacija		
5. Tip zrakoplova	6. Referentni brojevi certifikata tipa	
7. Registracijska oznaka zrakoplova	8. Identifikacijski broj proizvodne organizacije:	
9. Pojediniosti o motoru/elisi ⁽³⁾		
10. Modifikacije i/ili servisna pisma ⁽³⁾		
11. Naredbe o plovidbenosti		
12. Ustupci		
13. Izuzeća, odricanja ili odstupanja ⁽³⁾		
14. Napomene		
15. Svjedodžba o plovidbenosti		
16. Dodatni zahtjevi		
17. Izjava o sukladnosti Ovom se izjavom potvrđuje da je zrakoplov u potpunosti u skladu s projektom s certifikatom tipa te točkama u poljima 9., 10., 11., 12. i 13. Zrakoplov je u stanju za siguran rad. Zrakoplov je zadovoljio ispitivanje u letu.		
18. Potpis	19. Ime	20. Datum (dd/mm/gg)
21. Referentna oznaka odobrenja organizacije za proizvodnju		

EASA Obrazac 52 – 3. izdanje

⁽¹⁾ Ili „EASA”, ako je nadležno tijelo EASA.

⁽²⁾ Briše se za države koje nisu članice EU-a ili u slučaju EASA-e.

⁽³⁾ Izbrisati prema potrebi.

▼ M9**Upute za uporabu izjave o sukladnosti zrakoplova – EASA Obrasca 52**

1. NAMJENA I PODRUČJE PRIMJENE
  - 1.1 Uporaba izjave o sukladnosti zrakoplova koju izdaje proizvodna organizacija koja proizvodi u skladu s Partom 21. odjeljkom A pododjeljkom F, opisana je u točki 21.A.130 i povezanim prihvatljivim načinima usklađivanja (AMC).
  - 1.2 Svrha izjave o sukladnosti zrakoplova (EASA Obrazac 52), izdane u skladu s Partom 21. odjeljkom A pododjeljkom G je omogućiti nositelju odgovarajuće potvrde o odobrenju organizacije za proizvodnju da iskoristi povlasticu za dobivanje pojedinačne svjedodžbe o plovidbenosti zrakoplova i, ako je zatraženo, potvrde o buci od nadležnog tijela države članice u kojoj je zrakoplov registriran.
2. OPĆENITO
  - 2.1 Izjava o sukladnosti mora biti u skladu s priloženim modelom, uključujući brojeve polja i položaj svakog polja. Međutim, veličina svakog polja može varirati kako bi se prilagodila pojedinačnom zahtjevu, ali ne u mjeri koja bi potvrdila o sukladnosti učinila neprepoznatljivom. U slučaju nedoumice posavjetujte se s nadležnim tijelom.
  - 2.2 Izjava o sukladnosti mora biti u obliku unaprijed otisnutog obrasca ili se može generirati s pomoću računala, ali u oba slučaja crte i znakovi moraju biti tiskani jasno i čitljivo. Dopušteno je unaprijed tiskanje teksta u skladu s priloženim modelom, ali nisu dopuštene nikakve druge certifikacijske izjave.
  - 2.3 Izjava se popunjava pisačim strojem/računalom, ili ručno velikim slovima radi lake čitljivosti. Kao jezik prihvatljiv je engleski, a uz to prema potrebi jedan ili više službenih jezika države članice koja izdaje izjavu.
  - 2.4 Odobrena organizacija za proizvodnju zadržava kopiju izjave i svih dodataka na koje se u njoj upućuje.
3. POPUNJAVANJE IZJAVE O SUKLADNOSTI OD STRANE IZDAVATELJA
  - 3.1 Kako bi izjava o sukladnosti bila valjana, sva polja moraju biti popunjena.
  - 3.2 Izjava o sukladnosti ne smije se izdati nadležnom tijelu države članice u kojoj je zrakoplov registriran ako nisu odobreni projekt zrakoplova i proizvodi koji su ugrađeni u njega.
  - 3.3 Informacije koji se zahtijevaju u poljima 9., 10., 11., 12., 13. i 14. mogu se dati upućivanjem na posebne identificirane dokumente koje pohranjuje proizvodna organizacija, osim ako se s nadležnim tijelom ne dogovori drukčije.
  - 3.4 Izjava o sukladnosti nije namijenjena za one elemente opreme čija se ugradnja može zahtijevati kako bi se ispunila primjenjiva operativna pravila. Međutim, neki od tih pojedinačnih elemenata mogu se navesti u polju 10. ili u odobrenom projektu tipa. Operatori se stoga upozoravaju da su odgovorni za osiguravanje usklađenosti s primjenjivim operativnim pravilima tijekom svojeg rada.

▼ M9

- Polje 1.* Upisuje se ime države proizvodnje.
- Polje 2.* Nadležno tijelo koje izdaje izjavu o sukladnosti u okviru svoje nadležnosti.
- Polje 3.* U ovo polje mora se unaprijed otisnuti jedinstveni serijski broj u svrhu kontrole i sljedivosti izjave. Iznimka su dokumenti koji su generirani s pomoću računala: broj se ne mora unaprijed otisnuti ako je računalo programirano za izradu i ispis jedinstvenog broja.
- Polje 4.* Puni naziv i adresa organizacije koja izdaje izjavu. Ovo se polje može unaprijed otisnuti. Logotipi itd. su dopušteni ako su veličine koja stane u polje.
- Polje 5.* Tip zrakoplova u cijelosti, kako je definiran u certifikatu tipa i povezanoj listi podataka.
- Polje 6.* Podaci o referentnim brojevima i izdavanju certifikata tipa za dotični zrakoplov.
- Polje 7.* Ako je zrakoplov registriran, ta je oznaka registracijska oznaka. Ako zrakoplov nije registriran, to je oznaka koju prihvaća nadležno tijelo države članice i, ako je primjenjivo, nadležno tijelo treće zemlje.
- Polje 8.* Identifikacijski broj koji je dodijelila proizvodna organizacija u svrhu kontrole i sljedivosti te tehničke podrške za proizvod. Taj se broj ponekad naziva „serijski broj proizvodne organizacije” ili „broj konstruktora”.
- Polje 9.* Tip/tipovi motora i propelera u cijelosti, kako su definirani u relevantnom certifikatu tipa i povezanoj listi podataka. Isto tako, mora se navesti i identifikacijski broj proizvodne organizacije i povezana lokacija.
- Polje 10.* Odobrene izmjene projekta definiranog zrakoplova.
- Polje 11.* Popis svih primjenjivih naredaba o plovidbenosti (ili jednako vrijednih odredaba) i izjava o sukladnosti, zajedno s opisom metode usklađivanja za dotični pojedinačni zrakoplov, uključujući proizvode i ugrađene dijelove, uređaje i opremu. Mora se navesti vrijeme bilo kojeg potrebnog budućeg usklađivanja.
- Polje 12.* Odobrena nenamjerna odstupanja od odobrenog projekta tipa koja se ponekad nazivaju „ustupci”, „odstupanja” ili „nesukladnosti”.
- Polje 13.* Samo dogovorena izuzeća, odricanja ili odstupanja.
- Polje 14.* Napomene. Bilo koja izjava, informacija, poseban podatak ili ograničenje koje može utjecati na plovidbenost dotičnog zrakoplova. Ako nema takvih informacija ili podataka, navodi se „NEMA”.
- Polje 15.* Upisuje se „svjedodžba o plovidbenosti” ili „ograničena svjedodžba o plovidbenosti”, kako je zatraženo.
- Polje 16.* U ovo se polje upisuju dodatni zahtjevi, kao što su oni koje prijavi država uvoznica.

▼ M9

Polje 17. Valjanost izjave o sukladnosti uvjetovana je potpunom popunjenošću svih polja u obrascu. Nositelj potvrde o odobrenju organizacije za proizvodnju mora čuvati kopiju izvješća o probnom letu, zajedno sa svim evidentiranim pojedinostima o kvarovima i popravcima. Odgovarajuće certifikacijsko osoblje i član letачke posade, primjerice pilot koji je izveo probni let ili inženjer koji je sudjelovao u probnom letu, moraju potpisati izvješće kao zadovoljavajuće. Izvedeni probni letovi su oni probni letovi koji su definirani u okviru kontrole elementa upravljanja kvalitetom sustava proizvodnje, kako je utvrđeno u točki 21.A.139, posebno u točki 21.A.139 podtočki (b) podpodtočki 1. podpodtočki vi. kako bi se zajamčilo da je zrakoplov u skladu s primjenjivim projektnim podacima te da je u stanju za siguran rad.

Nositelj potvrde o odobrenju organizacije za proizvodnju mora čuvati popis dostavljenih elemenata radi ispunjavanja aspekata ove izjave koji se odnose na siguran rad zrakoplova.

Polje 18. Izjavu o sukladnosti može potpisati osoba koju je za to ovlastio nositelj odobrenja organizacije za proizvodnju u skladu s točkom 21.A.145 podtočkom (d). Ne smije se koristiti pečat potpisa.

Polje 19. Ime potpisnika izjave mora biti čitljivo tiskano ili otipkano.

Polje 20. Mora se navesti datum potpisivanja izjave o sukladnosti.

Polje 21. Mora se navesti referentna oznaka odobrenja koje je izdalo nadležno tijelo.

▼B*Dodatak IX.*

POTVRDA O VRAĆANJU U UPORABU   [NAZIV ODOBRENE ORGANIZACIJE ZA PROIZVODNJU]   Referentna oznaka odobrenja organizacije za proizvodnju: Potvrda o vraćanju u uporabu u skladu s točkom 21.A.163 (d).   Zrakoplov: ..... Tip: ..... Konstruktorov broj/Registracija: .....   bio je održavan kako je zatraženo u radnom nalogu: .....   Kratak opis obavljenih radova: Ovim se potvrđuje da su navedeni radovi provedeni u skladu s točkom 21.A.163 (d) i da se s obzirom na obavljene radove zrakoplov smatra spremnim za vraćanje u uporabu te da je u stanju za siguran rad.   Osoba koja izdaje potvrdu (ime):   (potpis):   Mjesto: Datum: . . . - . . . (dan, mjesec, godina).

▼B

POTVRDA O VRAĆANJU U UPORABU - EASA OBRAZAC 53

UPUTE ZA POPUNJAVANJE

Polje KRATAK OPIS IZVEDENIH RADOVA u EASA Obrascu 53, mora uključivati upućivanje na odobrene podatke upotrijebljene za izvođenje radova.

Polje MJESTO u EASA Obrascu 53, odnosi se na mjesto u kojem je izvedeno održavanje, a ne na mjesto u kojem se nalaze objekti organizacije (ako je različito).

▼ **M9**

Dodatak X.

Potvrda o odobrenju organizacije za proizvodnju – EASA Obrazac 55

Potvrda o odobrenju organizacije za proizvodnju iz Priloga I. (Part 21.) pododjeljka G

[DRŽAVA ČLANICA] ⁽¹⁾
članica Europske unije ⁽²⁾
POTVRDA O ODOBRENJU ORGANIZACIJE ZA PROIZVODNJU
Referentna oznaka [OZNAKA DRŽAVE ČLANICE ⁽¹⁾].21G.XXXX
U skladu s Uredbom (EU) 2018/1139 Europskog parlamenta i Vijeća i Uredbom Komisije (EU) br. 748/2012, dok su na snazi, i pod niže navedenim uvjetima, [NADLEŽNO TIJELO DRŽAVE ČLANICE (*)] ovim potvrđuje da je:
[IME I ADRESA DRUŠTVA]
kao proizvodna organizacija, u skladu s Prilogom I. (Part 21.) odjeljkom A Uredbe (EU) br. 748/2012, odobrena za proizvodnju dijelova i uređaja navedenih u dodatku ovog certifikata te izdavanje pripadajućih certifikata.
UVJETI:
1. Ovo odobrenje ograničeno je na priložene uvjete odobrenja.
2. Ovo odobrenje podložno je usklađenosti s postupcima navedenima u priručniku odobrene organizacije za proizvodnju.
3. Ovo odobrenje valjano je sve dok je odobrena organizacija za proizvodnju u skladu s Prilogom I. (Part 21.) Uredbi (EU) br. 748/2012.
4. Podložno ispunjavanju gore navedenih uvjeta, razdoblje valjanosti ovog odobrenja je neograničeno, osim ako se odobrenje prethodno vrati, zamijeni ili privremeno ili trajno oduzme.
Datum prvog izdavanja: .....
Datum ove revizije: .....
Broj revizije: .....
Potpis: .....
Za nadležno tijelo: [NAZIV NADLEŽNOG TIJELA ⁽¹⁾]

EASA Obrazac 55a – 3. izdanje⁽¹⁾ Ili „EASA”, ako je nadležno tijelo EASA.⁽²⁾ Briše se za države koje nisu članice EU-a.

▼ **M9**

[DRŽAVA ČLANICA] ⁽¹⁾ članica Europske unije ⁽²⁾	Uvjeti odobrenja (TA)	TA: [OZNAKA DRŽAVE ČLANICE ⁽¹⁾]. 21G.XXXX
Ovaj dokument je dio Potvrde o odobrenju organizacije za proizvodnju broj [OZNAKA DRŽAVE ČLANICE ⁽¹⁾]. 21G.XXXX, izdane:		
Ime društva:		
Odjeljak 1. PODRUČJE RADA:		
PROIZVODNJA	PROIZVODI/KATEGORIJE	
Za pojedinosti i ograničenja vidjeti priručnik proizvodne organizacije odjeljak xxx.		
Odjeljak 2. LOKACIJE:		
Odjeljak 3. POVLASTICE:		
Proizvodna organizacija u okviru svojih uvjeta odobrenja i u skladu s postupcima navedenima u priručniku proizvodne organizacije ima pravo koristiti povlastice utvrđene u točki 21.A.163, pod sljedećim uvjetima:		
<i>[zadržati samo primjenjivi tekst]</i>		
Prije izdavanja odobrenja projekta proizvoda može se izdati EASA Obrazac 1, samo za potrebe sukladnosti.		
Izjava o sukladnosti ne smije se izdati za neodobreni zrakoplov.		
Održavanje se smije provoditi u skladu s odjeljkom xxx priručnika proizvodne organizacije, sve dok se ne zahtijeva usklađenost s propisima o održavanju.		
Dozvola za letenje može se izdati u skladu s odjeljkom yyy priručnika proizvodne organizacije.		
Datum prvog izdavanja:	Potpis:	
Datum ove revizije:		
Broj revizije:	Za [NAZIV NADLEŽNOG TIJELA ⁽¹⁾]	

EASA Obrazac 55b – 3. izdanje⁽¹⁾ Ili „EASA”, ako je nadležno tijelo EASA.⁽²⁾ Briše se za države koje nisu članice EU-a.

▼ **M9***Dodatak XI.***Pismo o suglasnosti za proizvodnju bez odobrenja organizacije za proizvodnju – EASA Obrazac 65**

Pismo o suglasnosti iz Priloga I. (Part 21.) pododjeljka F

[DRŽAVA ČLANICA] ⁽¹⁾ članica Europske unije ⁽²⁾ PISMO O SUGLASNOSTI ZA PROIZVODNJU BEZ ODOBRENJA ORGANIZACIJE ZA PROIZVODNJU[IME PODNOSITELJA ZAHTJEVA] [TRGOVAČKO IME (ako se razlikuje od imena podnositelja zahtjeva)] [PUNA ADRESA PODNOSITELJA ZAHTJEVA] Datum (dan, mjesec, godina) Referentna oznaka: [OZNAKA DRŽAVE ČLANICE ⁽²⁾].21F.XXXX Poštovani/poštovana [ime podnositelja zahtjeva] vaš sustav nadzora proizvodnje je ocijenjen te je utvrđeno da je u skladu s odjeljkom A pododjeljkom F Priloga I. (Part 21.) Uredbi (EU) br. 748/2012. Stoga smo, pod dolje navedenim uvjetima, suglasni da se sukladnost dolje navedenih proizvoda, dijelova i uređaja dokazuje u skladu s odjeljkom A pododjeljkom F Priloga I. (Part 21.) Uredbi (EU) br. 748/2012. <table border="1"> <thead> <tr> <th style="text-align: left;">Broj jedinica</th> <th style="text-align: left;">Broj dijela (P/N)</th> <th style="text-align: left;">Serijski broj (S/N)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="3">ZRAKOPLOV</td> </tr> <tr> <td colspan="3">DIJELOVI</td> </tr> </tbody> </table> Na ovo pismo o suglasnosti primjenjuju se sljedeći uvjeti: 1. Pismo o suglasnosti valjano je sve dok je [ime društva] u skladu s odjeljkom A pododjeljkom A i pododjeljkom F Priloga I. (Part 21.) Uredbi(EU) br. 748/2012. 2. Zahtijeva se usklađenost s postupcima navedenima u [ime društva], referentna oznaka priručnika/datum izdavanja..... 3. Pismo o suglasnosti prestaje vrijediti na dan..... 4. Izjavu o sukladnosti koju je izdalo [ime društva] na temelju točke 21.A.130 Uredbe (EU) br. 748/2012 ovjerava tijelo koje je izdalo ovo pismo o suglasnosti u skladu s postupkom..... iz navedenog priručnika. 5. [Ime društva] mora odmah obavijestiti tijelo koje je izdalo ovo pismo o suglasnosti o bilo kakvim izmjenama sustava nadzora proizvodnje koje bi mogle utjecati na inspekcijski nadzor, sukladnost ili plovidbenost proizvoda i dijelova navedenih u ovom pismu. Za nadležno tijelo: [NAZIV NADLEŽNOG TIJELA ⁽¹⁾⁽²⁾] Datum i potpis	Broj jedinica	Broj dijela (P/N)	Serijski broj (S/N)	ZRAKOPLOV			DIJELOVI		
Broj jedinica	Broj dijela (P/N)	Serijski broj (S/N)							
ZRAKOPLOV									
DIJELOVI									

EASA Obrazac 65 – 3. izdanje⁽¹⁾ Ili „EASA”, ako je nadležno tijelo EASA.⁽²⁾ Briše se za države koje nisu članice EU-a.

▼ **M3***Dodatak XII.***Kategorije probnih letova i pripadajuće kvalifikacije posade za probne letove****A. Općenito**

U ovom se Dodatku utvrđuju potrebne kvalifikacije letačke posade uključene u izvođenje probnih letova za zrakoplove koji su certificirani ili bi trebali biti certificirani u skladu s kategorijom CS-23 za zrakoplove s najvišom dopuštenom masom pri uzlijetanju (MTOM) jednakom ili većom od 2 000 kg, s kategorijama CS-25, CS-27, CS-29 ili jednakovrijednim standardima plovidbenosti.

B. Definicije

1. „Inženjer za ispitivanja u letu” znači svaki inženjer uključen u testne operacije na tlu ili u letu.
2. „Glavni inženjer za ispitivanja u letu” znači inženjer za ispitivanja u letu kojem su dodijeljene dužnosti u zrakoplovu u svrhu izvođenja probnih letova ili pomaganja pilotu u upravljanju zrakoplovom i njegovim sustavima za vrijeme aktivnosti povezanih s probnim letom.
3. „Probni letovi” znači:
  - 3.1. letovi u okviru razvojne faze novog projekta (zrakoplova, pogonskih sustava, dijelova i uređaja);
  - 3.2. letovi za dokazivanje usklađenosti s osnovom certifikacije ili projektom tipa;
  - 3.3. letovi čija je namjena ispitivanje novih projektnih koncepata, koji zahtijevaju neuobičajene manevre ili profile, za čijeg je izvođenja moguć izlazak iz već odobrene ovojnice leta zrakoplova;
  - 3.4. letovi osposobljavanja za probne letove.

C. Kategorije probnih letova

1. *Općenito*

Opisi navedeni u nastavku odnose se na letove koje izvode projektne i proizvodne organizacije iz Priloga I. (dio 21.).
2. *Područje primjene*

Ako je u ispitivanje uključeno više od jednog zrakoplova, svaki se pojedini let zrakoplova ocjenjuje na temelju ovog Dodatka kako bi se utvrdilo je li riječ o probnom letu, i ako jest, koje je kategorije.

Letovi iz točke (6)(B)(3) jedini su letovi koji ulaze u područje primjene ovog Dodatka.
3. *Kategorije probnih letova*

Probni letovi uključuju sljedeće četiri kategorije:

  - 3.1. Prva (1.) kategorija
    - (a) prvi let(ovi) novog tipa zrakoplova ili zrakoplova čije su karakteristike leta ili rukovanja možda znatno izmijenjene;

▼ **M3**

- (b) letovi za vrijeme kojih je vjerojatno moguće uočiti karakteristike leta koje se znatno razlikuju od onih već poznatih;
- (c) letovi za provjeru novih ili neuobičajenih projektnih obilježja ili tehnika;
- (d) letovi za utvrđivanje ili širenje ovojnice leta;
- (e) letovi za utvrđivanje regulatornih performansi, karakteristika leta i kvalitete rukovanja prilikom približavanja granicama ovojnice leta;
- (f) osposobljavanje za probne letove 1. kategorije.

3.2. Druga (2.) kategorija

- (a) letovi zrakoplovom koji još nema certifikat tipa, a koji nisu razvrstani u 1. kategoriju;
- (b) letovi zrakoplovom koji već ima certifikat tipa, nakon što je uvedena preinaka koja još nije odobrena, koji nisu razvrstani u 1. kategoriju i tijekom kojih je:
  - i. potrebna procjena općeg ponašanja zrakoplova; ili
  - ii. potrebna procjena osnovnih postupaka koji se odnose na posadu kada je u funkciji ili je potreban novi ili izmijenjeni sustav; ili
  - iii. potrebno namjerno letjeti izvan granica trenutačno odobrene operativne ovojnice, ali unutar ispitivane ovojnice leta;
- (c) osposobljavanje za probne letove 2. kategorije.

3.3. Treća kategorija (3.)

Letovi koji se izdaju u svrhu izdavanja izvještaja o sukladnosti za novoizgrađene zrakoplove na kojima nije potrebno letenje izvan ograničenja certifikata tipa ili letačkog priručnika zrakoplova.

3.4. Četvrta kategorija (4.)

Letovi zrakoplovom koji već ima certifikat tipa, u slučaju uvođenja još neodobrene projektne izmjene, a koji nisu razvrstani u 1. ili 2. kategoriju.

D. Stručnost i iskustvo pilota i glavnih inženjera za ispitivanja u letu1. *Općenito*

Piloti i glavni inženjeri za ispitivanje u letu moraju imati stručnost i iskustvo naznačeno u sljedećoj tablici.

Zrakoplov	Kategorije probnih letova			
	1.	2.	3.	4.
Zrakoplov za regionalni prijevoz kategorije CS-23 ili zrakoplov projektne brzine poniranja (Md) veće od 0,6 Ma ili čija je najveća visina letenja iznad 7 260 m (25 000 stopa), zrakoplov kategorija CS-25, CS-27, CS-29 ili jednakovrijednih standarda plovidbenosti	1. razina stručnosti	2. razina stručnosti	3. razina stručnosti	4. razina stručnosti
Drugi zrakoplovi kategorije CS-23 čiji je MTOM jednak ili veći od 2 000 kg	2. razina stručnosti	2. razina stručnosti	3. razina stručnosti	4. razina stručnosti

▼ **M3**

- 1.1. 1. razina stručnosti
- 1.1.1. Piloti moraju ispunjavati zahtjeve iz Priloga I. (Dio FCL) Uredbi Komisije (EU) br. 1178/2011 ⁽¹⁾.
- 1.1.2. Glavni inženjer za ispitivanja u letu:
- (a) uspješno je završio tečaj osposobljavanja za 1. razinu stručnosti; i
  - (b) ima najmanje 100 sati letačkog iskustva, uključujući završeno osposobljavanje za probne letove.
- 1.2. 2. razina stručnosti
- 1.2.1. Piloti moraju ispunjavati zahtjeve iz Priloga I. (Dio FCL) Uredbi (EU) br. 1178/2011.
- 1.2.2. Glavni inženjer za ispitivanja u letu mora:
- (a) uspješno završiti tečaj osposobljavanja za 1. ili 2. razinu stručnosti; i
  - (b) imati najmanje 50 sati letačkog iskustva, uključujući završeno osposobljavanje za probne letove.
- Tečajevi osposobljavanja za 1. i 2. razinu stručnosti za glavnog inženjera za ispitivanja u letu obuhvaćaju najmanje sljedeća područja:
- i. izvedbu;
  - ii. stabilnost i kontrolu/kvalitetu rukovanja;
  - iii. sustave;
  - iv. upravljanje ispitivanjem; i
  - v. upravljanje rizikom/sigurnošću.
- 1.3. 3. razina stručnosti
- 1.3.1. Piloti moraju minimalno posjedovati odgovarajuću dozvolu za kategoriju zrakoplova podvrgnutog ispitivanju, izdanu u skladu s dijelom FCL te dozvolu profesionalnog pilota (CPL). Osim toga, zapovjednik zrakoplova:
- (a) mora imati ovlaštenje za testno letenje; ili
  - (b) mora imati najmanje 1 000 sati letačkog iskustva kao zapovjednik zrakoplova slične složenosti i karakteristika; i
  - (c) sudjelovao je, za svaku klasu ili tip zrakoplova, na svim letovima koji su dio programa na temelju kojeg se izdaju pojedinačne svjedodžbe o plovidbenosti za najmanje pet zrakoplova.
- 1.3.2. Glavni inženjer za ispitivanja u letu:
- (a) ispunjava uvjete za 1. ili 2. razinu stručnosti; ili
  - (b) ima dovoljno letačkog iskustva potrebnog za zadatak; i
  - (c) sudjelovao je na svim letovima koji su dio programa na temelju kojeg se izdaju pojedinačne svjedodžbe o plovidbenosti za najmanje pet zrakoplova.

⁽¹⁾ Uredba Komisije (EU) br. 1178/2011 od 3. studenoga 2011. o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih postupaka vezano za članove posade zrakoplova u civilnom zrakoplovstvu u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 311, 25.11.2011., str. 1.).

▼ M3

1.4. 4. razina stručnosti

1.4.1. Piloti moraju minimalno posjedovati valjanu odgovarajuću dozvolu za kategoriju zrakoplova podvrgnutog ispitivanju, izdanu u skladu s dijelom FCL, te dozvolu profesionalnog pilota (CPL). Zapovjednik zrakoplova mora imati ovlaštenje za probne letove ili najmanje 1 000 sati naleta kao zapovjednik zrakoplova slične složenosti i karakteristika.

1.4.2. Stručnost i iskustvo glavnih inženjera za ispitivanja u letu definirani su u operativnom priručniku za probne letove.

2. *Glavni inženjeri za ispitivanja u letu*

Organizacija koja zapošljava glavne inženjere za ispitivanja u letu izdaje im ovlaštenje u kojem se navodi opseg njihovih zaduženja u organizaciji. Ovlaštenje sadržava sljedeće podatke:

- (a) ime;
- (b) datum rođenja;
- (c) iskustvo i osposobljavanje;
- (d) položaj u organizaciji;
- (e) opseg primjene ovlaštenja;
- (f) datum prvog izdavanja ovlaštenja;
- (g) datum isteka valjanosti ovlaštenja, prema potrebi; i
- (h) identifikacijski broj ovlaštenja.

Glavni inženjeri za ispitivanja u letu imenuju se za određeni let samo ako su fizički i mentalno sposobni sigurno obavljati dodijeljene dužnosti i odgovornosti.

Organizacija nositeljima stavlja na raspolaganje svu potrebnu evidenciju koja se odnosi na izdana ovlaštenja.

E. Stručnost i iskustvo drugih inženjera za ispitivanja u letu

Razina iskustva i osposobljavanja drugih inženjera za ispitivanja u letu prisutnih u zrakoplovu razmjerna je zadacima koji su im dodijeljeni kao članovima letačke posade te je u skladu s operativnim priručnikom za probne letove, ako je primjenjivo.

Organizacija odgovarajućem inženjeru za ispitivanja u letu mora staviti na raspolaganje svu potrebnu evidenciju koja se odnosi na njihove letačke aktivnosti.

▼ M12*PRILOG I.B*

Sadržaj

21L.1 Područje primjene

21L.2 Nadležno tijelo

ODJELJAK A – TEHNIČKI ZAHTJEVI

PODODJELJAK A – OPĆE ODREDBE

21L.A.1 Područje primjene

21L.A.2 Obveze koje preuzima i mjere koje poduzima osoba koja nije podnositelj zahtjeva za certifikat ili nositelj certifikata ili davatelj izjave o sukladnosti projekta

21L.A.3 Sustav izvješćivanja

21L.A.4 Naredbe o plovidbenosti

21L.A.5 Usklađivanje projektiranja i proizvodnje

21L.A.6 Označivanje

21L.A.7 Vođenje evidencije

21L.A.8 Priručnici

21L.A.9 Upute za kontinuiranu plovidbenost

21L.A.10 Pristup i ispitivanja

21L.A.11 Nesukladnosti i opažanja

21L.A.12 Načini usklađivanja

PODODJELJAK B — CERTIFIKATI TIP A

21L.A.21 Područje primjene

21L.A.22 Prihvatljivost

21L.A.23 Dokazivanje sposobnosti za projektiranje

21L.A.24 v

21L.A.25 Dokazivanje sukladnosti

21L.A.26 Projekt tipa

21L.A.27 Zahtjevi za izdavanje certifikata tipa

21L.A.28 Obveze nositelja certifikata tipa

21L.A.29 Prenosivost certifikata tipa

21L.A.30 Kontinuirana valjanost certifikata tipa

PODODJELJAK C – IZJAVE O SUKLADNOSTI PROJEKTA ZRAKOPLOVA

21L.A.41 Područje primjene

21L.A.42 Prihvatljivost

21L.A.43 Izjava o sukladnosti projekta

21L.A.44 Aktivnosti dokazivanja sukladnosti za izjavu o sukladnosti projekta

21L.A.45 Detaljne tehničke specifikacije i zahtjevi za zaštitu okoliša koji se primjenjuju na zrakoplov koji podliježe izjavama o sukladnosti projekta

21L.A.46 Projektni podaci o zrakoplovu

▼ M12

21L.A.47 Obveze davatelja izjave o sukladnosti projekta

21L.A.48 Neprenosivost izjave o sukladnosti projekta zrakoplova

PODODJELJAK D – IZMJENE CERTIFIKATA TIPA

21L.A.61 Područje primjene

21L.A.62 Standardne izmjene

21L.A.63 Razvrstavanje izmjena certifikata tipa

21L.A.64 Prihvatljivost

21L.A.65 Zahtjev za izmjenu certifikata tipa

21L.A.66 Dokazivanje sukladnosti

21L.A.67 Zahtjevi za odobrenje manje izmjene certifikata tipa

21L.A.68 Zahtjevi za odobrenje veće izmjene certifikata tipa

21L.A.69 Odobrenje izmjene certifikata tipa na temelju povlastice

21L.A.70 Obveze za manje izmjene certifikata tipa

PODODJELJAK E – DODATNI CERTIFIKATI TIPA

21L.A.81 Područje primjene

21L.A.82 Prihvatljivost

21L.A.83 Dokazivanje sposobnosti za projektiranje

21L.A.84 Zahtjev za dodatni certifikat tipa

21L.A.85 Dokazivanje sukladnosti

21L.A.86 Zahtjevi za odobrenje dodatnog certifikata tipa

21L.A.87 Odobrenje dodatnog certifikata tipa na temelju povlastice

21L.A.88 Obveze nositelja dodatnog certifikata tipa

21L.A.89 Prenosivost dodatnog certifikata tipa

21L.A.90 Kontinuirana valjanost dodatnog certifikata tipa

21L.A.91 Izmjene dijela proizvoda koji je obuhvaćen dodatnim certifikatom tipa

PODODJELJAK F – IZMJENE NA ZRAKOPLOVU ZA KOJI JE DANA IZJAVA O SUKLADNOSTI PROJEKTA

21L.A.101 Područje primjene

21L.A.102 Standardne izmjene

21L.A.103 Razvrstavanje izmjena projekta zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta

21L.A.104 Prihvatljivost

21L.A.105 Izjava o sukladnosti projekta za manje izmjene

21L.A.106 Obveze osobe koja daje izjavu o sukladnosti projekta za manju izmjenu

▼ M12

21L.A.107 Izjava o sukladnosti projekta za veću izmjenu

21L.A.108 Aktivnosti dokazivanja sukladnosti za davanje izjave o sukladnosti za veću izmjenu

PODODJELJAK G – PROIZVODNE ORGANIZACIJE ZA KOJE JE DANA IZJAVA

21L.A.121 Područje primjene

21L.A.122 Prihvatljivost

21L.A.123 Izjava o sposobnosti za proizvodnju

21L.A.124 Sustav upravljanja proizvodnjom

21L.A.125 Resursi proizvodne organizacije za koju je dana izjava

21L.A.126 Opseg rada

21L.A.127 Obveze proizvodne organizacije za koju je dana izjava

21L.A.128 Obavijest o izmjenama i prestanku aktivnosti

PODODJELJAK H – SVJEDODŽBE O PLOVIDBENOSTI I OGRANIČENE SVJEDODŽBE O PLOVIDBENOSTI

21L.A.141 Područje primjene

21L.A.142 Prihvatljivost

21L.A.143 Zahtjev za svjedodžbu o plovidbenosti ili ograničenu svjedodžbu o plovidbenosti

21L.A.144 Obveze podnositelja zahtjeva za izdavanje svjedodžbe o plovidbenosti ili ograničene svjedodžbe o plovidbenosti

21L.A.145 Prenosivost i ponovno izdavanje svjedodžbe o plovidbenosti i ograničene svjedodžbe o plovidbenosti u državama članicama

21L.A.146 Kontinuirana valjanost svjedodžbe o plovidbenosti i ograničene svjedodžbe o plovidbenosti

PODODJELJAK I – POTVRDE O BUCI I POTVRDE O BUCI S OGRANIČENJIMA

21L.A.161 Područje primjene

21L.A.162 Prihvatljivost

21L.A.163 Zahtjev

21L.A.164 Prenosivost i ponovno izdavanje potvrda o buci i potvrda o buci s ograničenjima u državama članicama

21L.A.165 Kontinuirana valjanost potvrde o buci i potvrde o buci s ograničenjima

PODODJELJAK J – PROJEKTNE ORGANIZACIJE ZA KOJE JE DANA IZJAVA

21L.A.171 Područje primjene

21L.A.172 Prihvatljivost

21L.A.173 Izjava o sposobnosti za projektiranje

21L.A.174 Sustav upravljanja projektiranjem

21L.A.175 Resursi projektne organizacije za koju je dana izjava

21L.A.176 Opseg rada

21L.A.177 Obveze projektne organizacije za koju je dana izjava

21L.A.178 Obavijest o izmjenama i prestanku aktivnosti

▼ M12

PODODJELJAK K – DIJELOVI

- 21L.A.191 Područje primjene
- 21L.A.192 Dokazivanje sukladnosti
- 21L.A.193 Puštanje u uporabu dijelova za ugradnju

PODODJELJAK M – PROJEKTI POPRAVAKA PROIZVODA S CERTIFIKATOM TIPA

- 21L.A.201 Područje primjene
- 21L.A.202 v
- 21L.A.203 Razvrstavanje projekata popravka za proizvod s certifikatom tipa
- 21L.A.204 Prihvatljivost
- 21L.A.205 Zahtjev za odobrenje projekta popravka proizvoda s certifikatom tipa
- 21L.A.206 Dokazivanje sukladnosti
- 21L.A.207 Zahtjevi za odobrenje projekta manjeg popravka
- 21L.A.208 Zahtjevi za odobrenje projekta većeg popravka
- 21L.A.209 Odobrenje projekta popravka na temelju povlastice
- 21L.A.210 Obveze nositelja odobrenja za projekt popravka
- 21L.A.211 Npopravljeno oštećenje

PODODJELJAK N – PROJEKT POPRAVAKA ZRAKOPLOVA ZA KOJI JE DANA IZJAVA O SUKLADNOSTI PROJEKTA

- 21L.A.221 Područje primjene
- 21L.A.222 Standardni popravci
- 21L.A.223 Razvrstavanje projekata popravka zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta
- 21L.A.224 Prihvatljivost
- 21L.A.225 Izjava o sukladnosti projekta za projekte manjeg popravka
- 21L.A.226 Izjava o sukladnosti projekta za projekte većeg popravka
- 21L.A.227 Aktivnosti dokazivanja sukladnosti za davanje izjave o sukladnosti za projekt većeg popravka
- 21L.A.228 Obveze davatelja izjave o sukladnosti projekta popravka
- 21L.A.229 Npopravljeno oštećenje

PODODJELJAK O – OVLAŠTENJA NA TEMELJU NAREDBE O EUROPSKIM TEHNIČKIM STANDARDIMA

PODODJELJAK P – DOZVOLA ZA LETENJE

- 21L.A.241 Dozvola za letenje i uvjeti za let

PODODJELJAK Q – IDENTIFIKACIJA PROIZVODA I DIJELOVA

- 21L.A.251 Područje primjene
- 21L.A.252 Dizajn oznaka
- 21L.A.253 Identifikacija proizvoda

▼ M12

21L.A.254 Postupanje s identifikacijskim podacima

21L.A.255 Identifikacija dijelova

PODODJELJAK R – IZJAVA O SUKLADNOSTI ZA ZRAKOPLOV I
POTVRDA O OVLAŠTENOM VRAĆANJU U
UPORABU (EASA OBRAZAC 1) ZA MOTORE I PROPE-
LERE ILI NJIHOVE DIJELOVE KOJI SU U SKLADU S
IZJAVOM O SUKLADNOSTI PROJEKTA

21L.A.271 Područje primjene

21L.A.272 Prihvatljivost

21L.A.273 Sustav kontrole proizvodnje

21L.A.274 Izdavanje izjave o sukladnosti (EASA Obrazac 52B) ili potvrde o
ovlaštenom vraćanju u uporabu (EASA Obrazac 1)

21L.A.275 Obveze fizičke ili pravne osobe koja izdaje izjavu o sukladnosti
(EASA Obrazac 52B) ili potvrdu o ovlaštenom vraćanju u uporabu
(EASA Obrazac 1)

ODJELJAK B – POSTUPCI ZA NADLEŽNA TIJELA**PODODJELJAK A – OPĆE ODREDBE**

21L.B.11 Dokumentacija za nadzor

21L.B.12 Razmjena informacija

21L.B.13 Obavješćivanje Agencije

21L.B.14 Naredbe o plovidbenosti primljene od zemalja koje nisu države
članice

21L.B.15 Trenutačna reakcija na sigurnosni problem

21L.B.16 Sustav upravljanja

21L.B.17 Dodjela zadaća kvalificiranim subjektima

21L.B.18 Promjene u sustavu upravljanja

21L.B.19 Rješavanje sporova

21L.B.20 Vođenje evidencije

21L.B.21 Nesukladnosti i opažanja

21L.B.22 Mjere izvršenja

21L.B.23 Naredbe o plovidbenosti

21L.B.24 Načini usklađivanja

PODODJELJAK B — CERTIFIKATI TIPA

21L.B.41 Certifikacijske specifikacije

21L.B.42 Početno ispitivanje

21L.B.43 Osnova certifikacije tipa za certifikat tipa

21L.B.44 Posebni uvjeti

21L.B.45 Utvrđivanje primjenjivih zahtjeva za zaštitu okoliša za certifikat tipa

21L.B.46 Ispitivanje

21L.B.47 Izdavanje certifikata tipa

21L.B.48 Nadzor kontinuirane plovidbenosti za proizvode za koje je izdan
certifikat tipa

21L.B.49 Prijenos certifikata tipa

▼ M12**PODODJELJAK C – IZJAVE O SUKLADNOSTI PROJEKTA**

- 21L.B.61 Detaljne tehničke specifikacije i primjenjivi zahtjevi za zaštitu okoliša za izjave o sukladnosti projekta proizvoda
- 21L.B.62 Početno nadzorno ispitivanje
- 21L.B.63 Registracija izjava o sukladnosti projekta
- 21L.B.64 Nadzor kontinuirane plovidbenosti zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta

PODODJELJAK D – IZMJENE CERTIFIKATA TIPA

- 21L.B.81 Osnova certifikacije tipa i primjenjivi zahtjevi za zaštitu okoliša za veću izmjenu certifikata tipa
- 21L.B.82 Ispitivanje i izdavanje odobrenja manje izmjene certifikata tipa
- 21L.B.83 Ispitivanje veće izmjene certifikata tipa
- 21L.B.84 Izdavanje odobrenja veće izmjene certifikata tipa
- 21L.B.85 Nadzor kontinuirane plovidbenosti za izmijenjene proizvode za koje je izdan certifikat tipa

PODODJELJAK E – DODATNI CERTIFIKATI TIPA

- 21L.B.101 Osnova certifikacije tipa i primjenjivi zahtjevi za zaštitu okoliša za dodatni certifikat tipa
- 21L.B.102 Ispitivanje
- 21L.B.103 Izdavanje dodatnog certifikata tipa
- 21L.B.104 Nadzor kontinuirane plovidbenosti za proizvode za koje je izdan dodatni certifikat tipa

PODODJELJAK F – IZMJENE NA ZRAKOPLOVU ZA KOJI JE DANA IZJAVA O SUKLADNOSTI PROJEKTA

- 21L.B.121 Početno nadzorno ispitivanje izjave o sukladnosti projekta veće izmjene projekta zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta
- 21L.B.122 Registracija izjave o sukladnosti projekta za veću izmjenu projekta zrakoplova
- 21L.B.123 Nadzor kontinuirane plovidbenosti izmijenjenog zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta

PODODJELJAK G – PROIZVODNE ORGANIZACIJE ZA KOJE JE DANA IZJAVA

- 21L.B.141 Početno nadzorno ispitivanje
- 21L.B.142 Registracija izjave o sposobnosti za proizvodnju
- 21L.B.143 Nadzor
- 21L.B.144 Program nadzora
- 21L.B.145 Aktivnosti nadzora
- 21L.B.146 Izmjene izjava

PODODJELJAK H – SVJEDODŽBE O PLOVIDBENOSTI I OGRANIČENE SVJEDODŽBE O PLOVIDBENOSTI

- 21L.B.161 Ispitivanje
- 21L.B.162 Izdavanje ili izmjene svjedodžbe o plovidbenosti ili ograničene svjedodžbe o plovidbenosti
- 21L.B.163 Nadzor

▼ M12

PODODJELJAK I – POTVRDE O BUCI

21L.B.171 Ispitivanje

21L.B.172 Izdavanje ili izmjena potvrda o buci

21L.B.173 Nadzor

PODODJELJAK J – PROJEKTNE ORGANIZACIJE ZA KOJE JE DANA
IZJAVA

21L.B.181 Početno nadzorno ispitivanje

21L.B.182 Registracija izjave o sposobnosti za projektiranje

21L.B.183 Nadzor

21L.B.184 Program nadzora

21L.B.185 Aktivnosti nadzora

21L.B.186 Izmjene izjava

PODODJELJAK K – DIJELOVI

PODODJELJAK M – PROJEKTI POPRAVAKA PROIZVODA S CERTIFI-
KATOM TIPA21L.B.201 Osnova certifikacije tipa i primjenjivi zahtjevi za zaštitu okoliša za
odobrenje projekta popravka

21L.B.202 Ispitivanje i izdavanje odobrenja za projekt manjeg popravka

21L.B.203 Ispitivanje zahtjeva za odobrenje projekta većeg popravka

21L.B.204 Izdavanje odobrenja projekta većeg popravka

21L.B.205 Nadzor kontinuirane plovidbenosti za proizvode za koje je odobren
projekt popravka

21L.B.206 Npopravljeno oštećenje

PODODJELJAK N – PROJEKT POPRAVAKA ZRAKOPLOVA ZA KOJI JE
DANA IZJAVA O SUKLADNOSTI PROJEKTA21L.B.221 Početno nadzorno ispitivanje izjave o sukladnosti projekta većeg
popravka zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta21L.B.222 Registracija izjave o sukladnosti projekta većeg popravka zrakoplova
za koji je dana izjava o sukladnosti projekta21L.B.223 Nadzor kontinuirane plovidbenosti za projekt popravka za koji je
dana izjava o sukladnosti projektaPODODJELJAK O – OVLAŠTENJA NA TEMELJU NAREDBE O EUROPSKIM
TEHNIČKIM STANDARDIMA

PODODJELJAK P – DOZVOLA ZA LETENJE

21L.B.241 Ispitivanje prije izdavanja dozvole za letenje

21L.B.242 Ispitivanje prije izdavanja uvjeta za let

PODODJELJAK Q – IDENTIFIKACIJA PROIZVODA I DIJELOVA

PODODJELJAK R – IZJAVA O SUKLADNOSTI ZA ZRAKOPLOV I
POTVRDE O OVLAŠTENOM VRAĆANJU U UPORABU
(EASA OBRAZAC 1) ZA MOTORE I PROPELERE I
NJIHOVE DIJELOVE KOJI SU U SKLADU S IZJAVOM
O SUKLADNOSTI PROJEKTA

21L.B.251 Nadzor

21L.B.252 Program nadzora

21L.B.253 Aktivnosti nadzora

Dodaci Prilogu I.B

▼ M13**21.L.1 Područje primjene**

- (a) U odjeljku A ovog Priloga (Part 21. Laki zrakoplovi) utvrđuju se odredbe kojima se uređuju prava i obveze sljedećih osoba čije se glavno sjedište nalazi u državi članici:
1. podnositelja zahtjeva za bilo koji certifikat i nositelja bilo kojeg certifikata koji je izdan ili će se izdati u skladu s ovim Prilogom;
  2. fizičkih i pravnih osoba koje u skladu s ovim Prilogom deklariraju sukladnost projekta, projektne sposobnosti ili proizvodne sposobnosti ili namjeravaju dati takve izjave;
  3. potpisnika izjave o sukladnosti zrakoplova ili potvrde o ovlaštenom otpuštanju u uporabu (EASA Obrazac 1) za motor, propeler ili dio proizveden u skladu s ovim Prilogom.
- (b) U odjeljku B ovog Priloga utvrđuju se odredbe kojima se uređuju certifikacija, nadzor i primjena pravila koje provode Agencija i nacionalna nadležna tijela u skladu s ovim Prilogom te zahtjevi za njihove administrativne sustave i sustave upravljanja koji se odnose na izvršavanje tih zadaća.

21.L.2 Nadležno tijelo

Za potrebe ovog Priloga „nadležno tijelo” je:

- (a) za odjeljak A pododjeljak A,
1. za projektne organizacije, Agencija;
  2. za proizvodnu organizaciju, tijelo koje je imenovala država članica u kojoj organizacija ima glavno sjedište; ili Agencija, ako je ta odgovornost preraspodijeljena Agenciji u skladu s člankom 64. ili člankom 65. Uredbe (EU) 2018/1139;
- (b) za odjeljak A pododjeljke B, C, D, E, F, J, K, M, N i Q, Agencija;
- (c) za odjeljak A, pododjeljke G, H, I i R, tijelo koje je imenovala država članica u kojoj organizacija ima glavno sjedište; ili Agencija, ako je ta odgovornost preraspodijeljena Agenciji u skladu s člankom 64. ili člankom 65. Uredbe (EU) 2018/1139;
- (d) za odjeljak A pododjeljak P:
1. za zrakoplove registrirane u državi članici, tijelo koje je imenovala država članica u kojoj je zrakoplov registriran;
  2. za neregistrirane zrakoplove, tijelo koje je imenovala država članica koja je propisala identifikacijske oznake;
  3. za odobrenje za uvjete za let povezane s projektnom sigurnošću, Agencija.

▼ **M12****ODJELJAK A****TEHNIČKI ZAHTJEVI**

PODODJELJAK A – OPĆE ODREDBE

21L.A.1 Područje primjene

Ovim se odjeljkom utvrđuju opća prava i obveze koji se primjenjuju na:

- (a) podnositelja zahtjeva za bilo koji certifikat i nositelja bilo kojeg certifikata koji je izdan ili će se izdati u skladu s ovim Prilogom;
- (b) svakog davatelja izjave o sposobnosti za projektiranje ili proizvodnju ili izjave o sukladnosti projekta; i
- (c) svaku fizičku ili pravnu osobu koja izdaje izjavu o sukladnosti za zrakoplov ili potvrdu o ovlaštenom vraćanju u uporabu (EASA Obrazac 1) za proizvedeni motor, propeler ili dio.

21L.A.2 Obveze koje preuzima i mjere koje poduzima osoba koja nije podnositelj zahtjeva za certifikat ili nositelj certifikata ili davatelj izjave o sukladnosti projekta

Mjere i obveze koje mora preuzeti, odnosno poduzeti podnositelj zahtjeva za certifikat ili nositelj certifikata za proizvod ili dio ili davatelj izjave o sukladnosti projekta na temelju ovog odjeljka može u njegovo ime preuzeti bilo koja druga fizička ili pravna osoba ako su obveze podnositelja zahtjeva za certifikat, nositelja certifikata ili davatelja izjave pravilno ispunjene ili će se pravilno ispuniti.

21L.A.3 Sustav izvješćivanja

- (a) Ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća⁽¹⁾ i njezine delegirane i provedbene akte, svaka fizička ili pravna osoba koja posjeduje certifikat tipa, dodatni certifikat tipa, odobrenje projekta većeg popravka ili bilo koji drugi relevantni certifikat ili je podnijela zahtjev za te certifikate za koje se smatra da su izdani u skladu s ovim Prilogom ili koja je dala izjavu o sukladnosti projekta zrakoplova, izmjene projekta ili projekta popravka tog zrakoplova u skladu s ovim Prilogom:

1. uspostavlja i održava sustav za prikupljanje, istraživanje i analizu izvješća o događajima radi utvrđivanja negativnih trendova ili uklanjanja nedostataka te izdvajanja događaja za koje je izvješćivanje obvezno u skladu s podpodtočkom 3. i onih o kojima se dobrovoljno izvješćuje. Sustav izvješćivanja uključuje:

- i. izvješća i podatke o otkazivanju, nepravilnom funkcioniranju, kvarovima ili drugim događajima koji uzrokuju ili bi mogli imati štetne učinke na kontinuiranu plovidbenost proizvoda ili dijela obuhvaćenog certifikatom tipa, dodatnim certifikatom tipa, odobrenjem projekta većeg popravka ili bilo kojim drugim relevantnim certifikatom za koji se smatra da je izdan u skladu s ovim Prilogom ili izjavom o sukladnosti projekta izdanom u skladu s ovim Prilogom;

⁽¹⁾ Uredba (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o izvješćivanju, analizi i naknadnom postupanju u vezi s događajima u civilnom zrakoplovstvu, o izmjeni Uredbe (EU) br. 996/2010 Europskog parlamenta i Vijeća i stavljanju izvan snage Direktive 2003/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i uredbi Komisije (EZ) br. 1321/2007 i (EZ) br. 1330/2007 (SL L 122, 24.4.2014., str. 18.).

▼ M12

- ii. izvješća o pogreškama, izbjegnutim nesrećama i opasnostima koje nisu obuhvaćene podpodtočkom i.;
2. stavlja na raspolaganje poznatim operatorima proizvoda ili dijela i, na zahtjev, svakoj osobi ovlaštenoj na temelju drugih povezanih provedbenih ili delegiranih akata, informacije o sustavu uspostavljenom u skladu s podtočkom (a) podpodtočkom 1. te načinima dostavljanja tih izvješća i informacija povezanih s otkazivanjem, nepravilnim funkcioniranjem, kvarovima ili drugim događajima iz podtočke (a) podpodtočke 1. podpodtočke i.;
  3. izvješćuje Agenciju o svakom njemu poznatom otkazivanju, nepravilnom funkcioniranju, kvaru ili drugom događaju koji se odnose na proizvod ili dio obuhvaćen certifikatom tipa, dodatnim certifikatom tipa, odobrenjem projekta većeg popravka ili bilo kojim drugim relevantnim certifikatom za koji se smatra da je izdan u skladu s ovim Prilogom, ili izjavom o sukladnosti projekta izdanom u skladu s ovim Prilogom, a koji su doveli ili bi mogli dovesti do stanja opasnosti.
- (b) Ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) br. 376/2014 i njezine delegirane i provedbene akte, svaka fizička ili pravna osoba koja je dala izjavu o sposobnosti za projektiranje na temelju pododjeljka G ovog Priloga ili koja proizvodi proizvod ili dio na temelju pododjeljka R ovog Priloga:
1. uspostavlja i održava sustav za prikupljanje i ocjenjivanje internih izvješća o događajima, uključujući izvješća o internim pogreškama, izbjegnutim nesrećama i opasnostima radi utvrđivanja negativnih trendova ili uklanjanja nedostataka te izdvajanja događaja za koje je izvješćivanje obvezno u skladu s podpodtočkama 2. i 3. i onih o kojima se dobrovoljno izvješćuje;
  2. izvješćuje odgovornog nositelja odobrenja projekta ili davatelja izjave o sukladnosti projekta o svim slučajevima u kojima je pustio u uporabu proizvode ili dijelove za koje je poslije utvrđeno da možda odstupaju od odgovarajućih projektnih podataka te s nositeljem odobrenja projekta ili davateljem izjave o sukladnosti projekta provodi istraživanje kako bi se utvrdila odstupanja koja bi mogla dovesti do stanja opasnosti;
  3. izvješćuje Agenciju i nadležno tijelo odgovorne države članice u skladu s točkom 21L.2, ako postoji, o odstupanjima koja bi mogla dovesti do stanja opasnosti utvrđenima u skladu s točkom 21L.A.3 podtočkom (b) podpodtočkom 2.;
  4. ako djeluje kao dobavljač za drugu proizvodnu organizaciju, izvješćuje i tu drugu organizaciju o svim slučajevima u kojima je toj organizaciji dostavila proizvode ili dijelove za koje je poslije utvrđeno da možda odstupaju od odgovarajućih projektnih podataka.

Obveze izvješćivanja iz točke 21.A.3 A podtočke (b) Priloga I. fizičkih i pravnih osoba koje posjeduju odobrenje organizacije za proizvodnju ili su podnijele zahtjev za to odobrenje uključuju događaje povezane s proizvodima i dijelovima proizvedenima u skladu s projektnim podacima koji su odobreni ili je za njih dana izjava u skladu s ovim Prilogom, a ako je dana izjava o sukladnosti projekta, izvješća se podnose i davatelju te izjave.

▼ **M12**

- (c) Ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) br. 376/2014 i njezine delegirane i provedbene akte, svaka fizička ili pravna osoba iz podtočaka (a) i (b) pri izvješćivanju u skladu s podtočkom (a) podpodtočkom 3. i podtočkom (b) podpodtočkama 2., 3. i 4. na odgovarajući način štiti povjerljivost podnositelja izvješća i osoba navedenih u njemu.
- (d) Ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) br. 376/2014 i njezine delegirane i provedbene akte, svaka fizička ili pravna osoba iz podtočaka (a) i (b) podnosi izvješća definirana u podtočki (a) podpodtočki 3. i podtočki (b) podpodtočki 3. u obliku i na način koji odredi nadležno tijelo što prije, a u svakom slučaju najkasnije 72 sata nakon što je fizička ili pravna osoba iz podtočaka (a) i (b) utvrdila moguće stanje opasnosti, osim ako to spriječe izvanredne okolnosti.
- (e) Ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) br. 376/2014 i njezine delegirane i provedbene akte, ako je događaj koji je prijavljen u skladu s podtočkom (a) podpodtočkom 3. ili podtočkom (b) podpodtočkom 3. posljedica manjkavosti u projektu ili proizvodnji, nositelj certifikata tipa, dodatnog certifikata tipa, odobrenja projekta većeg popravka ili bilo kojeg drugog relevantnog certifikata za koji se smatra da je izdan u skladu s ovim Prilogom, davatelj izjave o sukladnosti projekta ili proizvodna organizacije iz podtočke (b), ovisno o slučaju, istražuje razlog manjkavosti i izvješćuje Agenciju i nadležno tijelo države članice odgovorne u skladu s točkom 21L.2, ako postoji, o rezultatima svoje istrage te o svim mjerama koje poduzima ili predlaže da se poduzmu radi otklanjanja te manjkavosti.
- (f) Ako nadležno tijelo utvrdi da je za otklanjanje manjkavosti potrebno poduzeti određenu mjeru, nositelj certifikata tipa, dodatnog certifikata tipa, odobrenja projekta većeg popravka ili bilo kojeg drugog relevantnog certifikata za koji se smatra da je izdan u skladu s ovim Prilogom, davatelj izjave o sukladnosti projekta ili proizvodna organizacije iz podtočke (b), prema potrebi, podnosi relevantne podatke nadležnom tijelu na njegov zahtjev.

21L.A.4 Naredbe o plovidbenosti

Ako Agencija mora izdati naredbu o plovidbenosti u skladu s točkom 21L.B.23 radi otklanjanja stanja opasnosti ili kako bi zatražila provođenje inspekcijskog pregleda, nositelj certifikata tipa, dodatnog certifikata tipa, odobrenja projekta većeg popravka ili bilo kojeg drugog relevantnog certifikata za koji se smatra da je izdan u skladu s ovim Prilogom, kao i davatelj izjave o sukladnosti projekta, prema potrebi:

- (a) predlaže odgovarajuće korektivne mjere ili potrebne inspekcijske preglede ili oboje, te detalje o tim prijedlozima dostavlja Agenciji na odobrenje;
- (b) nakon što Agencija odobri prijedloge iz podtočke (a), stavlja na raspolaganje svim poznatim operatorima ili vlasnicima proizvoda ili dijela te, na zahtjev, svakoj osobi koja mora poštovati naredbu o plovidbenosti, odgovarajuće opisne podatke i upute za izvedbu.

21L.A.5 Usklađivanje projektiranja i proizvodnje

Nositelj certifikata tipa, dodatnog certifikata tipa, odobrenja izmjene certifikata tipa ili odobrenja projekta popravka, davatelj izjave o sukladnosti projekta te organizacija ili fizička ili pravna osoba koja proizvodi proizvode ili dijelove za taj određeni projekt surađuju kako bi osigurali da su proizvod ili dio usklađeni s tim projektom i kako bi osigurali kontinuiranu plovidbenost proizvoda ili dijela.

▼ M12**21L.A.6 Označivanje**

- (a) Nositelj certifikata tipa, dodatnog certifikata tipa, odobrenja izmjene certifikata tipa ili odobrenja projekta popravka ili davatelj izjave o sukladnosti projekta navodi oznaku za proizvode ili dijelove u skladu s pododjeljkom Q ovog Priloga.
- (b) Organizacija ili fizička ili pravna osoba koja proizvodi proizvode ili dijelove označava te proizvode i dijelove u skladu s pododjeljkom Q ovog Priloga.

21L.A.7 Vođenje evidencije

Sve fizičke ili pravne osobe koje posjeduju ili su podnijele zahtjev za certifikat tipa, dodatni certifikat tipa, odobrenje projekta popravka ili dozvolu za letenje, koje su dale izjavu o sukladnosti projekta, izjavu o sposobnosti za projektiranje ili proizvodnju ili koje proizvode proizvode ili dijelove na temelju ove Uredbe:

- (a) pri projektiranju proizvoda ili dijela ili njihovih izmjena ili popravaka uspostavljaju sustav vođenja evidencije koji uključuje zahtjeve propisane za partnere i kooperante te održava relevantne projektne informacije/podatke i stavlja ih na raspolaganju Agenciji kako bi se osigurala informacije potrebne za osiguravanje njihove kontinuirane plovidbenosti i sukladnosti s primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša;
- (b) pri proizvodnji proizvoda ili dijela uspostavlja sustav vođenja evidencije i bilježi pojedinosti o poslovima koji su bitni za sukladnost proizvoda ili dijelova te zahtjeve propisane za svoje partnere i kooperante te ih stavlja na raspolaganje nadležnom tijelu kako bi se osigurala informacije potrebne za osiguravanje kontinuirane plovidbenosti proizvoda i dijela;
- (c) kad je riječ o dozvolama za letenje, osim zahtjeva za vođenje evidencije utvrđenih u točki 21.A.5 podtočki (c) Priloga I., evidentiraju sve dokumente dostavljene radi dokazivanja sukladnosti s dodatnim zahtjevima utvrđenima u točki 21L.A.241 podtočki (b) te ih stavljaju na raspolaganje Agenciji i nadležnom tijelu;
- (d) čuvaju evidenciju o stručnosti i kvalifikacijama osoblja koje sudjeluje u projektiranju ili proizvodnji te obavljaju neovisnu funkciju praćenja sukladnosti ako se to zahtijeva u točki 21L.A.125 podtočki (c), točki 21L.A.175 podtočkama (b) ili (e).

21L.A.8 Priručnici

Nositelj certifikata tipa ili dodatnog certifikata tipa ili davatelj izjave o sukladnosti projekta izrađuje, čuva i ažurira izvornike svih priručnika ili izmjena priručnika koji se zahtijevaju primjenjivom osnovom certifikacije tipa, primjenjivim detaljnim tehničkim specifikacijama i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša za proizvod ili dio te Agenciji na zahtjev dostavlja njihove kopije.

21L.A.9 Upute za kontinuiranu plovidbenost

- (a) Nositelj certifikata tipa, dodatnog certifikata tipa, odobrenja izmjene projekta ili projekta popravka ili davatelj izjave o sukladnosti projekta utvrđuje informacije koje su potrebne kako bi se osiguralo da se plovidbenost tipa zrakoplova i svih povezanih dijelova, u skladu s tim projektom, održava tijekom cijelog radnog vijeka.

▼ M12

(b) Nositelj certifikata tipa, dodatnog certifikata tipa, odobrenja izmjene projekta ili projekta popravka ili davatelj izjave o sukladnosti projekta dostavlja informacije utvrđene u podtočki (a) prije puštanja tog projekta u uporabu.

(c) Upute za kontinuiranu plovidbenost pružaju:

1. nositelj certifikata tipa ili davatelj izjave o sukladnosti projekta svakom poznatom vlasniku jednog ili više proizvoda nakon njihove isporuke ili nakon izdavanja prve svjedodžbe o plovidbenosti ili ograničene svjedodžbe o plovidbenosti, ovisno o slučaju, za predmetni zrakoplov, ovisno o tome što nastupi kasnije;
2. nositelj certifikata tipa, dodatnog certifikata tipa ili odobrenja manje izmjene ili davatelj izjave o sukladnosti projekta za izmjenu projekta svim poznatim operatorima proizvoda na koje utječe izmjena nakon puštanja izmijenjenog proizvoda u uporabu;
3. nositelj odobrenja projekta popravka ili davatelj izjave o sukladnosti projekta popravka svim poznatim operatorima proizvoda na koje utječe popravak nakon puštanja u uporabu proizvoda na kojem je izveden projekt popravka. Popravljeni proizvod ili dio može se vratiti u uporabu prije nego što se dovrše povezane upute za kontinuiranu plovidbenost, ali samo na ograničeno vrijeme i u dogovoru s Agencijom.

Nakon toga ti nositelji certifikata ili davatelji izjave na zahtjev stavljaju te informacije na raspolaganje bilo kojoj drugoj osobi od koje se zahtijeva da stupi u skladu s tim uputama za kontinuiranu plovidbenost.

(d) Odstupajući od podtočke (b), nakon puštanja proizvoda ili izmijenjenog proizvoda u uporabu nositelj certifikata tipa ili davatelj izjave o sukladnosti projekta ne mora staviti na raspolaganje dio uputa za kontinuiranu plovidbenost ako je riječ o uputama za periodične aktivnosti održavanja čije je izvršavanje predviđeno za datum znatno kasnije u budućnosti, ali mora ih staviti na raspolaganje prije nego što bude potrebna upotreba tih podataka za proizvod ili izmijenjeni proizvod.

(e) Nositelj odobrenja projekta ili davatelj izjave o sukladnosti projekta od kojeg se zahtijeva davanje uputa za kontinuiranu plovidbenost u skladu s podtočkom (b) stavlja na raspolaganje i sve izmjene tih uputa svim poznatim operatorima proizvoda na koje utječe izmjena te, na zahtjev, svim drugim osobama koje moraju poštovati te izmjene.

21L.A.10 Pristup i ispitivanja

Sve fizičke ili pravne osobe koje posjeduju ili su podnijele zahtjev za certifikat tipa, dodatni certifikat tipa, odobrenje projekta većeg popravka, dozvolu za letenje, svjedodžbu o plovidbenosti, ograničenu svjedodžbu o plovidbenosti, potvrdu o buci ili potvrdu o buci s ograničenjima, koje su dale izjavu o sukladnosti projekta ili svojoj sposobnosti za projektiranje ili proizvodnju ili koje proizvode zrakoplove, motore, propelere ili dijelove u skladu s pododjeljkom R ovog Priloga:

(a) nadležnom tijelu omogućuju pristup svakom objektu, proizvodu, dijelu, dokumentu, zapisu, podacima, procesima, postupcima ili bilo kojem drugom materijalu i omogućuju pregled svih izvješća te obavljaju ili svjedoče svim ispitivanjima potrebnima za provjeru sukladnosti i kontinuirane sukladnosti s primjenjivim zahtjevima iz ovog odjeljka;

▼ M12

- (b) ako fizička ili pravna osoba upotrebljava partnere, dobavljače ili kooperante, s njima sklapa sporazume kako bi osigurala da nadležno tijelo ima pristup i da može provesti istragu kako je opisano u podtočki (a).

21L.A.11 Nesukladnosti i opažanja

- (a) Nakon primitka obavijesti o rezultatima, fizička ili pravna osoba koja posjeduje ili je podnijela zahtjev za certifikat tipa, dodatni certifikat tipa, odobrenje projekta većeg popravka, dozvolu za letenje, svjedodžbu o plovidbenosti, ograničenu svjedodžbu o plovidbenosti, potvrdu o buci ili potvrdu o buci s ograničenjima, koja je dala izjavu o sukladnosti projekta ili svojoj sposobnosti za projektiranje ili proizvodnju ili koja proizvodi zrakoplove, motore, propelere ili dijelove u skladu s pododjeljkom R ovog Priloga, poduzima sljedeće mjere u roku koji odredi nadležno tijelo u skladu s točkom 21L.B.21 podtočkama (d) ili (e):
1. utvrđuje temeljne uzroke nesukladnosti i čimbenike koji pridonose nesukladnosti;
  2. utvrđuje plan korektivnih mjera i predlaže ga nadležnom tijelu;
  3. dokazuje da je provela korektivne mjere koje je zahtijevalo nadležno tijelo.
- (b) Opažanje koje je dostavilo nadležno tijelo u skladu s točkom 21L.B.21 podtočkom (f) propisno se uzima u obzir. Fizička ili pravna osoba evidentira odluku donesenu o tim opažanjima.

21L.A.12 Načini usklađivanja

- (a) Pravna ili fizička osoba može upotrijebiti bilo koji alternativni način usklađivanja u odnosu na prihvatljive načine usklađivanja (AMC) kako bi uspostavila sukladnost s ovom Uredbom.
- (b) Ako fizička ili pravna osoba želi upotrijebiti alternativne načine usklađivanja, prije njihove upotrebe dostavlja nadležnom tijelu njihov potpun opis. Taj opis uključuje sve revizije priručnika ili postupaka koji mogu biti relevantni, kao i objašnjenje načina postizanja sukladnosti s ovom Uredbom.
- (c) Fizička ili pravna osoba može upotrijebiti te alternativne načine usklađivanja uz prethodno odobrenje nadležnog tijela.

PODODJELJAK B — CERTIFIKATI TIP A**21L.A.21 Područje primjene**

Ovim se pododjeljkom utvrđuje postupak za podnošenje zahtjeva za certifikate tipa te se utvrđuju prava i obveze podnositelja zahtjeva za te certifikate i nositelja tih certifikata za proizvode ako je proizvod jedno od sljedećeg:

- (a) zrakoplov čija je najveća dopuštena masa pri uzlijetanju (MTOM) 2 000 kg ili manje i u kojem je najveći broj putničkih sjedala četiri;
- (b) jedrilica ili motorna jedrilica čiji je MTOM 2 000 kg ili manje;

▼ M12

- (c) balon;
- (d) zračni brod uzgonjen vrućim zrakom;
- (e) zračni brod uzgonjen plinom projektiran za najviše četiri osobe;
- (f) rotokopter čiji je MTOM 1 200 kg ili manje i u kojem je najveći broj putničkih sjedala četiri;
- (g) klipni motor i propeler s fiksnim krilima koji su namijenjeni ugradnji u zrakoplove iz podtočaka od (a) do (f). U takvim se slučajevima na listu podataka certifikata tipa na odgovarajući način unosi napomena kojom se omogućuje samo ugradnja motora ili propelera na takav zrakoplov;
- (h) žiroplan.

21L.A.22 Prihvatljivost

Svaka fizička ili pravna osoba koja je dokazala ili je u postupku dokazivanja svoje sposobnosti za projektiranje u skladu s točkom 21L.A.23 može podnijeti zahtjev za certifikat tipa u skladu s uvjetima utvrđenima u ovom pododjeljku.

21L.A.23 Dokazivanje sposobnosti za projektiranje

Podnositelj zahtjeva za certifikat tipa dokazuje svoju sposobnost za projektiranje:

- (a) posjedovanjem odobrenja projektne organizacije s uvjetima odobrenja koji obuhvaćaju odgovarajuću kategoriju proizvoda koje je izdala Agencija u skladu s pododjeljkom J odjeljka A Priloga I. (Part 21.); ili
- (b) izjavom o svojoj sposobnosti za projektiranje za vrstu projekta i kategoriju proizvoda u skladu s pododjeljkom J ovog Priloga.

21L.A.24 Zahtjev za certifikat tipa

- (a) Zahtjev za certifikat tipa podnosi se u obliku i na način koji utvrđuje Agencija.
- (b) Zahtjev za certifikat tipa mora sadržavati najmanje:
  - 1. obrazloženje da je zahtjev obuhvaćen područjem primjene utvrđenim u točki 21L.A.21;
  - 2. preliminarnu opisnu podatke o proizvodu, namjeni i vrsti rada proizvoda za koji je zatražena certifikacija;
  - 3. prijedlog za osnovu certifikacije tipa i primjenjive zahtjeve za zaštitu okoliša, pripremljene u skladu sa zahtjevima i opcijama navedenima u točkama 21L.B.43 i 21L.B.45;
  - 4. plan dokazivanja sukladnosti u kojem se detaljno navode načini i metode usklađivanja koje podnositelj zahtjeva ažurira ako dođe do izmjena projekta koji se certificira koje utječu na podpodtočke od 1. do 3. ili bilo koje izmjene načina i metoda postizanja sukladnosti.

▼ M12

- (c) Zahtjev za certifikat tipa vrijedi tri godine. Ako se certifikat tipa ne izda u tom razdoblju, podnosi se novi zahtjev u skladu s podtočkama (a) i (b).

21L.A.25 Dokazivanje sukladnosti

- (a) Podnositelj zahtjeva za certifikat tipa, nakon što Agencija prihvati plan dokazivanja sukladnosti i u skladu s njegovim sadržajem, zatim:

1. dokazuje sukladnost s primjenjivom osnovom certifikacije tipa kako je utvrđena i o kojoj je Agencija obavijestila podnositelja zahtjeva u skladu s točkom 21L.B.43;
2. dokazuje sukladnost s primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša kako su utvrđeni i o kojima je Agencija obavijestila podnositelja zahtjeva u skladu s točkom 21L.B.45; i
3. Agenciji dostavlja izvješće o načinima dokazivanja takve sukladnosti.

- (b) Podnositelj zahtjeva za certifikat tipa u dokumentima o sukladnosti koje dostavlja Agenciji obrazlaže utemeljenost načina usklađivanja u skladu s planom dokazivanja sukladnosti.

- (c) Pri provođenju ispitivanja i inspekcijskog pregleda radi dokazivanja sukladnosti u skladu s podtočkom (a) podnositelj zahtjeva mora provjeriti i dokumentirati tu provjeru prije provođenja bilo kojeg ispitivanja:

1. za svaki probni uzorak:
  - i. da su materijali i postupci na odgovarajući način sukladni sa specifikacijama za predloženi projekt tipa;
  - ii. da su dijelovi proizvoda na odgovarajući način sukladni s nacrtima u predloženom projektu tipa;
  - iii. da su proizvodni postupci, konstrukcija i sklapanje na odgovarajući način sukladni s onima koji su navedeni u predloženom projektu tipa; i
2. da oprema za ispitivanje i svi mjerni uređaji koji se upotrebljavaju za ispitivanje odgovaraju potrebama ispitivanja i da su umjereni na odgovarajući način.

- (d) Probni letovi za potrebe dobivanja certifikata tipa izvode se u skladu s metodama za takve probne letove koje utvrđuje Agencija. Podnositelj zahtjeva za certifikat tipa obavlja sve probne letove potrebne za utvrđivanje sukladnosti s primjenjivom osnovom certifikacije tipa. Probni letovi provode se u konačnoj konfiguraciji dovoljno dugo kako bi se osiguralo da neće biti sigurnosnih problema pri prvom puštanju zrakoplova u uporabu.

- (e) Podnositelj zahtjeva za certifikat tipa dopušta Agenciji:

1. da pregleda sve podatke i informacije povezane s dokazivanjem sukladnosti;
2. da provede bilo kakvo ispitivanje ili bilo kakav inspekcijski pregled za potrebe dokazivanja sukladnosti ili da im prisustvuje;

▼ M12

3. da provede fizički pregled prvog primjerka tog proizvoda u konačnoj konfiguraciji kako bi se provjerila sukladnost projekta s osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša te sva druga ispitivanja utvrđena u skladu s točkom 21L.B.46.
- (f) Nakon završetka dokazivanja sukladnosti podnositelj zahtjeva Agenciji daje izjavu u kojoj navodi:
1. da je dokazao sukladnost s osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša kako ih je utvrdila Agencija i o njima obavijestila podnositelja zahtjeva u skladu s točkama 21L.B.43 i 21L.B.45, u skladu s planom dokazivanja sukladnosti; i
  2. da nisu utvrđena nikakva obilježja ni karakteristike zbog kojih bi proizvod bio ekološki nesukladan ili nesiguran za rad za namjene za koje je zatražena certifikacija.

21L.A.26 Projekt tipa

Podnositelj zahtjeva za certifikat tipa definira projekt tipa proizvoda kako bi se omogućila njegova jedinstvena i nedvosmislena identifikacija, koja se sastoji od:

- (a) nacрта i specifikacija te popisa nacрта i specifikacija koji su potrebni za definiranje konfiguracije i obilježja projekta proizvoda;
- (b) informacija o upotrijebljenim materijalima i postupcima;
- (c) informacija o metodama proizvodnje i sastavljanja;
- (d) svih ograničenja plovidbenosti;
- (e) zahtjeva koji se odnose na ekološku sukladnost; i
- (f) svih ostalih podataka na temelju kojih se može utvrditi plovidbenost i, prema potrebi, ekološka sukladnost naknadnih proizvoda iste vrste.

21L.A.27 Zahtjevi za izdavanje certifikata tipa

Kako bi dobio certifikat tipa, podnositelj zahtjeva mora:

- (a) dokazati svoju sposobnost za projektiranje u skladu s točkom 21L.A.23;
- (b) dokazati sukladnost projekta u skladu s točkom 21L.A.25;
- (c) za certifikate tipa zrakoplova dokazati da motor ili propeler, ili oboje, ako su ugrađeni u zrakoplov:
  1. imaju certifikat tipa izdan ili utvrđen u skladu s Prilogom I. (Part 21.) ili izdan u skladu s ovim Prilogom; ili
  2. uključeni su u zahtjev za certifikat tipa zrakoplova, a podnositelj zahtjeva osigurao je sukladnost motora i propelera tijekom dokazivanja sukladnosti iz točke 21L.A.25;

▼ M12

- (d) dokazati da nakon fizičkog pregleda prvog primjerka tog proizvoda u konačnoj konfiguraciji ili bilo kojeg drugog ispitivanja koje je provela Agencija u skladu s točkom 21L.B.46 podtočkama (c) i (d) nema neriješenih pitanja.

21L.A.28 Obveze nositelja certifikata tipa

Nositelj certifikata tipa preuzima obveze nositelja certifikata tipa utvrđene u pododjeljku A ovog Priloga i nastavlja ispunjavati zahtjeve prihvatljivosti iz točke 21L.A.22.

21L.A.29 Prenosivost certifikata tipa

Certifikat tipa može se prenijeti na novog nositelja, pod uvjetom da je Agencija provjerila, u skladu s točkom 21L.B.49, da je fizička ili pravna osoba na koju se certifikat tipa namjerava prenijeti prihvatljiva u skladu s točkom 21L.A.22 za posjedovanje certifikata tipa i da može preuzeti obveze nositelja certifikata tipa u skladu s točkom 21L.A.28. Nositelj certifikata tipa ili fizička ili pravna osoba koja želi preuzeti certifikat podnosi zahtjev Agenciji kako bi provjerila jesu li ti uvjeti ispunjeni, u obliku i na način koji je utvrdila Agencija.

21L.A.30 Kontinuirana valjanost certifikata tipa

- (a) Certifikat tipa vrijedi dok:

1. nositelj ne preda certifikat tipa;
2. nositelj certifikata tipa i dalje ispunjava relevantne zahtjeve iz Uredbe (EU) 2018/1139 i delegiranih i provedbenih akata donesenih na temelju te uredbe, uzimajući u obzir odredbe o postupanju s nesukladnostima kako je navedeno u točki 21L.B.21;
3. Agencija trajno ne oduzme certifikat tipa u skladu s točkom 21L.B.22.

- (b) Nakon što je certifikat tipa predan ili trajno oduzet vraća se Agenciji.

PODODJELJAK C – IZJAVE O SUKLADNOSTI PROJEKTA ZRAKOPLOVA**21L.A.41 Područje primjene**

- (a) Ovim se pododjeljkom utvrđuje postupak za davanje izjave o sukladnosti projekta zrakoplova i utvrđuju prava i obveze osoba koje daju takve izjave.
- (b) Ovaj se pododjeljak primjenjuje na sljedeće kategorije zrakoplova, pod uvjetom da projekt zrakoplova ne uključuje nova ili neuobičajena obilježja projekta:
1. zrakoplov čija je najveća dopuštena masa pri uzlijetanju (MTOM) 1 200 kg ili manje, koji nije na mlazni pogon i u kojem je najveći broj putničkih sjedala dva;
  2. jedrilica ili motorna jedrilica čiji je MTOM 1 200 kg ili manje;
  3. balon projektiran za najviše četiri osobe;
  4. zračni brod uzgonjen vrućim zrakom projektiran za najviše četiri osobe.

▼ M12

- (c) Za potrebe ovog pododjeljka obilježje projekta smatra se novim ili neuobičajenim ako u trenutku davanja izjave o sukladnosti projekta to obilježje projekta nije obuhvaćeno detaljnim tehničkim specifikacijama koje je Agencija utvrdila i stavila na raspolaganje u skladu s točkom 21L.B.61.

21L.A.42 Prihvatljivost

Svaka fizička ili pravna osoba može dati izjavu o sukladnosti projekta zrakoplova pod uvjetima utvrđenima u ovom pododjeljku.

21L.A.43 Izjava o sukladnosti projekta

- (a) Prije proizvodnje zrakoplova ili dogovaranja proizvodnje zrakoplova s proizvodnom organizacijom, fizička ili pravna osoba koja projektira taj zrakoplov izjavljuje da je njezin projekt usklađen s primjenjivim detaljnim tehničkim specifikacijama i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša iz točke 21L.A.45.
- (b) Izjava se sastavlja u obliku i na način koji utvrdi Agencija i sadržava barem sljedeće informacije:
1. ime osobe koja podnosi izjavu te njezinu adresu/sjedište;
  2. jedinstvenu referentnu oznaku za identifikaciju zrakoplova;
  3. navođenje primjenjivih detaljnih tehničkih specifikacija i primjenjivih zahtjeva za zaštitu okoliša u skladu s točkom 21L.A.45 s kojima davatelj izjave izjavljuje da postoji sukladnost;
  4. potpisanu izjavu danu pod isključivom odgovornošću osobe koja daje izjavu da je projekt zrakoplova i, ako je primjenjivo, motora ili propelera u skladu s primjenjivim detaljnim tehničkim specifikacijama i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša iz podpodtočke 3., u skladu s planom za dokazivanje sukladnosti iz podtočke (c) podpodtočke 3.;
  5. potpisanu izjavu danu pod isključivom odgovornošću osobe koja daje izjavu da ta osoba nije identificirala nikakva obilježja ni značajke zbog kojih bi zrakoplov bio ekološki nesukladan ili nesiguran za rad za predviđenu upotrebu;
  6. potpisanu obvezu da će osoba koja daje izjavu preuzeti obveze iz točke 21L.A.47;
  7. ako projekt zrakoplova obuhvaćen izjavom uključuje motor ili propeler:
    - i. upućivanje na certifikat tipa motora ili propelera izdan ili utvrđen u skladu s Prilogom I. (Part 21.) ili izdan u skladu s ovim Prilogom; ili
    - ii. za klipne motore i propelere s fiksnim krilima očitovanje da izjava o sukladnosti projekta zrakoplova obuhvaća sukladnost motora ili propelera s primjenjivim tehničkim specifikacijama motora ili propelera;
  8. upute za kontinuiranu plovidbenost;
  9. ograničenja plovidbenosti;

▼ M12

10. listu podataka za plovidbenost i, prema potrebi, emisije;
  11. listu podataka za buku, prema potrebi;
  12. sve druge uvjete ili ograničenja propisane za zrakoplov i, prema potrebi, za motor ili propeler, u primjenjivim detaljnim tehničkim specifikacijama i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša s kojima davatelj izjave izjavljuje da postoji sukladnost.
- (c) Davatelj izjave Agenciji podnosi izjavu o sukladnosti projekta iz podtočke (b). Zajedno s tom izjavom davatelj Agenciji dostavlja:
1. nacrt zrakoplova;
  2. detaljan opis projekta zrakoplova, uključujući sve konfiguracije obuhvaćene izjavom, operativne karakteristike, obilježja projekta i sva ograničenja;
  3. plan dokazivanja sukladnosti u kojem se detaljno navode načini na koje je u postupku dokazivanja sukladnosti dokazana sukladnost s primjenjivim detaljnim tehničkim specifikacijama i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša;
  4. obrazloženje utemeljenosti sukladnosti koje se temelji na aktivnostima dokazivanja sukladnosti provedenima u skladu s planom za dokazivanje sukladnosti;
  5. ako se sukladnost dokazuje provođenjem ispitivanja, obrazloženje utemeljenosti sukladnosti ispitnih artikla i opreme, kojim se dokazuje:
    - i. za probni uzorak:
      - (A) da su materijali i postupci na odgovarajući način sukladni sa specifikacijama za projekt;
      - (B) da su dijelovi proizvoda na odgovarajući način sukladni s nacrtima u projektu; i
      - (C) da su proizvodni postupci, konstrukcija i sklapanje na odgovarajući način sukladni s onima koji su navedeni u projektu;
    - ii. da oprema za ispitivanje i svi mjerni uređaji koji se upotrebljavaju za ispitivanje odgovaraju potrebama ispitivanja i da su umjereni na odgovarajući način;
  6. izvješća, rezultate pregleda ili ispitivanja koje je davatelj izjave smatrao potrebnima za utvrđivanje sukladnosti zrakoplova i, prema potrebi, motora ili propelera s primjenjivim detaljnim tehničkim specifikacijama i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša.

21L.A.44 Aktivnosti dokazivanja sukladnosti za izjavu o sukladnosti projekta

Prije davanja izjave o sukladnosti projekta u skladu s točkom 21L.A.43, davatelj izjave nadležan za projektiranje tog zrakoplova za taj određeni projekt zrakoplova:

▼ M12

- (a) sastavlja plan dokazivanja sukladnosti u kojem se detaljno navode načini dokazivanja sukladnosti koji se moraju slijediti tijekom dokazivanja sukladnosti. Taj se dokument prema potrebi ažurira;
- (b) obrazlaže utemeljenost sukladnosti u dokumentima o sukladnosti u skladu s planom dokazivanja sukladnosti;
- (c) prema potrebi provodi ispitivanja i inspeksijske preglede u skladu s planom dokazivanja sukladnosti;
- (d) osigurava i navodi sukladnost ispitnih artikla i opreme te osigurava da probni uzorak bude usklađen sa specifikacijama, nacrtima, proizvodnim postupcima, konstrukcijom i postupcima sastavljanja iz projekta;
- (e) osigurava da ispitna oprema i svi mjerni uređaji za ispitivanje odgovaraju potrebama ispitivanja i da su umjereni na odgovarajući način;
- (f) dopušta Agenciji da provede svaki inspeksijski pregled ili ispitivanje zrakoplova u konačnom ili primjereno razrađenom projektu i konfiguraciji proizvodnje ili sudjeluje u tim inspeksijskim pregledima ili ispitivanjima koji su potrebni kako bi se utvrdilo da proizvod nema nikakvih obilježja ni karakteristika zbog kojih bi bio ekološki nesukladan ili nesiguran za predviđenu namjenu;
- (g) provodi probne letove, u skladu s metodama za takve probne letove koje je utvrdila Agencija, kako bi se utvrdilo ispunjava li zrakoplov primjenjive detaljne tehničke specifikacije i primjenjive zahtjeve za zaštitu okoliša. Probni letovi provode se u konačnoj konfiguraciji dovoljno dugo kako bi se osiguralo da neće biti sigurnosnih problema pri prvom puštanju zrakoplova u uporabu.

21L.A.45 Detaljne tehničke specifikacije i zahtjevi za zaštitu okoliša koji se primjenjuju na zrakoplov koji podliježe izjavama o sukladnosti projekta

Davatelj izjave dokazuje sukladnost projekta zrakoplova s detaljnim tehničkim specifikacijama i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša iz točke 21L.B.61 koji se primjenjuju na taj zrakoplov i koji su na snazi na dan na koji je Agenciji dana izjava o sukladnosti projekta.

21L.A.46 Projektni podaci o zrakoplovu

- (a) Davatelj izjave jasno definira projekt zrakoplova kako bi se omogućila njegova jedinstvena i nedvosmislena identifikacija.
- (b) Projektni podaci za zrakoplov koje davatelj izjave upotrebljava za jedinstveno definiranje projekta zrakoplova uključuju:
  1. nacрте i specifikacije te popis nacрта i specifikacija koji su potrebni za definiranje konfiguracije i obilježja projekta proizvoda;
  2. informacije o upotrijebljenim materijalima i postupcima;
  3. informacije o metodama proizvodnje i sastavljanja;

▼ M12

4. sva ograničenja plovidbenosti;
5. zahtjeve koji se odnose na ekološku sukladnost; i
6. sve ostale podatke na temelju kojih se može utvrditi plovidbenost i, prema potrebi, ekološka sukladnost naknadnih proizvoda iste vrste.

21L.A.47 Obveze davatelja izjave o sukladnosti projekta

Davatelj izjave koji je Agenciji dao izjavu o sukladnosti projekta zrakoplova u skladu s točkom 21L.A.43:

- (a) nakon podnošenja izjave organizira da Agencija provede fizički pregled i probne letove prvog primjerka tog zrakoplova u konačnoj ili primjereno razrađenoj konfiguraciji kako bi se osiguralo da zrakoplov može postići prihvatljivu razinu sigurnosti i da je ekološki sukladan;
- (b) čuva sve dokumente koji se prilažu izjavi o sukladnosti projekta te ih na zahtjev stavlja na raspolaganje Agenciji;
- (c) ispunjava sve druge obveze koje se primjenjuju na davatelja izjave o sukladnosti projekta utvrđene u pododjeljku A ovog Priloga.

21L.A.48 Neprenosivost izjave o sukladnosti projekta zrakoplova

- (a) Izjava o sukladnosti projekta zrakoplova ne može se prenijeti.
- (b) Fizička ili pravna osoba koja preuzima projekt zrakoplova za koji je prethodno dana izjava o sukladnosti s projektom:
  1. podnosi novu izjavu o sukladnosti projekta zrakoplova u skladu s ovim pododjeljkom;
  2. dokazuje da davatelj izjave koji je prethodno dao izjavu o sukladnosti projekta zrakoplova više nije aktivan ili je pristao na prijenos projektnih podataka zrakoplova;
  3. obvezuje se poštovati sve obveze koje se primjenjuju na osobe koje daju izjavu o sukladnosti projekta zrakoplova utvrđene u ovom pododjeljku u skladu s točkom 21L.A.47.

PODODJELJAK D – IZMJENE CERTIFIKATA TIPA**21L.A.61 Područje primjene**

Ovim se pododjeljkom uspostavljaju:

- (a) postupak podnošenja zahtjeva za odobrenje izmjena certifikata tipa za proizvode certificirane u skladu s ovim Prilogom, pod uvjetom da je izmijenjeni proizvod i dalje obuhvaćen područjem primjene točke 21L.A.21;
- (b) prava i obveze podnositelja zahtjeva za ta odobrenja iz podtočke (a) i nositelja tih odobrenja;

▼ M12

- (c) odredbe o standardnim izmjenama za koje nije potrebno odobrenje.

21L.A.62 Standardne izmjene

- (a) Standardne izmjene su izmjene certifikata tipa proizvoda odobrenog u skladu s pododjeljkom B odjeljka B ovog Priloga:

1. koje su u skladu s projektnim podacima uključenima u certifikacijske specifikacije koje izdaje Agencija i koje sadržavaju prihvatljive metode, tehnike i prakse za izvođenje i identificiranje standardnih izmjena, uključujući s tim povezane upute za kontinuiranu plovidbenost; i

2. koje nisu u suprotnosti s podacima nositelja tog certifikata tipa.

- (b) Točke od 21L.A.63 do 21L.A.70 ne primjenjuju se na standardne izmjene.

21L.A.63 Razvrstavanje izmjena certifikata tipa

- (a) Izmjene certifikata tipa razvrstavaju se kao manje i veće.

(b) „Manja izmjena” jest izmjena koja nema znatan učinak na masu, ravnotežu, izdržljivost konstrukcije, pouzdanost, certificirane razine buke i emisija, operativne karakteristike ili druge karakteristike koje utječu na plovidbenost i ekološku sukladnost proizvoda.

(c) Sve su druge izmjene „veće izmjene”, osim ako je izmjena projekta, snage, potiska ili mase toliko velika da je potrebno temeljito ispitati sukladnost s primjenjivom osnovom za certifikaciju tipa ili primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša ili primjenjivim detaljnim tehničkim specifikacijama – u tom se slučaju projekt certificira u skladu s pododjeljkom B ovog Priloga.

(d) Zahtjevi za odobrenje manjih izmjena utvrđeni su u točki 21L.A.67.

(e) Zahtjevi za odobrenje većih izmjena utvrđeni su u točki 21L.A.68.

21L.A.64 Prihvatljivost

(a) Zahtjev za odobrenje veće izmjene certifikata tipa u skladu s ovim pododjeljkom može podnijeti samo nositelj certifikata tipa; svi drugi podnositelji zahtjeva za veću izmjenu certifikata tipa podnose zahtjev u skladu s pododjeljkom E ovog Priloga.

(b) Zahtjev za odobrenje manje izmjene certifikata tipa u skladu s ovim pododjeljkom može podnijeti bilo koja fizička ili pravna osoba.

21L.A.65 Zahtjev za izmjenu certifikata tipa

(a) Zahtjev za odobrenje izmjene certifikata tipa podnosi se u obliku i na način koji utvrđuje Agencija.

▼ M12

- (b) Za veću izmjenu certifikata tipa podnositelj zahtjeva zahtjevu prilaže plan dokazivanja sukladnosti za dokazivanje sukladnosti u skladu s točkom 21L.A.66, zajedno s prijedlogom osnove za certifikaciju tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša, pripremljen u skladu sa zahtjevima i opcijama navedenima u točki 21L.B.81.

21L.A.66 Dokazivanje sukladnosti

- (a) Podnositelj zahtjeva za veću izmjenu certifikata tipa dokazuje sukladnost s primjenjivom osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša kako ih je utvrdila Agencija i o njima obavijestila podnositelja zahtjeva u skladu s točkom 21L.B.81 te Agenciji dostavlja izvješće o načinima dokazivanja te sukladnosti.
- (b) Podnositelj zahtjeva za veću izmjenu certifikata tipa Agenciji dostavlja obrazloženje utemeljenosti načina usklađivanja u skladu s planom dokazivanja sukladnosti.
- (c) Pri provođenju ispitivanja i inspekcijskog pregleda radi dokazivanja sukladnosti u skladu s podtočkom (a) podnositelj zahtjeva mora provjeriti i dokumentirati tu provjeru prije provođenja bilo kojeg ispitivanja:

1. za probni uzorak:

- i. da su materijali i postupci na odgovarajući način sukladni sa specifikacijama za predloženi izmijenjeni projekt tipa;
- ii. da su dijelovi proizvoda na odgovarajući način sukladni s nacrtima u predloženom izmijenjenom projektu tipa;
- iii. da su proizvodni postupci, konstrukcija i sklapanje na odgovarajući način sukladni s onima koji su navedeni u predloženom izmijenjenom projektu tipa; i

2. da oprema za ispitivanje i svi mjerni uređaji koji se upotrebljavaju za ispitivanje odgovaraju potrebama ispitivanja i da su umjereni na odgovarajući način.

- (d) Probni letovi za potrebe dobivanja odobrenja veće izmjene certifikata tipa izvode se u skladu s metodama za takve probne letove koje utvrđuje Agencija. Podnositelj zahtjeva za veću izmjenu certifikata tipa obavlja sve probne letove potrebne za utvrđivanje sukladnosti s primjenjivom osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša.

- (e) Podnositelj zahtjeva za odobrenje veće izmjene certifikata tipa dopušta Agenciji:

1. da pregleda sve podatke i informacije povezane s dokazivanjem sukladnosti;
2. da provede bilo kakvo ispitivanje ili bilo kakav inspekcijski pregled za potrebe dokazivanja sukladnosti ili da im prisustvuje; i
3. ako se to smatra potrebnim, da provede fizički pregled prvog primjerka tog proizvoda u konačnoj izmijenjenoj konfiguraciji kako bi se provjerila sukladnost projekta s osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša.

▼ M12

- (f) Nakon završetka dokazivanja sukladnosti podnositelj zahtjeva Agenciji daje izjavu u kojoj navodi:
1. da je dokazao sukladnost s osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša kako ih je utvrdila Agencija i o njima obavijestila podnositelja zahtjeva u skladu s točkom 21L.B.81, u skladu s planom dokazivanja sukladnosti; i
  2. da nisu utvrđena nikakva obilježja ni karakteristike zbog kojih bi izmijenjeni proizvod bio ekološki nesukladan ili nesiguran za rad za namjene za koje je zatražena certifikacija.

21L.A.67 Zahtjevi za odobrenje manje izmjene certifikata tipa

Kako bi mu se izdalo odobrenje manje izmjene certifikata tipa, podnositelj zahtjeva:

- (a) dokazuje da su izmjena i područja na koja ona utječe u skladu sa sljedećim:
1. osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša koji su upućivanjem uključeni u certifikat tipa; ili
  2. ako podnositelj zahtjeva tako odabere, certifikacijskim specifikacijama koje se primjenjuju na proizvod na datum podnošenja zahtjeva za izmjenu;
- (b) daje izjavu o sukladnosti s osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša koji se primjenjuju u skladu s podtočkom (a) podpodtočkom 1. ili s certifikacijskim specifikacijama odabranima u skladu s podtočkom (a) podpodtočkom 2., obrazlaže utemeljenost sukladnosti u dokumentima o sukladnosti i navodi da nije utvrđeno nijedno obilježje ni karakteristika zbog kojih bi izmijenjeni proizvod bio opasan za uporabe za koje je zatražena certifikacija;
- (c) dostavlja Agenciji obrazloženje utemeljenosti sukladnosti za izmjenu i izjavu o sukladnosti.

21L.A.68 Zahtjevi za odobrenje veće izmjene certifikata tipa

Kako bi mu se izdalo odobrenje veće izmjene certifikata tipa, podnositelj:

- (a) dokazuje da su izmjena i područja na koja ona utječe sukladni s osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša, kako ih je utvrdila Agencija i o njima obavijestila podnositelja zahtjeva u skladu s točkom 21L.B.81;
- (b) dokazuje sukladnost u skladu s točkom 21L.A.66;
- (c) dokazuje da nakon fizičkog pregleda prvog primjerka tog proizvoda u konačnoj izmijenjenoj konfiguraciji koji je provela Agencija u skladu s točkom 21L.A.66 podtočkom (e) podpodtočkom 3. nema neriješenih pitanja.

21L.A.69 Odobrenje izmjene certifikata tipa na temelju povlastice

- (a) Odobrenje izmjene certifikata tipa za proizvod koji je projektirala može izdati odobrena projektna organizacija bez zahtjeva u skladu s točkom 21L.A.65 u skladu s područjem primjene njezinih povlastica iz točke 21.A.263. podtočke (c) podpodtočaka 2. i 8. Priloga I. (Part 21.) umjesto Agencije, kako je zabilježeno u uvjetima odobrenja.

▼ M12

(b) Pri izdavanju odobrenja izmjene certifikata tipa u skladu s podtočkom (a) projektna organizacija:

1. osigurava dostupnost svih dokaza i obrazloženja;
2. osigurava da je sukladnost izmjene s osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša u skladu s točkom 21L.A.67 podtočkom (a) podpodtočkom 1. ili točkom 21L.A.68 podtočkom (a) dokazana i izjavljena u skladu s točkom 21L.A.66;
3. potvrđuje da nije utvrdila:
  - i. nikakvu nesukladnost s osnovom certifikacije tipa ili, prema potrebi, s primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša ili s odabranim certifikacijskim specifikacijama;
  - ii. nikakva obilježja ni karakteristike zbog kojih bi izmijenjeni proizvod bio ekološki nesukladan ili nesiguran za rad za namjene za koje je zatražena certifikacija;
4. ograničava odobrenje izmjene certifikata tipa na konkretne konfiguracije u certifikatu tipa na koje se izmjena odnosi.

21L.A.70 Obveze za manje izmjene certifikata tipa

Nositelj odobrenja manje izmjene certifikata tipa preuzima obveze nositelja odobrenja manjih izmjena iz pododjeljka A ovog Priloga.

PODODJELJAK E – DODATNI CERTIFIKATI TIPAA**21L.A.81 Područje primjene**

Ovim se pododjeljkom utvrđuje postupak za fizičke ili pravne osobe koje nisu nositelj tog certifikata tipa za podnošenje zahtjeva za odobrenje većih izmjena certifikata tipa, izdanih u skladu s Prilogom I. (Part 21.) ili ovim Prilogom, za proizvode obuhvaćene područjem primjene točke 21L.A.21, pod uvjetom da je izmijenjeni proizvod i dalje obuhvaćen područjem primjene te točke, te se utvrđuju prava i obveze podnositelja zahtjeva za te certifikate i nositelja tih certifikata.

21L.A.82 Prihvatljivost

Svaka fizička ili pravna osoba koja je dokazala ili je u postupku dokazivanja svoje sposobnosti za projektiranje ili je dala izjavu o toj sposobnosti u skladu s točkom 21L.A.83 može podnijeti zahtjev za dodatni certifikat tipa u skladu s uvjetima utvrđenima u ovom pododjeljku.

21L.A.83 Dokazivanje sposobnosti za projektiranje

Podnositelj zahtjeva za dodatni certifikat tipa dokazuje svoju sposobnost za projektiranje:

- (a) posjedovanjem odobrenja projektne organizacije s uvjetima odobrenja koji obuhvaćaju odgovarajuću kategoriju proizvoda koje je izdala Agencija u skladu s pododjeljkom J odjeljka A Priloga I. (Part 21.); ili

▼ M12

- (b) izjavom o svojoj sposobnosti za projektiranje za opseg proizvoda u skladu s pododjeljkom J ovog Priloga.

21L.A.84 Zahtjev za dodatni certifikat tipa

- (a) Zahtjev za dodatni certifikat tipa podnosi se u obliku i na način koji utvrđuje Agencija.
- (b) Pri podnošenju zahtjeva za dodatni certifikat tipa podnositelj zahtjeva:

1. u zahtjev unosi informacije koje se zahtijevaju u točki 21L.A.65 podtočki (b);
2. navodi je li certifikacijske podatke pripremio, ili će ih pripremiti, u cijelosti sam ili na temelju dogovora s vlasnikom podataka za certifikaciju tipa.

21L.A.85 Dokazivanje sukladnosti

- (a) Podnositelj zahtjeva za dodatni certifikat tipa dokazuje sukladnost s primjenjivom osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša kako ih je utvrdila Agencija i o njima obavijestila podnositelja zahtjeva u skladu s točkom 21L.B.101 te Agenciji dostavlja izvješće o načinima dokazivanja te sukladnosti.
- (b) Podnositelj zahtjeva za dodatni certifikat tipa u dokumentima o sukladnosti koje dostavlja Agenciji obrazlaže utemeljenost načina usklađivanja u skladu s planom dokazivanja sukladnosti.
- (c) Pri provođenju ispitivanja i inspekcijskog pregleda radi dokazivanja sukladnosti u skladu s podtočkom (a) podnositelj zahtjeva mora provjeriti i dokumentirati tu provjeru prije provođenja bilo kojeg ispitivanja:
1. za probni uzorak:
    - i. da su materijali i postupci na odgovarajući način sukladni sa specifikacijama za predloženi izmijenjeni projekt tipa;
    - ii. da su dijelovi proizvoda na odgovarajući način sukladni s nacrtima u predloženom izmijenjenom projektu tipa;
    - iii. da su proizvodni postupci, konstrukcija i sklapanje na odgovarajući način sukladni s onima koji su navedeni u predloženom izmijenjenom projektu tipa; i
  2. da oprema za ispitivanje i svi mjerni uređaji koji se upotrebljavaju za ispitivanje odgovaraju potrebama ispitivanja i da su umjereni na odgovarajući način.
- (d) Probni letovi za potrebe dobivanja dodatnog certifikata tipa izvode se u skladu s metodama za takve probne letove koje utvrđuje Agencija. Podnositelj zahtjeva za dodatni certifikat tipa obavlja sve probne letove potrebne za utvrđivanje sukladnosti s primjenjivom osnovom certifikacije tipa.
- (e) Podnositelj zahtjeva za dodatni certifikat tipa dopušta Agenciji:
1. da pregleda sve podatke i informacije povezane s dokazivanjem sukladnosti;
  2. da provede bilo kakvo ispitivanje ili bilo kakav inspekcijski pregled za potrebe dokazivanja sukladnosti ili da im prisustvuje; i

▼ M12

3. da provede fizički pregled prvog primjerka tog proizvoda u konačnoj izmijenjenoj konfiguraciji kako bi se provjerila sukladnost projekta s osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša.
- (f) Nakon završetka dokazivanja sukladnosti podnositelj zahtjeva za dodatni certifikat tipa Agenciji daje izjavu u kojoj navodi:
1. da je dokazao sukladnost s osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša kako ih je utvrdila Agencija i o njima obavijestila podnositelja zahtjeva u skladu s točkom 21L.B.101, u skladu s planom dokazivanja sukladnosti; i
  2. da nisu utvrđena nikakva obilježja ni karakteristike zbog kojih bi izmijenjeni proizvod bio ekološki nesukladan ili nesiguran za rad za namjene za koje je zatražena certifikacija.

21L.A.86 Zahtjevi za odobrenje dodatnog certifikata tipa

- (a) Kako bi dobio dodatni certifikat tipa, podnositelj:
1. dokazuje svoju sposobnost za projektiranje u skladu s točkom 21L.A.83;
  2. dokazuje da su izmjena certifikata tipa i područja na koja ona utječe sukladni s osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša, kako je utvrdila Agencija u skladu s točkom 21L.B.101;
  3. dokazuje sukladnost u skladu s točkom 21L.A.85;
  4. ako je podnositelj zahtjeva naveo da je dostavio certifikacijske podatke na temelju dogovora s vlasnikom podataka za certifikat tipa u skladu s točkom 21L.A.84 podtočkom (b), dokazuje da nositelj certifikata tipa:
    - i. nema tehničkih primjedbi na podatke dostavljene u skladu s točkom 21L.A.65; i
    - ii. pristaje surađivati s podnositeljem zahtjeva kako bi se osiguralo ispunjavanje svih obveza za kontinuiranu plovidbenost izmijenjenog proizvoda na temelju ispunjavanja odredbi iz točaka 21L.A.28. i 21L.A.88;
  5. dokazuje da nakon fizičkog pregleda prvog primjerka tog proizvoda u konačnoj izmijenjenoj konfiguraciji koji je provela Agencija u skladu s točkom 21L.A.85 podtočkom (e) podpodtočkom 3. nema neriješenih pitanja.
- (b) Dodatni certifikat tipa ograničuje se na konkretne konfiguracije u certifikatu tipa na koje se veća izmjena odnosi.

21L.A.87 Odobrenje dodatnog certifikata tipa na temelju povlastice

- (a) Odobrenje dodatnog certifikata tipa za veću izmjenu proizvoda koji je projektirala može izdati odobrena projektna organizacija bez zahtjeva u skladu s točkom 21L.A.84 u skladu s područjem primjene njezinih povlastica iz točke 21.A.263 podtočke (c) podpodtočke 9. Priloga I. (Part 21.) umjesto Agencije, kako je zabilježeno u uvjetima odobrenja.

▼ M12

(b) Pri izdavanju dodatnog certifikata tipa u skladu s podtočkom (a) projektna organizacija:

1. osigurava dostupnost svih dokaza i obrazloženja;
2. osigurava da je dokazana i izjavljena sukladnost izmjene s osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša;
3. potvrđuje da nije utvrdila:
  - i. nikakvu nesukladnost s osnovom certifikacije tipa ili, prema potrebi, s primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša ili s odabranim certifikacijskim specifikacijama;
  - ii. nikakva obilježja ni karakteristike zbog kojih bi izmijenjeni proizvod bio ekološki nesukladan ili nesiguran za rad za namjene za koje je zatražena certifikacija;
4. ograničava odobrenje dodatnog certifikata tipa na konkretne konfiguracije u certifikatu tipa na koje se izmjena odnosi.

21L.A.88 Obveze nositelja dodatnog certifikata tipa

Svaki nositelj dodatnog certifikata tipa preuzima obveze nositelja dodatnog certifikata tipa utvrđene u pododjeljku A ovog Priloga i nastavlja ispunjavati zahtjeve prihvatljivosti iz točke 21L.A.82.

21L.A.89 Prenosivost dodatnog certifikata tipa

Dodatni certifikat tipa može se prenijeti na novog nositelja, pod uvjetom da je Agencija provjerila da je fizička ili pravna osoba na koju se certifikat namjerava prenijeti prihvatljiva u skladu s točkom 21L.A.83 za posjedovanje dodatnog certifikata tipa i da može preuzeti obveze nositelja dodatnog certifikata tipa u skladu s točkom 21L.A.88.

21L.A.90 Kontinuirana valjanost dodatnog certifikata tipa

(a) Dodatni certifikat tipa vrijedi dok:

1. nositelj ne preda dodatni certifikat tipa;
2. nositelj dodatnog certifikata tipa i dalje ispunjava relevantne zahtjeve iz Uredbe (EU) 2018/1139 i delegiranih i provedbenih akata donesenih na temelju te uredbe, uzimajući u obzir odredbe o postupanju s nesukladnostima kako je navedeno u točki 21L.B.21;
3. Agencija trajno ne oduzme dodatni certifikat tipa u skladu s točkom 21L.B.22.

(b) Nakon što je certifikat tipa predan ili trajno oduzet vraća se Agenciji.

▼ M12**21L.A.91 Izmjene dijela proizvoda koji je obuhvaćen dodatnim certifikatom tipa**

- (a) Manja izmjena dijela proizvoda obuhvaćenog dodatnim certifikatom tipa odobrava se u skladu s pododjeljkom D ovog Priloga.
- (b) Veća izmjena dijela proizvoda koji je obuhvaćen dodatnim certifikatom tipa odobrava se kao posebni dodatni certifikat tipa u skladu s ovim pododjeljkom.
- (c) Odstupajući od podtočke (b), veća izmjena dijela proizvoda, koji je obuhvaćen dodatnim certifikatom tipa, koju zatraži nositelj dodatnog certifikata tipa može se odobriti kao izmjena postojećeg dodatnog certifikata tipa u skladu s točkama od 21L.A.63 do 21L.A.69.

PODODJELJAK F – IZMJENE NA ZRAKOPLOVU ZA KOJI JE DANA IZJAVA O SUKLADNOSTI PROJEKTA**21L.A.101 Područje primjene**

Ovim se pododjeljkom uspostavljaju:

- (a) postupak za davanje izjave o sukladnosti izmjene projekta zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga;
- (b) prava i obveze davatelja izjave o sukladnosti izmjene iz podtočke (a); i
- (c) odredbe o standardnim izmjenama za koje nije potrebna izjava o sukladnosti projekta.

21L.A.102 Standardne izmjene

- (a) Standardne izmjene jesu izmjene projekta zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga i:
  - 1. koje su u skladu s projektnim podacima uključenima u certifikacijske specifikacije koje izdaje Agencija i koje sadržavaju prihvatljive metode, tehnike i prakse za izvođenje i identificiranje standardnih izmjena, uključujući s tim povezane upute za kontinuiranu plovidbenost; i
  - 2. koje nisu u suprotnosti s projektnim podacima obuhvaćenima izjavom o sukladnosti projekta zrakoplova danom u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga.
- (b) Točke od 21L.A.103 do 21L.A.108 ne primjenjuju se na standardne izmjene.

21L.A.103 Razvrstavanje izmjena projekta zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta

- (a) Izmjene projekta zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga razvrstavaju se kao manje ili veće, primjenom kriterija utvrđenih u točki 21L.A.63 podtočkama (b) i (c).
- (b) Izjave o sukladnosti manje izmjene projekta daju se u skladu s točkom 21L.A.105.
- (c) Izjave o sukladnosti veće izmjene projekta daju se u skladu s točkom 21L.A.107.

▼ M12**21L.A.104 Prihvatljivost**

- (a) Davatelj izjave o sukladnosti projekta zrakoplova koji je tu izjavu dao u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga može izjaviti da je manja izmjena projekta tog zrakoplova u skladu s uvjetima utvrđenima u ovom pododjeljku. Osim toga, takvu izjavu o sukladnosti može dati i projektna organizacija odobrena u skladu s točkom 21.A.263 podtočkom (c) podpodtočkom 3. Priloga I. (Part 21.) pod uvjetima utvrđenima u ovom pododjeljku.
- (b) Samo davatelj izjave o sukladnosti projekta zrakoplova koji je tu izjavu dao u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga može dati izjavu o sukladnosti veće izmjene projekta zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga, pod uvjetima utvrđenima u ovom pododjeljku.
- (c) Odstupajući od točke 21.L.A.104 podtočke (b), ako davatelj izjave o sukladnosti projekta zrakoplova koji je tu izjavu dao u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga više nije aktivan ili ne odgovara na zahtjeve za izmjene projekta, izjavu o sukladnosti izmijenjenog projekta zrakoplova u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga može dati i projektna organizacija odobrena u skladu s točkom 21.A.263 podtočkom (c) podpodtočkom 4. Priloga I. (Part 21.) u okviru svojih uvjeta odobrenja ili bilo koja druga fizička ili pravna osoba koja može ispuniti obveze utvrđene u točki 21L.A.47 u odnosu na taj izmijenjeni zrakoplov.

21L.A.105 Izjava o sukladnosti projekta za manje izmjene

- (a) Prije ugradnje ili izvođenja manje izmjene projekta zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga ili sklapanja sporazuma s proizvodnom organizacijom da ugradi ili izvede takvu manju izmjenu, organizacija koja je projektirala tu manju izmjenu daje izjavu da je projekt te manje izmjene u skladu s:
1. detaljnim tehničkim specifikacijama na koje se upućuje u izjavi o sukladnosti projekta zrakoplova, osim ako se te detaljne tehničke specifikacije ili njihovi dijelovi više ne primjenjuju u skladu s točkom 21L.B.61 jer je Agencija utvrdila da je iskustvo s drugim sličnim proizvodima u upotrebi ili proizvodima sa sličnim obilježjima projekta pokazalo da bi moglo nastupiti stanje opasnosti, a detaljne tehničke specifikacije na koje se upućuje u izjavi o sukladnosti projekta zrakoplova ne odnose se na to stanje opasnosti; ili
  2. detaljnim tehničkim specifikacijama koje se primjenjuju na datum podnošenja izjave u skladu s točkom 21L.B.61, ako je tako odabrao davatelj izjave; i
  3. primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša iz točke 21L.B.61 koji se primjenjuju na dan davanja izjave.
- (b) Izjava o sukladnosti projekta podnosi se u obliku i na način koji utvrđuje Agencija.

▼ M12

- (c) Davatelj izjave ili organizacija koja je projektirala manju izmjenu vodi registar manjih izmjena projekta zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta te Agenciji na zahtjev stavlja na raspolaganje sve izjave dane u skladu s podtočkom (a).

21L.A.106 Obveze osobe koja daje izjavu o sukladnosti projekta za manju izmjenu

Svaka osoba koja je dala izjavu o sukladnosti manje izmjene projekta zrakoplova u skladu s točkom 21L.A.105:

- (a) vodi registar tih izjava i na zahtjev ih stavlja na raspolaganje Agenciji;
- (b) čuva sve dokumente priložene izjavi o sukladnosti projekta te ih na zahtjev stavlja na raspolaganje Agenciji;
- (c) preuzima sve druge obveze davatelja izjave o sukladnosti projekta utvrđene u pododjeljku A ovog Priloga.

21L.A.107 Izjava o sukladnosti projekta za veću izmjenu

- (a) Prije ugradnje ili izvođenja veće izmjene projekta zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga ili sklapanja sporazuma s proizvodnom organizacijom da ugradi ili izvede takvu veću izmjenu, organizacija koja je projektirala tu veću izmjenu daje izjavu da su projekt te veće izmjene i područja na koja ona utječe u skladu s:

1. detaljnim tehničkim specifikacijama na koje se upućuje u izjavi o sukladnosti projekta zrakoplova, osim ako se te detaljne tehničke specifikacije ili njihovi dijelovi više ne primjenjuju u skladu s točkom 21L.B.61 jer je Agencija utvrdila da je iskustvo s drugim sličnim proizvodima u upotrebi ili proizvodima sa sličnim obilježjima projekta pokazalo da bi moglo nastupiti stanje opasnosti, a detaljne tehničke specifikacije na koje se upućuje u izjavi o sukladnosti projekta zrakoplova ne odnose se na to stanje opasnosti; ili
  2. detaljnim tehničkim specifikacijama koje se primjenjuju na datum podnošenja izjave u skladu s točkom 21L.B.61, ako je tako odabrao davatelj izjave; i
  3. primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša iz točke 21L.B.61 koji se primjenjuju na dan davanja izjave.
- (b) Izjava o sukladnosti projekta podnosi se u obliku i na način koji utvrđuje Agencija.
- (c) Izjava sadržava barem sljedeće podatke:

1. ime osobe koja podnosi izjavu te njezinu adresu/sjedište;
2. referentni broj izjave o sukladnosti zrakoplova na koji se odnosi veća izmjena;

▼ M12

3. jedinstvenu referentnu oznaku za identifikaciju veće izmjene;
  4. navođenje detaljnih tehničkih specifikacija i primjenjivih zahtjeva za zaštitu okoliša s kojima davatelj izjave izjavljuje da postoji sukladnost;
  5. potpisanu izjavu danu pod isključivom odgovornošću osobe koja daje izjavu da je projekt veće izmjene u skladu s detaljnim tehničkim specifikacijama i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša iz podpodtočke 4., u skladu s planom za dokazivanje sukladnosti iz podtočke (c) podpodtočke 3.;
  6. potpisanu izjavu danu pod isključivom odgovornošću osobe koja daje izjavu da ta osoba nije identificirala nikakva obilježja ni značajke zbog kojih bi zrakoplov bio ekološki nesukladan ili nesiguran za rad za predviđenu upotrebu;
  7. potpisanu obvezu da će osoba koja daje izjavu preuzeti obveze iz točke 21L.A.47 koje se odnose na izmijenjeni projekt zrakoplova;
  8. upute za kontinuiranu plovidbenost;
  9. operativna ograničenja, ako su izmijenjena;
  10. listu podataka za plovidbenost i, prema potrebi, evidenciju o sukladnosti u pogledu emisija;
  11. listu podataka za buku, prema potrebi;
  12. sve druge uvjete ili ograničenja propisane za zrakoplov u primjenjivim detaljnim tehničkim specifikacijama i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša s kojima davatelj izjave izjavljuje da postoji sukladnost.
- (d) Davatelj izjave koji projektira veću izmjenu podnosi izjavu iz podtočke (c) Agenciji. Zajedno s tom izjavom davatelj Agenciji dostavlja:
1. opis veće izmjene;
  2. osnovne podatke o većim izmjenama, uključujući operativne karakteristike, obilježja projekta i sva ograničenja;
  3. plan dokazivanja sukladnosti u kojem se detaljno navode načini dokazivanja sukladnosti kojeg se pridržavao tijekom dokazivanja sukladnosti;
  4. u okviru podataka o sukladnosti obrazloženje utemeljenosti sukladnosti koje se temelji na aktivnostima dokazivanja sukladnosti koje su provedene u skladu s planom za dokazivanje sukladnosti;
  5. načine na koje je dokazana takva sukladnost s primjenjivim detaljnim tehničkim specifikacijama i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša iz točke 21L.B.61;

▼ M12

6. ako se sukladnost dokazuje provođenjem ispitivanja, obrazloženje utemeljenosti sukladnosti ispitnih artikla i opreme, kojim se dokazuje:
- i. za probni uzorak:
    - (A) da su materijali i postupci na odgovarajući način sukladni sa specifikacijama za projekt;
    - (B) da su dijelovi proizvoda na odgovarajući način sukladni s nacrtima u projektu; i
    - (C) da su proizvodni postupci, konstrukcija i sklapanje na odgovarajući način sukladni s onima koji su navedeni u projektu;
  - ii. da oprema za ispitivanje i svi mjerni uređaji koji se upotrebljavaju za ispitivanje odgovaraju potrebama ispitivanja i da su umjereni na odgovarajući način;
7. izvješća, rezultate inspekcijskih pregleda ili ispitivanja koje je davatelj izjave smatrao potrebnima za utvrđivanje sukladnosti zrakoplova s primjenjivim detaljnim tehničkim specifikacijama i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša.
- (e) Izjava o sukladnosti veće izmjene izjave o sukladnosti projekta ograničava se na konkretne konfiguracije u izjavi o sukladnosti na koje se izmjena odnosi.

21L.A.108 Aktivnosti dokazivanja sukladnosti za davanje izjave o sukladnosti za veću izmjenu

Prije davanja izjave o sukladnosti u skladu s točkom 21L.A.107 davatelj izjave za taj određeni projekt:

- (a) sastavlja plan dokazivanja sukladnosti u kojem se detaljno navode načini dokazivanja sukladnosti koji se moraju slijediti tijekom dokazivanja sukladnosti. Taj se dokument prema potrebi ažurira;
- (b) obrazlaže utemeljenost sukladnosti u dokumentima o sukladnosti u skladu s planom dokazivanja sukladnosti;
- (c) prema potrebi provodi ispitivanja i inspekcijske preglede u skladu s planom dokazivanja sukladnosti;
- (d) osigurava i navodi sukladnost ispitnih artikla i opreme te osigurava da probni uzorak bude usklađen sa specifikacijama, nacrtima, proizvodnim postupcima, konstrukcijom i postupcima sastavljanja iz projekta;
- (e) osigurava da ispitna oprema i svi mjerni uređaji za ispitivanje odgovaraju potrebama ispitivanja i da su umjereni na odgovarajući način;
- (f) dopušta Agenciji da provede svaki inspekcijski pregled ili ispitivanje zrakoplova u konačnom ili primjereno razrađenom projektu i konfiguraciji proizvodnje ili sudjeluje u tim inspekcijskim pregledima ili ispitivanjima koji su potrebni kako bi se utvrdilo da izmijenjeni proizvod nema nikakvih obilježja ni karakteristika zbog kojih bi bio ekološki nesukladan ili nesiguran za predviđenu namjenu;
- (g) provodi probne letove, u skladu s metodama za takve probne letove koje je Agencija utvrdila kao potrebne kako bi se utvrdilo ispunjava li zrakoplov primjenjive detaljne tehničke specifikacije i primjenjive zahtjeve za zaštitu okoliša.

▼ M12**PODODJELJAK G – PROIZVODNE ORGANIZACIJE ZA KOJE JE DANA IZJAVA****21L.A.121 Područje primjene**

- (a) Ovim se pododjeljkom uspostavljaju:
1. postupci za davanje izjave o sposobnosti fizičkih i pravnih osoba za proizvodnju kojima se dokazuje sukladnost proizvoda i dijelova s primjenjivim projektnim podacima;
  2. prava i obveze fizičkih i pravnih osoba koje daju izjavu o sposobnosti za proizvodnju iz podpodtočke 1.
- (b) Organizacije koje su dale izjavu o sposobnosti za proizvodnju u skladu s ovim pododjeljkom mogu proizvoditi sljedeće kategorije proizvoda i dijelova:
1. proizvode i dijelove čiji je projekt certificiran u skladu s ovim Prilogom;
  2. zrakoplove čiji je projekt obuhvaćen izjavom danom u skladu s ovim Prilogom te njihove motore, propelere i dijelove.

21L.A.122 Prihvatljivost

Svaka fizička ili pravna osoba („organizacija”) može dati izjavu o svojoj sposobnosti za proizvodnju u skladu s ovim pododjeljkom:

- (a) ako je podnijela zahtjev ili namjerava podnijeti zahtjev za odobrenje projekta proizvoda ili dijela u skladu s ovim Prilogom; ili
- (b) ako je dala ili namjerava dati izjavu o sukladnosti projekta zrakoplova u skladu s ovim Prilogom; ili
- (c) ako surađuje s podnositeljem zahtjeva za odobrenje projekta proizvoda koji su izdani ili će se izdati u skladu s ovim Prilogom ili nositeljem takvog odobrenja, ili s organizacijom koja je dala izjavu ili namjerava dati izjavu o sukladnosti tog projekta zrakoplova u skladu s ovim Prilogom, kako bi se osiguralo da je proizvedeni proizvod ili dio u skladu s tim projektom i kako bi se osigurala kontinuirana plovidbenost proizvoda ili dijela.

21L.A.123 Izjava o sposobnosti za proizvodnju

- (a) Prije proizvodnje bilo kojih proizvoda ili dijelova organizacija koja namjerava dokazati sukladnost tih proizvoda ili dijelova s primjenjivim projektnim podacima daje izjavu o svojoj sposobnosti za proizvodnju.
- (b) Izjava i sve njezine naknadne izmjene sastavljaju se u obliku i na način koji utvrdi nadležno tijelo.
- (c) Izjava uključuje informacije koje su potrebne kako bi se nadležno tijelo upoznalo s organizacijom i predviđenim opsegom rada te uključuje barem sljedeće:
1. registrirano ime organizacije;
  2. podatke za kontakt na registriranoj adresi glavnog sjedišta organizacije i, prema potrebi, operativnih mjesta organizacije;
  3. imena i podatke za kontakt odgovornog rukovoditelja organizacije imenovanog u skladu s točkom 21L.A.125 podtočkom (c) podpodtočkom 1.;

▼ M12

4. predviđeni opseg rada;
  5. datum planiranog početka proizvodnje;
  6. izjavu kojom se potvrđuje da organizacija:
    - i. ima sustav upravljanja proizvodnjom u skladu s točkom 21L.A.124 podtočkom (a); i
    - ii. održava sustav upravljanja proizvodnjom u skladu s ovim pododjeljkom;
  7. izjavu kojom se potvrđuje da će se organizacija pridržavati procesa i postupaka uspostavljenih u skladu s točkom 21L.A.124 podtočkom (d);
  8. izjavu da je organizacija suglasna preuzeti obveze proizvodne organizacije za koju se podnosi izjava u skladu s točkom 21L.A.127.
- (d) Izjava o sposobnosti za proizvodnju podnosi se nadležnom tijelu.

21L.A.124 Sustav upravljanja proizvodnjom

- (a) Proizvodna organizacija za koju je dana izjava uspostavlja, provodi i održava sustav upravljanja proizvodnjom s jasnom odgovornošću i linijama odgovornosti u cijeloj organizaciji:
1. koji odgovara prirodi i složenosti njezinih aktivnosti i veličini organizacije te uzima u obzir opasnosti i povezane rizike svojstvene tim aktivnostima;
  2. koji je uspostavljen pod odgovornošću odgovornog rukovoditelja imenovanog u skladu s točkom 21L.A.125. podtočkom (c) podpodtočkom 1.
- (b) Sustav upravljanja proizvodnjom uključuje sredstva za upravljanje kvalitetom održavanjem sustava kvalitete:
1. kojim se osigurava da je svaki proizvod ili dio koji proizvede proizvodna organizacija za koju je dana izjava ili njezini partneri, ili koji dostave vanjski partneri ili koji su dani kooperantima po ugovoru, u skladu s primjenjivim projektnim podacima i da je u stanju za siguran rad;
  2. kojim se unutar područja njihovih aktivnosti uspostavljaju, provode i održavaju, prema potrebi, kontrolni postupci za:
    - i. izdavanje, odobravanje ili izmjene dokumenata;
    - ii. procjenu, reviziju i kontrolu dobavljača i kooperanata;
    - iii. provjeru jesu li ulazni proizvodi, dijelovi, materijali i oprema, uključujući nove elemente ili one koje su kupci proizvoda već upotrijebili, onakvi kako je navedeno u odgovarajućim projektnim podacima;
    - iv. identifikaciju i sljedivost;
    - v. proizvodne procese;
    - vi. inspeksijske preglede i ispitivanje, uključujući probne letove tijekom proizvodnje;

▼ M12

- vii. umjeravanje alata, šablona i opreme za ispitivanje;
  - viii. kontrolu nesukladnih elemenata;
  - ix. suradnju s podnositeljem zahtjeva za odobrenje projekta ili nositeljem odobrenja projekta ili davateljem izjave o sukladnosti projekta;
  - x. upotpunjavanje i čuvanje evidencije;
  - xi. osiguravanje stručnosti i kvalifikacija osoblja;
  - xii. izdavanje dokumenata o vraćanju u uporabu s obzirom na plovidbenost;
  - xiii. rukovanje, skladištenje i pakiranje;
  - xiv. unutarnje kontrole kvalitete i proizašle korektivne mjere;
  - xv. radove koji se obavljaju na bilo kojoj lokaciji osim operativnih mjesta uključenih u izjavu;
  - xvi. radove koji se izvode po završetku proizvodnje, ali prije isporuke, radi održavanja zrakoplova u stanju za siguran rad;
  - xvii. zahtjev za izdavanje dozvola za letenje i odobrenje povezanih uvjeta za let;
3. koji uključuje posebne odredbe u kontrolne postupke za sve kritične dijelove.
- (c) Proizvodna organizacija za koju je dana izjava uspostavlja, u okviru svojeg sustava upravljanja proizvodnjom, neovisnu funkciju za praćenje sukladnosti organizacije s relevantnim zahtjevima te sukladnosti sa sustavom upravljanja proizvodnjom i njegove primjerenosti. To praćenje uključuje sustav za pružanje povratnih informacija osobi ili skupini osoba iz točke 21L.A.125. podtočke (c) podpodtočaka 1. i 2. kako bi se, prema potrebi, osigurale korektivne mjere.
  - (d) Proizvodna organizacija za koju je dana izjava uspostavlja, održava i ažurira, u okviru svojeg sustava upravljanja proizvodnjom, procese i postupke kojima se osigurava sukladnost proizvedenih proizvoda s primjenjivim projektnim podacima. Proizvodna organizacija za koju je dana izjava nadležnom tijelu na zahtjev stavlja na raspolaganje dokumentirane dokaze o tim procesima i postupcima.
  - (e) Proizvodna organizacija za koju je dana izjava mora imati uspostavljene postupke kojima osigurava da se novoprodukcijeni zrakoplovi održavaju u skladu s primjenjivim uputama za održavanje i da se održavaju u plovidbenom stanju i, prema potrebi, da se za svako dovršeno održavanje izda potvrda o vraćanju u uporabu.
  - (f) Ako proizvodna organizacija za koju je dana izjava posjeduje certifikate druge organizacije izdane na temelju Uredbe (EU) 2018/1139 i delegiranih i provedbenih akata donesenih na temelju te uredbe, proizvodna organizacija može integrirati sustav upravljanja proizvodnjom sa sustavom upravljanja koji je potreban za izdavanje drugih certifikata.

▼ M12**21L.A.125 Resursi proizvodne organizacije za koju je dana izjava**

Proizvodna organizacija za koju je dana izjava osigurava:

- (a) da su objekti, radni uvjeti, oprema i alati, postupci i povezani materijali, broj i stručnost osoblja te opća organizacija dovoljni za ispunjavanje obveza iz točke 21L.A.127;

- (b) s obzirom na sve potrebne podatke o plovidbenosti i zaštiti okoliša:
  - 1. da prima takve podatke od Agencije te od davatelja izjave o sukladnosti projekta ili nositelja certifikata tipa ili odobrenja projekta ili od podnosi-telja zahtjeva za te dokumente, kako bi provjerila sukladnost s odgovara-jućim projektnim podacima;
  - 2. da je utvrdila postupak za osiguravanje ispravnog uvrštavanja podataka o plovidbenosti i ekološkoj sukladnosti u podatke o proizvodnji;
  - 3. da se takvi podaci ažuriraju i stavljaju na raspolaganje svim zaposlenicima kojima je potreban pristup tim podacima radi obavljanja svojih zadaća;

- (c) za upravu i zaposlenike:
  - 1. da je proizvodna organizacija za koju je dana izjava imenovala odgo-vornog rukovoditelja s ovlaštenjem da unutar organizacije osigura odvi-janje cjelokupne proizvodnje u skladu sa zahtjevanim standardima i kontinuiranu sukladnost te proizvodne organizacije sa zahtjevima sustava upravljanja proizvodnjom iz točke 21L.A.124 podtočke (a) te procesima i postupcima utvrđenima u točki 21L.A.124 podtočki (d);
  - 2. da je odgovorni rukovoditelj imenovao osobu ili skupinu osoba kako bi se osigurala sukladnost organizacije sa zahtjevima iz ovog pododjeljka i da su te osobe identificirane, zajedno s opsegom njihovih ovlaštenja. Takva osoba ili skupina osoba odgovorna je odgovornom rukovoditelju kojem ima izravan pristup. Takva osoba ili skupina osoba ima odgovarajuće znanje, obrazovanje i iskustvo za ispunjavanje svojih odgovornosti;
  - 3. da je zaposlenicima na svim razinama dano odgovarajuće ovlaštenje, kako bi mogli ispunjavati odgovornosti koje su im dodijeljene, te da unutar proizvodne organizacije za koju je dana izjava postoji potpuna i učinko-vita koordinacija u pogledu podataka o plovidbenosti i ekološkoj sukladnosti;
  - 4. da se organizacijska struktura organizacije i ključno osoblje odgovorno za osiguravanje sukladnosti organizacije s ovim pododjeljkom dokumentiraju i ažuriraju;

- (d) za certifikacijsko osoblje koje je proizvodna organizacija za koju je dana izjava ovlastila za potpisivanje dokumenata koji se izdaju u skladu s točkom 21L.A.126 u okviru područja primjene proizvodnih aktivnosti iz izjave:
  - 1. da to osoblje ima odgovarajuće znanje, obrazovanje (uključujući druge funkcije u organizaciji) i iskustvo za izvršavanje dodijeljenih odgovornosti;

▼ M12

2. da je tom osoblju izdan dokument o opsegu njihovih ovlasti. Proizvodna organizacija za koju je dana izjava vodi popis certifikacijskog osoblja.

21L.A.126 Opseg rada

- (a) Proizvodna organizacija za koju je dana izjava ima pravo dokazati sukladnost proizvoda i dijelova koji su obuhvaćeni područjem primjene ovog odjeljka i koje je proizvela unutar prijavljenog opsega rada s primjenjivim projektnim podacima.
- (b) Proizvodna organizacija za koju je dana izjava ima pravo na cijeli zrakoplov nakon predočenja izjave o sukladnosti zrakoplova (EASA Obrazac 52B) podnijeti zahtjev:
  1. za zrakoplov koji je u skladu s projektom tipa odobrenim u skladu s pododjeljkom B odjeljka B ovog Priloga, za svjedodžbu o plovidbenosti i potvrdu o buci;
  2. za zrakoplov koji je u skladu s projektom za koji je dana izjava o sukladnosti u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga, za ograničenu svjedodžbu o plovidbenosti i potvrdu o buci s ograničenjima.
- (c) Proizvodna organizacija za koju je dana izjava ima pravo izdavati potvrde o ovlaštenom vraćanju u uporabu (EASA Obrazac 1) za motore, propelere i dijelove koji su u skladu s:
  1. odobrenim projektnim podacima izdanim u skladu s pododjeljcima B, D, E ili M odjeljka B ovog Priloga;
  2. projektnim podacima za koje je dana izjava o sukladnosti projekta u skladu s pododjeljcima C, F ili N ovog Priloga;
  3. podacima o proizvodnji koji se temelje na svim potrebnim odobrenim projektnim podacima koje je dostavio nositelj odobrenja projekta popravka.
- (d) Proizvodna organizacija za koju je dana izjava ima pravo preporučiti uvjete za zrakoplov koji je proizvela i za koji je potvrdila sukladnost s primjenjivim projektnim podacima na temelju kojih nadležno tijelo može izdati dozvolu za letenje u skladu s pododjeljkom P Priloga I. (Part 21.).
- (e) Proizvodna organizacija za koju je dana izjava ima pravo održavati novi zrakoplov koji je proizvela, prema potrebi za njegovo održavanje u plovidbenom stanju, osim ako se Uredbom (EU) br. 1321/2014 zahtijeva da se održavanje obavlja u skladu s tim pravilima, te za to održavanje izdati potvrdu o vraćanju u uporabu (EASA Obrazac 53B).

21L.A.127 Obveze proizvodne organizacije za koju je dana izjava

- (a) Proizvodna organizacija za koju je dana izjava djeluje u skladu s jasno definiranim postupcima, praksama i procesima.
- (b) Ako proizvodna organizacija za koju je dana izjava namjerava provoditi probne letove, ona priprema, održava i ažurira operativni priručnik koji uključuje opis politika i postupaka organizacije za probne letove. Proizvodna organizacija za koju je dana izjava taj priručnik na zahtjev stavlja na raspolaganje nadležnom tijelu.

▼ M12

- (c) Za dovršeni zrakoplov, prije nego što nadležnom tijelu da izjavu o sukladnosti zrakoplova (EASA Obrazac 52B), proizvodna organizacija za koju je dana izjava osigurava da je zrakoplov u stanju za siguran rad i da je u skladu s:
1. odobrenim projektom tipa proizvoda s certifikatom tipa izdanim u skladu s pododjeljkom B odjeljka B ovog Priloga; ili
  2. projektnim podacima o zrakoplovu za koji je dana izjava o sukladnosti projekta u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga.
- (d) Za proizvode (osim cijelih zrakoplova) i dijelove, proizvodna organizacija za koju je dana izjava prije izdavanja potvrde o ovlaštenom vraćanju u uporabu (EASA Obrazac 1) osigurava da je proizvod ili dio u stanju za siguran rad i da je u skladu s odobrenim projektom tipa proizvoda s certifikatom tipa izdanim u skladu s pododjeljcima B, D, E ili M odjeljka B ovog Priloga ili da je u skladu s projektnim podacima o zrakoplovu za koji je dana izjava o sukladnosti projekta u skladu s pododjeljcima C, F ili M ovog Priloga.
- (e) Za motore, proizvodna organizacija za koju je dana izjava osigurava da je dovršeni motor u skladu s primjenjivim zahtjevima za emisije ispušnih plinova motora koji se primjenjuju na dan proizvodnje motora.
- (f) Proizvodna organizacija za koju je dana izjava u sve potvrde o ovlaštenom vraćanju u uporabu (EASA Obrazac 1) koje izdaje uključuje referentni broj koji je za tu proizvodnu organizaciju izdalo nadležno tijelo u skladu s točkom 21L.B.142.
- (g) Proizvodna organizacija za koju je dana izjava osigurava da organizacija evidentira pojedinosti o svakom dovršenom poslu.
- (h) Proizvodna organizacija za koju je dana izjava nositelju projekta ili davatelju izjave o sukladnosti projekta pruža potporu za kontinuiranu plovidbenost za sve proizvode ili dijelove koje je proizvela.
- (i) Proizvodna organizacija za koju je dana izjava mora imati sustav arhiviranja u kojem se evidentiraju svi zahtjevi postavljeni drugim organizacijama, kao što su dobavljači i kooperanti. Proizvodna organizacija za koju je dana izjava stavlja arhivirane podatke na raspolaganje nadležnom tijelu za potrebe kontinuirane plovidbenosti.
- (j) Za proizvodnju novih zrakoplova proizvodna organizacija za koju je dana izjava prije izdavanja izjave o sukladnosti zrakoplova (EASA Obrazac 52B) osigurava da se zrakoplov održava u plovidbenom stanju i da se obavlja održavanje, uključujući sve potrebne popravke u skladu s primjenjivim projektnim podacima.
- (k) Ako proizvodna organizacija za koju je dana izjava izdaje potvrdu o vraćanju u uporabu nakon takvog održavanja, ona prije izdavanja te potvrde utvrđuje da je na svakom dovršenom zrakoplovu izvedeno potrebno održavanje i da je u stanju za siguran rad.
- (l) Proizvodna organizacija za koju je dana izjava mora ispunjavati zahtjeve iz pododjeljka A ovog Priloga, a koji se primjenjuju na proizvodnu organizacija za koju je dana izjava.

▼ M12**21L.A.128 Obavijest o izmjenama i prestanku aktivnosti**

Proizvodna organizacija za koju je dana izjava bez nepotrebne odgode obavješćuje nadležno tijelo o:

- (a) svim izmjenama informacija iz izjave u skladu s točkom 21L.A.123 podtočkom (c);
- (b) svim promjenama u sustavu upravljanja proizvodnjom koje su značajne za dokazivanje sukladnosti ili za karakteristike koje utječu na plovidbenost ili ekološku sukladnost proizvoda ili dijela;
- (c) prestanku nekih ili svih aktivnosti obuhvaćenih izjavom.

PODODJELJAK H – SVJEDODŽBE O PLOVIDBENOSTI I OGRANIČENE SVJEDODŽBE O PLOVIDBENOSTI

21L.A.141 Područje primjene

U ovom se pododjeljku utvrđuje postupak za podnošenje zahtjeva za izdavanje svjedodžbe o plovidbenosti ili ograničene svjedodžbe o plovidbenosti za zrakoplov čiji je projekt certificiran ili je za njega dana izjava o sukladnosti u skladu s ovim Prilogom te se utvrđuju prava i obveze podnositelja zahtjeva za te svjedodžbe i nositelja tih svjedodžbi.

21L.A.142 Prihvatljivost

Svaka fizička ili pravna osoba pod čijim je imenom zrakoplov registriran ili će biti registriran u državi članici („država članica u kojoj je zrakoplov registriran”) može podnijeti zahtjev za izdavanje svjedodžbe o plovidbenosti ili ograničene svjedodžbe o plovidbenosti za taj zrakoplov pod uvjetima utvrđenima u ovom pododjeljku.

21L.A.143 Zahtjev za svjedodžbu o plovidbenosti ili ograničenu svjedodžbu o plovidbenosti

- (a) Fizička ili pravna osoba podnosi zahtjev za izdavanje svjedodžbe o plovidbenosti ili ograničene svjedodžbe o plovidbenosti u obliku i na način koji je utvrdilo nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran.
- (b) Fizička ili pravna osoba može podnijeti zahtjev za izdavanje:
  1. svjedodžbe o plovidbenosti za zrakoplove koji su u skladu s certifikatom tipa koji je izdala Agencija u skladu s pododjeljkom B odjeljka B ovog Priloga; ili
  2. ograničene svjedodžbe o plovidbenosti za zrakoplove koji su u skladu s izjavom o sukladnosti projekta danom u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga koji je u trenutku podnošenja zahtjeva Agencija registrirala u skladu s točkom 21L.B.63.
- (c) Za novi zrakoplov koji je u skladu s certifikatom tipa koji je izdala Agencija, podnositelj zahtjeva u zahtjev uključuje:
  1. izjavu o sukladnosti zrakoplova (EASA Obrazac 52 ili EASA Obrazac 52B) koju je izdala ili potpisala, odnosno izdao ili potpisao:
    - i. proizvodna organizacija koja je podnijela izjavu o svojoj sposobnosti za proizvodnju u skladu s pododjeljkom G ovog Priloga i koju je nadležno tijelo registriralo u skladu s točkom 21L.B.142; ili
    - ii. nositelj odobrenja organizacije za proizvodnju na temelju povlastica iz točke 21.A.163 podtočke (b) Priloga I. (Part 21.);

▼ M12

2. izvješće o opterećenju i uravnoteženju, s rasporedom ukrcaja;
  3. letački priručnik ako se to zahtijeva primjenjivom osnovom certifikacije tipa.
- (d) Za novi zrakoplov koji je u skladu s izjavom o sukladnosti projekta koju je registrirala Agencija podnositelj zahtjeva u zahtjev uključuje:
1. izjavu o sukladnosti zrakoplova (EASA Obrazac 52B) koju je izdala ili potpisala, odnosno izdao ili potpisao:
    - i. fizička ili pravna osoba u skladu s pododjeljkom R ovog Priloga;
    - ii. proizvodna organizacija koja je podnijela izjavu o svojoj sposobnosti za proizvodnju u skladu s pododjeljkom G ovog Priloga i koju je nadležno tijelo registriralo u skladu s točkom 21L.B.142; ili
    - iii. nositelj odobrenja organizacije za proizvodnju na temelju povlastica iz točke 21.A.163 podtočke (d) Priloga I. (Part 21.);
  2. izvješće o opterećenju i uravnoteženju, s rasporedom ukrcaja;
  3. letački priručnik ako se to zahtijeva primjenjivim detaljnim tehničkim specifikacijama za izjavu o sukladnosti projekta.
- (e) Za rabljeni zrakoplov koji potječe iz države članice podnositelj zahtjeva u zahtjev uključuje potvrdu o provjeri plovidbenosti izdanu u skladu s Prilogom I. (dio M) ili Prilogom V.b (dio ML) Uredbi (EU) br. 1321/2014.
- (f) Za rabljeni zrakoplov koji potječe iz zemlje koja nije država članica podnositelj zahtjeva u zahtjev uključuje:
1. izjavu nadležnog tijela države u kojoj je zrakoplov registriran ili je bio registriran, kojom se dokazuje status plovidbenosti zrakoplova u trenutku prenošenja;
  2. prethodnu evidenciju radi utvrđivanja standarda proizvodnje, izmjena i održavanja zrakoplova;
  3. izvješće o opterećenju i uravnoteženju, s rasporedom ukrcaja;
  4. letački priručnik;
  5. preporuku za izdavanje svjedodžbe o plovidbenosti ili ograničene svjedodžbe o plovidbenosti i za potvrdu o provjeri plovidbenosti nakon provedene provjere plovidbenosti u skladu s Prilogom I. (dio M) Uredbi (EU) br. 1321/2014 ili potvrdu o provjeri plovidbenosti u skladu s Prilogom V.b (dio ML) Uredbi (EU) br. 1321/2014.
- (g) Ako nije drukčije dogovoreno, izjave iz podtočke (c) podpodtočke 1., podtočke (d) podpodtočke 1. i podtočke (f) podpodtočke 1. izdaju se najkasnije 60 dana prije predavljanja zrakoplova nadležnom tijelu države članice u kojoj je zrakoplov registriran.

▼ **M12****21L.A.144 Obveze podnositelja zahtjeva za izdavanje svjedodžbe o plovidbenosti ili ograničene svjedodžbe o plovidbenosti**

Podnositelj zahtjeva za svjedodžbu o plovidbenosti ili ograničenu svjedodžbu o plovidbenosti:

- (a) dostavlja priručnike, natpise, popise, oznake instrumenata i druge potrebne informacije koje se zahtijevaju primjenjivim osnovama certifikacije tipa ili primjenjivim detaljnim tehničkim specifikacijama za izjave o sukladnosti projekta na jednom ili više službenih jezika Europske unije koji su prihvatljivi nadležnom tijelu države članice u kojoj je zrakoplov registriran;
- (b) dokazuje da je njegov zrakoplov identificiran u skladu s pododjeljkom Q ovog Priloga;
- (c) organizira inspekcijske preglede nadležnog tijela države članice u kojoj je zrakoplov registriran kako bi se procijenilo ima li zrakoplov bilo kakve nesukladnosti koje bi mogle utjecati na njegovu sigurnost.

21L.A.145 Prenosivost i ponovno izdavanje svjedodžbe o plovidbenosti i ograničene svjedodžbe o plovidbenosti u državama članicama

Ako se promijenilo vlasništvo nad zrakoplovom:

- (a) ako ostane u istom registru, svjedodžba o plovidbenosti ili ograničena svjedodžba o plovidbenosti koja je izdana u skladu s pododjeljkom H odjeljka B ovog Priloga prenosi se zajedno sa zrakoplovom;
- (b) ako bi se zrakoplov trebao registrirati u drugoj državi članici, fizička ili pravna osoba pod čijim će imenom zrakoplov biti registriran podnosi nadležnom tijelu nove države članice u kojoj će se zrakoplov registrirati zahtjev za novu svjedodžbu o plovidbenosti ili ograničenu svjedodžbu o plovidbenosti i u taj zahtjev uključuje prethodnu svjedodžbu o plovidbenosti ili ograničenu svjedodžbu o plovidbenosti izdanu u skladu s pododjeljkom H odjeljka B ovog Priloga i valjanu potvrdu o provjeri plovidbenosti izdanu u skladu s Prilogom I. (dio M) ili Prilogom V.b (dio ML) Uredbi (EU) br. 1321/2014.

21L.A.146 Kontinuirana valjanost svjedodžbe o plovidbenosti i ograničene svjedodžbe o plovidbenosti

(a) Svjedodžba o plovidbenosti ili ograničena svjedodžba o plovidbenosti vrijedi:

1. dok zrakoplov ostaje u istom registru;
2. dok nositelj ne preda svjedodžbu;
3. dok je zrakoplov i dalje usklađen s relevantnim zahtjevima Uredbe (EU) 2018/1139 i delegiranim i provedbenim aktima donesenima na temelju te uredbe i s primjenjivim projektom tipa ili primjenjivim projektnim podacima o zrakoplovu za koji je dana izjava o sukladnosti projekta te sa zahtjevima za kontinuiranu plovidbenost, uzimajući u obzir odredbe koje se odnose na postupanje s nesukladnostima kako je navedeno u točki 21L.B.21;
4. dok nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran u skladu s točkom 21L.B.22. nije trajno oduzelo svjedodžbu.

▼ M12

- (b) Nakon što se potvrda preda ili trajno oduzme vraća se nadležnom tijelu države članice u kojoj je zrakoplov registriran.

PODODJELJAK I – POTVRDE O BUCI I POTVRDE O BUCI S OGRANIČENJIMA

21L.A.161 Područje primjene

U ovom se pododjeljku utvrđuje postupak za podnošenje zahtjeva za izdavanje potvrde o buci ili potvrde o buci s ograničenjima za zrakoplov čiji je projekt certificiran ili je za njega dana izjava o sukladnosti u skladu s ovim Prilogom te se utvrđuju prava i obveze podnositelja zahtjeva za te potvrde i nositelja tih potvrda.

21L.A.162 Prihvatljivost

Svaka fizička ili pravna osoba pod čijim je imenom zrakoplov registriran ili će biti registriran u državi članici može podnijeti zahtjev za izdavanje potvrde o buci ili potvrde o buci s ograničenjima za taj zrakoplov pod uvjetima utvrđenima u ovom pododjeljku.

21L.A.163 Zahtjev

- (a) Fizička ili pravna osoba podnosi zahtjev za izdavanje potvrde o buci ili potvrde o buci s ograničenjima u obliku i na način koji je utvrdilo nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran.

- (b) Fizička ili pravna osoba može podnijeti zahtjev za izdavanje:

1. potvrde o buci za zrakoplov koji je u skladu s certifikatom tipa koji je izdala Agencija u skladu s pododjeljkom B odjeljka B ovog Priloga; ili
2. potvrde o buci s ograničenjima za zrakoplov koji je u skladu s izjavom o sukladnosti projekta danom u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga koji je u trenutku podnošenja zahtjeva Agencija registrirala u skladu s točkom 21L.B.63.

- (c) Podnositelj zahtjeva u zahtjev mora uključiti:

1. za nove zrakoplove:

- i. izjavu o sukladnosti zrakoplova (EASA Obrazac 52 ili EASA Obrazac 52B) koju je izdala ili potpisala, odnosno izdao ili potpisao:

(A) fizička ili pravna osoba u skladu s pododjeljkom R ovog Priloga;

(B) proizvodna organizacija koja je podnijela izjavu o svojoj sposobnosti za proizvodnju u skladu s pododjeljkom G ovog Priloga i koju je nadležno tijelo registriralo u skladu s točkom 21L.B.142; ili

(C) nositelj odobrenja organizacije za proizvodnju na temelju povlastica iz točke 21.A.163 podtočke (b) Priloga I. (Part 21.);

- ii. upućivanje na evidenciju o buci u bazi podataka Agencije o razinama buke u kojoj su navedeni podaci o buci utvrđeni u skladu s primjenjivim zahtjevima koji se odnose na buku;

▼ M12

2. za rabljene zrakoplove:

- i. upućivanje na evidenciju o buci u bazi podataka Agencije o razinama buke u kojoj su navedeni podaci o buci utvrđeni u skladu s primjenjivim zahtjevima koji se odnose na buku; i
  - ii. prethodnu evidenciju radi utvrđivanja standarda proizvodnje, izmjena i održavanja zrakoplova.
- (d) Ako nije drukčije dogovoreno, izjave iz podtočke (b) podpodtočke 1. podpodpodtočke i. izdaju se najkasnije 60 dana prije predstavljanja zrakoplova nadležnom tijelu države članice u kojoj je zrakoplov registriran.

21L.A.164 Prenosivost i ponovno izdavanje potvrda o buci i potvrda o buci s ograničenjima u državama članicama

Ako se promijenilo vlasništvo nad zrakoplovom:

- (a) ako zrakoplov ostane u istom registru, potvrda o buci ili potvrda o buci s ograničenjima izdana u skladu s pododjeljkom I. odjeljka B ovog Priloga prenosi se zajedno sa zrakoplovom;
- (b) ako bi se zrakoplov trebao registrirati u drugoj državi članici, fizička ili pravna osoba pod čijim će imenom zrakoplov biti registriran podnosi nadležnom tijelu nove države članice u kojoj će se zrakoplov registrirati zahtjev za novu potvrdu o buci ili potvrdu o buci s ograničenjima i u taj zahtjev uključuje prethodnu potvrdu o buci ili potvrdu o buci s ograničenjima izdanu u skladu s pododjeljkom I. odjeljka B ovog Priloga.

21L.A.165 Kontinuirana valjanost potvrde o buci i potvrde o buci s ograničenjima

(a) Potvrda o buci ili potvrda o buci s ograničenjima vrijedi:

- 1. dok zrakoplov ostaje u istom registru;
- 2. dok nositelj ne preda potvrdu;
- 3. dok je zrakoplov i dalje usklađen s primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša iz Uredbe (EU) 2018/1139 i delegiranim i provedbenim aktima donesenima na temelju te uredbe i s primjenjivim projektom tipa ili primjenjivim projektnim podacima o zrakoplovu za koji je dana izjava o sukladnosti projekta, uzimajući u obzir odredbe koje se odnose na postupanje s nesukladnostima kako je navedeno u točki 21L.B.21;
- 4. dok nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran u skladu s točkom 21L.B.22. nije trajno oduzelo potvrdu.

(b) Nakon što se potvrda preda ili trajno oduzme vraća se nadležnom tijelu države članice u kojoj je zrakoplov registriran.

PODODJELJAK J – PROJEKTNE ORGANIZACIJE ZA KOJE JE DANA IZJAVA

21L.A.171 Područje primjene

Ovim se pododjeljkom uspostavljaju:

- (a) postupak za davanje izjave o sposobnosti za projektiranje fizičkih i pravnih osoba koje projektiraju proizvode na temelju ovog odjeljka; i

▼ M12

- (b) prava i obveze davatelja izjava o sposobnosti za projektiranje iz podtočke (a).

21L.A.172 Prihvatljivost

Svaka fizička ili pravna osoba („organizacija” u ovom pododjeljku) od koje se u skladu s točkama 21L.A.22., 21L.A.82 ili 21L.A.204 zahtijeva da dokaže svoju sposobnost za projektiranje može dati izjavu o svojoj sposobnosti pod uvjetima utvrđenima u ovom pododjeljku.

21L.A.173 Izjava o sposobnosti za projektiranje

- (a) Prije podnošenja ili u trenutku podnošenja zahtjeva za odobrenje projekta u skladu s ovim odjeljkom ili prije podnošenja zahtjeva za odobrenje uvjeta za let u skladu s točkom 21.A.710 Priloga I. (Part 21.) za proizvod koji je projektirala, ovisno o tome što nastupi prije, organizacija Agenciji podnosi izjavu o sposobnosti za projektiranje.

- (b) Izjava i sve njezine naknadne izmjene sastavljaju se u obliku i na način koji utvrdi Agencija.

- (c) Izjava uključuje informacije koje su potrebne kako bi se Agencija upoznala s organizacijom i predviđenim opsegom rada te uključuje barem sljedeće:

1. registrirano ime organizacije;
2. podatke za kontakt na registriranoj adresi glavnog sjedišta organizacije i, prema potrebi, operativnih mjesta organizacije;
3. imena i podatke za kontakt glavnog rukovoditelja projektne organizacije;
4. predviđeni opseg rada;
5. izjavu kojom se potvrđuje da organizacija:
  - i. ima sustav upravljanja projektiranjem u skladu s točkom 21L.A.174 podtočkom (a); i
  - ii. održava sustav upravljanja projektiranjem u skladu s ovim pododjeljkom;
6. izjavu kojom se potvrđuje da će se organizacija pridržavati procesa i postupaka uspostavljenih u skladu s točkom 21L.A.174 podtočkom (d);
7. izjavu da je organizacija suglasna preuzeti obveze projektne organizacije za koju se podnosi izjava u skladu s točkom 21L.A.177.

- (d) Izjava o sposobnosti za projektiranje podnosi se nadležnom tijelu.

21L.A.174 Sustav upravljanja projektiranjem

- (a) Projektna organizacija za koju je dana izjava uspostavlja, provodi i održava sustav upravljanja projektiranjem s jasnom odgovornošću i linijama odgovornosti u cijeloj organizaciji:

1. koji odgovara prirodi i složenosti njezinih aktivnosti i veličini organizacije te uzima u obzir opasnosti i povezane rizike svojstvene tim aktivnostima;
2. koji je uspostavljen pod odgovornošću jednog rukovoditelja imenovanog za glavnog rukovoditelja projektne organizacije u skladu s točkom 21L.A.175 podtočkom (a).

▼ M12

- (b) Projektna organizacija za koju je dana izjava mora imati, kao dio svojeg sustava upravljanja projektiranjem, način osiguravanja projekta tako da uspostavi, provodi i održava sustav za kontrolu i nadzor projekta te izmjena projekta i popravaka proizvoda. Tim se sustavom:
1. obuhvaća funkcija plovidbenosti koja je odgovorna za osiguravanje da su projekti proizvoda i projekti njihovih izmjena i popravaka u skladu s primjenjivom osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša;
  2. uspostavlja, provodi i održava neovisna funkcija provjere dokazivanja sukladnosti na temelju koje organizacija izjavljuje da postoji sukladnost s primjenjivom osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša;
  3. utvrđuje način na koji sustav osiguravanja projekta uzima u obzir prihvatljivost dijelova koje su projektirali partneri ili kooperanti ili zadaća koje su obavili, u skladu s metodama definiranim u pisanim postupcima.
- (c) Projektna organizacija za koju je dana izjava uspostavlja, u okviru svojeg sustava upravljanja projektiranjem, neovisnu funkciju za praćenje sukladnosti organizacije s relevantnim zahtjevima te sukladnosti sa sustavom upravljanja projektiranjem i njegove primjerenosti. To praćenje uključuje sustav za pružanje povratnih informacija osobi ili skupini osoba iz točke 21L.A.175. podtočke (b) i odgovornom rukovoditelju iz točke 21L.A.175 podtočke (a) kako bi se, prema potrebi, osigurale korektivne mjere.
- (d) Projektna organizacija za koju je dana izjava uspostavlja, održava i ažurira procese i postupke kojima se osigurava sukladnost projekta proizvoda s primjenjivom osnovom certifikacije tipa, primjenjivim detaljnim tehničkim specifikacijama i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša. Projektna organizacija za koju je dana izjava Agenciji na zahtjev stavlja na raspolaganje dokumentirane dokaze o tim procesima i postupcima.
- (e) Ako neke dijelove ili izmjene proizvoda projektiraju partnerske organizacije ili kooperanti, u procese i postupke iz podtočke (d) uključuje se opis načina na koji projektna organizacija može zajamčiti sukladnost svih dijelova koja se zahtijeva podtočkom (b) podpodtočkom 2. te se u njima navode, neposredno ili upućivanjem na dokumentaciju, opisi i podaci o djelatnostima projektiranja i organizaciji tih partnera ili kooperanata.
- (f) Ako projektna organizacija za koju je dana izjava posjeduje certifikate druge organizacije izdane na temelju Uredbe (EU) 2018/1139 i delegiranih i provedbenih akata donesenih na temelju te uredbe, ta projektna organizacija može integrirati sustav upravljanja projektiranjem sa sustavom upravljanja koji je potreban za izdavanje drugih certifikata.

21L.A.175 Resursi projektne organizacije za koju je dana izjava

- (a) Projektna organizacija za koju je dana izjava imenuje glavnog rukovoditelja projektne organizacije s ovlaštenjem da unutar organizacije osigura provođenje svih aktivnosti projektiranja u skladu sa zahtijevanim standardima i kontinuiranu sukladnost takve projektne organizacije sa zahtjevima sustava upravljanja projektiranjem iz točke 21L.A.174 podtočaka od (a) do (c) te procesima i postupcima utvrđenima u točki 21L.A.174 podtočki (d).

▼ M12

(b) Glavni rukovoditelj projektne organizacije imenuje i utvrđuje ključno osoblje u organizaciji koje je odgovorno za:

1. osiguravanje da su projekti proizvoda i projekti njihovih izmjena i popravaka u skladu s primjenjivom osnovom certifikacije tipa, primjenjivim detaljnim tehničkim specifikacijama i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša;
2. neovisno praćenje funkcije sukladnosti i primjerenosti; i
3. ovisno o veličini organizacije, svaku drugu osobu ili skupinu osoba koja je potrebna kako bi se osiguralo da organizacija ispunjava zahtjeve iz ovog odjeljka.

(c) Osoba ili skupina osoba iz podtočke (b):

1. odgovara glavnom rukovoditelju projektne organizacije i može mu izravno pristupiti;
2. ima odgovarajuće znanje, obrazovanje i iskustvo za ispunjavanje svojih odgovornosti.

(d) Projektna organizacija za koju je dana izjava osigurava:

1. da u svim tehničkim odjelima ima dovoljan broj dostatno iskusnog osoblja koje ima odgovarajuće ovlasti kako bi moglo izvršavati dodijeljene zadaće i da su one, zajedno sa smještajem, objektima i opremom, prikladne kako bi se osoblju omogućilo da osigura da projektirani proizvodi budu plovidbeni i ekološki sukladni;
2. da unutar projektne organizacije za koju je dana izjava postoji potpuna i učinkovita koordinacija u pogledu pitanja plovidbenosti i ekološke sukladnosti.

(e) Projektna organizacija za koju je dana izjava dokumentira organizacijsku strukturu svoje organizacije, zajedno s ključnim osobljem koje je odgovorno za osiguravanje sukladnosti organizacije s ovim pododjeljkom, ažurira ih i na zahtjev ih stavlja na raspolaganje Agenciji.

21L.A.176 Opseg rada

Projektna organizacija za koju je dana izjava utvrđuje vrste projektnih radova, kategorije proizvoda za koje se provode projektne aktivnosti te funkcije i dužnosti koje organizacija obavlja u pogledu plovidbenosti i ekološke sukladnosti proizvoda.

21L.A.177 Obveze projektne organizacije za koju je dana izjava

Projektna organizacija za koju je dana izjava:

- (a) djeluje u skladu s jasno definiranim postupcima, praksama i procesima;
- (b) ako projektna organizacija za koju je dana izjava namjerava provoditi probne letove, održava i ažurira operativni priručnik koji sadržava opis politika i postupaka organizacije za probne letove i na zahtjev ga stavlja na raspolaganje Agenciji;

▼ M12

- (c) utvrđuje da projekti proizvoda, uključujući izmjene i popravke, nemaju nijedno opasno obilježje te da su u skladu s primjenjivom osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša te Agenciji dostavlja izjave/dokumentaciju kojom se to potvrđuje;
- (d) dostavlja Agenciji informacije ili upute koje se odnose na mjere povezane s kontinuiranom plovidbenosti;
- (e) ispunjava zahtjeve iz pododjeljka A ovog Priloga koji se primjenjuju na projektne organizacije za koje je dana izjava.

21L.A.178 Obavijest o izmjenama i prestanku aktivnosti

Projektna organizacija za koju je dana izjava bez nepotrebne odgode obavješćuje Agenciju o:

- (a) svim izmjenama informacija iz izjave u skladu s točkom 21L.A.173 podtočkom (c);
- (b) promjenama sustava upravljanja za projekte koji su značajni za dokazivanje sukladnosti proizvoda koje su projektirali;
- (c) prestanku nekih ili svih aktivnosti koje obuhvaća izjava.

PODODJELJAK K – DIJELOVI

21L.A.191 Područje primjene

Ovim se pododjeljkom utvrđuje način dokazivanja sukladnosti dijelova sa zahtjevima za plovidbenost.

21L.A.192 Dokazivanje sukladnosti

- (a) Dokazivanje sukladnosti dijelova koji se ugrađuju u proizvod s certifikatom tipa ili zrakoplov za koji je dana izjava o sukladnosti projekta sa zahtjevima u pogledu plovidbenosti provodi se:
  1. zajedno s postupcima certifikacije tipa iz pododjeljaka B, D ili E ovog Priloga za proizvod u koji ih treba ugraditi; ili
  2. zajedno s postupcima davanja izjave o sukladnosti iz pododjeljaka C ili F ovog Priloga za proizvod u koji ih treba ugraditi; ili
  3. u skladu s postupcima za ETSO ovlaštenje iz pododjeljka O odjeljka A Priloga I. (Part 21.); ili
  4. za standardne dijelove u skladu sa službeno priznatim standardima.
- (b) U svim slučajevima u kojima se u skladu s pravom Unije ili mjerama Agencije izričito zahtijeva odobrenje dijela, taj dio mora biti u skladu s primjenjivim ETSO-om ili s drugim specifikacijama koje Agencija u određenom slučaju priznaje kao jednakovrijedne.

21L.A.193 Puštanje u uporabu dijelova za ugradnju

- (a) Dio ili proizvod ugrađuje se u proizvod samo ako ga je nositelj certifikata tipa, dodatnog certifikata tipa, odobrenja izmjene projekta, projekta popravka ili izjave o sukladnosti projekta identificirao kao prikladan za ugradnju i:

▼ **M12**

1. ako je u stanju za siguran rad;
  2. ako je označen u skladu s pododjeljkom Q ovog Priloga; i
  3. ako mu je priložena potvrda o ovlaštenom vraćanju u uporabu (EASA Obrazac 1) kojom se potvrđuje da je predmet proizveden u skladu s primjenjivim projektnim podacima.
- (b) Odstupajući od podtočke (a) podpodtočke 3. i pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti iz podtočke (c), za sljedeće dijelove nije potrebna potvrda o ovlaštenom vraćanju u uporabu (EASA Obrazac 1) kako bi se ugradili u proizvod s certifikatom tipa ili u zrakoplov za koji je dana izjava o sukladnosti projekta:
1. ako je to standardni dio;
  2. ako je to dio:
    - i. koji nema ograničeni vijek trajanja niti je dio osnovne konstrukcije ni komandi leta;
    - ii. koji je nositelj certifikata tipa, dodatnog certifikata tipa, odobrenja izmjene projekta, projekta popravka ili izjave o sukladnosti projekta identificirao za ugradnju u određeni zrakoplov;
    - iii. koji će se ugraditi u zrakoplov čiji je vlasnik provjerio sukladnost s primjenjivim uvjetima iz podpodtočaka i. i ii. te preuzeo odgovornost za tu sukladnost;
  3. dio za koji je nositelj odobrenja projekta ili davatelj izjave o sukladnosti projekta u uputama za kontinuiranu plovidbenost utvrdio da njegove nesukladnosti s odobrenim projektnim podacima ili projektnim podacima iz izjave o sukladnosti neznatno utječu na sigurnost proizvoda. Kako bi se utvrdio utjecaj nesukladnog dijela na sigurnost, nositelj odobrenja projekta ili davatelj izjave o sukladnosti projekta može u uputama za kontinuiranu plovidbenost utvrditi posebne aktivnosti provjere koje treba provoditi ugraditelj dijela u proizvod;
  4. kad se radi o izvođenju standardne izmjene u skladu s točkom 21L.A.102 ili standardnog popravka u skladu s točkom 21L.A.202, dio za koji je u certifikacijskim specifikacijama za standardne izmjene i standardne popravke izdane u skladu s točkom 21.B.70 Priloga I. (Part 21.) utvrđeno da njegove nesukladnosti s projektnim podacima neznatno utječu na sigurnost proizvoda. Kako bi se utvrdili učinci nesukladnog dijela na sigurnost, u ovim certifikacijskim specifikacijama mogu se utvrditi posebne aktivnosti provjere koje provodi osoba koja ugrađuje dio u proizvod;
  5. ako je to dio koji je izuzet iz odobrenja plovidbenosti u skladu s Uredbom Komisije (EU) br. 965/2012⁽¹⁾; i
  6. ako je to dio koji je dio većeg sklopa utvrđenog u dijelu od podtočke (b) podpodtočke 1. do podtočke (b) podpodtočke 5.

⁽¹⁾ Uredba Komisije (EU) br. 965/2012 od 5. listopada 2012. o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s letaćkim operacijama u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 296, 25.10.2012., str. 1.).

▼ M12

- (c) Dijelovi navedeni u podtočki (b) ispunjavaju uvjete za ugradnju u proizvod s certifikatom tipa ili u zrakoplov za koji je dana izjava o sukladnosti projekta bez prilaganja EASA Obrasca 1 pod uvjetom da ugraditelj ima dokument koji je izdala osoba ili organizacija koja je proizvela taj dio, u kojemu je naveden naziv dijela, broj dijela i sukladnost dijela s projektnim podacima te koji sadržava datum izdavanja.

PODODJELJAK M – PROJEKTI POPRAVAKA PROIZVODA S
CERTIFIKATOM TIP A

21L.A.201 Područje primjene

Ovim se pododjeljkom uspostavljaju:

- (a) postupak za podnošenje zahtjeva za odobrenja projekata popravka za proizvode s certifikatom tipa;
- (b) prava i obveze podnositelja zahtjeva za ta odobrenja iz podtočke (a) i nositelja tih odobrenja;
- (c) odredbe za standardne popravke za koje nije potrebno odobrenje.

21L.A.202 Standardni popravci

- (a) Standardni popravci su projekti popravka proizvoda s certifikatom tipa odobrenima u skladu s pododjeljkom B odjeljka B ovog Priloga i:

1. koji su u skladu s projektnim podacima uključenima u certifikacijske specifikacije koje izdaje Agencija i koji sadržavaju prihvatljive metode, tehnike i prakse za izvođenje i identificiranje standardnih popravaka, uključujući s tim povezane upute za kontinuiranu plovidbenost; i

2. koji nisu u suprotnosti s podacima nositelja tog certifikata tipa.

- (b) Točke od 21L.A.203 do 21L.A.211 ne primjenjuju se na standardne popravke.

21L.A.203 Razvrstavanje projekata popravka za proizvod s certifikatom tipa

- (a) Projekti popravka proizvoda s certifikatom tipa razvrstavaju se kao manji i veći.
- (b) „Manji popravak” jest popravak koji nema znatan učinak na masu, ravnotežu, izdržljivost konstrukcije, pouzdanost, certificirane razine buke i emisija, operativne karakteristike ili druge karakteristike koje utječu na plovidbenost i ekološku sukladnost proizvoda.
- (c) Svi su ostali projekti popravaka „veći popravci”.
- (d) Zahtjevi za odobrenje projekata manjih popravaka jesu oni utvrđeni u točki 21L.A.207.
- (e) Zahtjevi za odobrenje projekata većih popravaka jesu oni utvrđeni u točki 21L.A.208.

▼ M12**21L.A.204 Prihvatljivost**

- (a) Svaka fizička ili pravna osoba koja je dokazala ili je u postupku dokazivanja svoje sposobnosti za projektiranje u skladu s točkom 21L.A.23, može podnijeti zahtjev za odobrenje projekta većeg popravka proizvoda s certifikatom tipa u skladu s uvjetima utvrđenima u ovom pododjeljku.
- (b) Zahtjev za odobrenje projekta manjeg popravka proizvoda s certifikatom tipa u skladu s uvjetima utvrđenima u ovom pododjeljku može podnijeti bilo koja fizička ili pravna osoba.

21L.A.205 Zahtjev za odobrenje projekta popravka proizvoda s certifikatom tipa

- (a) Zahtjev za odobrenje projekta popravka proizvoda s certifikatom tipa podnosi se u obliku i na način koji utvrđuje Agencija.
- (b) Za odobrenje projekta većeg popravka podnositelj zahtjeva u zahtjev ili nakon podnošenja početnog zahtjeva prilaže plan dokazivanja sukladnosti:
  - 1. koji uključuje opis štete i projekta popravka u kojem se utvrđuje konfiguracija projekta tipa na kojem se temelji projekt popravka;
  - 2. u kojem su navedena sva područja projekta tipa i odobreni priručnici koji se mijenjaju ili na koje utječe projekt popravka;
  - 3. u kojem su navedeni svi inspekcijski pregledi koje je potrebno ponovno provesti za dokazivanje sukladnosti projekta popravka i područja na koje utječe projekt popravka s osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša, koji su upućivanjem na njih uključeni u certifikat tipa ili dodatni certifikat tipa, ovisno o slučaju;
  - 4. u kojem su navedene sve predložene izmjene osnove certifikacije tipa koje su upućivanjem uključene u certifikat tipa ili dodatni certifikat tipa, ovisno o slučaju;
  - 5. u kojem se navodi je li certifikacijske podatke pripremio, ili će ih pripremiti, u cijelosti sam ili na temelju dogovora s vlasnikom podataka za certifikaciju tipa.

21L.A.206 Dokazivanje sukladnosti

- (a) Podnositelj zahtjeva za odobrenje projekta većeg popravka dokazuje sukladnost s primjenjivom osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša kako ih je utvrdila Agencija i o njima obavijestila podnositelja zahtjeva u skladu s točkom 21L.B.201 te Agenciji dostavlja izvješće o načinima dokazivanja te sukladnosti.
- (b) Podnositelj zahtjeva za odobrenje projekta većeg popravka u dokumentima o sukladnosti koje dostavlja Agenciji obrazlaže utemeljenost načina usklađivanja u skladu s planom dokazivanja sukladnosti.
- (c) Pri provođenju ispitivanja i inspekcijskog pregleda radi dokazivanja sukladnosti u skladu s podtočkom (a) podnositelj zahtjeva mora provjeriti i dokumentirati tu provjeru prije provođenja bilo kojeg ispitivanja:
  - 1. za probni uzorak:
    - i. da su materijali i postupci na odgovarajući način sukladni sa specifikacijama za predloženi projekt tipa;

▼ M12

- ii. da su dijelovi proizvoda na odgovarajući način sukladni s nacrtima u predloženom projektu tipa;
  - iii. da su proizvodni postupci, konstrukcija i sklapanje na odgovarajući način sukladni s onima koji su navedeni u predloženom projektu tipa; i
2. da oprema za ispitivanje i svi mjerni uređaji koji se upotrebljavaju za ispitivanje odgovaraju potrebama ispitivanja i da su umjereni na odgovarajući način.
- (d) Probni letovi za potrebe dobivanja odobrenja za projekt većeg popravka izvode se u skladu s metodama za takve probne letove koje utvrđuje Agencija. Podnositelj zahtjeva obavlja sve probne letove potrebne za utvrđivanje sukladnosti s primjenjivom osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša.
- (e) Podnositelj zahtjeva za odobrenje projekta većeg popravka omogućuje Agenciji:
- 1. da pregleda sve podatke i informacije povezane s dokazivanjem sukladnosti;
  - 2. da provede bilo kakvo ispitivanje ili bilo kakav inspekcijski pregled za potrebe dokazivanja sukladnosti ili da im prisustvuje; i
  - 3. ako se to smatra potrebnim, da provede fizički pregled popravljenog proizvoda kako bi se provjerila sukladnost projekta s osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša.
- (f) Nakon završetka dokazivanja sukladnosti podnositelj zahtjeva Agenciji daje izjavu u kojoj navodi:
- 1. da je dokazao sukladnost s osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša kako ih je utvrdila Agencija i o njima obavijestila podnositelja zahtjeva u skladu s točkom 21L.B.201, u skladu s planom dokazivanja sukladnosti; i
  - 2. da nisu utvrđena nikakva obilježja ni karakteristike zbog kojih bi proizvod na kojem je izveden projekt popravka bio nesiguran za rad ili ekološki nesukladan za namjene za koje je zatražena certifikacija.

21L.A.207 Zahtjevi za odobrenje projekta manjeg popravka

Kako bi mu se izdalo odobrenje projekta manjeg popravka proizvoda s certifikatom tipa, podnositelj zahtjeva:

- (a) dokazuje da su projekt popravka i područja na koja on utječe u skladu sa sljedećim:
- 1. osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša koji su upućivanjem uključeni u certifikat tipa; ili
  - 2. ako podnositelj zahtjeva tako odabere, certifikacijskim specifikacijama koje se primjenjuju na proizvod na datum podnošenja zahtjeva za odobrenje projekta popravka;

▼ M12

- (b) daje izjavu o sukladnosti s osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša koji se primjenjuju u skladu s podtočkom (a) podpodtočkom 1. ili s certifikacijskim specifikacijama odabranima u skladu s podtočkom (a) podpodtočkom 2., obrazlaže utemeljenost sukladnosti u dokumentima o sukladnosti i navodi da nije utvrđeno nijedno obilježje ni karakteristika zbog kojih bi izmijenjeni proizvod bio nesiguran za rad ili ekološki nesukladan za namjene za koje je zatražena certifikacija;
- (c) dostavlja Agenciji obrazloženje utemeljenosti sukladnosti za popravak i izjavu o sukladnosti.

21L.A.208 Zahtjevi za odobrenje projekta većeg popravka

Kako bi mu se izdalo odobrenje projekta većeg popravka proizvoda s certifikatom tipa, podnositelj zahtjeva:

- (a) dokazuje da su projekt popravka i područja na koja on utječe sukladni s osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša, kako ih je utvrdila Agencija i o njima obavijestila podnositelja zahtjeva u skladu s točkom 21L.B.201;
- (b) dokazuje sukladnost u skladu s točkom 21L.A.206;
- (c) ako je podnositelj zahtjeva naveo da je dostavio certifikacijske podatke na temelju dogovora s vlasnikom podataka za certifikat tipa u skladu s točkom 21L.A.205 podtočkom (b) podpodtočkom 5., dokazuje da nositelj certifikata tipa:
  1. nema tehničkih primjedbi na podatke dostavljene u skladu s točkom 21L.A.205; i
  2. pristaje surađivati s podnositeljem zahtjeva kako bi se osiguralo ispunjavanje svih obveza za kontinuiranu plovidbenost popravljenog proizvoda na temelju ispunjavanja odredbi iz točaka 21L.A.28. i 21L.A.88;
- (d) dokazuje da nakon fizičkog pregleda prvog primjerka tog proizvoda na kojem je izveden projekt popravka u konačnoj izmijenjenoj konfiguraciji koji je provela Agencija u skladu s točkom 21L.A.206 podtočkom (e) podpodtočkom 3. nema neriješenih pitanja.

21L.A.209 Odobrenje projekta popravka na temelju povlastice

- (a) Odobrenje projekta popravka proizvoda koji je projektirala može izdati odobrena projektna organizacija bez zahtjeva u skladu s točkom 21L.A.205 u skladu s područjem primjene njezinih povlastica iz točke 21.A.263 podtočke (c) podpodtočaka 2. i 5. Priloga I. (Part 21.) umjesto Agencije, kako je zabilježeno u uvjetima odobrenja.
- (b) Pri izdavanju odobrenja za popravak u skladu s podtočkom (a) projektna organizacija:
  1. osigurava dostupnost svih dokaza i obrazloženja;
  2. osigurava da je sukladnost izmjene s osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša u skladu s točkom 21L.A.207 podtočkom (a) ili točkom 21L.A.208 podtočkom (a) dokazana i izjavljena u skladu s točkom 21L.A.206;

▼ M12

3. potvrđuje da nije utvrdila:
  - i. nikakvu nesukladnost s osnovom certifikacije tipa ili, prema potrebi, s primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša ili s odabranim certifikacijskim specifikacijama;
  - ii. nikakva obilježja ni karakteristike popravka zbog kojih bi izmijenjeni proizvod bio ekološki nesukladan ili nesiguran za rad za namjene za koje je zatražena certifikacija;
4. ograničava odobrenje projekta popravka na konkretne konfiguracije u certifikatu tipa na koje se popravak odnosi.

21L.A.210 Obveze nositelja odobrenja za projekt popravka

Nositelj odobrenja projekta popravka:

- (a) ako nije nositelj certifikata tipa ili dodatnog certifikata tipa i ako su certifikacijski podaci dostavljeni u skladu s točkom 21L.A.205 podtočkom (b) podpodtočkom 5., sklapa sporazum s odgovarajućim nositeljem;
- (b) dostavlja organizaciji koja obavlja popravak sve potrebne upute za ugradnju ili izvođenje projekta popravka;
- (c) podupire svaku proizvodnu organizaciju koja proizvodi dijelove za projekt popravka i osigurava da se ti dijelovi proizvode s pomoću podataka o proizvodnji koji se temelje na projektnim podacima koje dostavlja nositelj odobrenja projekta popravka;
- (d) osigurava da projekt popravka uključuje sve potrebne upute i ograničenja ako je odobren uz ograničenja. Nositelj odobrenja projekta popravka prenosi te upute i ograničenja operatoru u skladu s postupkom s kojim se složila Agencija;
- (e) preuzima obveze nositelja odobrenja za projekt popravka iz pododjeljka A ovog Priloga.

21L.A.211 Nepopravljeno oštećenje

Za oštećenje proizvoda čiji je projekt odobren u skladu s odjeljkom B ne može se zatražiti odobrenje projekta popravka ako je to opravdano evaluacijom posljedica za plovidbenost. Takvu evaluaciju provodi Agencija ili projektna organizacija koja je na odgovarajući način odobrena u skladu s pododjeljkom J odjeljka A Priloga I. (Part 21.) u skladu s postupkom s kojim se složila Agencija. Ako se u evaluaciji zaključi da nepopravljeno oštećenje zahtijeva ograničenja, ona se obrađuju u skladu s točkom 21L.A.210 podtočkom (d).

PODODJELJAK N – PROJEKT POPRAVAKA ZRAKOPLOVA ZA KOJI JE DANA IZJAVA O SUKLADNOSTI PROJEKTA

21L.A.221 Područje primjene

Ovim se pododjeljkom uspostavljaju:

- (a) postupak za davanje izjave o sukladnosti projekta popravka zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga;
- (b) prava i obveze davatelja izjave o sukladnosti izmjene iz podtočke (a);

▼ M12

- (c) odredbe o standardnim popravcima za koje nije potrebna izjava o sukladnosti projekta.

21L.A.222 Standardni popravci

- (a) Standardni popravci su projekti popravka zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga i:

1. koji su u skladu s projektnim podacima uključenima u certifikacijske specifikacije koje izdaje Agencija i koji sadržavaju prihvatljive metode, tehnike i prakse za izvođenje i identificiranje standardnih popravaka, uključujući s tim povezane upute za kontinuiranu plovidbenost; i
2. koji nisu u suprotnosti s projektnim podacima obuhvaćenima izjavom o sukladnosti projekta zrakoplova danom u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga.

- (b) Točke od 21L.A.223 do 21L.A.229 ne primjenjuju se na standardne popravke.

21L.A.223 Razvrstavanje projekata popravka zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta

- (a) Projekti popravka zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga razvrstavaju se kao manji ili veći, primjenom kriterija utvrđenih u točki 21L.A.203 podtočkama (b) i (c).

- (b) Izjave o sukladnosti projekata manjeg popravka daju se u skladu s točkom 21L.A.225.

- (c) Izjave o sukladnosti projekata većeg popravka daju se u skladu s točkom 21L.A.226.

21L.A.224 Prihvatljivost

- (a) Davatelj izjave o sukladnosti projekta zrakoplova koji je tu izjavu dao u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga može izjaviti da je projekt manjeg popravka tog zrakoplova u skladu s uvjetima utvrđenima u ovom pododjeljku. Osim toga, takvu izjavu o sukladnosti može dati i projektna organizacija odobrena u skladu s točkom 21.A.263 podtočkom (c) podpodtočkom 3. Priloga I. (Part 21.) pod uvjetima utvrđenima u ovom pododjeljku.

- (b) Samo davatelj izjave o sukladnosti projekta zrakoplova koji je tu izjavu dao u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga može dati izjavu o sukladnosti projekta većeg popravka zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga, pod uvjetima utvrđenima u ovom pododjeljku.

- (c) Odstupajući od podtočke (b), ako davatelj izjave o sukladnosti projekta zrakoplova koji je tu izjavu dao u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga više nije aktivan ili ne odgovara na zahtjeve za projekte popravka, izjavu o sukladnosti izmijenjenog projekta zrakoplova u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga može dati i projektna organizacija odobrena u skladu s točkom 21.A.263 podtočkom (c) podpodtočkom 2. Priloga I. (Part 21.) u okviru svojih uvjeta odobrenja ili bilo koja druga fizička ili pravna osoba koja može ispuniti obveze utvrđene u točki 21L.A.47 u odnosu na taj izmijenjeni zrakoplov.

▼ M12**21L.A.225 Izjava o sukladnosti projekta za projekte manjeg popravka**

- (a) Prije ugrađivanja projekta manjeg popravka u zrakoplov ili izvođenja takvog projekta na zrakoplovu za koji je dana izjava o sukladnosti projekta u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga ili sklapanja sporazuma s proizvodnom organizacijom da ugradi ili izvede taj projekt, davatelj izjave o sukladnosti ili organizacija koja je projektirala manji popravak izjavljuje da je projekt manjeg popravka u skladu s detaljnim tehničkim specifikacijama i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša na koje se odnosi izjava o sukladnosti dana u skladu s točkom 21L.A.43.
- (b) Izjava o sukladnosti projekta podnosi se u obliku i na način koji utvrđuje Agencija.
- (c) Davatelj izjave ili organizacija koja je projektirala manju izmjenu vodi registar projekata manjih popravaka zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta te Agenciji na zahtjev stavlja na raspolaganje sve izjave dane u skladu s podtočkom (a).

21L.A.226 Izjava o sukladnosti projekta za projekte većeg popravka

- (a) Prije ugrađivanja projekta većeg popravka u zrakoplov ili izvođenja takvog projekta na zrakoplovu za koji je dana izjava o sukladnosti projekta u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga ili sklapanja sporazuma s proizvodnom organizacijom da ugradi ili izvede taj projekt, davatelj izjave o sukladnosti izjavljuje da je projekt većeg popravka u skladu s detaljnim tehničkim specifikacijama i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša na koje se odnosi izjava o sukladnosti dana u skladu s točkom 21L.A.43.
- (b) Izjava o sukladnosti projekta podnosi se u obliku i na način koji utvrđuje Agencija.
- (c) Izjava sadržava barem sljedeće podatke:
  - 1. ime osobe koja podnosi izjavu te njezinu adresu/sjedište;
  - 2. referentni broj izjave o sukladnosti zrakoplova na koji se odnosi projekt većeg popravka;
  - 3. jedinstvenu referentnu oznaku za identifikaciju projekta većeg popravka;
  - 4. navođenje detaljnih tehničkih specifikacija i primjenjivih zahtjeva za zaštitu okoliša u odnosu na koje je davatelj izjave o sukladnosti podnio izjavu o sukladnosti zrakoplova u skladu s točkom 21L.A.43;
  - 5. potpisanu izjavu danu pod isključivom odgovornošću osobe koja daje izjavu da je projekt većeg popravka u skladu s detaljnim tehničkim specifikacijama i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša iz podpodtočke 4., u skladu s planom za dokazivanje sukladnosti iz podtočke (d) podpodtočke 3.;
  - 6. potpisanu izjavu danu pod isključivom odgovornošću osobe koja daje izjavu da ta osoba nije identificirala nikakva obilježja ni značajke zbog kojih bi zrakoplov bio ekološki nesukladan ili nesiguran za rad za predviđenu upotrebu;

▼ M12

7. opis štete i projekta popravka u kojem se utvrđuje konfiguracija projekta tipa na kojem se temelji popravak;
  8. navođenje svih područja projekta tipa i odobrenih priručnika koji se mijenjaju ili na koje utječe projekt popravka.
- (d) Davatelj izjave koji projektira veći popravak podnosi izjavu iz podtočke (c) Agenciji. Zajedno s tom izjavom davatelj Agenciji dostavlja:
1. opis velikog popravka;
  2. osnovne podatke o većem popravku, uključujući operativne karakteristike, obilježja projekta i sva ograničenja;
  3. plan dokazivanja sukladnosti u kojem se detaljno navode načini dokazivanja sukladnosti kojeg se pridržavao tijekom dokazivanja sukladnosti;
  4. u okviru podataka o sukladnosti obrazloženje utemeljenosti sukladnosti koje se temelji na aktivnostima dokazivanja sukladnosti provedenima u skladu s planom za dokazivanje sukladnosti;
  5. načine na koje je dokazana sukladnost s detaljnim tehničkim specifikacijama i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša u odnosu na koje je davatelj izjave o sukladnosti podnio izjavu da je dokazana sukladnost zrakoplova u skladu s točkom 21L.A.43;
  6. ako se sukladnost dokazuje provođenjem ispitivanja, obrazloženje utemeljenosti sukladnosti ispitnih artikla i opreme, kojim se dokazuje:
    - i. za probni uzorak:
      - (A) da su materijali i postupci na odgovarajući način sukladni sa specifikacijama za projekt;
      - (B) da su dijelovi proizvoda na odgovarajući način sukladni s nacrtima u projektu; i
      - (C) da su proizvodni postupci, konstrukcija i sklapanje na odgovarajući način sukladni s onima koji su navedeni u projektu;
    - ii. da oprema za ispitivanje i svi mjerni uređaji koji se upotrebljavaju za ispitivanje odgovaraju potrebama ispitivanja i da su umjereni na odgovarajući način;
  7. izvješća, rezultate inspekcijskih pregleda ili ispitivanja koje je davatelj izjave smatrao potrebnima za utvrđivanje sukladnosti zrakoplova s detaljnim tehničkim specifikacijama i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša.
- (e) Izjava o sukladnosti većeg popravka proizvoda za koji je dana izjava o sukladnosti projekta ograničava se na konkretne konfiguracije u izjavi o sukladnosti projekta na koje se izmjena odnosi.

▼ M12**21L.A.227 Aktivnosti dokazivanja sukladnosti za davanje izjave o sukladnosti za projekt većeg popravka**

Prije davanja izjave o sukladnosti u skladu s točkom 21L.A.226 davatelj izjave za taj određeni projekt:

- (a) sastavlja plan dokazivanja sukladnosti u kojem se detaljno navode načini dokazivanja sukladnosti koji se moraju slijediti tijekom dokazivanja sukladnosti. Taj se dokument prema potrebi ažurira;
- (b) obrazlaže utemeljenost sukladnosti u dokumentima o sukladnosti u skladu s planom dokazivanja sukladnosti;
- (c) prema potrebi provodi ispitivanja i inspekcijske preglede u skladu s planom dokazivanja sukladnosti;
- (d) osigurava i navodi sukladnost ispitnih artikla i opreme te osigurava da probni uzorak bude usklađen sa specifikacijama, nacrtima, proizvodnim postupcima, konstrukcijom i postupcima sastavljanja iz projekta;
- (e) osigurava da ispitna oprema i svi mjerni uredaji za ispitivanje odgovaraju potrebama ispitivanja i da su umjereni na odgovarajući način;
- (f) dopušta Agenciji da provede svaki inspekcijski pregled ili ispitivanje zrakoplova u konačnom ili primjereno razrađenom projektu i konfiguraciji proizvodnje ili sudjeluje u tim inspekcijskim pregledima ili ispitivanjima koji su potrebni kako bi se utvrdilo da proizvod na kojem je izveden projekt popravka nema nikakvih obilježja ni karakteristika zbog kojih bi bio ekološki nesukladan ili nesiguran za predviđenu namjenu;
- (g) provodi probne letove, u skladu s uvjetima za let za takve probne letove koje je Agencija utvrdila kao potrebne kako bi se utvrdilo ispunjava li zrakoplov primjenjive detaljne tehničke specifikacije i primjenjive zahtjeve za zaštitu okoliša.

21L.A.228 Obveze davatelja izjave o sukladnosti projekta popravka

Davatelj izjave o sukladnosti projekta:

- (a) ako je riječ o projektima manjeg popravka, vodi registar tih izjava i na zahtjev ih stavlja na raspolaganje Agenciji;
- (b) dostavlja organizaciji koja obavlja popravak sve potrebne upute za ugradnju ili izvođenje projekta popravka;
- (c) podupire svaku proizvodnu organizaciju koja proizvodi dijelove za projekt popravka i osigurava da se ti dijelovi proizvode s pomoću podataka o proizvodnji koji se temelje na projektnim podacima koje dostavlja davatelj izjave;
- (d) ako je za projekt popravka dana izjava o sukladnosti uz ograničenja, o tim ograničenjima obavješćuje operatera putem dokumentiranog postupka koji se na zahtjev stavlja na raspolaganje Agenciji;
- (e) preuzima obveze davatelja izjave o sukladnosti projekta popravka iz pododjeljka A ovog Priloga.

▼ **M12****21L.A.229 Nepopravljeno oštećenje**

Davatelj izjave o sukladnosti projekta za zrakoplov u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga ili odobrena projektna organizacija s povlasticama predviđenima u skladu s točkom 21.A.263 podtočkom (c) podpodtočkom 3. Priloga I. (Part 21.) i s odgovarajućim opsegom odobrenja provodi evaluaciju posljedica štete na takvom zrakoplovu koja nije popravljena i koja nije obuhvaćena podacima iz prethodne izjave o sukladnosti na plovidbenost i ekološku sukladnost. Sa svim potrebnim ograničenjima postupka se u skladu s točkom 21L.A.228 podtočkom (d).

**PODODJELJAK O – OVLAŠTENJA NA TEMELJU NAREDBE O
EUROPSKIM TEHNIČKIM STANDARDIMA**

(Rezervirano)

PODODJELJAK P – DOZVOLA ZA LETENJE

21L.A.241 Dozvola za letenje i uvjeti za let

(a) Postupci za podnošenje zahtjeva za izdavanje dozvola za letenje i povezani uvjeti za let za zrakoplove unutar područja primjene ovog Priloga jesu oni utvrđeni u pododjeljku P odjeljka A Priloga I. (Part 21.) i oni utvrđeni u točki 21L.A.241. podtočkama (b) i (c).

(b) Pri podnošenju zahtjeva za dozvolu za letenje u skladu s točkom 21.A.707 Priloga I. (Part 21.) podnositelj zahtjeva omogućuje nadležnom tijelu da provede inspekcijski pregled sukladnosti zrakoplova kad se zahtjev za izdavanje dozvole za letenje odnosi na:

1. aktivnosti za dokazivanje sukladnosti iz točke 21L.A.25 za zrakoplov koji ima certifikat tipa ili ga se namjerava certificirati;
2. aktivnosti za dokazivanje sukladnosti iz točke 21L.A.44 za zrakoplov za koji je dana ili se namjerava dati izjava o sukladnosti projekta.

(c) Kad podnosi zahtjev za uvjete za let u skladu s točkom 21.A.709 Priloga I. (Part 21.), podnositelj zahtjeva omogućuje Agenciji da provede:

1. fizički pregled i procjenu zrakoplova ako su uvjeti za let povezani s dokazivanjem sukladnosti kako bi se potkrijepila izjava o sukladnosti projekta iz točke 21L.A.44 i ako to zatraži Agencija tijekom dokazivanja sukladnosti kako je navedeno u točki 21L.B.121 podtočki (b) i točki 21L.B.203 podtočki (c); ili
2. fizički pregled i procjenu zrakoplova te kritički pregled projekta ako su uvjeti za let povezani s dokazivanjem sukladnosti koja se odnosi na certifikaciju projekta iz točke 21L.A.25 i ako Agencija to zatraži u točkama 21L.B.83, 21L.B.102 i 21L.B.203.

PODODJELJAK Q – IDENTIFIKACIJA PROIZVODA I DIJELOVA

21L.A.251 Područje primjene

Ovim se pododjeljkom utvrđuju zahtjevi za identifikaciju proizvoda i dijelova koji su projektirani i proizvedeni na temelju ovog Priloga.

▼ M12**21L.A.252 Dizajn oznaka**

- (a) Nositelj certifikata tipa, dodatnog certifikata tipa, odobrenja izmjene certifikata tipa ili odobrenja projekta popravka ili davatelj izjave o sukladnosti projekta u projektnim podacima navodi oznaku za projektirane proizvode i dijelove u skladu s ovim Prilogom.
- (b) Specifikacije oznake uključuje sljedeće podatke:
1. za proizvode:
    - i. ime proizvodne organizacije;
    - ii. oznaku proizvoda;
    - iii. serijski broj proizvoda;
    - iv. sve druge podatke prikladne za identifikaciju proizvoda;
  2. za dijelove:
    - i. ime, žig ili simbol kojim se identificira proizvodna organizacija;
    - ii. broj dijela;
    - iii. serijski broj, ako je dio koji se ugrađuje u proizvod identificiran kao kritični dio.
- (c) Specifikacija dijelova u skladu s podtočkom (b) podpodtočkom 2. podpodtočkom ii. uključuje slovo „(R)” na kraju broja dijela:
1. ako dio potječe iz projekta koji podliježe izjavi o sukladnosti projekta u skladu s pododjeljkom C ovog Priloga;
  2. ako se dio vraća u uporabu na EASA Obrascu 1 u skladu s točkom 21L.A.193 podtočkom (a); i
  3. ako je dio proizveden u skladu s pododjeljkom R ovog Priloga.

21L.A.253 Identifikacija proizvoda

- (a) Svaka fizička ili pravna osoba koja proizvodi proizvode u skladu s pododjeljkom G odjeljka A Priloga I. (Part 21.) ili pododjeljkom G ili R ovog Priloga za koje je projekt odobren ili je za njega dana izjava o sukladnosti u skladu s ovim Prilogom mora označiti taj proizvod kako je navedeno u točki 21L.A.252 vatrootpornim označivanjem na vatrootpornoj pločici.
- (b) Identifikacijska pločica mora biti pričvršćena tako da je dostupna i čitljiva i da se teško može izbrisati ili odstraniti tijekom uobičajenog funkcioniranja ili izgubiti ili uništiti u nesreći, a ako se radi o propeleru, lopatici ili glavi propelera, postavljena na nekritičnu površinu predmeta.

▼ M12

- (c) Kad je riječ o balonu s posadom, identifikacijska pločica mora biti pričvršćena na oplatu balona i, ako je to izvedivo, postavljena na mjesto na kojem je lako čitljiva operateru kad je balon napuhan. Osim toga, na košari, konstrukciji teretnog okvira i uređaju za grijanje moraju trajno i čitljivo biti označeni ime proizvodne organizacije, broj dijela ili jednakovrijedan broj i serijski broj ili jednakovrijedan broj.

21L.A.254 Postupanje s identifikacijskim podacima

- (a) Svaka fizička ili pravna osoba koja obavlja radove održavanja u skladu s Uredbom (EU) br. 1321/2014 može, u skladu s metodama, tehnikama i praksama koje je utvrdila Agencija:

1. ukloniti, izmijeniti ili postaviti identifikacijske podatke iz točke 21L.A.253; ili
  2. prema potrebi tijekom održavanja ukloniti ili ugraditi identifikacijsku pločicu iz točke 21L.A.253.
- (b) Osim za potrebe navedene u točki 21L.A.254. podtočki (a) nitko ne smije odstraniti, izmijeniti ili postaviti identifikacijske podatke iz točke 21L.A.253 podtočke (a).
- (c) Osim za potrebe navedene u točki 21L.A.254. podtočki (a) nitko ne smije odstraniti ili postaviti identifikacijsku pločicu iz točke 21L.A.253 podtočke (a).
- (d) Identifikacijsku pločicu koja je odstranjena u skladu s podtočkom (a) podpodtočkom 2. nitko ne smije postaviti ni na jedan zrakoplov, motor, propeler, lopaticu propelera ili glavu propelera, osim na onaj s kojeg je bila odstranjena.

21L.A.255 Identifikacija dijelova

Svaka fizička ili pravna osoba koja proizvodi dijelove u skladu s pododjeljkom G odjeljka A Priloga I. (Part 21.) ili pododjeljkom G ili R ovog Priloga za proizvod čiji je projekt odobren ili je za njega dana izjava u skladu s ovim Prilogom mora taj dio trajno i čitljivo označiti kako je utvrđeno u točki 21L.A.252.

PODODJELJAK R – IZJAVA O SUKLADNOSTI ZA ZRAKOPLOV I
POTVRDA O OVLAŠTENOM VRAĆANJU U UPORABU (EASA
OBRAZAC 1) ZA MOTORE I PROPELERE ILI NJIHOVE DIJELOVE KOJI
SU U SKLADU S IZJAVOM O SUKLADNOSTI PROJEKTA

21L.A.271 Područje primjene

Ovim se pododjeljkom utvrđuju postupci za izdavanje izjava o sukladnosti za zrakoplove (EASA Obrazac 52B) i potvrda o ovlaštenom vraćanju u uporabu (EASA Obrazac 1) za motore i propelere ili njihove dijelove koji su proizvedeni u skladu s projektnim podacima iz izjave o sukladnosti projekta te prava i obveze davatelja izjave.

▼ M12**21L.A.272 Prihvatljivost**

Svaka fizička ili pravna osoba kojoj je odobren pristup primjenjivim projektnim podacima i koja može preuzeti obveze iz točke 21L.A.275 može izdati izjavu o sukladnosti (EASA Obrazac 52B) za zrakoplov ili potvrdu o ovlaštenom vraćanju u uporabu (EASA Obrazac 1) za motor ili propeler ili njihov dio, pod uvjetima utvrđenima u ovom pododjeljku.

21L.A.273 Sustav kontrole proizvodnje

Fizička ili pravna osoba koja izdaje izjavu o sukladnosti (EASA Obrazac 52B) ili potvrdu o ovlaštenom vraćanju u uporabu (EASA Obrazac 1) s primjenjivim projektnim podacima o zrakoplovu, motoru ili propeleru, ili njihovu dijelu, koje je proizvela, uspostavlja, provodi i održava sustav za kontrolu proizvodnje koji:

- (a) uključuje procese i postupke kojima se osigurava sukladnost zrakoplova, motora ili propelera i bilo kojeg njihova dijela s primjenjivim projektnim podacima;
- (b) osigurava da samo ovlaštene osobe potpisuju sve izjave o sukladnosti (EASA Obrazac 52B) ili potvrde o ovlaštenom vraćanju u uporabu (EASA Obrazac 1);
- (c) ako su u okviru opsega proizvodnje potrebni probni letovi, ima uspostavljene postupke kojima se osigurava da se probni letovi provode na siguran način;
- (d) osigurava da fizička ili pravna osoba prima sve podatke o plovidbenosti i ekološkoj sukladnosti potrebne za utvrđivanje sukladnosti;
- (e) ima uspostavljene postupke kojima se osigurava da su podaci o plovidbenosti i ekološkoj sukladnosti ispravno uključeni u njegove podatke o proizvodnji, da se ažuriraju i stavljaju na raspolaganje cjelokupnom osoblju kojem je potreban pristup tim podacima kako bi obavljalo svoje dužnosti;
- (f) uključuje sustav inspekcijskih pregleda kojim se osigurava da su svi zrakoplovi, motori ili propeleri i svi njihovi dijelovi koje proizvede fizička ili pravna osoba, uključujući njezine partnere, ili koje dostave vanjski partneri ili koji su dani kooperantima po ugovoru, usklađeni s primjenjivim projektnim podacima i u stanju za siguran rad;
- (g) uključuje sustav arhiviranja u kojem se evidentiraju svi zahtjevi postavljeni drugim organizacijama, kao što su dobavljači i kooperanti. Arhivirani podaci stavljaju se na raspolaganje nadležnom tijelu za potrebe kontinuirane plovidbenosti;
- (h) osigurava da se održavanje novoproducenog zrakoplova provodi u skladu s primjenjivim uputama za održavanje i da se zrakoplov održava u plovidbenom stanju te da se, prema potrebi, izdaje potvrda o vraćanju u uporabu za svako dovršeno održavanje;
- (i) u interesu sigurnosti uključuje unutarnji sustav izvješćivanja o događajima koji ugrožavaju sigurnost, kako bi se omogućili prikupljanje i ocjena izvješća o događajima prikupljenih u skladu s točkom 21L.A.3 radi utvrđivanja negativnih trendova ili otklanjanja nedostataka te izdvajanja događaja koje treba prijaviti. Taj sustav uključuje ocjenu relevantnih informacija koje se odnose na događaje i objavljivanje povezanih informacija.

▼ **M12****21L.A.274 Izdavanje izjave o sukladnosti (EASA Obrazac 52B) ili potvrde o ovlaštenom vraćanju u uporabu (EASA Obrazac 1)**

- (a) U izjavu o sukladnosti (EASA Obrazac 52B) ili potvrdu o ovlaštenom vraćanju u uporabu (EASA Obrazac 1), fizička ili pravna osoba uključuje sve navedeno:
1. izjavu da je zrakoplov, motor ili propeler, ili bilo koji njihov dio, u skladu s primjenjivim projektnim podacima iz izjave o sukladnosti i da je u stanju za siguran rad;
  2. za svaki zrakoplov, izjavu da je zrakoplov bio podvrgnut provjerama na zemlji i u letu;
  3. za svaki motor ili propeler s promjenjivim korakom, izjavu da je motor ili propeler s promjenjivim korakom podvrgnut konačnom ispitu funkcionalnosti;
  4. prema potrebi, izjavu da je dovršeni motor u skladu s primjenjivim zahtjevima za emisije ispušnih plinova motora na datum proizvodnje motora.
- (b) Fizička ili pravna osoba izdaje izjavu o sukladnosti (EASA Obrazac 52B) ili potvrdu o ovlaštenom vraćanju u uporabu (EASA Obrazac 1) pri:
1. prvom prijenosu vlasništva nad zrakoplovom, motorom ili propelerom ili njihovim dijelovima; ili
  2. za zrakoplove, podnošenju zahtjeva za izdavanje ograničene svjedodžbe o plovidbenosti zrakoplova.

21L.A.275 Obveze fizičke ili pravne osobe koja izdaje izjavu o sukladnosti (EASA Obrazac 52B) ili potvrdu o ovlaštenom vraćanju u uporabu (EASA Obrazac 1)

Fizička ili pravna osoba koja izdaje izjavu o sukladnosti (EASA Obrazac 52B) ili potvrdu o ovlaštenom vraćanju u uporabu (EASA Obrazac 1):

- (a) obavješćuje nadležno tijelo da namjerava proizvesti zrakoplov, motor ili propeler ili njihov dio u skladu s projektnim podacima iz izjave o sukladnosti projekta te da će izdati izjave o sukladnosti (EASA Obrazac 52B) ili potvrde o ovlaštenom vraćanju u uporabu (EASA Obrazac 1) u skladu s ovim pododjeljkom;
- (b) osigurava da se evidentiraju pojedinosti o svakom dovršenom poslu;
- (c) na mjestu proizvodnje održava tehničke podatke i nacрте potrebne kako bi se utvrdilo je li zrakoplov, motor ili propeler ili njihov dio u skladu s primjenjivim projektnim podacima iz izjave;
- (d) pruža potporu za kontinuiranu plovidbenost davatelju izjave o sukladnosti projekta za svaki zrakoplov, motor ili propeler ili njihov dio koji je proizvela;
- (e) za nove zrakoplove koje je proizvela osigurava da se zrakoplov održava u plovidbenom stanju i da se obavlja održavanje, osim ako se Uredbom (EU) br. 1321/2014 zahtijeva da se održavanje obavlja u skladu s takvim pravilima, uključujući sve potrebne popravke u skladu s primjenjivim projektnim podacima prije izdavanja izjave o sukladnosti zrakoplova (EASA Obrazac 52B);

▼ M12

- (f) kad izdaje potvrdu o vraćanju u uporabu nakon takvog održavanja, ona prije izdavanja te potvrde utvrđuje da je na svakom dovršenom zrakoplovu izvedeno potrebno održavanje i da je u stanju za siguran rad;
- (g) preuzima obveze fizičke ili pravne osobe koja izdaje izjave o sukladnosti (EASA Obrazac 52B) ili potvrde o ovlaštenom vraćanju u uporabu (EASA Obrazac 1) iz pododjeljka A ovog Priloga;
- (h) obavješćuje nadležno tijelo o prestanku obavljanja svojih aktivnosti u skladu s ovim pododjeljkom.

ODJELJAK B**POSTUPCI ZA NADLEŽNA TIJELA****▼ M13****PODODJELJAK A – OPĆE ODREDBE****21L.B.11 Dokumentacija za nadzor**

Nadležno tijelo osigurava relevantnom osoblju sve zakonodavne akte, standarde, pravila, tehničke publikacije i povezane dokumente kako bi mu omogućilo obavljanje zadaća i izvršavanje odgovornosti.

21.L.B.12 Razmjena informacija

- (a) Nadležno tijelo države članice i Agencija razmjenjuju informacije koje su im dostupne u okviru njihovih provjera i nadzora provedenih u skladu s ovim odjeljkom, a koje su relevantne za drugu stranu kad obavljaju zadaće certifikacije, nadzora ili osiguravanja primjene propisa u skladu s ovim odjeljkom.
- (b) Nadležno tijelo države članice i Agencija koordiniraju provjeru o proizvodu i nadzor projektiranja i proizvodnje proizvoda i dijelova na temelju ovog Priloga, uključujući, prema potrebi, provedbu zajedničkih terenskih kontrola.

21L.B.13 Informacije za Agenciju

- (a) Nadležno tijelo države članice obavješćuje Agenciju u slučaju bilo kakvih značajnih problema povezanih s provedbom Uredbe (EU) 2018/1139 i delegiranim i provedbenim aktima donesenima na temelju te uredbe u roku od 30 dana od pojave tih problema.
- (b) Ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) br. 376/2014 i njezine delegirane i provedbene akte, nadležno tijelo države članice u najkraćem mogućem roku dostavlja Agenciji sve informacije značajne za sigurnost koje proizlaze iz izvješća o događajima pohranjenih u nacionalnoj bazi podataka u skladu s člankom 6. stavkom 6. Uredbe (EU) br. 376/2014.

21.L.B.14 Naredbe o plovidbenosti primljene od država koje nisu članice EU-a

Kad nadležno tijelo države članice primi naredbu o plovidbenosti od nadležnog tijela države koja nije članica, ta se naredba o plovidbenosti prosljeđuje Agenciji.

21.L.B.15 Trenutačna reakcija na sigurnosni problem

- (a) Ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) br. 376/2014 i njezine delegirane i provedbene akte, nadležno tijelo države članice uspostavlja sustav za primjerenom prikupljanje, analizu i širenje informacija o sigurnosti.

▼ M13

- (b) Agencija uspostavlja sustav za odgovarajuću analizu svih relevantnih zaprimljenih informacija o sigurnosti i bez nepotrebne odgode državama članicama i Komisiji dostavlja sve informacije, uključujući preporuke ili korektivne mjere koje treba poduzeti, potrebne za pravodobnu reakciju na sigurnosni problem koji uključuje proizvode, dijelove, osobe ili organizacije koji podliježu Uredbi (EU) 2018/1139 i delegiranim i provedbenim aktima donesenima na temelju te uredbe.
- (c) Po primitku informacija iz podtočaka (a) i (b) nadležno tijelo države članice poduzima odgovarajuće mjere za rješavanje sigurnosnog problema.
- (d) O mjerama poduzetima na temelju točke 21L.B.15 podtočke (c) odmah se obavješćuju sve osobe ili organizacije koje moraju postupiti u skladu s tim mjerama na temelju Uredbe (EU) 2018/1139 i delegiranim i provedbenim aktima donesenima na temelju te uredbe. Nadležno tijelo države članice o tim mjerama također obavješćuje Agenciju i, ako je potrebna zajednička akcija, druge predmetne države članice.

21L.B.16 Sustav upravljanja

- (a) Nadležno tijelo mora uspostaviti i održavati sustav upravljanja koji uključuje najmanje:
  1. dokumentirane politike i postupke koji opisuju njegovu organizaciju, sredstva i metode za postizanje sukladnosti s Uredbom (EU) 2018/1139 i Uredbom (EU) br. 376/2014 te delegiranim i provedbenim aktima donesenima na temelju tih uredbi. Ti postupci moraju uvijek biti ažurni i služiti kao osnovni radni dokumenti unutar tog nadležnog tijela za sve relevantne poslove;
  2. dovoljan broj osoblja za obavljanje njegovih zadaća i ispunjavanje njegovih odgovornosti. Mora postojati sustav za planiranje raspoloživosti osoblja, kako bi se osiguralo pravilno obavljanje svih zadaća;
  3. osoblje kvalificirano za obavljanje dodijeljenih zadaća koje mora imati potrebno znanje, iskustvo te početno i periodično osposobljavanje radi osiguravanja kontinuirane stručnosti;
  4. odgovarajuću opremu i uredski prostor za obavljanje dodijeljenih zadaća;
  5. funkciju praćenja sukladnosti sustava upravljanja s relevantnim zahtjevima i prikladnosti postupaka, uključujući uspostavljanje postupka unutarnjeg nadzora i procesa upravljanja sigurnosnim rizicima. Funkcija praćenja sukladnosti mora uključivati sustav povratnih informacija o nalazima nadzora, koje se šalju višoj upravi nadležnog tijela kako bi se, prema potrebi, osigurala provedba korektivnih mjera;
  6. osobe ili skupine osoba koje su odgovorne višoj upravi nadležnog tijela za funkciju praćenja sukladnosti.
- (b) Za svako područje djelatnosti, uključujući sustav upravljanja, nadležno tijelo imenuje najmanje jednu osobu koja snosi opću odgovornost za upravljanje relevantnim zadaćama.

▼ M13

- (c) Nadležno tijelo uspostavlja postupke za sudjelovanje u međusobnoj razmjeni svih potrebnih informacija i pomoći s drugim relevantnim nadležnim tijelima, iz te države članice ili drugih država članica, uključujući sljedeće informacije:
1. sve nalaze i naknadne mjere koje se poduzimaju nakon provedenog nadzora osoba i organizacija koje obavljaju aktivnosti na državnom području države članice, ali koje je certificiralo nadležno tijelo druge države članice ili Agencija;
  2. sve informacije koje proizlaze iz obveznog i dobrovoljnog prijavljivanja događaja kako je propisano u točki 21L.A.3.
- (d) Primjerak postupaka povezanih sa sustavom upravljanja nadležnog tijela države članice i svih njihovih izmjena stavlja se na raspolaganje Agenciji za potrebe standardizacije.

21L.B.17 Dodjela zadaća kvalificiranim subjektima

- (a) Nadležno tijelo može kvalificiranim subjektima dodijeliti zadaće povezane s početnim certificiranjem ili kontinuiranim nadzorom proizvoda i dijelova, kao i fizičkih i pravnih osoba koji podliježu Uredbi (EU) 2018/1139 i delegiranim i provedbenim aktima donesenima na temelju te uredbe. Prilikom dodjeljivanja zadaća nadležno tijelo dužno se pobrinuti:
1. da je uspostavljen sustav za početno i kontinuirano ocjenjivanje sukladnosti kvalificiranog subjekta s Prilogom VI. „Bitni zahtjevi u pogledu kvalificiranih subjekata” Uredbi (EU) 2018/1139. Taj sustav i rezultati procjene moraju se dokumentirati;
  2. da je sklopljen dokumentirani sporazum s kvalificiranim subjektom, koji su obje strane odobrile na odgovarajućoj upravnoj razini i u kojem je utvrđeno sljedeće:
    - i. zadaće koje treba izvršiti;
    - ii. izvještaje, izvješća i evidencija koje treba dostaviti;
    - iii. tehnički uvjeti koji se moraju ispuniti prilikom izvođenja takvih zadaća;
    - iv. povezana područja odgovornosti;
    - v. zaštita informacija stečenih tijekom obavljanja takvih zadaća.
- (b) Nadležno tijelo dužno se pobrinuti da postupak unutarnjeg nadzora i postupak upravljanja sigurnosnim rizikom koji su potrebni na temelju točke 21L.B.16 podtočke (a) podpodtočke 5. obuhvaćaju sve zadaće certificiranja ili kontinuiranog nadzora koje se obavljaju u njegovo ime.

21L.B.18 Promjene u sustavu upravljanja

- (a) Nadležno tijelo mora imati uspostavljen sustav za utvrđivanje promjena koje utječu na njegovu sposobnost obavljanja zadaća i izvršavanje odgovornosti kako je definirano u Uredbi (EU) 2018/1139 i Uredbi (EU) br. 376/2014 te delegiranim i provedbenim aktima donesenima na temelju tih uredbi. Taj mu sustav omogućuje poduzimanje mjera primjerenih za osiguravanje kontinuirane adekvatnosti i djelotvornosti sustava upravljanja.

▼ M13

- (b) Nadležno tijelo pravovremeno ažurira svoj sustav upravljanja u skladu s bilo kakvom izmjenom Uredbe (EU) 2018/1139 i Uredbe (EU) br. 376/2014 te delegiranih i provedbenih akata donesenih na temelju te uredbe kako bi se osigurala njihova djelotvorna provedba.
- (c) Nadležno tijelo države članice obavješćuje Agenciju o svim promjenama koje utječu na njegovu sposobnost obavljanja zadaća i izvršavanja odgovornosti kako je propisano u Uredbi (EU) 2018/1139 i Uredbi (EU) br. 376/2014 i delegiranim i provedbenim aktima donesenima na temelju tih uredbi.

21.L.B.19 Rješavanje sporova

Unutar svojih dokumentiranih postupaka nadležno tijelo države članice dužno je uspostaviti postupak za rješavanje sporova.

21.L.B.20 Vođenje evidencije

- (a) Nadležno tijelo uspostavlja sustav čuvanja evidencije kojim se osiguravaju odgovarajuće pohranjivanje, dostupnost i pouzdana sljedivost:
1. dokumentiranih politika i postupaka sustava upravljanja;
  2. osposobljavanja, kvalifikacija i ovlaštenja njegova osoblja;
  3. dodjele zadaća, uključujući elemente koji se zahtijevaju točkom 21L.B.17, kao i pojedinosti o dodijeljenim zadaćama;
  4. certifikacijskih postupaka i kontinuiranog nadzora certificiranih organizacija, uključujući:
    - i. podnošenje zahtjeva za certifikat;
    - ii. izjave o sposobnosti;
    - iii. izjave o sukladnosti projekta;
    - iv. program nadležnog tijela za kontinuirani nadzor, uključujući svu evidenciju o ocjenjivanju, kontrolama i inspekcijama;
    - v. izdane certifikate, uključujući sve njihove izmjene;
    - vi. kopiju programa nadzora u kojem se navode datumi kad kontrole treba provesti i kad su provedene;
    - vii. kopije cjelokupne službene korespondencije;
    - viii. preporuke za izdavanje ili produljenje certifikata ili produljenje registracije izjave, pojedinosti o nalazima i mjerama koje su organizacije poduzele kako bi zaključile te nalaze, uključujući datum zaključenja, mjere izvršenja i opažanja;
    - ix. sva izvješća o ocjenjivanjima, nadzorima ili inspekcijama koje je izdalo drugo nadležno tijelo;

▼ M13

- x. primjerke svih priručnika, postupaka i procesa ili uputa organizacije i svih njihovih izmjena;
  - xi. primjerke drugih dokumenata koje je odobrilo nadležno tijelo;
5. izjave o sukladnosti zrakoplova (EASA Obrazac 52B) ili potvrde o ovlaštenom otpuštanju u uporabu (EASA Obrazac 1) za motore, propelere ili dijelove koje je pregledalo u skladu s pododjeljkom R ovog Priloga.
- (b) Nadležno tijelo države članice u evidenciju uključuje:
- 1. evaluacije i obavješćivanja Agencije o svim alternativnim načinima usklađivanja koje su predložile organizacije te ocjene svih alternativnih načina usklađivanja kojima se služi nadležno tijelo;
  - 2. informacije o sigurnosti u skladu s točkom 21L.B.13 i naknadnim mjerama;
  - 3. primjenu zaštitnih odredbi i odredbi o fleksibilnosti u skladu s člankom 71. stavkom 1. i člankom 76. stavkom 4. Uredbe (EU) 2018/1139.
- (c) Nadležno tijelo održava popis svih certifikata koje je izdalo i svih izjava koje je registriralo.
- (d) Sva evidencija iz podtočaka (a), (b) i (c) čuva se najmanje pet godina podložno primjenjivom pravu o zaštiti podataka.
- (e) Sva evidencija iz podtočaka (a), (b) i (c) na zahtjev se stavlja na raspolaganje nadležnim tijelima druge države članice ili Agenciji.

21L.B.21 Nalazi i opažanja

- (a) Ako tijekom provjere ili nadzora ili na bilo koji drugi način otkrije nesukladnost s primjenjivim zahtjevima iz Uredbe (EU) 2018/1139 i delegiranih i provedbenih akata donesenih na temelju te uredbe, postupka ili priručnika koji se zahtijevaju tim uredbama ili certifikata ili izjave izdane u skladu s tim uredbama, nadležno tijelo, ne dovodeći u pitanje bilo koju dodatnu mjeru koja se zahtijeva tim uredbama, sastavlja nalaz.
- (b) Nadležno tijelo uspostavlja sustav za analizu nalaza s obzirom na njihov značaj za sigurnost.

Nadležno tijelo izdaje nalaz nesukladnosti 1. razine kad se otkrije bilo kakva značajna nesukladnost koja smanjuje sigurnost ili ozbiljno ugrožava sigurnost letenja ili, u slučaju projektnih organizacija, može dovesti do nekontrolirane nesukladnosti i do mogućeg stanja opasnosti u skladu s točkom 21L.B.23; nesukladnosti 1. razine uključuju, ali nisu ograničene na sljedeće:

- 1. svaki onemogućen pristup nadležnog tijela objektima organizacije ili fizičke ili pravne osobe kako je definirano u točki 21L.A.10 tijekom normalnih radnih sati i nakon dva pisana zahtjeva;
- 2. pružanje pogrešnih informacija ili falsificiranje dokazne dokumentacije;

▼ **M13**

3. sve dokaze o zloupotrebi ili zloupotrebi certifikata, deklaracije ili izjave izdane u skladu s ovim Prilogom;
4. nepostojanje odgovornog rukovoditelja ili voditelja projektne organizacije, ovisno o slučaju.

Nadležno tijelo izdaje nalaz nesukladnosti 2. razine kad utvrdi bilo kakvu nesukladnost s primjenjivim zahtjevima iz Uredbe (EU) 2018/1139 i delegiranih i provedbenih akata donesenih na temelju te uredbe, postupka ili priručnika koji se zahtijevaju tim uredbama organizacije ili izjave izdane u skladu s tim uredbama, koja nije klasificirana kao nesukladnost 1. razine.

- (c) Nadležno tijelo pisanim putem obavješćuje organizaciju ili fizičku ili pravnu osobu o nalazu i zahtijeva korektivne mjere za rješavanje utvrđenih nesukladnosti.
- (d) Ako postoje nesukladnosti 1. razine, nadležno tijelo odmah poduzima odgovarajuće mjere u skladu s točkom 21L.B.22, osim ako se nalaz odnosi na projektnu organizaciju koja je prijavila svoje projektne sposobnosti, u kom slučaju Agencija organizaciji prvo odobrava razdoblje za provedbu korektivnih mjera koje odgovara prirodi nesukladnosti i koje ni u kojem slučaju ne smije biti dulje od 21 radnog dana. To razdoblje počinje od datuma na koji je organizacija pisanim putem obaviještena o nalazu, čime se od nje zahtijeva provedba korektivne mjere za uklanjanje utvrđene nesukladnosti. Ako se nesukladnost 1. razine odnosi izravno na zrakoplov, nadležno tijelo obavješćuje nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran.
- (e) Za nesukladnosti 2. razine nadležno tijelo odobrava organizaciji ili fizičkoj ili pravnoj osobi razdoblje za provedbu korektivnih mjera koje je primjereno prirodi nesukladnosti. To razdoblje počinje od datuma na koji je organizacija ili fizička ili pravna osoba pisanim putem obaviještena o nalazu, čime se od nje zahtijeva provedba korektivne mjere za uklanjanje utvrđene nesukladnosti. Na kraju tog razdoblja i ovisno o prirodi nesukladnosti nadležno tijelo može produljiti to razdoblje ako prihvati plan korektivnih mjera.

Nadležno tijelo ocjenjuje plan korektivnih mjera i provedbe koji je predložila organizacija ili fizička ili pravna osoba te ga prihvaća ako se na temelju ocjene zaključuje da je dostatan za uklanjanje nesukladnosti.

Ako organizacija ili fizička ili pravna osoba ne dostavi prihvatljiv plan korektivnih mjera ili ne provede korektivne mjere u roku koji je odredilo ili produljilo nadležno tijelo, ta se nesukladnost podiže na nesukladnost 1. razine te se poduzimaju mjere utvrđene u podtočki (d).

- (f) Nadležno tijelo može iznijeti opažanja u svim sljedećim slučajevima za koje se ne zahtijevaju nalazi nesukladnosti 1. ili 2. razine:

1. za svaki element čije su performanse ocijenjene kao neučinkovite;
2. ako se utvrdi da element može uzrokovati nesukladnost; ili
3. kad su prijedlozi ili poboljšanja od interesa za ukupnu sigurnost organizacije.

Opažanja iznesena u skladu s ovom točkom dostavljaju se organizaciji u pisanom obliku, a nadležno ih tijelo evidentira.

▼ M13**21L.B.22 Mjere za osiguranje provođenja propisa**

(a) Nadležno tijelo:

1. privremeno oduzima certifikat ako smatra da je takva mjera potrebna iz opravdanih razloga kako bi se spriječila vjerodostojna prijetnja sigurnosti zrakoplova;
2. izdaje naredbu o plovidbenosti pod uvjetima iz točke 21.L.B.23;
3. privremeno oduzima, trajno oduzima ili ograničava certifikat ako je takva mjera potrebna u skladu s točkom 21L.B.21;
4. privremeno ili trajno oduzima svjedodžbu o plovidbenosti ili ograničenu svjedodžbu o plovidbenosti ako su ispunjeni uvjeti navedeni u točki 21L.B.163 podtočki (b);
5. privremeno ili trajno oduzima potvrdu o buci ili ograničenu potvrdu o buci ako su ispunjeni uvjeti navedeni u točki 21L.B.173 podtočki (b);
6. poduzima hitne i odgovarajuće mjere potrebne za ograničavanje ili zabranu aktivnosti organizacije ili fizičke ili pravne osobe ako nadležno tijelo smatra da postoje opravdani razlozi da su takve mjere potrebne za sprečavanje vjerodostojne prijetnje sigurnosti zrakoplova;
7. ograničava ili zabranjuje aktivnosti organizacije ili fizičke ili pravne osobe koja je dala izjavu o svojoj sposobnosti za projektiranje ili proizvodnju proizvoda ili dijelova u skladu s odjeljkom A ili koja izdaje izjave o sukladnosti (EASA Obrazac 52B) ili potvrde o ovlaštenom otpuštanju u uporabu (EASA Obrazac 1) u skladu s pododjeljkom R odjeljka A ovog Priloga, u skladu s točkom 21L.B.21 podtočkom (d);
8. ne registrira izjavu o sukladnosti projekta sve dok postoje neriješene nesukladnosti početne nadzorne provjere;
9. privremeno ili trajno objavljuje izjavu o sukladnosti projekta ili izjavu o sposobnosti u skladu s točkom 21.L.B.21 podtočkom (d);
10. poduzima sve potrebne mjere za osiguranje provođenja propisa kako bi osiguralo okončanje nesukladnosti s bitnim zahtjevima utvrđenima u Prilogu II. Uredbi (EU) 2018/1139 i s ovim Prilogom i, prema potrebi, ukloni njezine posljedice.

(b) Nakon poduzimanja mjere za osiguranje provođenja propisa u skladu s točkom (a) nadležno tijelo o tome obavješćuje primatelja, navodi razloge za tu mjeru i obavješćuje primatelja o njegovu pravu na žalbu.

21L.B.23 Naredbe o plovidbenosti

(a) Naredba o plovidbenosti je dokument koji izdaje ili donosi Agencija i u kojem se određuju mjere koje treba provesti na zrakoplovu kako bi se ponovno uspostavila prihvatljiva razina sigurnosti, ako dokazi pokazuju da bi inače razina sigurnosti tog zrakoplova mogla biti ugrožena.

▼ M13

- (b) Agencija izdaje naredbu o plovidbenosti:
1. ako utvrdi da u zrakoplovu postoji stanje opasnosti, koje je posljedica manjkavosti u zrakoplovu, ili u motoru, propeleru, dijelu ugrađenom u taj zrakoplov; i
  2. ako to stanje vjerojatno postoji ili ako se može pojaviti u drugim zrakoplovima.
- (c) Naredba o plovidbenosti sadrži obavezno podatke o:
1. stanju opasnosti;
  2. zrakoplovu na koji se odnosi;
  3. zahtijevanoj mjeri (zahtijevanim mjerama);
  4. roku za provedbu zahtijevanih mjera;
  5. danu stupanja na snagu.

21L.B.24 Načini usklađivanja

- (a) Agencija mora razviti prihvatljive načine usklađivanja (AMC) koji se mogu koristiti za postizanje sukladnosti s Uredbom (EU) 2018/1139 i delegiranim i provedbenim aktima donesenima na temelju te uredbe.
- (b) Za uspostavljanje sukladnosti s ovom Uredbom mogu se primjenjivati alternativni načini usklađivanja.
- (c) Nadležna tijela obavješćuju Agenciju o svim alternativnim načinima usklađivanja koje primjenjuju fizičke ili pravne osobe pod njihovim nadzorom za uspostavljanje sukladnosti s ovom Uredbom.

▼ M12**PODODJELJAK B — CERTIFIKATI TIP A****21L.B.41 Certifikacijske specifikacije**

Agencija izdaje certifikacijske specifikacije i druge detaljne specifikacije u skladu s člankom 76. stavkom 3. Uredbe (EU) 2018/1139, uključujući certifikacijske specifikacije za plovidbenost i ekološku sukladnost, koje nadležna tijela, organizacije i osoblje mogu upotrebljavati za dokazivanje sukladnosti proizvoda i dijelova s relevantnim bitnim zahtjevima iz priloga II., IV. i V. toj uredbi te sa zahtjevima za zaštitu okoliša iz članka 9. stavka 2. te uredbe i Priloga III. toj uredbi. Takve specifikacije moraju biti dovoljno detaljne i specifične kako bi se podnositeljima zahtjeva naveli uvjeti za izdavanje, izmjenu ili dopunu certifikata.

21L.B.42 Početno ispitivanje

- (a) Nakon što primi zahtjev za certifikat tipa u skladu s ovim Prilogom, Agencija provjerava je li proizvod obuhvaćen područjem primjene utvrđenim u točki 21L.A.21 te ispunjava li podnositelj zahtjeva u skladu s točkom 21L.A.22 uvjete za podnošenje zahtjeva za certifikat tipa za proizvod.
- (b) Ako uvjeti iz podtočke (a) nisu ispunjeni, Agencija odbija zahtjev.

▼ M12**21L.B.43 Osnova certifikacije tipa za certifikat tipa**

(a) Agencija utvrđuje osnovu certifikacije tipa i o tome obavješćuje podnositelja zahtjeva. Ta se osnova certifikacije tipa sastoji od:

1. certifikacijskih specifikacija za plovidbenost koje je odredila Agencija među onima koje su primjenjive na taj proizvod na dan podnošenja zahtjeva za taj certifikat, osim:

- i. ako podnositelj zahtjeva odabere da se uskladi s certifikacijskim specifikacijama koje su se počele primjenjivati nakon datuma podnošenja zahtjeva; ako podnositelj zahtjeva odabere usklađivanje s certifikacijskom specifikacijom koja se počinje primjenjivati nakon podnošenja zahtjeva, Agencija u osnovu certifikacije tipa uključuje sve druge izravno povezane certifikacijske specifikacije; ili
- ii. ako Agencija prihvaća alternativu određenoj certifikacijskoj specifikaciji s kojom nije moguće postići usklađivanje, a za tu alternativu postoje kompenzacijski faktori koji osiguravaju jednaku razinu sigurnosti; ili
- iii. ako Agencija prihvaća ili propisuje druge načine dokazivanja sukladnosti s bitnim zahtjevima Priloga II. Uredbi (EU) 2018/1139;

2. bilo kojih posebnih uvjeta koje Agencija propiše u skladu s točkom 21L.B.44 podtočkom (a).

(b) Agencija može izmijeniti osnovu certifikacije tipa u bilo kojem trenutku prije izdavanja certifikata tipa ako je utvrdila da je iskustvo s drugim sličnim proizvodima u uporabi ili proizvodima koji imaju slična obilježja projekta pokazalo da bi moglo nastupiti stanje opasnosti, a to stanje opasnosti nije uzeto u obzir u osnovi certifikacije tipa koja je utvrđena i o kojoj je podnositelj zahtjeva obaviješten.

21L.B.44 Posebni uvjeti

(a) Agencija propisuje posebne detaljne tehničke specifikacije za proizvod pod nazivom „posebni uvjeti” ako odgovarajuće certifikacijske specifikacije ne sadržavaju primjerene ili odgovarajuće sigurnosne standarde za proizvod:

1. zbog toga što proizvod ima nova ili neuobičajena obilježja projekta u odnosu na praksu projektiranja na kojoj se temelje primjenjive certifikacijske specifikacije;
2. zbog toga što je predviđena namjena proizvoda nekonvencionalna; ili
3. zbog toga što iskustvo s drugim sličnim proizvodima u uporabi ili proizvodima koji imaju slična obilježja projekta ili novoutvrđeni rizici pokazuju da bi moglo nastupiti stanje opasnosti.

(b) Posebni uvjeti sadržavaju takve sigurnosne standarde koje Agencija smatra potrebnima za uspostavljanje razine sigurnosti jednake onoj u primjenjivim certifikacijskim specifikacijama.

21L.B.45 Utvrđivanje primjenjivih zahtjeva za zaštitu okoliša za certifikat tipa

Agencija utvrđuje primjenjive zahtjeve za zaštitu okoliša u skladu s točkom 21.B.85 Priloga I. (Part 21.) i o tome obavješćuje podnositelja zahtjeva za certifikat tipa za zrakoplov ili motor.

▼ M12**21L.B.46 Ispitivanje**

Nakon primitka zahtjeva za certifikat tipa u skladu s ovim Prilogom Agencija:

- (a) preispituje početni plan za dokazivanje sukladnosti i sva naknadna ažuriranja koje dostavi podnositelj zahtjeva kako bi se utvrdila cjelovitost plana i primjerenost predloženih načina i metoda dokazivanja sukladnosti s osnovom certifikacije tipa utvrđenom u skladu s točkom 21L.B.43 i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša utvrđenima u skladu s točkom 21L.B.45; ako je plan dokazivanja sukladnosti nepotpun ili načini i metode nisu primjereni za dokazivanje sukladnosti, Agencija o tome obavješćuje podnositelja zahtjeva i zahtjeva izmjenu plana;
- (b) kad se uvjeri da je dostavljeni plan za dokazivanje sukladnosti primjeren kako bi podnositelj zahtjeva mogao dokazati sukladnost, odobrava plan dokazivanja sukladnosti i sva naknadna ažuriranja tog plana;
- (c) nakon što primi izjavu o sukladnosti u skladu s točkom 21L.A.25 podtočkom (f), provodi fizički pregled i ocjenjivanje prvog primjerka tog proizvoda u konačnoj konfiguraciji, uzimajući u obzir kritički pregled projekta proveden u skladu s točkom 21L.B.242 podtočkom (a), kako bi se provjerila sukladnost proizvoda s primjenjivom osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša; Agencija provjerava sukladnost proizvoda uzimajući u obzir vjerojatnost neutvrđene nesukladnosti s osnovom certifikacije tipa ili primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša te mogući utjecaj te nesukladnosti na sigurnost ili ekološku sukladnost proizvoda;
- (d) ako tijekom utvrđivanja osnove certifikacije tipa i primjenjivih zahtjeva za zaštitu okoliša ili tijekom preispitivanja plana za dokazivanje sukladnosti Agencija utvrdi da projekt proizvoda sadržava bilo koji element čija neutvrđena nesukladnost s osnovom certifikacije tipa ili primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša može negativno utjecati na sigurnost ili ekološku sukladnost proizvoda, određuje koji su dodatni inspekcijski pregledi, uz one opisane u podtočki (c), potrebni kako bi provjerilo je li dokazana sukladnost; Agencija obavješćuje podnositelja zahtjeva o svim dodatnim inspekcijskim pregledima i o tome koji bi elementi projekta trebali biti predmet tih inspekcijskih pregleda.

21L.B.47 Izdavanje certifikata tipa

- (a) Agencija bez nepotrebne odgode izdaje certifikat tipa zrakoplova, motora ili propelera pod uvjetom da:
  - 1. podnositelj zahtjeva ispunjava uvjete točke 21L.A.27;
  - 2. Agencija tijekom ispitivanja provedenog u skladu s točkom 21L.B.46. nije utvrdila nikakve nesukladnosti s osnovom certifikacije tipa ili s primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša;
  - 3. nakon ispitivanja provedenog u skladu s točkom 21L.B.46 podtočkom (c) tog proizvoda u konačnoj konfiguraciji nema neriješenih pitanja;
  - 4. nisu utvrđena nikakva obilježja ni karakteristike zbog kojih bi proizvod bio ekološki nesukladan ili nesiguran za rad za namjene za koje je zatražena certifikacija.

▼ M12

(b) Certifikat tipa mora sadržavati:

1. projekt tipa;
2. ograničenja plovidbenosti;
3. upute za kontinuiranu plovidbenost;
4. listu podataka certifikata tipa za plovidbenost i, prema potrebi, evidenciju o sukladnosti u smislu emisija ispušnih plinova motora;
5. primjenjivu osnovu certifikacije tipa i primjenjive zahtjeve za zaštitu okoliša s kojima je Agencija potvrdila sukladnost;
6. ako je primjenjivo, obrazac certifikata tipa za buku; i
7. sve ostale uvjete ili ograničenja propisane za proizvod u primjenjivoj osnovi certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša.

21L.B.48 Nadzor kontinuirane plovidbenosti za proizvode za koje je izdan certifikat tipa

Ako Agencija svojim nadzorom kontinuirane plovidbenosti, među ostalim na temelju izvješća primljenih u skladu s točkom 21L.A.3, ili na bilo koji drugi način, utvrdi nesukladnost s osnovom certifikacije tipa ili primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša, izdaje nalaz o nesukladnosti u skladu s točkom 21L.B.21 ili naredbu o plovidbenosti pod uvjetima iz točke 21L.B.23.

21L.B.49 Prijenos certifikata tipa

- (a) Kad Agencija zaprimi zahtjev za provjeru može li nositelj certifikata tipa prenijeti taj certifikat u skladu s točkom 21L.A.29 ili ako Agencija razmatra zahtjev za izdavanje certifikata tipa u skladu s točkom 21L.A.29, Agencija provjerava, u skladu s točkama 21L.B.42 i 21L.B.46, ispunjava li preuzimatelj uvjete za nositelja certifikata tipa u skladu s točkom 21L.A.22 i može li preuzeti obveze nositelja certifikata tipa u skladu s točkom 21L.A.28.
- (b) Ako Agencija zaključi da preuzimatelj ispunjava uvjete iz podtočke (a), obavješćuje nositelja certifikata tipa ili fizičku ili pravnu osobu koja zahtijeva donošenje certifikata tipa da Agencija prihvaća prijenos certifikata tipa na tu fizičku ili pravnu osobu.

PODODJELJAK C – IZJAVE O SUKLADNOSTI PROJEKTA

21L.B.61 Detaljne tehničke specifikacije i primjenjivi zahtjevi za zaštitu okoliša za izjave o sukladnosti projekta proizvoda

- (a) Agencija u skladu s člankom 76. stavkom 3. Uredbe (EU) 2018/1139 utvrđuje i stavlja na raspolaganje detaljne tehničke specifikacije koje fizičke i pravne osobe mogu upotrijebiti za dokazivanje sukladnosti s relevantnim bitnim zahtjevima iz Priloga II. toj uredbi pri davanju izjave o sukladnosti projekta zrakoplova u skladu s pododjeljkom C odjeljka A ovog Priloga.

▼ M12

- (b) Detaljne tehničke specifikacije iz podtočke (a) osiguravaju standarde za projektiranje koji odražavaju najnovija dostignuća i najbolje prakse projektiranja i koji se temelje na najboljem raspoloživom iskustvu te znanstvenom i tehničkom napretku te na najboljim raspoloživim dokazima i analizi projekta zrakoplova, za zrakoplove koji su obuhvaćeni područjem primjene utvrđenim u točki 21L.A.41. Te detaljne tehničke specifikacije mogu uključivati ili upućivati na:
1. certifikacijske specifikacije koje je utvrdila Agencija u skladu s točkom 21.B.70 Priloga I. (Part 21.) za plovidbenost projekta zrakoplova;
  2. posebne uvjete koje je propisala Agencija u skladu s točkom 21.B.75 Priloga I. (Part 21.) ili točkom 21L.B.44 za druge zrakoplove i koji su opće prirode;
  3. detaljne tehničke standarde koje su izradila normizacijska tijela i druga industrijska tijela.
- (c) Kako bi se osigurala ekološka sukladnost projekta, Agencija utvrđuje i stavlja na raspolaganje zahtjeve za zaštitu okoliša koji će se upotrebljavati kao osnova za izjavu o sukladnosti projekta, koji uključuju:
1. zahtjeve za zaštitu okoliša za relevantne kategorije proizvoda iz Priloga 16. Konvenciji o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, svesci od I. do III., na razini izmjena iz članka 9. stavka 2. Uredbe (EU) 2018/1139; u tu svrhu upućivanja na:
    - i. datum zahtjeva za certifikat tipa sadržan u tim svescima smatra se upućivanjem na datum na koji je davatelj izjave podnio izjavu o sukladnosti projekta; i
    - ii. zahtjeve za certifikaciju sadržane u tim svescima smatra se upućivanjem na zahtjeve za davanje izjave o sukladnosti projekta;
  2. [rezervirano].

21L.B.62 Početno nadzorno ispitivanje

- (a) Nakon primitka izjave o sukladnosti projekta Agencija provjerava je li zrakoplov obuhvaćen područjem primjene pododjeljka C odjeljka A ovog Priloga i sadržava li izjava sve informacije navedene u točki 21L.A.43. Agencija potvrđuje primitak izjave te davatelju izjave dodjeljuje pojedinačni referentni broj izjave o sukladnosti projekta za tu konfiguraciju zrakoplova.
- (b) Agencija provodi fizički pregled i ocjenjivanje prvog primjerka tog zrakoplova u konačnoj konfiguraciji, uzimajući u obzir sigurnosni pregled proveden u skladu s točkom 21L.B.242. podtočkom (a) podpodtočkom 2. Ako Agencija u izjavi ili fizičkim pregledom i ocjenjivanjem provedenima u skladu s prvom rečenicom pronade dokaze koji ukazuju na to da zrakoplov ne bi mogao sigurno letjeti ili da bi mogao biti ekološki nesukladan tijekom letačkih operacija, izdaje nalaz o nesukladnosti u skladu s točkom 21L.B.21.

21L.B.63 Registracija izjava o sukladnosti projekta

Agencija registrira izjavu o sukladnosti projekta zrakoplova pod sljedećim uvjetima:

▼ M12

- (a) davatelj je podnio izjavu o sukladnosti u skladu s točkom 21L.A.43 podtočkom (a);
- (b) davatelj izjave Agenciji je dostavio isprave koje se zahtijevaju u skladu s točkom 21L.A.43 podtočkom (c);
- (c) davatelj izjave obvezao se da će preuzeti obveze u skladu s točkom 21L.A.47;
- (d) otklonjene su sve nesukladnosti utvrđene fizičkim pregledom i ocjenjivanjem prvog primjerka zrakoplova u konačnoj konfiguraciji koji su provedeni u skladu s točkom 21L.B.62 podtočkom (b).

21L.B.64 Nadzor kontinuirane plovidbenosti zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta

Ako Agencija svojim nadzorom kontinuirane plovidbenosti, među ostalim na temelju izvješća primljenih u skladu s točkom 21L.A.3, ili na bilo koji drugi način, utvrdi nesukladnost s primjenjivim detaljnim tehničkim specifikacijama ili primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša, izdaje nalaz o nesukladnosti u skladu s točkom 21L.B.21 ili naredbu o plovidbenosti pod uvjetima iz točke 21L.B.23.

PODODJELJAK D – IZMJENE CERTIFIKATA TIPA**21L.B.81 Osnova certifikacije tipa i primjenjivi zahtjevi za zaštitu okoliša za veću izmjenu certifikata tipa**

- (a) Agencija utvrđuje osnovu certifikacije tipa za veću izmjenu certifikata tipa i o tome obavješćuje podnositelja zahtjeva.
- (b) Za veću izmjenu certifikata tipa i područja na koja ona utječe osnova certifikacije tipa sastoji se od certifikacijskih specifikacija na koje se upućuje u certifikatu tipa, osim:
  1. ako Agencija smatra da certifikacijska specifikacija na koju se upućuje u certifikatu tipa ne osigurava odgovarajuće standarde u odnosu na predloženu izmjenu, pa stoga izmjena i područja na koja utječe moraju ispuniti i sve posebne uvjete i izmjene tih posebnih uvjeta koje je u skladu s točkom 21L.B.44 propisala Agencija kako bi se osigurala razina sigurnosti jednaka onoj utvrđenoj u certifikacijskim specifikacijama koje se primjenjuju na datum podnošenja zahtjeva za izmjenu;
  2. ako podnositelj zahtjeva odabere da se uskladi s certifikacijskom specifikacijom utvrđenom u izmjeni koja se primjenjuje na datum podnošenja zahtjeva za izmjenu.
- (c) Agencija određuje primjenjive zahtjeve za zaštitu okoliša za veću izmjenu certifikata tipa u skladu s točkom 21.B.85 Priloga I. (Part 21.) i o tome obavješćuje podnositelja zahtjeva.

21L.B.82 Ispitivanje i izdavanje odobrenja manje izmjene certifikata tipa

- (a) Nakon primitka zahtjeva za odobrenje manje izmjene certifikata tipa u skladu s ovim Prilogom Agencija odobrava manju izmjenu:
  1. ako je podnositelj zahtjeva dostavio dokazne podatke i obrazloženja te je dokazao i izjavio sukladnost izmjene s primjenjivom osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša ili s certifikacijskim specifikacijama odabranima u skladu s točkom 21L.A.67;

▼ M12

2. ako Agencija provjerom dokazivanja sukladnosti, uzimajući u obzir obilježja projekta, složenost i sveukupnu kritičnost projekta ili tehnologije, kao i prethodno iskustvo s podnositeljem zahtjeva u odnosu na projektne aktivnosti, nije utvrdila:
    - i. nikakvu nesukladnost s osnovom certifikacije tipa ili, prema potrebi, s primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša ili s odabranim certifikacijskim specifikacijama;
    - ii. nikakva obilježja ni karakteristike zbog kojih bi izmijenjeni proizvod bio ekološki nesukladan ili nesiguran za rad za namjene za koje je zatražena certifikacija.
- (b) Odobrenje manje izmjene certifikata tipa ograničuje se na konkretne konfiguracije u certifikatu tipa na koje se izmjena odnosi.

21L.B.83 Ispitivanje veće izmjene certifikata tipa

Nakon primitka zahtjeva za veću izmjenu certifikata tipa u skladu s ovim Prilogom Agencija:

- (a) preispituje početni plan za dokazivanje sukladnosti i sva naknadna ažuriranja koje dostavi podnositelj zahtjeva kako bi se utvrdile cjelovitost plana i primjerenost predloženih načina i metoda dokazivanja sukladnosti s osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša koji su utvrđeni i određeni u skladu s točkom 21L.B.81; ako je plan dokazivanja sukladnosti nepotpun ili načini i metode nisu primjereni za dokazivanje sukladnosti, Agencija o tome obavješćuje podnositelja zahtjeva i zahtijeva izmjenu plana;
- (b) kad se uvjeri da je dostavljeni plan za dokazivanje sukladnosti primjeren kako bi podnositelj zahtjeva mogao dokazati sukladnost, odobrava plan dokazivanja sukladnosti kao i sva naknadna ažuriranja tog plana;
- (c) utvrđuje vjerojatnost neotkrivene nesukladnosti veće izmjene s osnovom certifikacije tipa ili primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša i mogući učinak te nesukladnosti na sigurnost ili ekološku sukladnost proizvoda te na temelju toga utvrđuje jesu li potrebni fizički pregled i ocjenjivanje prvog primjerka tog proizvoda u konačnoj izmijenjenoj konfiguraciji kako bi se provjerila sukladnost proizvoda s primjenjivom osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša, uzimajući u obzir kritički pregled projekta ako je proveden u skladu s točkom 21L.B.242 podtočkom (a) podpodtočkom 3.; prije provođenja tog inspekcijskog pregleda i ocjenjivanja Agencija obavješćuje podnositelja zahtjeva;
- (d) ako tijekom utvrđivanja osnove certifikacije tipa, utvrđivanja primjenjivih zahtjeva za zaštitu okoliša ili tijekom preispitivanja plana za dokazivanje sukladnosti Agencija utvrdi da projekt veće izmjene sadržava bilo koji element čija neotkrivena nesukladnost s osnovom certifikacije tipa ili primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša može negativno utjecati na sigurnost ili ekološku sukladnost izmijenjenog proizvoda, određuje koji su dodatni inspekcijski pregledi, uz one opisane u podtočki (c), potrebni kako bi provjerila je li dokazana sukladnost; Agencija obavješćuje podnositelja zahtjeva o tim dodatnim inspekcijskim pregledima i o tome koji bi elementi projekta bili obuhvaćeni pregledom.

▼ M12**21L.B.84 Izdavanje odobrenja veće izmjene certifikata tipa**

(a) Agencija odobrava veću izmjenu:

1. ako je podnositelj zahtjeva dokazao da su izmjena i područja na koja ona utječe sukladni s osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša, kako je utvrdila Agencija u skladu s točkom 21L.B.81;
2. ako je podnositelj zahtjeva dokazao i izjavio sukladnost u skladu s točkom 21L.A.66 podtočkom (f);
3. ako Agencija provjerom dokazivanja sukladnosti nije pronašla:
  - i. nikakvu nesukladnost s osnovom certifikacije tipa ili, prema potrebi, s primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša;
  - ii. nikakva obilježja ni karakteristike zbog kojih bi izmijenjeni proizvod bio ekološki nesukladan ili nesiguran za rad za namjene za koje je zatražena certifikacija.

(b) Odobrenje veće izmjene certifikata tipa ograničuje se na konkretne konfiguracije u certifikatu tipa na koje se izmjena odnosi.

21L.B.85 Nadzor kontinuirane plovidbenosti za izmijenjene proizvode za koje je izdan certifikat tipa

Ako Agencija svojim nadzorom kontinuirane plovidbenosti, među ostalim na temelju izvješća primljenih u skladu s točkom 21L.A.3, ili na bilo koji drugi način, utvrdi nesukladnost s osnovom certifikacije tipa ili primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša proizvoda za koji je odobrena izmjena certifikata tipa, izdaje nalog o nesukladnosti u skladu s točkom 21L.B.21 ili naredbu o plovidbenosti pod uvjetima iz točke 21L.B.23.

PODODJELJAK E – DODATNI CERTIFIKATI TIPA

21L.B.101 Osnova certifikacije tipa i primjenjivi zahtjevi za zaštitu okoliša za dodatni certifikat tipa

(a) Agencija utvrđuje osnovu certifikacije tipa za dodatni certifikat tipa i o tome obavješćuje podnositelja zahtjeva.

(b) Za veće izmjene certifikata tipa u obliku dodatnog certifikata tipa, osnova certifikacije tipa za područja na koja utječe izmjena jest ona na koju se upućuje u certifikatu tipa, osim:

1. ako Agencija smatra da certifikacijske specifikacije na koje se upućuje u certifikatu tipa ne osiguravaju odgovarajuće standarde u odnosu na predloženu izmjenu, pa stoga izmjena i područja na koja utječe moraju ispuniti i sve posebne uvjete i izmjene tih posebnih uvjeta koje je u skladu s točkom 21L.B.44 propisala Agencija kako bi se osigurala razina sigurnosti jednaka onoj utvrđenoj u certifikacijskim specifikacijama koje se primjenjuju na datum podnošenja zahtjeva za izmjenu;
2. ako podnositelj zahtjeva odabere da se uskladi s certifikacijskom specifikacijom utvrđenom u izmjeni koja se primjenjuje na datum podnošenja zahtjeva za izmjenu.

▼ M12

- (c) Agencija određuje primjenjive zahtjeve za zaštitu okoliša za veću izmjenu certifikata tipa u skladu s točkom 21.A.85 Priloga I. (Part 21.) i o tome obavješćuje podnositelja zahtjeva.

21L.B.102 Ispitivanje

Nakon primitka zahtjeva za dodatni certifikat tipa u skladu s ovim Prilogom Agencija:

- (a) preispituje početni plan za dokazivanje sukladnosti i sva naknadna ažuriranja koje dostavi podnositelj zahtjeva kako bi se utvrdile cjelovitost plana i primjerenost predloženih načina i metoda dokazivanja sukladnosti s osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša koji su utvrđeni i određeni u skladu s točkom 21L.B.101; ako je plan dokazivanja sukladnosti nepotpun ili načini i metode nisu primjereni za dokazivanje sukladnosti, Agencija o tome obavješćuje podnositelja zahtjeva i zahtijeva izmjenu plana;
- (b) kad se uvjeri da je dostavljeni plan za dokazivanje sukladnosti primjeren kako bi podnositelj zahtjeva mogao dokazati sukladnost, odobrava plan dokazivanja sukladnosti i sva naknadna ažuriranja tog plana;
- (c) utvrđuje vjerojatnost neotkrivene nesukladnosti veće izmjene s osnovom certifikacije tipa ili primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša i mogući učinak te nesukladnosti na sigurnost ili ekološku sukladnost proizvoda te na temelju toga utvrđuje jesu li potrebni fizički pregled i ocjenjivanje prvog primjerka tog proizvoda u konačnoj izmijenjenoj konfiguraciji kako bi se provjerila sukladnost proizvoda s primjenjivom osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša, uzimajući u obzir kritički pregled projekta ako je proveden u skladu s točkom 21L.B.242 podtočkom (a); prije provođenja tog inspekcijskog pregleda i ocjenjivanja Agencija obavješćuje podnositelja zahtjeva;
- (d) ako tijekom utvrđivanja osnove certifikacije tipa, utvrđivanja primjenjivih zahtjeva za zaštitu okoliša ili tijekom preispitivanja plana za dokazivanje sukladnosti Agencija utvrdi da veća izmjena projekta sadržava bilo koji element čija neotkrivena nesukladnost s osnovom certifikacije tipa ili primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša može negativno utjecati na sigurnost ili ekološku sukladnost izmijenjenog proizvoda, određuje koji su dodatni inspekcijski pregledi, uz one opisane u podtočki (c), potrebni kako bi provjerila je li dokazana sukladnost; Agencija obavješćuje podnositelja zahtjeva o tim dodatnim inspekcijskim pregledima i o tome koji bi elementi projekta bili obuhvaćeni tim pregledom.

21L.B.103 Izdavanje dodatnog certifikata tipa

- (a) Nakon što primi zahtjev za dodatni certifikat tipa u skladu s ovim Prilogom, Agencija izdaje dodatni certifikat tipa:
1. ako je podnositelj zahtjeva dokazao da su izmjena i područja na koja ona utječe sukladni s osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša, kako je utvrdila Agencija u skladu s točkom 21L.B.101;
  2. ako je podnositelj zahtjeva dokazao i izjavio sukladnost u skladu s točkom 21L.A.85 podtočkom (f);

▼ M12

3. ako vlasnik podataka za certifikat tipa, u slučaju da je podnositelj zahtjeva u skladu s točkom 21L.A.84 podtočkom (b) podpodtočkom 2. naveo da su certifikacijski podaci dostavljeni na temelju dogovora s vlasnikom podataka za certifikat tipa:
    - i. nema tehničkih primjedbi na podatke dostavljene u skladu s točkom 21L.B.103 podtočkom (a) podpodtočkom 2.; i
    - ii. pristao je surađivati s nositeljem odobrenja projekta popravka kako bi ispunio sve obveze za kontinuiranu plovidbenost proizvoda na kojem je izveden projekt popravka ispunjavanjem odredbi iz točke 21L.A.88;
  4. ako Agencija provjerom dokazivanja sukladnosti nije pronašla:
    - i. nikakvu nesukladnost s osnovom certifikacije tipa ili, prema potrebi, s primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša;
    - ii. nikakva obilježja ni karakteristike zbog kojih bi izmijenjeni proizvod bio ekološki nesukladan ili nesiguran za rad za namjene za koje je zatražena certifikacija.
- (b) Dodatni certifikat tipa ograničuje se na konkretne konfiguracije u certifikatu tipa na koje se veća izmjena odnosi.

21L.B.104 Nadzor kontinuirane plovidbenosti za proizvode za koje je izdan dodatni certifikat tipa

Ako Agencija svojim nadzorom kontinuirane plovidbenosti, među ostalim na temelju izvješća primljenih u skladu s točkom 21L.A.3, ili na bilo koji drugi način, utvrdi nesukladnost s osnovom certifikacije tipa ili primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša proizvoda za koji je izdan dodatni certifikat tipa, izdaje nalaz o nesukladnosti u skladu s točkom 21L.B.21 ili naredbu o plovidbenosti pod uvjetima iz točke 21L.B.23.

PODODJELJAK F – IZMJENE NA ZRAKOPLOVU ZA KOJI JE DANA IZJAVA O SUKLADNOSTI PROJEKTA**21L.B.121 Početno nadzorno ispitivanje izjave o sukladnosti projekta veće izmjene projekta zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta**

- (a) Po primitku izjave o sukladnosti projekta za veću izmjenu projekta zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta Agencija provjerava je li izmjena obuhvaćena područjem primjene točke 21L.A.101 i sadržava li izjava sve podatke navedene u točki 21L.A.107. Agencija potvrđuje primitak izjave te davatelju izjave dodjeljuje pojedinačni referentni broj izjave o sukladnosti projekta.
- (b) Agencija procjenjuje, na temelju rizika od nesukladnosti koja bi dovela do projekta koji ne može sigurno letjeti ili je ekološki nesukladan, jesu li potrebni fizički pregled i ocjenjivanje izmijenjenog proizvoda, a ako jesu, o tome zatim obavješćuje davatelja izjave. U toj procjeni rizika uzimaju se u obzir:
  1. složenost velike izmjene i ukupni učinak na konstrukciju zrakoplova, karakteristike leta i sustave;

▼ M12

2. prethodno iskustvo s fizičkim pregledima zrakoplova i većim izmjenama koje je projektirao davatelj izjave;
  3. odgovor davatelja izjave na sve prethodno izdane nalaze o nesukladnosti za određeni zrakoplov ili sličan zrakoplov koji je projektirao davatelj izjave i koji je također podlijegao izjavi o sukladnosti projekta.
- (c) Ako Agencija u izjavi ili fizičkim pregledom i ocjenjivanjem, ako se oni provode u skladu s točkom 21L.B.121 podtočkom (b), pronade dokaze koji ukazuju na to da izmijenjeni zrakoplov ne bi mogao sigurno letjeti ili da bi mogao biti ekološki nesukladan tijekom letačkih operacija, izdaje nalaz o nesukladnosti u skladu s točkom 21L.B.21.

21L.B.122 Registracija izjave o sukladnosti projekta za veću izmjenju projekta zrakoplova

- (a) Agencija registrira izjavu o sukladnosti projekta veće izmjene projekta zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta pod sljedećim uvjetima:
1. davatelj je podnio izjavu o sukladnosti u skladu s točkom 21L.A.107 podtočkom (a);
  2. davatelj izjave Agenciji je dostavio isprave koje se zahtijevaju u skladu s točkom 21L.A.107 podtočkom (d);
  3. davatelj izjave obvezao se da će preuzeti obveze u skladu s točkom 21L.A.47 i za izmijenjeni projekt zrakoplova;
  4. nakon fizičkog pregleda, ako se on provodi u skladu s točkom 21L.B.121. podtočkom (b), nema neriješenih pitanja.
- (b) Agencija registrira izjavu o većoj izmjeni projekta zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta samo ako je ograničena na konkretne konfiguracije u registriranoj izjavi o sukladnosti projekta na koju se izmjena odnosi.

21L.B.123 Nadzor kontinuirane plovidbenosti izmijenjenog zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta

Ako Agencija svojim nadzorom kontinuirane plovidbenosti, među ostalim na temelju izvješća primljenih u skladu s točkom 21L.A.3, ili na bilo koji drugi način, utvrdi nesukladnost izmjene za koju je dana izjava o sukladnosti projekta s primjenjivim detaljnim tehničkim specifikacijama ili primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša, postupa u skladu s točkom 21L.B.64.

▼ M13**PODODJELJAK G – DEKLARIRANE PROIZVODNE ORGANIZACIJE****21L.B.141 Početna nadzorna provjera**

- (a) Nakon što primi izjavu u kojoj organizacija deklarira svoju proizvodnu sposobnost, nadležno tijelo provjerava:
1. da deklarant ispunjava uvjete za prijavu svoje proizvodne sposobnosti u skladu s točkom 21L.A.122;
  2. da izjava sadržava sve informacije navedene u točki 21L.A.123 podtočki (c); i

▼ M13

3. da izjava ne sadržava informacije koje upućuju na nesukladnost sa zahtjevima iz pododjeljka G odjeljka A ovog Priloga.

(b) Nadležno tijelo potvrđuje primitak izjave, što uključuje dodjelu pojedinačnog referentnog broja deklarirane proizvodne organizacije deklarantu.

21L.B.142 Registracija izjave o sposobnosti proizvodnje

Nadležno tijelo registrira izjavu o sposobnosti proizvodnje, uključujući prijavljeni opseg rada, u odgovarajućoj bazi podataka pod sljedećim uvjetima:

(a) deklarant je deklarirao svoju sposobnost u skladu s točkom 21L.A.123;

(b) deklarant se obvezao preuzeti obveze u skladu s točkom 21L.A.127;

(c) nema neriješenih pitanja na temelju točke 21L.B.141.

21L.B.143 Nadzor

(a) Nadležno tijelo nadzire deklariranu proizvodnu organizaciju radi provjere kontinuirane sukladnosti deklarirane proizvodne organizacije s primjenjivim zahtjevima iz odjeljka A i provedbu sigurnosnih mjera propisanih u skladu s točkom 21L.B.15. podtočkama (c) i (d).

(b) Nadzor uključuje ispitivanje prvog uzorka svakog novog projekta zrakoplova, motora, propelera ili dijela koji se prvi put proizvodi i, kako je utvrđeno u programu nadzora u skladu s točkom 21L.B.144, inspekcije naknadno proizvedenih zrakoplova, motora, propelera i dijelova koje proizvodi deklarirana proizvodna organizacija.

21L.B.144 Program nadzora

(a) Nadležno tijelo uspostavlja i održava program nadzora radi osiguravanja sukladnosti s točkom 21L.B.143. U programu nadzora u obzir se uzima specifična priroda organizacije, složenost njezinih aktivnosti i rezultati prethodnih aktivnosti certifikacije i/ili nadzora, a program se temelji na procjenama povezanih rizika. U svakom ciklusu planiranja nadzora program uključuje:

1. ocjenjivanje, nadzore i inspekcije, uključujući, prema potrebi:

- i. ocjenjivanje sustava upravljanja i kontrole postupaka;
- ii. kontrole proizvoda na relevantnom uzorku proizvoda, dijelova i uređaja za koje je organizacija odgovorna;
- iii. provjeru uzorka obavljenih poslova; i
- iv. nenajavljene inspekcije;

2. sastanke koji se održavaju između odgovornog rukovoditelja i nadležnog tijela kako bi se osigurala obostrana trajna informiranost o svim važnim pitanjima.

(b) Program nadzora uključuje vođenje evidencije datuma kad se ocjenjivanja, nadzori, inspekcije i sastanci trebaju održati i datuma kad su ta ocjenjivanja, nadzori, inspekcije i sastanci održani.

▼ M13

- (c) Ciklus planiranja nadzora ne smije biti dulji od 24 mjeseca.
- (d) Ne dovodeći u pitanje podtočku (c), ciklus planiranja nadzora može se produžiti na 36 mjeseci ako je nadležno tijelo utvrdilo da za razdoblje od prethodna 24 mjeseca vrijedi sljedeće:
1. organizacija je dokazala da može učinkovito identificirati opasnosti za sigurnost zračnog prometa i upravljati povezanim rizicima;
  2. organizacija kontinuirano dokazuje sukladnosti s točkom 21L.A.128 i ima potpunu kontrolu nad svim promjenama u sustavu upravljanja proizvodnjom;
  3. nije izdan nijedan nalaz 1. razine;
  4. sve su korektivne mjere provedene unutar razdoblja koje je nadležno tijelo prihvatilo ili produžilo, kako je definirano u točki 21L.B.21.
- (e) Ne dovodeći u pitanje podtočku (c), ciklus planiranja nadzora može se dodatno produžiti na najviše 48 mjeseci ako je, uz uvjete iz podtočke (d), organizacija uspostavila, a nadležno tijelo odobrilo djelotvoran sustav kontinuiranog izvješćivanja nadležnog tijela o rezultatima u području sigurnosti i regulatornoj sukladnosti same organizacije.
- (f) Ciklus planiranja nadzora može se skratiti ako postoji dokaz da su se pogoršali rezultati organizacije u području sigurnosti.
- (g) Po završetku svakog ciklusa planiranja nadzora nadležno tijelo na temelju rezultata nadzora izdaje izvješće s preporukom u vezi s produženjem aktivnosti koje provodi deklarirana proizvodna organizacija na temelju njezine izjave o proizvodnoj sposobnosti.

21L.B.145 Aktivnosti nadzora

- (a) Pri provjeri sukladnosti prijavljene proizvodne organizacije u skladu s točkom 21L.B.143 i programom nadzora uspostavljenim u skladu s točkom 21L.B.144, nadležno tijelo:
1. osoblju odgovornom za nadzor daje smjernice za obavljanje njihovih funkcija;
  2. provodi ocjenjivanja, nadzore, inspekcije i, prema potrebi, nenajavljene inspekcije;
  3. prikuplja dokaze ako su potrebne daljnje mjere, uključujući mjere predviđene točkama 21L.B.21 i 21L.B.22;
  4. obavješćuje deklariranu proizvodnu organizaciju o rezultatima aktivnosti nadzora.
- (b) Ako se objekti deklarirane proizvodne organizacije nalaze u više država, nadležno tijelo navedeno u točki 21L.2 može dopustiti da zadaće nadzora obavljaju nadležna tijela država članica u kojima su drugi objekti smješteni ili da ih obavlja Agencija ako su objekti smješteni u trećoj zemlji. Svaka deklarirana proizvodna organizacija na koju se primjenjuje takav dogovor obavješćuje se o njegovu postojanju i području primjene.

▼ M13

- (c) Za svaku nadzornu aktivnost koju nadležno tijelo u objektima smještenima u državi članici u kojoj nije glavno sjedište organizacije nadležno tijelo obavješćuje nadležno tijelo te države članice prije provođenja te terenske nadzorne aktivnosti ili inspekcije takvih objekata.
- (d) Nadležno tijelo prikuplja i obrađuje sve informacije koje smatra potrebnima za obavljanje aktivnosti nadzora.
- (e) Ako nadležno tijelo otkrije nesukladnost deklarirane proizvodne organizacije s primjenjivim zahtjevima iz odjeljka A i provedbom sigurnosnih mjera propisanih u skladu s točkom 21L.B.15 podtočkama (c) i (d), nadležno tijelo postupa u skladu s točkama 21L.B.21 i 21L.B.22.

21L.B.146 Promjene izjava

- (a) Po primitku obavijesti o promjenama u skladu s točkom 21L.A.128 nadležno tijelo provjerava potpunost obavijesti u skladu s točkom 21L.B.141.
- (b) Nadležno tijelo ažurira svoj program nadzora utvrđen u skladu s točkom 21L.B.144 i provjerava je li potrebno utvrditi uvjete pod kojima organizacija može djelovati tijekom promjene.
- (c) Ako promjena utječe na bilo koji aspekt izjave koja je registrirana u skladu s točkom 21L.B.142, nadležno tijelo ažurira registar.
- (d) Po završetku aktivnosti iz točaka od (a) do (c), nadležno tijelo potvrđuje primitak obavijesti deklariranoj proizvodnoj organizaciji.

PODODJELJAK H – SVJEDODŽBE O PLOVIDBENOSTI I OGRANIČENE SVJEDODŽBE O PLOVIDBENOSTI**21L.B.161 Provjera**

- (a) Nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran priprema postupke za provjere koji obavežno obuhvaćaju sljedeće elemente:
  1. procjenu prihvatljivosti podnositelja zahtjeva;
  2. procjenu uvjeta za zahtjev;
  3. razvrstavanje svjedodžaba o plovidbenosti;
  4. procjenu dokumentacije zaprimljene sa zahtjevom;
  5. inspekcijske preglede zrakoplova;
  6. utvrđivanje potrebnih uvjeta, ograničenja ili ograničenja svjedodžbe.
- (b) Nakon primitka zahtjeva za izdavanje svjedodžbe o plovidbenosti ili ograničene svjedodžbe o plovidbenosti, nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran provjerava je li zrakoplov obuhvaćen područjem primjene utvrđenim u točki 21L.A.141.
- (c) Nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran provodi dostatne aktivnosti provjere kako bi opravdalo izdavanje, održavanje, izmjenu, privremeno ili trajno oduzimanje svjedodžbe o plovidbenosti ili ograničene svjedodžbe o plovidbenosti. Prilikom provođenja provjera povezanih s izdavanjem svjedodžbe o plovidbenosti ili ograničene svjedodžbe o plovidbenosti za novoprodukciju zrakoplova, nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran procjenjuje potrebu za provođenjem fizičkog pregleda zrakoplova kako bi se osigurala sukladnost i sigurnost leta zrakoplova prije izdavanja svjedodžbe o plovidbenosti ili ograničene svjedodžbe o plovidbenosti. Ta procjena uzima u obzir:

▼ **M13**

1. rezultate fizičkog ispitivanja prvog uzorka tog proizvoda u konačnoj konfiguraciji koju je u skladu s točkom 21L.B.143 podtočkom (b) ili točkom 21L.B.251. podtočkom (b) provelo nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran ili nadležno tijelo koje nadzire organizaciju ili fizičku ili pravnu osobu koja je proizvela taj zrakoplov, ako su različiti;
2. razdoblje od posljednjeg fizičkog pregleda koje je provelo nadležno tijelo države članice registracije zrakoplova koji je proizvela organizacija, ili fizičke ili pravne osobe koja je proizvela taj zrakoplov;
3. rezultate nadzora nad organizacijom koja izdaje izjavu o sukladnosti za zrakoplov, provedenog u skladu s pododjeljkom G ovog Priloga ili pododjeljkom G odjeljka B Priloga I. (Part 21.), ili provjere drugih izjava o sukladnosti (EASA Obrazac 52B) ili potvrde o ovlaštenom otpuštanju u uporabu (EASA Obrazac 1) koje je izdao isti potpisnik, provedene u skladu s pododjeljkom R odjeljka A ovog Priloga;
4. razdoblje od posljednje terenske kontrole organizacije u skladu s pododjeljkom G ovog Priloga ili pododjeljkom G odjeljka B Priloga I. (Part 21.), ili od posljednje provjere provedene u skladu s pododjeljkom R odjeljka A ovog Priloga izjave o sukladnosti (EASA Obrazac 52B) ili potvrde o ovlaštenom otpuštanju u uporabu (EASA Obrazac 1) koju je izdao isti potpisnik.

21L.B.162 Izdavanje ili izmjena svjedodžbe o plovidbenosti ili ograničene svjedodžbe o plovidbenosti

- (a) Nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran izdaje ili mijenja svjedodžbu o plovidbenosti (EASA Obrazac 25, vidjeti Dodatak VI. Prilogu I. (Part 21.)) bez nepotrebnog odlaganja ako je podnositelj zahtjeva dostavio dokumentaciju koja se zahtijeva točkom 21L.A.143 i ispunjava obveze iz točke 21L.A.144 i kad je sigurno:
1. za nove zrakoplove, da su zrakoplov i njegov motor i propeler, ako je primjenjivo, u skladu s projektom odobrenim u skladu s pododjeljkom B ovog Priloga i da su u stanju za siguran rad;
  2. za rabljene zrakoplove:
    - i. da su zrakoplov i njegov motor i propeler, ako je primjenjivo, u skladu s projektom odobrenim u skladu s pododjeljkom B ovog Priloga i svim dodatnim certifikatima tipa, izmjenama ili popravcima u skladu s pododjeljcima D, E ili M ovog Priloga;
    - ii. da su ispunjene primjenjive naredbe o plovidbenosti; i
    - iii. da su zrakoplov, njegov motor i propeler, ako je primjenjivo, pregledani u skladu s Prilogom I. (dio M) ili Prilogom V.b (dio ML) Uredbi (EU) br. 1321/2014.
- (b) Nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran izdaje ili mijenja ograničenu svjedodžbu o plovidbenosti (EASA Obrazac 24B, vidjeti Dodatak I.) bez nepotrebnog odlaganja ako je podnositelj zahtjeva dostavio dokumentaciju koja se zahtijeva točkom 21L.A.143 i ispunjava obveze iz točke 21L.A.144 i kada je sigurno:

▼ **M13**

1. za nove zrakoplove, da su zrakoplov i njegov motor i propeler, ako je primjenjivo, u skladu s projektom zrakoplova za koji je deklarirana sukladnost projekta u skladu s pododjeljkom C odjeljka A ovog Priloga koji je Agencija registrirala u skladu s točkom 21L.B.63 u trenutku podnošenja zahtjeva i da su u stanju za siguran rad;
2. za rabljene zrakoplove:
  - i. da su zrakoplov i njegov motor i propeler, ako je primjenjivo, u skladu s projektom zrakoplova za koji je deklarirana sukladnost projekta u skladu s pododjeljkom C odjeljka A ovog Priloga i koji je Agencija registrirala u skladu s točkom 21L.B.63 u trenutku podnošenja zahtjeva, zajedno sa svim izmjenama projekta ili izmjenama projekta popravka za koje je deklarirana sukladnost projekta u skladu s pododjeljkom F ili N odjeljka A koje je Agencija registrirala u skladu s točkom 21L.B.122 ili točkom 21L.B.222 ili koje je registrirao deklarant u skladu s točkom 21L.A.105 podtočkom (c);
  - ii. da su ispunjene primjenjive naredbe o plovidbenosti; i
  - iii. da je zrakoplov pregledan u skladu s Prilogom I. (dio M) ili Prilogom V.b (dio ML) Uredbi (EU) br. 1321/2014.
- (c) Odstupajući od točke 21L.B.162. podtočaka (a) i (b), za rabljeni zrakoplov koji potječe iz druge države članice, nadležno tijelo nove države članice u kojoj je zrakoplov registriran izdaje svjedodžbu o plovidbenosti ili ograničenu svjedodžbu o plovidbenosti ako je podnositelj zahtjeva dostavio dokumentaciju koja se zahtijeva točkom 21L.A.145 podtočkom (b) i kad se uvjeri da podnositelj zahtjeva ispunjava zahtjeve iz točke 21L.A.144. podtočke (a).
- (d) Za nove zrakoplove i rabljene zrakoplove koji potječu iz zemlje koja nije država članica, uz odgovarajuću svjedodžbu o plovidbenosti iz podtočke (a) ili (b), nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran izdaje:
  1. prvu potvrdu o provjeri plovidbenosti (EASA Obrazac 15a, Dodatak II.) za zrakoplove koji podliježu Prilogu I. (dio M) Uredbi (EU) br. 1321/2014;
  2. prvu potvrdu o provjeri plovidbenosti (EASA Obrazac 15c, Dodatak II.) za nove zrakoplove koji podliježu Prilogu V.b (dio ML) Uredbi (EU) br. 1321/2014;
  3. prvu potvrdu o provjeri plovidbenosti (EASA Obrazac 15c, Dodatak II.) za rabljene zrakoplove koji potječu iz zemlje koja nije država članica i koji podliježu Prilogu V.b (dio ML) Uredbi (EU) br. 1321/2014 ako je to nadležno tijelo provelo provjeru plovidbenosti.
- (e) Svjedodžba o plovidbenosti ili ograničena svjedodžba o plovidbenosti izdaje se na neodređeno vrijeme. Može je izmijeniti samo nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran.

▼ M13**21L.B.163 Nadzor**

- (a) Nakon dokaza o kršenju bilo kojeg od uvjeta na temelju kojih je izdana svjedodžba o plovidbenosti ili ograničena svjedodžba o plovidbenosti ili o tome da nositelj ne ispunjava relevantne zahtjeve iz Uredbe (EU) 2018/1139 i delegiranih i provedbenih akata donesenih na temelju te uredbe ili sukladnost s primjenjivim projektom tipa ili primjenjivim projektnim podacima zrakoplova za koji je deklarirana sukladnost projekta, ili sa zahtjevima za kontinuiranu plovidbenost, nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran izdaje nalaz u skladu s točkom 21.L.B.21.
- (b) Ako je certifikat tipa na temelju kojeg je svjedodžba o plovidbenosti izdana privremeno ili trajno oduzet ili na drugi način postane nevažeći u skladu s točkom 21L.A.30, ili ako izjava o sukladnosti projekta na temelju koje je izdana ograničena svjedodžba o plovidbenosti više nije registrirana u skladu s točkom 21L.B.63, nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran poduzima mjere u skladu s točkom 21.L.B.22.

PODODJELJAK I – POTVRDE O BUCI**21L.B.171 Provjera**

- (a) Nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran priprema postupke za provjere koji obavezno obuhvaćaju sljedeće elemente:
1. procjenu prihvatljivosti podnositelja zahtjeva;
  2. procjenu uvjeta za zahtjev;
  3. procjenu dokumentacije zaprimljene sa zahtjevom;
  4. inspekcijske preglede zrakoplova.
- (b) Nakon primitka zahtjeva za izdavanje potvrde o buci ili ograničene potvrde o buci, nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran provjerava je li zrakoplov obuhvaćen područjem primjene utvrđenim u točki 21L.A.161.
- (c) Nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran provodi dovoljno aktivnosti provjere o podnositelju zahtjeva za potvrdu o buci ili ograničenu potvrdu o buci, ili o nositelju te potvrde, kako bi se opravdalo izdavanje, održavanje, izmjena ili privremeno ili trajno oduzimanje potvrde.

21L.B.172 Izdavanje ili izmjena potvrda o buci

- (a) Nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran izdaje ili mijenja potvrdu o buci (EASA Obrazac 45, vidjeti Dodatak VII. Prilogu I. (Part 21.)) i ograničene potvrde o buci (EASA Obrazac 45B, vidjeti Dodatak II.) bez nepotrebne odgode ako je podnositelj zahtjeva dostavio dokumentaciju koja se zahtijeva točkom 21L.A.163 i kad se uvjeri da je zrakoplov sukladan s primjenjivim podacima o buci utvrđenima u skladu s primjenjivim zahtjevima vezanim uz buku.
- (b) Za rabljene zrakoplove podrijetlom iz druge države članice potvrda o buci ili ograničena potvrda o buci izdaje se na temelju odgovarajućih podataka iz baze podataka Agencije o razinama buke.
- (c) Potvrda o buci ili ograničena potvrda o buci izdaje se na neodređeno vrijeme. Može je izmijeniti samo nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran.

▼ M13**21L.B.173 Nadzor**

- (a) Nakon dokaza o kršenju bilo kojeg od uvjeta na temelju kojih je izdana potvrda o buci ili ograničena potvrda o buci ili o tome da nositelj ne ispunjava relevantne zahtjeve iz Uredbe (EU) 2018/1139 i delegiranih i provedbenih akata donesenih na temelju te uredbe ili sukladnost s primjenjivim projektom tipa ili primjenjivim projektnim podacima zrakoplova za koji je deklarirana sukladnost projekta, nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran izdaje nalaz u skladu s točkom 21.L.B.21.
- (b) Ako je certifikat tipa na temelju kojeg je potvrda o buci izdana privremeno ili trajno oduzet ili na drugi način postane nevažeći u skladu s točkom 21L.A.30, ili ako izjava o sukladnosti projekta na temelju koje je izdana ograničena potvrda o buci više nije registrirana u skladu s točkom 21L.B.63, nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran poduzima mjere u skladu s točkom 21.L.B.22.

▼ M12**PODODJELJAK J – PROJEKTNE ORGANIZACIJE ZA KOJE JE DANA IZJAVA****21L.B.181 Početno nadzorno ispitivanje**

- (a) Nakon primitka izjave organizacije u kojoj se potvrđuje njezina sposobnost za projektiranje Agencija provjerava sljedeće:
1. ispunjava li davatelj izjave uvjete za davanje izjave o svojoj sposobnosti za projektiranje u skladu s točkom 21L.A.172;
  2. sadržava li izjava sve informacije navedene u točki 21L.A.173 podtočki (c); i
  3. sadržava li izjava informacije koje upućuju na nesukladnost sa zahtjevima iz pododjeljka J odjeljka A ovog Priloga.
- (b) Agencija potvrđuje primitak izjave te davatelju izjave dodjeljuje pojedinačni referentni broj projektne organizacije za koju je dana izjava.

21L.B.182 Registracija izjave o sposobnosti za projektiranje

Agencija registrira izjavu o sposobnosti za projektiranje u odgovarajućoj bazi podataka, uključujući prijavljeni opseg rada, pod sljedećim uvjetima:

- (a) davatelj izjave podnio je izjavu o svojoj sposobnosti u skladu s točkom 21L.A.173;
- (b) davatelj izjave obvezao se da će preuzeti obveze u skladu s točkom 21L.A.177;
- (c) nema neriješenih pitanja u skladu s točkom 21L.B.181.

21L.B.183 Nadzor

- (a) Agencija nadzire projektne organizacije za koju je dana izjava kako bi provjerila kontinuiranu sukladnost organizacije s primjenjivim zahtjevima iz odjeljka A.
- (b) Nadzor uključuje kritički pregled projekta ili fizički pregled proizvoda te inspekcijski pregled prvog primjerka svakog novog projekta projektne organizacije za koju je dana izjava.

▼ M12**21L.B.184 Program nadzora**

- (a) Agencija uspostavlja i održava program nadzora kako bi osigurala sukladnost s točkom 21L.B.183. U programu nadzora u obzir se uzimaju specifična priroda organizacije, složenost njezinih aktivnosti i rezultati prethodnih certifikacijskih i/ili nadzornih aktivnosti, a program se temelji na procjenama povezanih rizika. U svakom ciklusu planiranja nadzora program uključuje:
1. ocjenjivanje, kontrole i inspekcijske preglede, uključujući, prema potrebi:
    - i. ocjenjivanje sustava upravljanja i kontrole postupaka;
    - ii. kontrole proizvoda na relevantnom uzorku projekta i certifikacije proizvoda i dijelova koji su obuhvaćeni područjem rada organizacije;
    - iii. provjeru uzorka obavljenih poslova;
    - iv. nenajavljene inspekcijske preglede;
  2. sastanke koje sazivaju glavni rukovoditelj projektne organizacije i Agencija kako bi se osiguralo da obje strane budu obaviještene o svim važnim pitanjima.
- (b) Program nadzora uključuje evidenciju datuma kad se ocjenjivanja, kontrole, inspekcijski pregledi i sastanci trebaju održati i datuma kad su ta ocjenjivanja, kontrole, inspekcijski pregledi i sastanci održani.
- (c) Primjenjuje se ciklus planiranja nadzora koji nije dulji od 24 mjeseca.
- (d) Ne dovodeći u pitanje podtočku (c), ciklus planiranja nadzora može se produžiti na 36 mjeseci ako je Agencija utvrdila da za razdoblje od prethodna 24 mjeseca vrijedi sljedeće:
1. organizacija je dokazala da može učinkovito identificirati opasnosti za sigurnost zračnog prometa i upravljati povezanim rizicima;
  2. organizacija kontinuirano dokazuje sukladnost s točkom 21L.A.178 i potpunu kontrolu nad svim promjenama u sustavu upravljanja projektom;
  3. nisu izdani nalazi 1. stupnja;
  4. sve su korektivne mjere provedene unutar razdoblja koje je Agencija prihvatila ili produžila kako je definirano u točki 21L.B.21.
- (e) Ne dovodeći u pitanje podtočku (c), ciklus planiranja nadzora može se dodatno produžiti na najviše 48 mjeseci ako je, uz uvjete iz podtočke (d), organizacija uspostavila, a Agencija odobrila djelotvoran sustav kontinuiranog izvješćivanja Agencije o rezultatima u području sigurnosti i regulatornoj sukladnosti same organizacije.
- (f) Ciklus planiranja nadzora može se skratiti ako postoji dokaz da su se pogoršali rezultati organizacije u području sigurnosti.

▼ M12

- (g) Po završetku svakog ciklusa planiranja nadzora Agencija izdaje izvješće o preporukama o nastavku aktivnosti koje provodi projektna organizacija za koju je dana izjava na temelju njezine izjave o sposobnosti za projektiranje, a ono odražava rezultate nadzora.

21L.B.185 Aktivnosti nadzora

- (a) Pri provjeri sukladnosti projektne organizacije za koju je dana izjava u skladu s točkom 21L.B.183 i programa nadzora uspostavljenog u skladu s točkom 21L.B.184 Agencija:
1. daje osoblju odgovornom za nadzor smjernice za obavljanje njihovih funkcija;
  2. provodi ocjenjivanja, revizije, inspekcijske preglede i, prema potrebi, nenajavljene inspekcijske preglede;
  3. prikuplja potrebne dokaze za slučaj da budu potrebne daljnje mjere, uključujući mjere predviđene točkama 21L.B.21 i 21L.B.22;
  4. obavješćuje projektnu organizaciju za koju je dana izjava o rezultatima aktivnosti nadzora.
- (b) Agencija prikuplja i obrađuje sve informacije koje smatra potrebnima za provođenje aktivnosti nadzora.
- (c) Ako Agencija otkrije nesukladnost projektne organizacije za koju je dana izjava s primjenjivim zahtjevima iz odjeljka A, postupkom ili priručnikom koji se zahtijevaju u odjeljku A ili s danom izjavom, postupa u skladu s točkama 21L.B.21 i 21L.B.22.

21L.B.186 Izmjene izjava

- (a) Po primitku obavijesti o izmjenama u skladu s točkom 21L.A.178 Agencija provjerava potpunost obavijesti u skladu s točkom 21L.B.181.
- (b) Agencija ažurira svoj program nadzora uspostavljen u skladu s točkom 21L.B.184 i ispituje je li potrebno utvrditi uvjete pod kojima organizacija može raditi tijekom izmjene.
- (c) Ako izmjena utječe na bilo koji aspekt izjave koja je registrirana u skladu s točkom 21L.B.182, Agencija ažurira registar.
- (d) Po završetku aktivnosti koje se zahtijevaju točkama od (a) do (c) Agencija potvrđuje primitak obavijesti projektnoj organizaciji za koju je dana izjava.

PODODJELJAK K – DIJELOVI

(Rezervirano)

PODODJELJAK M – PROJEKTI POPRAVAKA PROIZVODA S
CERTIFIKATOM TIPA**21L.B.201 Osnova certifikacije tipa i primjenjivi zahtjevi za zaštitu okoliša
za odobrenje projekta popravka**

Agencija određuje izmjene osnove certifikacije tipa i primjenjivih zahtjeva za zaštitu okoliša upućivanjem, ovisno o slučaju, u certifikatu tipa ili dodatnom certifikatu tipa na te izmjene, koje Agencija smatra potrebnima za održavanje razine sigurnosti i ekološke sukladnosti jednake onoj koja je prethodno utvrđena i o tome obavješćuje podnositelja zahtjeva za odobrenje projekta popravka.

▼ M12**21L.B.202 Ispitivanje i izdavanje odobrenja za projekt manjeg popravka**

- (a) Nakon primitka zahtjeva za odobrenje projekta manjeg popravka proizvoda s certifikatom tipa u skladu s ovim Prilogom Agencija odobrava projekt manjeg popravka:
1. ako je podnositelj zahtjeva dostavio dokazne podatke i obrazloženja te je dokazao i dao izjavu o sukladnosti projekta popravka s primjenjivom osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša utvrđenima u skladu s točkom 21L.B.201;
  2. ako Agencija provjerom dokazivanja sukladnosti, uzimajući u obzir obilježja projekta popravka, složenost i sveukupnu kritičnost projekta popravka, kao i prethodno iskustvo s podnositeljem zahtjeva u odnosu na projektne aktivnosti, nije utvrdila:
    - i. nikakvu nesukladnost s osnovom certifikacije tipa ili, prema potrebi, s primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša;
    - ii. nikakva obilježja ni karakteristike projekta popravka zbog kojih bi proizvod na kojem je izveden projekt popravka bio nesiguran za rad za namjene za koje je zatražena certifikacija.
- (b) Odobrenje projekta manjeg popravka ograničuje se na konkretne konfiguracije u certifikatu tipa na koje se izmjena odnosi.

21L.B.203 Ispitivanje zahtjeva za odobrenje projekta većeg popravka

Nakon primitka zahtjeva za odobrenje projekta većeg popravka u skladu s ovim Prilogom Agencija:

- (a) preispituje početni plan za dokazivanje sukladnosti i sva naknadna ažuriranja koje dostavi podnositelj zahtjeva kako bi se utvrdile cjelovitost plana i primjerenost predloženih načina i metoda dokazivanja sukladnosti s osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša koji su utvrđeni i određeni u skladu s točkom 21L.B.201; ako je plan dokazivanja sukladnosti nepotpun ili načini i metode nisu primjereni za dokazivanje sukladnosti, Agencija o tome obavješćuje podnositelja zahtjeva i zahtijeva izmjenu plana;
- (b) kad se uvjeri da je dostavljeni plan za dokazivanje sukladnosti primjeren kako bi podnositelj zahtjeva mogao dokazati sukladnost, odobrava plan dokazivanja sukladnosti i sva naknadna ažuriranja tog plana;
- (c) utvrđuje vjerojatnost neotkrivene nesukladnosti projekta većeg popravka s osnovom certifikacije tipa ili primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša i mogući učinak te nesukladnosti na sigurnost ili ekološku sukladnost proizvoda te na temelju toga utvrđuje jesu li potrebni fizički pregled i ocjenjivanje prvog primjerka tog proizvoda na kojem je izveden projekt popravka u konačnoj konfiguraciji kako bi se provjerila sukladnost proizvoda s primjenjivom osnovom certifikacije tipa; prije provođenja tog inspekcijskog pregleda i ocjenjivanja Agencija obavješćuje podnositelja zahtjeva;

▼ **M12**

- (d) ako tijekom preispitivanja plana za dokazivanje sukladnosti Agencija utvrdi da projekt većeg popravka sadržava bilo koji element čija neotkrivena nesukladnost s osnovom certifikacije tipa ili primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša može negativno utjecati na sigurnost ili ekološku sukladnost izmijenjenog proizvoda, određuje koji su dodatni inspekcijski pregledi, uz one opisane u podtočki (c), potrebni kako bi provjerila je li dokazana sukladnost; Agencija obavješćuje podnositelja zahtjeva o tim dodatnim inspekcijskim pregledima i o tome koji bi elementi projekta bili obuhvaćeni pregledom.

21L.B.204 Izdavanje odobrenja projekta većeg popravka

- (a) Nakon primitka zahtjeva za odobrenje projekta većeg popravka proizvoda s certifikatom tipa u skladu s ovim Prilogom Agencija odobrava projekt većeg popravka:

1. ako je podnositelj zahtjeva dokazao da su projekt većeg popravka i područja na koja on utječe sukladni s osnovom certifikacije tipa i primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša, kako je utvrdila Agencija u skladu s točkom 21L.B.201; i
2. ako je podnositelj zahtjeva dokazao i podnio izjavu o sukladnosti u skladu s točkom 21L.A.208;
3. ako vlasnik podataka za certifikat tipa, u slučaju da je podnositelj zahtjeva u skladu s točkom 21L.A.205 podtočkom (b) podpodtočkom 5. naveo da je dostavio certifikacijske podatke na temelju dogovora s vlasnikom podataka za certifikat tipa:
  - i. nema tehničkih primjedbi na podatke dostavljene u skladu s točkom 21L.B.204 podtočkom (a) podpodtočkom 2.; i
  - ii. pristao je surađivati s nositeljem odobrenja projekta popravka kako bi ispunio sve obveze za kontinuiranu plovidbenost proizvoda na kojem je izveden projekt popravka ispunjavanjem odredbi iz točke 21L.A.210;
4. ako Agencija provjerom dokazivanja sukladnosti nije pronašla:
  - i. nikakvu nesukladnost s osnovom certifikacije tipa ili, prema potrebi, s primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša;
  - ii. nikakva obilježja ni karakteristike izmjene zbog kojih bi proizvod na kojem je izveden projekt popravka bio nesiguran za rad za namjenu za koje je zatražena certifikacija.

- (b) Odobrenje projekta većeg popravka ograničuje se na konkretne konfiguracije u certifikatu tipa na koje se izmjena odnosi.

21L.B.205 Nadzor kontinuirane plovidbenosti za proizvode za koje je odobren projekt popravka

Ako Agencija svojim nadzorom kontinuirane plovidbenosti, među ostalim na temelju izvješća primljenih u skladu s točkom 21L.A.3, ili na bilo koji drugi način, utvrdi nesukladnost proizvoda za koji je odobren projekt popravka s osnovom certifikacije tipa ili primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša, izdaje nalaz o nesukladnosti u skladu s točkom 21L.B.21 ili naredbu o plovidbenosti pod uvjetima iz točke 21L.B.23.

▼ **M12****21L.B.206 Nepopravljeno oštećenje**

Agencija, ako se to od nje zatraži u skladu s točkom 21L.A.211., provodi procjenu učinaka na plovidbenost ako oštećeni proizvod ostane nepopravljen i nije obuhvaćen prethodno odobrenim podacima. Agencija utvrđuje sva ograničenja potrebna kako bi se osigurao siguran let oštećenim proizvodom.

PODODJELJAK N – PROJEKT POPRAVAKA ZRAKOPLOVA ZA KOJI JE DANA IZJAVA O SUKLADNOSTI PROJEKTA

21L.B.221 Početno nadzorno ispitivanje izjave o sukladnosti projekta većeg popravka zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta

(a) Po primitku izjave o sukladnosti projekta za projekt većeg popravka zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta Agencija provjerava je li projekt popravka obuhvaćen područjem primjene točke 21L.A.221 i sadržava li izjava sve podatke navedene u točki 21L.A.226. Agencija potvrđuje primitak izjave te davatelju izjave dodjeljuje pojedinačni referentni broj izjave o sukladnosti projekta.

(b) Agencija procjenjuje, na temelju rizika od nesukladnosti koja dovodi do projekta koji ne može sigurno letjeti ili je ekološki nesukladan, jesu li potrebni fizički pregled i ocjenjivanje zrakoplova na kojem je izveden projekt većeg popravka, a ako jesu, o tome zatim obavješćuje davatelja izjave. U toj procjeni rizika uzimaju se u obzir:

1. složenost projekta većeg popravka i ukupni učinak na konstrukcije zrakoplova, karakteristike leta i sustave;
2. prethodno iskustvo s fizičkim pregledima zrakoplova i projektima većeg popravka i izmjenama koje je projektirao davatelj izjave;
3. odgovor davatelja izjave na sve prethodno izdane nalaze o nesukladnosti za određeni zrakoplov ili sličan zrakoplov koji je projektirao davatelj izjave i koji je također podlijegao izjavi o sukladnosti projekta.

(c) Ako Agencija u izjavi ili fizičkim pregledom i ocjenjivanjem, ako se oni provode u skladu s točkom 21L.B.221 podtočkom (b), pronađe dokaze koji ukazuju na to da zrakoplov na kojem je izvršen projekt većeg popravka ne bi mogao sigurno letjeti ili da bi mogao biti ekološki nesukladan tijekom letačkih operacija, izdaje nalaz o nesukladnosti u skladu s točkom 21L.B.21.

21L.B.222 Registracija izjave o sukladnosti projekta većeg popravka zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta

(a) Agencija registrira izjavu o projektu većeg popravka zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta pod sljedećim uvjetima:

1. davatelj je podnio izjavu o sukladnosti u skladu s točkom 21L.A.226 podtočkom (a);
2. davatelj izjave Agenciji je dostavio isprave koje se zahtijevaju u skladu s točkom 21L.A.226 podtočkom (d);

▼ M12

3. davatelj izjave obvezao se da će preuzeti obveze u skladu s točkom 21L.A.228;
  4. nakon fizičkog pregleda, ako se on provodi u skladu s točkom 21L.B.221. podtočkom (b), nema neriješenih pitanja.
- (b) Agencija registrira izjavu o projektu većeg popravka zrakoplova za koji je dana izjava o sukladnosti projekta samo ako je ograničena na konkretne konfiguracije u registriranoj izjavi o sukladnosti projekta na koju se projekt većeg popravka odnosi.

21L.B.223 Nadzor kontinuirane plovidbenosti za projekt popravka za koji je dana izjava o sukladnosti projekta

Ako Agencija svojim nadzorom kontinuirane plovidbenosti, među ostalim na temelju izvješća primljenih u skladu s točkom 21L.A.3, ili na bilo koji drugi način, utvrdi nesukladnost projekta popravka, za koji je dana izjava o sukladnosti, s primjenjivim detaljnim tehničkim specifikacijama ili primjenjivim zahtjevima za zaštitu okoliša, izdaje nalaz o nesukladnosti u skladu s točkom 21L.B.21 ili naredbu o plovidbenosti pod uvjetima iz točke 21L.B.23.

PODODJELJAK O – OVLAŠTENJA NA TEMELJU NAREDBE O EUROPSKIM TEHNIČKIM STANDARDIMA

(Rezervirano)

▼ M13**PODODJELJAK P — DOZVOLA ZA LETENJE****21L.B.241 Provjera prije izdavanja dozvole za letenje**

- (a) Ne dovodeći u pitanje pododjeljak P odjeljka B Priloga I. (Part 21.), kad provjerava zahtjev za izdavanje dozvole za letenje zrakoplovom koji je obuhvaćen područjem primjene ovog Priloga, nadležno tijelo države članice provodi fizički pregled zrakoplova i uvjerava se da je zrakoplov u skladu s projektom definiranim u točki 21.A.708 tog Priloga I. (Part 21.) prije leta kad se zahtjev za dozvolu za letenje odnosi na:
1. aktivnosti dokazivanja sukladnosti iz točke 21L.A.25 za zrakoplov kojemu je dodijeljen ili mu treba biti dodijeljen certifikat tipa;
  2. aktivnosti dokazivanja sukladnosti iz točke 21L.A.44. za zrakoplov za koji je deklarirana ili treba biti deklarirana sukladnost projekta.
- (b) Za sve ostale zahtjeve za izdavanje dozvole za letenje za aktivnosti i zrakoplove unutar područja primjene ovog Priloga nadležno tijelo procjenjuje, u skladu s točkom 21.B.520 Priloga I. (Part 21.), potrebu za fizičkim pregledom.
- (c) Ako pronade dokaze koji upućuju na to da zrakoplov nije sukladan s projektom definiranim u točki 21.A.708 Priloga I. (Part 21.), nadležno tijelo sastavlja nalaz u skladu s točkom 21L.B.21.

21L.B.242 Provjera prije izdavanja uvjeta za let

- (a) Ne dovodeći u pitanje pododjeljak P odjeljka B Priloga I. (Part 21.), kad provjerava zahtjev za odobrenje uvjeta za let zrakoplova koji je obuhvaćen područjem primjene ovog Priloga:

▼ M13

1. ako se zahtjev za uvjete za let odnosi na aktivnosti dokazivanja sukladnosti iz točke 21L.A.25 za zrakoplov kojem je dodijeljen ili kojem treba biti dodijeljen certifikat tipa, Agencija provodi kritičnu provjeru projekta te fizički pregled i procjenu zrakoplova kako bi utvrdila da je zrakoplov sposoban za siguran let i da se testno letenje može obaviti sigurno;
  2. ako se zahtjev za uvjete za let odnosi na aktivnosti dokazivanja sukladnosti iz točke 21L.A.44. za zrakoplov za koji je deklarirana ili za koji treba biti deklarirana sukladnost projekta, Agencija provodi fizički pregled i procjenu zrakoplova kako bi utvrdila da je zrakoplov sposoban za siguran let i da se testno letenje može obaviti sigurno;
  3. ako se zahtjev za uvjete za let odnosi na aktivnosti dokazivanja sukladnosti za veću promjenu iz točke 21L.A.66, dodatni certifikat tipa iz točke 21L.A.85 ili veći popravak iz točke 21L.A.206, na temelju procjene provedene u točki 21L.B.83. Točki 21L.B.102 i točki 21L.B.203, Agencija utvrđuje potrebu za fizičkim pregledom i procjenom zrakoplova te kritičnom provjerom pregledom projekta kako bi se osiguralo da je zrakoplov sposoban za siguran let i da se testno letenje može provesti sigurno;
  4. ako se zahtjev za uvjete za let odnosi na dokazivanje sukladnosti za veću promjenu iz točke 21L.A.108 ili veći popravak iz točke 21L.A.227, na temelju procjene provedene u točkama 21L.B.121 i 21L.B.221, Agencija utvrđuje potrebu za provođenjem fizičkog pregleda i procjene zrakoplova kako bi se osiguralo da je zrakoplov sposoban za siguran let te da se testno letenje može obaviti sigurno.
- (b) Ako Agencija pronađe dokaze koji ukazuju na to da bi zrakoplov mogao biti nesposoban za izvođenje sigurnog leta, Agencija sastavlja nalaz u skladu s točkom 21L.B.21.

▼ M12

PODODJELJAK Q – IDENTIFIKACIJA PROIZVODA I DIJELOVA

▼ M13

PODODJELJAK R – IZJAVA O SUKLADNOSTI ZA ZRAKOPLOVE I POTVRDE O OVLAŠTENOM OTPUŠTANJU U UPORABU (EASA OBRAZAC 1) ZA MOTORE I PROPELERE I NJIHOVE DIJELOVE KOJI SU U SKLADU S IZJAVOM O SUKLADNOSTI PROJEKTA

21L.B.251 Nadzor

- (a) Nadležno tijelo nadzire fizičku ili pravnu osobu koja izdaje izjave o sukladnosti (EASA Obrazac 52B) ili potvrde o ovlaštenom otpuštanju u uporabu (EASA Obrazac 1) u skladu s pododjeljkom R odjeljka A ovog Priloga kako bi provjerilo da fizička ili pravna osoba kontinuirano ispunjava primjenjive zahtjeve iz odjeljka A i provodi sigurnosne mjere propisane u skladu s podtočkama (c) i (d) točke 21L.B.15.
- (b) Nadzor uključuje ispitivanje prvog uzorka svakog novog zrakoplova, motora, propelera ili dijela koji je prvi put proizveden za koji je fizička ili pravna osoba izdala izjavu o sukladnosti (EASA Obrazac 52B) ili potvrdu o ovlaštenom otpuštanju u uporabu (EASA Obrazac 1) i, kako je utvrđeno programom nadzora u skladu s točkom 21L.B.252, pregled dodatnih zrakoplova, motora, propelera i dijelova koje je proizvela ta fizička ili pravna osoba.

▼ M13**21L.B.252 Program nadzora**

- (a) Nadležno tijelo uspostavlja i održava program nadzora radi osiguravanja sukladnosti s točkom 21L.B.251. U programu nadzora u obzir se uzima specifična priroda fizičke ili pravne osobe, složenost njezinih aktivnosti i rezultati prethodnih aktivnosti certifikacije i/ili nadzora, a program se temelji na procjenama povezanih rizika. U svakom ciklusu planiranja nadzora program uključuje:
1. ocjenjivanje, nadzore i inspekcije, uključujući, prema potrebi:
    - i. ocjenjivanje sustava upravljanja i kontrole postupaka;
    - ii. kontrole proizvoda na relevantnom uzorku proizvoda, dijelova i uređaja za koje je organizacija odgovorna;
    - iii. provjeru uzorka obavljenih poslova; i
    - iv. nenajavljene inspekcije;
  2. sastanke koji se održavaju između fizičke ili pravne osobe i nadležnog tijela kako bi se osigurala obostrana trajna informiranost o važnim pitanjima.
- (b) Program nadzora uključuje evidenciju datuma kad se ocjenjivanja, nadzori, inspekcije i sastanci trebaju održati i datuma kad su ta ocjenjivanja, nadzori, inspekcije i sastanci održani.
- (c) Primjenjuje se ciklus planiranja nadzora koji nije dulji od 24 mjeseca.
- (d) Ne dovodeći u pitanje podtočku (c), ciklus planiranja nadzora može se produžiti na 36 mjeseci ako je nadležno tijelo utvrdilo da za razdoblje od prethodna 24 mjeseca vrijedi sljedeće:
1. fizička ili pravna osoba je dokazala da može učinkovito identificirati opasnosti za sigurnost zračnog prometa i upravljati povezanim rizicima;
  2. fizička ili pravna osoba kontinuirano dokazuje sukladnost s točkom 21L.A.273 i ima potpunu kontrolu nad svim promjenama u sustavu upravljanja proizvodnjom;
  3. nije izdan nijedan nalaz 1. razine;
  4. sve su korektivne mjere provedene unutar razdoblja koje je nadležno tijelo prihvatilo ili produžilo, kako je definirano u točki 21L.B.21.
- (e) Ne dovodeći u pitanje podtočku (c), ciklus planiranja nadzora može se dodatno produžiti na najviše 48 mjeseci ako je, uz uvjete iz podtočke (d), fizička ili pravna osoba uspostavila, a nadležno tijelo odobrilo djelotvoran sustav kontinuiranog izvješćivanja nadležnog tijela o rezultatima u području sigurnosti i regulatornoj sukladnosti same fizičke ili pravne osobe.
- (f) Ciklus planiranja nadzora može se skratiti ako postoji dokaz da su se pogoršali rezultati fizičke ili pravne osobe u području sigurnosti.

▼ M13

- (g) Po završetku svakog ciklusa planiranja nadzora nadležno tijelo izdaje izvješće s preporukom u vezi s produljenjem aktivnosti koje provodi fizička ili pravna osoba, na temelju rezultata nadzora.

21L.B.253 Aktivnosti nadzora

- (a) Prilikom provjere sukladnosti fizičke ili pravne osobe u skladu s točkom 21L.B.251 i programom nadzora uspostavljenim u skladu s točkom 21L.B.252, nadležno tijelo:
1. osoblju odgovornom za nadzor daje smjernice za obavljanje njihovih funkcija;
  2. provodi ocjenjivanja, nadzore, inspekcije i, prema potrebi, nenajavljene inspekcije;
  3. prikuplja dokaze ako su potrebne daljnje mjere, uključujući mjere predviđene točkama 21L.B.21 i 21L.B.22.
  4. obavješćuje fizičku ili pravnu osobu o rezultatima aktivnosti nadzora.
- (b) Ako se objekti fizičke ili pravne osobe nalaze u više država, nadležno tijelo navedeno u točki 21L.2. može dopustiti da zadaće nadzora obavljaju nadležna tijela država članica u kojima su drugi objekti smješteni ili da ih obavlja Agencija ako su objekti smješteni u trećoj zemlji. Svaka fizička ili pravna osoba na koju se primjenjuje takav dogovor obavješćuje se o njegovu postojanju i području primjene.
- (c) Za svaku nadzornu aktivnost koju nadležno tijelo provodi u objektima smještenima u državi članici u kojoj nije glavno sjedište fizičke ili pravne osobe nadležno tijelo obavješćuje nadležno tijelo te države članice prije provođenja te terenske nadzorne aktivnosti na licu mjesta ili inspekcije takvih objekata.
- (d) Nadležno tijelo prikuplja i obrađuje sve informacije koje smatra potrebnima za obavljanje aktivnosti nadzora.
- (e) Ako nadležno tijelo otkrije nesukladnost fizičke ili pravne osobe koja izdaje izjave o sukladnosti (EASA Obrazac 52B) ili potvrde o ovlaštenom otpuštanju u uporabu (EASA Obrazac 1) s primjenjivim zahtjevima iz odjeljka A i provedbom sigurnosnih mjera propisanih u skladu s točkom 21L.B.15 podtočkama (c) i (d), nadležno tijelo postupa u skladu s točkama 21L.B.21 i 21L.B.22.

▼ M12*Dodaci Prilogu I.B*

(Part 21. Light) EASA OBRASCI

Ako se obrasci iz ovog Priloga izdaju na nekom drugom jeziku osim engleskog, oni moraju sadržavati prijevod na engleski jezik.

EASA obrasci (Agencija Europske unije za sigurnost zračnog prometa) u dodacima ovom dijelu sadržavaju obvezne elemente navedene u nastavku. Države članice osiguravaju da se priznaju EASA obrasci koje one izdaju i odgovorne su za tiskanje tih obrazaca.

Dodatak I. EASA Obrazac 24B Ograničena svjedodžba o plovidbenosti

Dodatak II. EASA Obrazac 45B Potvrda o buci s ograničenjima

Dodatak III. EASA Obrazac 52B Izjava o sukladnosti zrakoplova

Dodatak IV. EASA Obrazac 53B Potvrda o vraćanju u uporabu

▼ **M12***Dodatak I.***Ograničena svjedodžba o plovidbenosti – EASA Obrazac 24B**

Logotip nadležnog tijela

OGRANIČENA SVJEDODŽBA O PLOVIDBENOSTI (NA TEMELJU PODNESENE IZJAVE)

(⁴)	[Država članica u kojoj je zrakoplov registriran] [NADLEŽNO TIJELO DRŽAVE ČLANICE]	4
1. Nacionalne i registračijske oznake	2. Proizvođač i proizvođačeva oznaka zrakoplova	3. Serijski broj zrakoplova
4. Kategorije		
5. Ova ograničena svjedodžba o plovidbenosti zrakoplova izdana je u skladu s člankom 18. stavkom 2. točkom (a) Uredbe (EU) 2018/1139 za prethodno navedeni zrakoplov koji se smatra plovidbenim ako se održava i upotrebljava u skladu s navedenim i odgovarajućim ograničenjima u korištenju. Uz prethodno navedeno vrijede sljedeća ograničenja: Ova ograničena svjedodžba o plovidbenosti izdaje se na temelju izjave o sukladnosti projekta dane u skladu s Uredbom (EU) br. 748/2012 i valjana je i priznata u svim državama članicama EU-a bez dodatnih zahtjeva ili evaluacije. Ova svjedodžba nije u skladu sa svim primjenjivim standardima iz Priloga 8. Konvenciji o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu i stoga ne može biti valjana za međunarodnu zračnu plovidbu preko država koje nisu države članice EU-a, osim ako to odobre države preko kojih se prelijeće.		
Datum izdavanja:		Potpis:
6. Ova ograničena svjedodžba o plovidbenosti zrakoplova je valjana, osim ako je opozove nadležno tijelo države članice u kojoj je zrakoplov registriran. Ovoj svjedodžbi treba biti priložena važeća potvrda o provjeri plovidbenosti.		

*EASA Obrazac 24B – 1. izdanje***Ova svjedodžba mora biti u zrakoplovu uvijek za vrijeme leta.**

(¹) Popunjava država članica u kojoj je zrakoplov registriran.

▼ **M12***Dodatak II.***Potvrda o buci s ograničenjima – EASA Obrazac 45B**

Popunjava država članica u kojoj je zrakoplov registriran.	1. Država članica u kojoj je zrakoplov registriran	3. Broj dokumenta:
2. POTVRDA O BUCI S OGRANIČENJIMA (NA TEMELJU PODNESENE IZJAVE)		
4. Registracijske oznake:	5. Proizvođač i oznaka zrakoplova:	6. Serijski broj zrakoplova: .....
7. Oznaka motora:	8. Oznaka propelera:	
9. Najveća dopuštena masa pri uzlijetanju (kg)		
10. Dodatne izmjene izvršene za potrebe usklađivanja s odgovarajućim normama za izdavanje potvrde o buci:		
11. Norma za izdavanje potvrde o buci:	12. Razina buke pri uzlijetanju:	
Napomene		
13. Ova potvrda o buci s ograničenjima izdaje se u skladu s člankom 9. Uredbe (EU) 2018/1139 za prethodno navedeni zrakoplov za koji je davatelj izjave o sukladnosti projekta u skladu s Prilogom I.b (Part 21. Light) Uredbi (EU) br. 748/2012 izjavio da je u skladu s navedenim normama za buku ako se održava i upotrebljava u skladu s relevantnim zahtjevima i operativnim ograničenjima.		
14. Datum izdavanja ...15.Potpis.....		

▼ **M12**

Dodatak III.

Izjava o sukladnosti zrakoplova – EASA Obrazac 52B

IZJAVA O SUKLADNOSTI ZRAKOPLOVA		
1. Država proizvođač	2. [DRŽAVA ČLANICA] Država članica Europske unije	3. Referentni broj izjave:
4. Organizacija		
5. Tip zrakoplova	6. Upućivanje na certifikat tipa/izjavu o sukladnosti projekta:	
7. Registracijska oznaka zrakoplova	8. Identifikacijski broj proizvodne organizacije	
9. Pojediniosti o motoru/propeleru (5)		
10. Modifikacije i/ili servisna pisma ¹		
11. Naredbe o plovidbenosti		
12. Ustupci		
13. Izuzeća, odricanja ili odstupanja ¹		
14. Napomene		
15. Ograničena svjedodžba o plovidbenosti/svjedodžba o plovidbenosti		
16. Dodatni zahtjevi		
17. Izjava o sukladnosti Ovime se potvrđuje da je ovaj zrakoplov u potpunosti u skladu s: ☐ projektom s certifikatom tipa; ili ☐ projektnim podacima iz izjave i prethodnim stavkama u poljima 9., 10., 11., 12. i 13. Zrakoplov je u stanju za siguran rad. Zrakoplov je zadovoljio ispitivanje u letu.		
18. Potpis	19. Ime	20. Datum (dd/mm/gg)
21. Upućivanje na proizvodnu organizaciju za koju je dana izjava ili odobrenu proizvodnu organizaciju (ako je primjenjivo)		

EASA Obrazac 52B – 1. izdanje

⁽⁵⁾ Izbrisati prema potrebi.

▼ M12**Upute za uporabu „Izjave o sukladnosti zrakoplova – EASA Obrasca 52B”**

1. SVRHA I PODRUČJE PRIMJENE
  - 1.1. Svrha je izjave o sukladnosti zrakoplova (EASA Obrazac 52B) izdane u skladu s pododjeljcima G ili R odjeljka A Priloga I.b (Part 21. Light) ili u skladu s pododjeljkom G odjeljka A Priloga I. (Part 21.) omogućiti proizvodnoj organizaciji da nadležnom tijelu države članice u kojoj je zrakoplov registriran podnese zahtjev za izdavanje pojedinačne svjedodžbe o plovidbenosti ili ograničene svjedodžbe o plovidbenosti zrakoplova.
2. OPĆENITO
  - 2.1. Izjava o sukladnosti mora biti u skladu sa standardnim obrascem, uključujući brojeve polja i položaj svakog polja. Međutim, veličina svakog polja može varirati kako bi se prilagodila pojedinačnom zahtjevu, ali ne u mjeri koja bi potvrdila o sukladnosti učinila neprepoznatljivom. U slučaju nedoumica posavjetujte se s nadležnim tijelom.
  - 2.2. Izjava o sukladnosti mora biti u obliku unaprijed otisnutog obrasca ili se može generirati s pomoću računala, ali u oba slučaju crte i znakovi moraju biti tiskani jasno i čitljivo. Dopušteno je tiskanje teksta unaprijed u skladu s priloženim modelom, ali nisu dopuštene nikakve druge certifikacijske izjave.
  - 2.3. Izjava se popunjava pisaćim strojem/računalom ili ručno velikim slovima radi lake čitljivosti. Kao jezik prihvatljiv je engleski, a uz to prema potrebi jedan ili više službenih jezika države članice koja izdaje izjavu.
  - 2.4. Odobrena proizvodna organizacije zadržava primjerak izjave i svih dodataka na koje se u njoj upućuje.
3. POPUNJAVANJE IZJAVE O SUKLADNOSTI KOJE OBAVLJA IZDAVATELJ
  - 3.1. Kako bi izjava o sukladnosti bila valjana, sva polja trebaju biti popunjena.
  - 3.2. Izjava o sukladnosti ne smije se izdati nadležnom tijelu države članice u kojoj je zrakoplov registriran ako nisu odobreni projekt zrakoplova i proizvodi koji su ugrađeni u njega ili ako izjava o sukladnosti projekta nije registrirana pri Agenciji.
  - 3.3. Informacije koje se zahtijevaju u poljima 9., 10., 11., 12., 13. i 14. mogu se dati upućivanjem na posebne identificirane dokumente koje pohranjuje proizvodna organizacija, osim ako se s nadležnim tijelom ne dogovori drukčije.
  - 3.4. Izjava o sukladnosti nije namijenjena za one elemente opreme čija se ugradnja može zahtijevati kako bi se ispunila primjenjiva operativna pravila. Međutim, neki od tih pojedinačnih elemenata mogu se navesti u polju 10. ili u odobrenom projektu tipa ili u projektu zrakoplova za koji je dana izjava. Operatori se stoga upozoravaju da su odgovorni za osiguravanje sukladnosti s primjenjivim operativnim pravilima tijekom svojeg rada.

Polje 1. Upisuje se ime države proizvodnje.

Polje 2. Nadležno tijelo koje izdaje izjavu o sukladnosti u okviru svoje nadležnosti.

▼ M12

- Polje 3.* U ovo se polje mora unaprijed otisnuti jedinstveni serijski broj radi nadzora i sljedivosti izjave. Iznimka su dokumenti koji su generirani s pomoću računala: broj se ne mora unaprijed otisnuti ako je računalo programirano za izradu i ispis jedinstvenog broja.
- Polje 4.* Puni naziv i adresa organizacije koja izdaje izjavu. Ovo polje može biti unaprijed otisnuto. Logotipi itd. dopušteni su ako su veličine koja stane u polje.
- Polje 5.* Tip zrakoplova u cijelosti, kako je definiran u certifikatu tipa i pripadajućoj listi podataka ili izjavi o sukladnosti projekta zrakoplova kako ju je registrirala Agencija.
- Polje 6.* Podaci o referentnim brojevima i izdavanju certifikata tipa za predmetni zrakoplov ili registracijski broj izjave o sukladnosti projekta.
- Polje 7.* Ako je zrakoplov registriran, ta je oznaka registracijska oznaka. Ako zrakoplov nije registriran, to je oznaka koju prihvaća nadležno tijelo države članice i, ako je primjenjivo, nadležno tijelo treće zemlje.
- Polje 8.* Identifikacijski broj koji je dodijelila proizvodna organizacija u svrhu kontrole, sljedivosti i tehničke podrške za proizvod. Taj se broj ponekad naziva „serijski broj proizvodne organizacije” ili „broj konstruktora”.
- Polje 9.* Tip motora i tip (tipovi) propelera u cijelosti, kako je definirano u odgovarajućem certifikatu tipa i pripadajućoj listi podataka ili registriranoj izjavi o sukladnosti projekta. Potrebno je navesti i identifikacijski/referentni broj njihove proizvodne organizacije i pripadajuću lokaciju.
- Polje 10.* Izmjene projekta definiranog zrakoplova koje su odobrene ili je za njih dana izjava o sukladnosti.
- Polje 11.* Popis svih primjenjivih naredaba o plovidbenosti (ili jednakovrijednih odredaba) i izjava o sukladnosti s naredbama o plovidbenosti, zajedno s opisom načina usklađivanja za predmetni pojedinačni zrakoplov, uključujući proizvode i ugrađene dijelove, uređaje i opremu. Potrebno je navesti vrijeme bilo kojeg potrebnog budućeg usklađivanja.
- Polje 12.* Odobrena ili prijavljena nenamjerna odstupanja od odobrenog projekta tipa ili projekta za koji je dana izjava o sukladnosti koja se ponekad nazivaju „ustupci”, „odstupanja” ili „nesukladnosti”.
- Polje 13.* Ovdje se mogu navesti samo iznimke, odricanja ili odstupanja koji su dogovoreni ili navedeni u izjavi o sukladnosti.
- Polje 14.* Napomene. Bilo koja izjava, informacija, poseban podatak ili ograničenje koje može utjecati na plovidbenost predmetnog zrakoplova. Ako nema takvih informacija ili podataka, navodi se „NEMA”.
- Polje 15.* Za traženu svjedodžbu o plovidbenosti upisuje se „svjedodžba o plovidbenosti” ili „ograničena svjedodžba o plovidbenosti”.

▼ M12

Polje 16. U ovo se polje trebaju upisati dodatni zahtjevi, kao što su oni koje prijavi država uvoznica.

Polje 17. Valjanost izjave o sukladnosti uvjetovana je potpunom popunjenošću svih polja u obrascu. Proizvodna organizacija mora čuvati u arhivi primjerak izvješća o probnom letu, zajedno sa svim zabilježenim pojedinostima o kvarovima i popravcima. Odgovarajuće certifikacijsko osoblje i član letačke posade, primjerice pilot koji je izveo probni let ili inženjer koji je sudjelovao u probnom letu, trebali bi potpisati izvješće kao zadovoljavajuće.

Izvedeni probni letovi oni su probni letovi koji su definirani u okviru elementa upravljanja kvalitetom proizvodnog sustava, kako je utvrđeno:

1. točkom 21L.A.124 podtočkom (b); ili
2. točkom 21L.A.273 podtočkom (f);

kako bi se osiguralo da je zrakoplov u skladu s primjenjivim projektnim podacima i da je u stanju za siguran rad.

Proizvodna organizacija trebala bi u svojoj arhivi čuvati popis elementa koji su dostavljeni (ili stavljeni na raspolaganje) radi ispunjavanja aspekata ove izjave koji se odnose na siguran rad.

Polje 18. Izjavu o sukladnosti može potpisati osoba koju je za to ovlastila proizvodna organizacija u skladu s točkom 21L.A.125 podtočkom (d) ili točkom 21L.A.273 podtočkom (b). Ne smije se upotrebljavati gumeni pečat potpisa.

Polje 19. Ime potpisnika izjave treba biti čitljivo tiskano ili otipkano.

Polje 20. Treba navesti datum potpisivanja izjave o sukladnosti.

Polje 21. Potrebno je navesti upućivanje na odobrenje nadležnog tijela.

▼ **M12***Dodatak IV.***Potvrda o vraćanju u uporabu – EASA Obrazac 53B**

POTVRDA O VRAĆANJU U UPORABU	
[IME PROIZVODNE ORGANIZACIJE]	
Upućivanje na proizvodnu organizaciju:	
Potvrda o vraćanju u uporabu u skladu s točkom 21L.A.126 podtočkom (e) ili točkom 21L.A.273 podtočkom 8. Priloga I.b (Part 21. Light) Uredbi (EU) br. 748/2012 (izbrisati prema potrebi).	
Zrakoplov: ...Tip:.....	
bio je održavan kako je zatraženo u radnom nalogu:	
Kratak opis izvedenih radova:	
Potvrđuje da su navedeni radovi izvršeni u skladu s točkom 21L.A.126 podtočkom (e) ili točkom 21L.A.273 podtočkom 8. Priloga I.b (Part 21. Light) Uredbi (EU) br. 748/2012 (izbrisati prema potrebi) i u odnosu na te radove smatra se da je zrakoplov spreman za vraćanje u uporabu te je stoga u stanju za siguran rad.	
Certifikacijsko osoblje (ime):	
(potpis):	
Mjesto:	
Datum: . . . . . (dan, mjesec, godina)	

▼ **M12**

UPUTE ZA POPUNJAVANJE

Polje KRATAK OPIS IZVEDENIH RADOVA u EASA Obrascu 53B mora uključivati upućivanje na odobrene podatke upotrijebljene za izvođenje radova.

Polje MJESTO u EASA Obrascu 53B odnosi se na mjesto u kojem je izvedeno održavanje, a ne na mjesto u kojem se nalaze objekti organizacije (ako je različito).

PRILOG II.

Uredba stavljena izvan snage s njezinim uzastopnim izmjenama

- Uredba Komisije (EZ) br. 1702/2003 (SL L 243, 27.9.2003., str. 6.).
- Uredba Komisije (EZ) br. 381/2005 (SL L 61, 8.3.2005., str. 3.).
- Uredba Komisije (EZ) br. 706/2006 (SL L 122, 9.5.2006., str. 16.).
- Uredba Komisije (EZ) br. 335/2007 (SL L 88, 29.3.2007., str. 40.).
- Uredba Komisije (EZ) br. 375/2007 (SL L 94, 4.4.2007., str. 3.).
- Uredba Komisije (EZ) br. 287/2008 (SL L 087, 29.3.2008., str. 3.).
- Uredba Komisije (EZ) br. 1057/2008 (SL L 283, 28.10.2008., str. 30.).
- Uredba Komisije (EZ) br. 1194/2009 (SL L 321, 8.12.2009., str. 5.).

PRILOG III.

Korelacijska tablica

Uredba (EZ) br. 1702/2003	Ova Uredba
članak 1. stavak 1.	članak 1. stavak 1.
članak 1. stavak 2.	članak 1. stavak 2. točke (a) do (h)
—	članak 1. stavak 2. točke (i) do (j)
članak 2. stavci 1. i 2.	članak 2. stavci 1. i 2.
članak 2. stavak 3.	—
članak 2.a stavak 1., uvodna rečenica	članak 3. stavak 1., uvodna rečenica
članak 2.a stavak 1., točke (a) i (b)	članak 3. stavak 1., točke (a) i (b)
članak 2.a stavak 1., točke (c) i (d)	—
članak 2.a stavci 2. do 5.	članak 3. stavci 2. do 5.
Članak 2.b	Članak 4.
članak 2.c stavak 1.	Članak 5.
članak 2.c stavci 2. i 3.	—
Članak 2.d	Članak 6.
članak 2.e, prvi stavak	Članak 7.
članak 2.e, drugi stavak	—
članak 3. stavci 1. i 2. i prva rečenica točke 3.	članak 8. stavci 1., 2. i 3.
članak 3. stavak 3. druga rečenica i stavci 4. i 5.	—
članak 3. stavak 6.	—
članak 4. stavci 1. i 2. i prva rečenica točke 3.	članak 9. stavci 1., 2. i 3.
članak 4. stavka 3. druga rečenica i stavci 4., 5. i 6.	—
—	Članak 10.
—	Članak 11.
članak 5. stavak 1.	Članak 12.
članak 5. stavci 2. do 5.	—
Prilog	Prilog I.
—	Prilog II.
—	Prilog III.